

267

Vak 54

40

M. Seters parton
Baexem

VAK

54

No.

267

OVERWEGING

OVER DE

Goddelijke Liefde,

DERZELVER

GROOTHEID, GOEDHEID en VOLMAAKTHEID,

BENEVENS

GRONDEN, WAAROM MEN GOD BEMINNEN MOET.

DOOR

Joannes Baptista Pagani,

Algemeen Overste van de Orde der Christelijke Liefde.

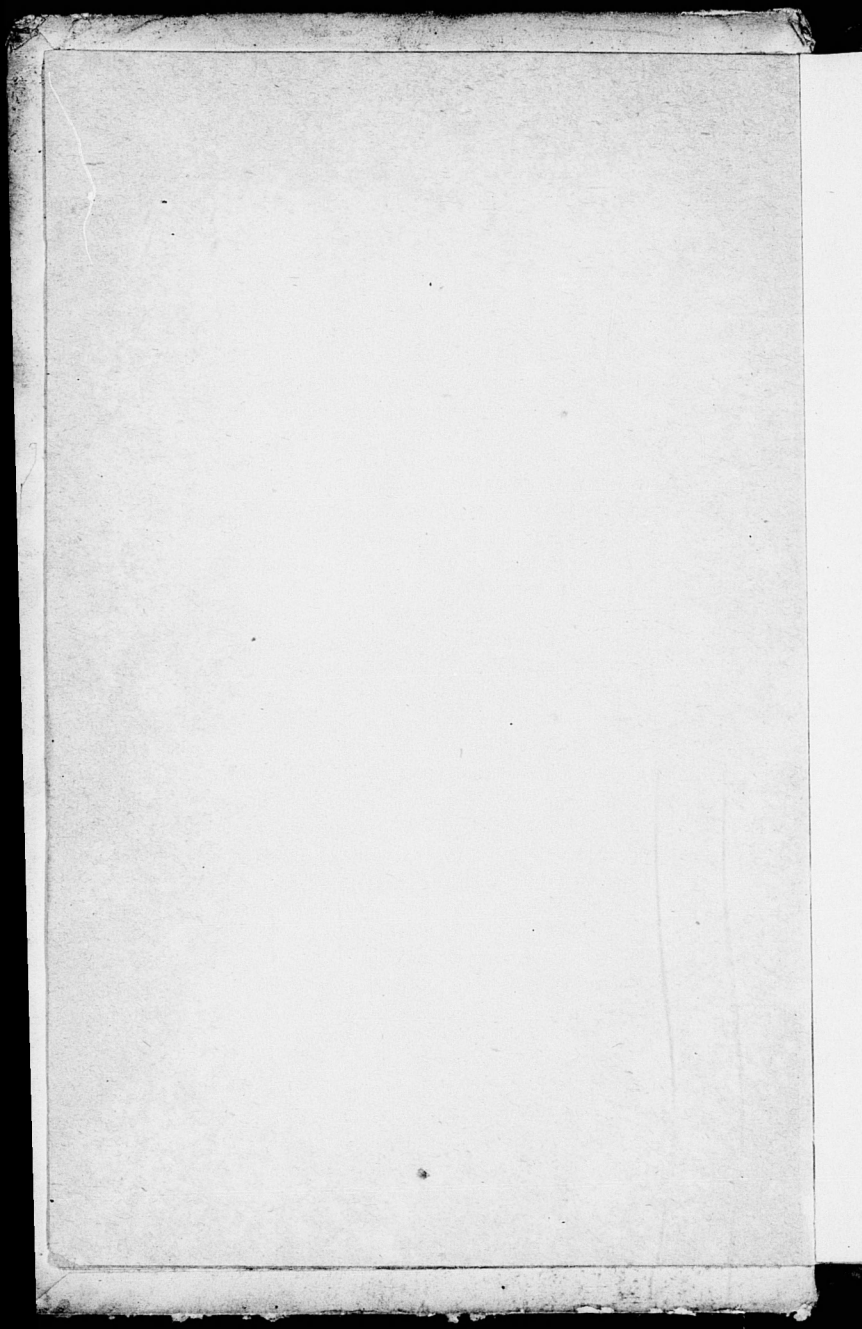
~~~~~
Met het Italiaansch vertaald, door een Priester.

's-HERTOGENBOSCH. — MARKT, A 14.

G. MOSMANS,

4870

Goedkeuring
VAN HET AARTSBISDOM VAN MECHELEN.

—
IMPRIMATUR.

Mechliniæ, 6 Aprilis 1870.

J. B. LAUWERS, Vic. Gen.

Goedkeuring voor de fransche vertaling.

Met belangstelling heb ik het werk gelezen getiteld: *De Godminnende Ziel, uit het Italiaansch vertaald, van P. Pagani, Algemeen-Overste van de Orde der Christelijke Liefde*. Ik ben er den vertaler dankbaar voor dat hij er zoo wel in geslaagd is om het schoone en fijne der Italiaansche taal in de onze overte brengen; maar dankbaarder nog ben ik hem voor het nut dat de godsvrucht uit zijn arbeid trekken zal. Inderdaad, de christen zielen zullen, dank aan zijne zorgen, eene nieuwe bron van stichting en goede gevoelens bezitten; zij zullen er in 't bijzonder, als in de school van den H. Franciscus van Sales, de onthechting aan het tegenwoordige leven, een heiligen ijver voor de onzichtbare goederen en de schatten der goddelijke liefde in leeren.

Rouaan, 16 April 1857.

† LOUIS, AARTSBISSCHOP VAN ROUAAN.

Aan het allerzuiverste Hart

VAN

MARIA, MOEDER DER SCHOONE LIEFDE,

WORDT DEZE GERINGE ARBEID OPGEDRAGEN

EN TOEGEWIJD

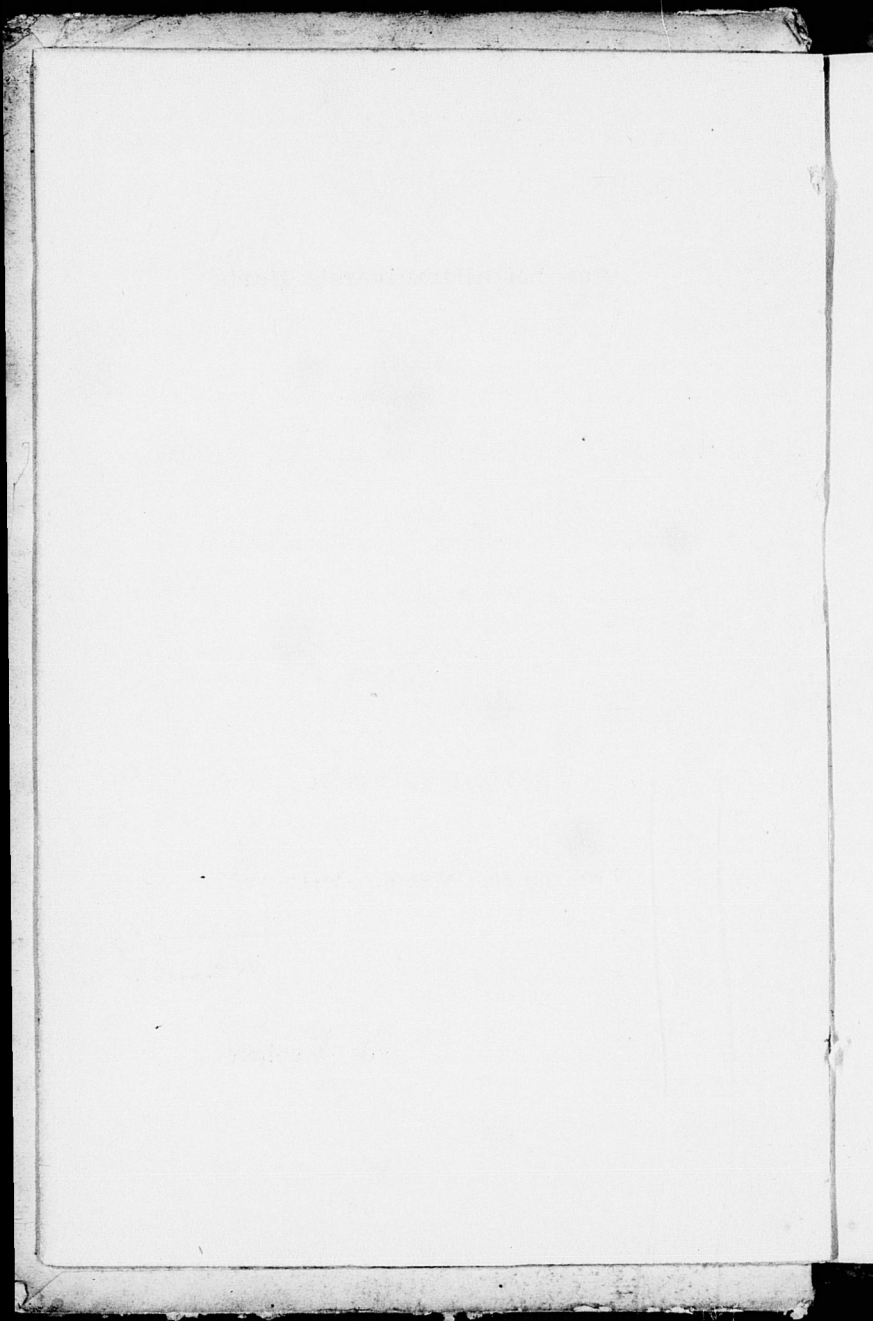
DOOR DEN

SCHRIJVER

WAARBIJ ZICH NEDERIG AANSLUIT

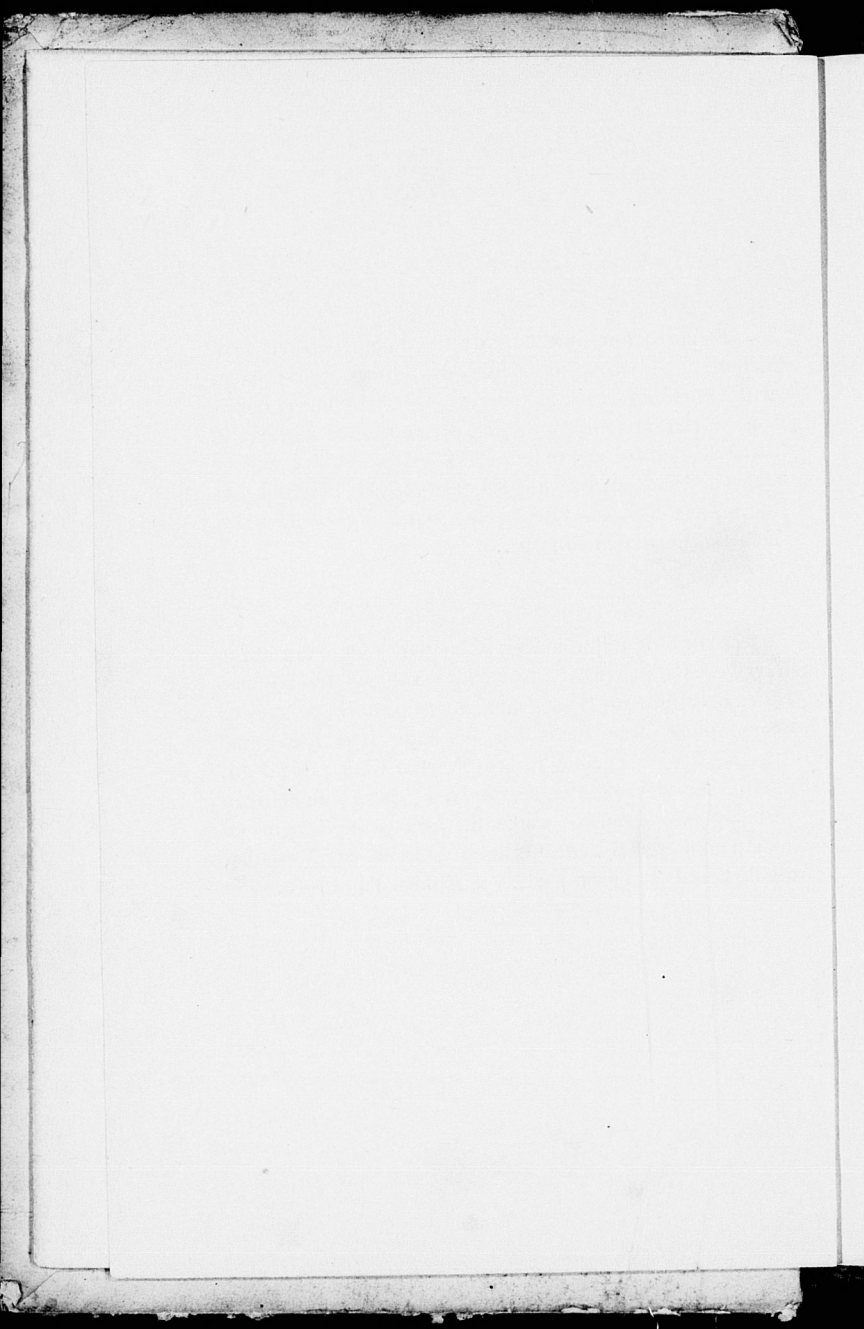
**LIBRARIËK
MINDERBROEDERS
WEERT.**

de Vertaler.

... Flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi,... ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiorem hominem, Christum habitare per fidem in cordibus vestris : in Charitate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum : scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi...

« ... Ik buig mijne knieën voor den Vader van onzen Heer Jesus Christus..., opdat hij, volgens den rijkdom zijner heerlijkheid, U geve met kracht gesterkt te worden door zijnen Geest naar den inwendigen mensch; dat Christus door het geloof in uwe harten wone; opdat gij, in de liefde geworteld en gegrondvest, met al de heiligen vermoogt te beseffen, welke de breedte en lengte en hoogte en diepte zij, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat,... » Ephes. III. 14-19.

DE GODMINNENDE ZIEL.

Hoofdstuk I.

GESCHIEDKUNDIGE SCHETS DER GODDELIJKE LIEFDE.

EERSTE AFDEELING.

Staat der goddelijke liefde van Adam af tot aan
Jesus Christus.

Het grootste aller kostbare goederen, waarmede de Heer zich verwaardigde den eersten mensch in den oogenblik zijner schepping te verrijken, was buiten twijfel het uitstorten der genade in zijne ziel, het ontvonken van 't vuur der goddelijke liefde in zijn hart. Ik geloof niet dat de tong van een mensch ooit zal vermogen uit te drukken, noch een verstand te begrijpen, tot welk een graad van grootheid Adam door een zoo uitstekend geschenk verheven werd. — Genoeg is het te zeggen dat de mensch, nauwelijks uit de handen des Scheppers gekomen, zich geplaatst zag boven al de geschapene dingen, in 't bezit van een oneindig goed, terwijl hij deel nam aan de volmaaktheid, aan de heiligheid, aan den atuur zelve van God. Ach ! hoe gelukkig zou Adam geweest

zijn, indien hij, gelijk hij moest, zijn verheven stand waardeerende, zich beijverd had om die heilige vlam, welke in zijn hart brandde, te bewaren, te voeden en steeds te doen toenemen! Dan zou hij op den weg der volmaaktheid gestadig zijn vooruitgegaan, en—na eenige jaren van beproeving hier in de dienst van God, in 't genot der reinste en zuiverste genoegens gesleten te hebben, zonder het slachtoffer des doods te worden, zonder zelfs het geringste leed te lijden,—zou hij gelukzalig het bezit der eeuwige heerlijkheid, in het Rijk der volmaakte liefde zijn ingetreden, en aldaar voortdurend ontvlamd en verteerd wordende van het vuur der liefde in een onafgebroken staat van verrukking geweest zijn door de zoete geneuchten van Gods huis.

Dan helaas! onze eerste vader bleef niet vaststaan in de waarheid (1); hij hield zich niet vastgeklemd aan den Heer, die hem met zoovele weldaden had overladen. De vleiende aanlokkelikheden van het schepsel namen in zijn hart de plaats in boven de bevelen en bedreigingen van den Schepper, Hij gaf toe aan de verleiding zijner gezellin, verleende aan de hoovaardij den toegang in zijne ziel, en werd weterspanning aan zijn Opperheer; hij schroomde zelfs niet aan God de schatting van hulde en gehoorzaamheid te weigeren, Hem op zoovele titels verschuldigd en op straffe des doods van hem gevorderd.

Welk was nu het lot van Adam sedert dien nood-

(1) In veritate non stetit. Joan. VIII. 44.

lottigen stond, waarop hij zijn hart afscheidde van God en het naar de schepselen keerde ? Welk een treurig, welk een beweeneenswaardig schouwspel doet zich hier op aan onze oogen ? De mensch met alle goed verrijkt, tot een trap verheven, die hem schier gelijk maakte aan de Engelen des hemels, wordt de prooi van alle kwaad. Met schande beladen, » heeft hij zich den redeloozen dieren, die geen verstand hebben, gelijk gemaakt (1). » Zijn hart is niet meer die tempel, waarin de Allerhoogste zijn verblijf had gevestigd ; het is veranderd in eene schuilplaats der laagste driften, alwaar de vorst der duisternissen zijn troon heeft opgeslagen en er als een dwingeland de vreeselijkste verwoestingen aanricht. De Heer aanschouwt in hem niet meer het volmaakte werk zijner handen, het zegeteeken zijner goedheid, het voorwerp zijns welbehagen ; Hij ziet in hem een slaaf van Satan, een monster van ondankbaarheid, een voorwerp van afgekeerdheid, van verachting, van vijandschap. In een woord, door God uit zijn hart te verbannen, heeft de mensch den onwaardeerbaren schat zijner liefde verloren, en is door dit verlies in een afgrijselijken afgrond van jammer en leed gevallen.

Wee aan Adam, Wee aan zijn nageslacht, zoo God in den oogenblik zijner gramschap niet zijner barmhartigheid ware indachtig geweest en geen medelijden gehad had met den beweenslijken staat, waartoe de mensch door te zondigen zich zelven

(1) Ps. XVII. 2.

gedoemd had ! Ten prooi aan zijn bedorven zin ; aan de ongeregelde neigingen zijns harten overgelaten, zou hij, te midden van tallooze rampen, het kommervolste leven hebben moeten leiden, zonder ooit een druppel van die zoetheid te ontvangen, welke voortvloeit uit den schoot van God. En na dit leven van kommer en smarten, zou hij in den helschen afgrond zijn nedergestort, om daar met Lucifer en zijne medeplichtigen eeuwig gepijnigd te worden. Dit ongeluk trof niet Adam alleen, het zou evenzeer geheel zijn nageslacht getroffen hebben, dat langs den weg der voortteling uit hem, dien geschonden en bedorven stam, zijn oorsprong, — eene ongeregelde en bedorven natuur — ontvangende, voor altijd zou beroofd geweest zijn van de goddelijke genade, en uitgesloten van de gelukzalige aanschouwing Gods.

Maar geloofd ten allen tijde zij de God van barmhartigheid, die, welverre van den mensch, gelijk hij verdiend had, te straffen, zijne goedheid jegens het werk zijner handen op nieuw wilde doen uitschijnen en het zijne genade en liefde wedergeven. Met dit doel besloot hij een zóó wonderbaar en verrassend werk te wrochten, dat alleen de gedachte hieraan zelfs de Serafienen moest verbazen. De Allerhoogste, — ziende dat om Adam uit den staat der zonde, waarin hij ellendiglijk gevallen was, op te beuren er eene oneindige herstelling, die geen schepsel aanbieden kon, gevorderd werd, — belooft, dat zijn eenige Zoon zelf, het voorwerp van zijn eeuwig welbehagen, zich met het vleesch van den mensch bekleed-

den, en in wezenlijkheid de menschelijke natuur aannemen zal, in welke hij der beleedigde Godheid eene harer waardige voldoening aanbieden, den menschen de vergiffenis verdienen en Gods vriendschap wedergeven zal.

Dit barmhartige besluit, in de eeuwige raadsbesluiten genomen, werd aan onze eerste ouders veropenbaard, en zij geloofden met een levendig geloof aan de goddelijke woorden en deelden, *door dit geloof*, in de verdiensten van den toekomstigen Verlosser. O ! wat matelooze vreugd, wat onuitsprekelijke troost moest Adam niet gevoelen, wanneer hij zich met God weder vereenigd en in 't bezit van deszelfs liefde zag ! Wie kan de vervoeringen zijns harten melden, als hij zijne blikken naar de toekomstige eeuwen wendende, in de verte Dengene aanschouwde, door wiens overgroote liefde zijn herstel en dat der geheele menschheid moest uitgewerkt worden. Getrouw aan het ontvangen bevel, bracht hij de troostelijke belofte van een goddelijken Verlosser aan zijne nakomelingen over, en het was wederom *door 't geloof* aan dit geheim, gepaard aan hunne *medewerking door goede werken*, dat zij verdienden in de genade Gods en zijne liefde te deelen. Wij kennen de doorluchtige namen van Abel, Enoch, Noé, Abraham, Isaac, Jacob, Josef, Moyses, Elias en van vele andere rechtvaardigen der Oude Wet, die door hunne vurige zuchten naar den beloofden Messias zich waardig maakten het bezit van het erfdeel des hemels in te gaan.

Staan wij bij deze gedachten stil. Laat ons ernstig acht geven op de onuitsprekelijke goedheid des Hee-

ren, die op zoo wonderbare wijze ons weder op het pad der gerechtigheid gesteld en ons weder de genade van hem te kunnen beminnen geschonken heeft. Ach ! konden wij beseffen welk een kwaad de berooving der liefde Gods in zich bevat, wij zouden dermate van erkentelijkheid, dezen kostbaren schat terug bekomen te hebben, doordrongen wezen, dat wij niet zouden ophouden den Gever dier uitnemende gave te danken, te prijzen, te verheerlijken. Kan er inderdaad een grooter kwaad wezen dan gescheiden te zijn van de bron van alle goed ? en welk geluk kan vergeleken worden met de genieting van alle goed ?

O mijn God en mijn geluk ! hoe verregaand groot is uwe barmhartigheid jegens uwe arme schepselen ! Gelukkige oogenblik, waarop gij, uit medelijden met den mensch en zijn ongeluk, u gewaardigd hebt zijne tranen af te droogen, zijne droefheid te kalmen en te belooven, dat gij hem door de opoffering uws goddelijken Zoons, weder zult laten wandelen op den weg des levens. Heer vol goedheid, laat niet toe dat mijn hart, hetwelk voor u alléén is gemaakt, ooit brande van een ander vuur dan het vuur uwer liefde ! Ja, ik wil u, mijn eenig goed, beminnen ! Mijn hart en mijne ziel wijd ik u alleen, hetzij ik leve of sterve. Gij. — Gij zult mijn geheele schat en mijn eeuwig erfdeel wezen ! Maria ! Moeder der schoone liefde, verkrijg voor mij van uwen goddelijken Zoon dat ik hem moge beminnen met al mijne krachten.

TWEEDE AFDEELING.

De goddelijke liefde is het wezen van het
Nieuw Verbond.

Hoewel in het Oude Verbond de menschen konden deelachtig zijn aan de verdiensten van den toekomstigen Verlosser en den weg der goddelijke liefde bewandelen, is het nogtans zeker, dat dit slechts plaats had als *voorbereiding* tot het Nieuwe Verbond, dat door Gods wijsheid en Goedheid bestemd was om in het bijzonder, het Verbond van liefde te wezen. Vandaar dat het verbond der Nieuwe Wet, hetwelk God met alle menschen, door de Menschwording van zijn Woord, heeft gesloten, in de H. Schrift bij uitnemendheid genoemd wordt Geest van Liefde, omdat de liefde wezenlijk het verheven hoofdbestanddeel is dat hetzelfde gevormd heeft, dat hetzelfde verlevendigt en algeheel doordringt; terwijl het Oude Verbond, dat God met de kinderen Israëls aanging, genoemd wordt : een Geest van slavernij en vrees. Wij moeten dus het ware rijk en de zegepraal der goddelijke liefde niet zoeken in de schaduwen der Oude Wet, maar in het heldere licht des Evangelies. Die doorluchte personen zelfs die, vóór Jesus Christus, deelgenoot aan de goddelijke liefde waren, konden daartoe *krachtens het Testament* waaronder zij leefden niet komen; deze gunst werd hun niet geschonken dan door de *verdiensten van Jesus Christus*, den stichter van dat Nieuwe Verbond, dat God door den profeet Jeremias in deze woorden had laten

aankondigen : « Zie, de dagen zullen komen, zegt
« de Heer, en ik zal een nieuw verbond met het huis
« van Israël en met het huis van Juda sluiten. Dit
« zal niet zijn als het verbond dat ik met uwe vade-
« ren gesloten heb, toen ik hen bij de hand nam om
« hen uit het land van Egypte te leiden, welk ver-
« bond zij verbraken, weshalve ik hen mijne macht
« liet gevoelen... Dit zal het verbond zijn dat ik na
« die dagen met het huis van Israël sluiten zal, zegt
« de Heer : Ik zal mijne wet in hun binnenste leg-
« gen, en ze schrijven in hun hart; en ik wil hun
« God zijn, en zij zullen mijn volk wezen. » — Dus-
danig is dan het onderscheid dat tusschen het Oude
en het nieuwe Testament bestaat : in het Nieuwe al-
léén ontvangt men den geest van liefde, die kinde-
ren Gods voortbrengt, die de wet doet liefhebben
en volbrengen; dáár geldt het : de wet in het bin-
nenste en in het hart geschreven dragen door dien
Geest, welke er in uitgestort ligt, en welke, volgens
de woorden van den heiligen Paulus, met zijne god-
delijke kracht in ons woont : *Charitas Dei diffusa
est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui da-
tus est nobis* (1). « De liefde Gods is in onze harten
uitgestort door den Heiligen Geest, die ons gegeven
is. » In denzelfden brief aan de Romeinen voegt er
de Apostel bij : « Al diegenen die door den Geest
« Gods gedreven worden, die zijn kinderen Gods. Gij
« ontvingt immers niet een geest van slavernij om

(1) Jeremie XXXI. 31-33.

(2) Rom. V. 5.

« wederom te vreezen; maar gij ontvingt een geest
« van zoonschap, in welken wij roepen: Abba (Vader) (1) ! »

Ach! indien de Christenen prijs stelden op het groote voorrecht dat zij bezitten van tot het Evangelie geroepen te zijn, van te behooren tot de Kerk van Jesus Christus en te leven onder eene wet van liefde, die geen ander doel heeft dan hen met God te vereenigen en eeuwig gelukkig te maken, — wie hunner zou dwaas genoeg wezen om te weigeren zich aan een zoo zoet juk te onderwerpen? Dan helaas! het meerendeel denkt slechts aan de bedrieglijke goederen der aarde. Verblind door hun valschen glans, beminnen zij deze goederen met ongetoemde drift en sparen geene moeite om ze te verkrijgen, terwijl hun hart koud blijft voor de hemelsche en geestelijke goederen, voor den onvergelykelijken schat der goddelijke liefde, waarvoor zij geen ijver, geen vuur bezitten, en het geringste offer om ze te verkrijgen hun te moeilijk schijnt. « O! Kinderen der menschen, hoelang nog zult gij « de ijdelheid liefhebben en de leugen nalooopen (2)? Beweenlijke blindheid! Uit verlangen naar eenige voorbijgaande en bedrieglijke goederen, verzaken aan het bezit van een oneindig goed! Eenen schat van onwaardeerlijke waarde bekomen kunnen, en echter rusteloos streven naar een weinig leem en stof! Aan een vuil, een onrein slijk de

(1) Rom. VIII. 15.

(2) Psalm. IV. 5.

voorkeur geven boven de bron van het levende water springende ten eeuwigen leven! — Keeren wij in ons zelve en peilen wij zorgvuldig de plooiën van ons hart, om te zien of God er heerscht met zijne liefde of de wereld met hare ijdelheid. Mochten wij in waarheid kunnen zeggen, dat ons voornaamste streven zij ons dagelijks meer aan God te vereenigen en niet anders te willen dan aan Hem te behagen! Mochten wij met reden kunnen hopen tot het getal dier gelukkige zielen te behooren, welke niets begeeren, niets achten, niets zoeken te verkrijgen, dan den grooten en kostbare schat der goddelijke liefde! En, indien wij dat hart, eenig en alleen gemaakt om den Schepper te beminnen, in het voorledene ongelukkiglijk aan de ongeregelde liefde der schepselen overgegeven hebben zoo laten wij ons diep in zijne tegenwoordigheid vernederen. Beweenen wij onze blindheid en dwaasheid in de bitterheid onzer ziel, en beloven wij aan God, in de gevoelens van het levendigste berouw, dat wij voortaan ons zullen bevlijtigen om Hem alléén lief te hebben, — Hem, de Oneindige Goedheid, die waardig is boven alles bemind te worden! — « He-laa! » zeide de H. Franciscus van Sales, wij hebben niet zooveel liefde als wij moesten hebben; ik bedoel dat wij, om God te beminnen gelijk het betaamt, eene oneindige liefde zouden behoeven en echter, ellendigen als we zijn, wij verwerpen, verkwisten dezelve aan nietige en ijdele dingen, alsof we te veel liefde hadden. » Die goede heilige kon in zijn hart niet de minste genegenheid dulden die

niet ondergeschikt was aan de liefde Gods, en gaf hieromtrent eens dit antwoord: « Zeker, als ik in mijne ziel een enkel vezeltje van genegenheid kende, die niet van God of voor God was, ik zou terstond het uitrukken, en mij liever vernietigd zien, dan niet geheel en zonder uitneming aan God te behooren. » — De heilige Philippus Neri, van dezelfde liefdevlammen brandend, herhaalde dikwijls deze woorden: « Hoe is het mogelijk in God te gelooven en iets anders dan Hem te beminnen? » Een ander maal op zekere wijze aan God over zich zelve klagende, riep hij uit: » Waarom, Heer! daar Gij zoo beminnelijk zijt, en mij gebiedt U liefde hebben, hebt gij mij maar één hart gegeven, en dan nog een hart zoo klein? »

Ten einde zich aan te sporen om al zijne liefde in God te vereenigen, wekte de heilige Augustinus zijne ziel op deze wijze op: « Wat is er in deze wereld hetgeen u behagen en uwe genegenheid verdienen kan? Werwaarts gij u keert, gij ziet niets dan den hemel en de aarde: indien gij in het eene of andere iets lof- en liefdewaardigs vindt, hoeveel lof en liefde verdient Hij dan niet, die deze dingen gemaakt heeft welke gij looft en bemint? O mijne ziel! lang zijt gij tot hiertoe, te midden van velerlei verlangens bezig geweest en in alle richting bewogen geworden; gij zijt in u zelven verdeeld geweest door eene menigte genegenheden, die u met wonden overdekt, angstig en zonder rust gelaten hebben: treed eens in uw binnensteen vraag aan die voorwerpen welke u behagen, wie hun maker is. Bewondert gij het werk, heb dan den maker lief.

verdiep u niet zoodanig in het schepsel dat gij er den Schepper van vergeet. Gewis, ja, mijn God! Gij verdient vereerd en boven al de dingen der aarde en des hemels zelveu bemind te worden, en niets wat voorbijgaat verdient bemind te worden dan om uwe oneindige goedheid! »

Laten wij om de goddelijke liefde in onze zielen te verlevendigen, dikwijls aan deze groote waarheid denken, dat, aangezien wij tot een verbond en eene wet van liefde behooren, ons hoofdwerk en onze roem bestaan moet in gestadig de liefde Gods in ons te voeden en te doen toenemen, en alles aan haar ondergeschikt te doen zijn. Dusdanig moet het doel onzer gedachten, onzer begeerten, onzer werken wezen; daarheen moeten al onze pogingen, al onze werken strekken, en eigenlijk gesproken, niets heeft in de orde van het eeuwige leven wezenlijke waarde, indien het daarheen niet leidt.

O mijn allerzoetste Meester! Ik wil in het vervolg mij uwe goedheid ten nutte maken, en diep in mijn hart de wet uwer liefde drukken. Wee mij, indien ik ondankbaar genoeg was om zoovele inspraken, zoovele hulpmiddelen te misbruiken, welke gij mij zoo overvloedig geschonken hebt om mij tot deze weldaad te brengen! Dat ik mij in den geheelen loop mijns levens niet verwijdere van U, mijn eenige schat! « Geef mij met uwe genade slechts uwe liefde, en ik ben rijk genoeg en vraag U niets meer (H. Ignatius van Loyola.) ». — O Maria, Gij die Koninginne in het rijk der liefde zijt, verkrijg van uwten goddelijken Zoon voor mij de genade om ge-

trouw zijne wet te volbrengen, met hem door mijne werken en naar waarheid te beminnen.

DERDE AFDEELING.

Staat der goddelijke liefde, van Jesus Christus af tot op dezen tijd.

Het plan van den Zoon Gods, zich tot het aannemen van onze natuur vernederende, was : de menschen af te koopen van de slavernij der hel, en met hen een liefdeverdrag te sluiten. Met dit doel onderwierp hij zich aan allerlei kommer en lijden, en ging zooverre, dat Hij zijn eigen leven in eene zee van bitterheden, van versmadingen en pijnen ten offer bracht. Na aldus aan de goddelijke gerechtigheid voldaan, den prijs van ons rantsoen betaald en bovendien eene oneindige verdienste om onze zaligheid te bewerkstelligen verworven te hebben, haastte hij zich om onder de menschen dit nieuwe verbond bekend te maken, waarvan Hij de grondlegger en tegelijk de levendmaker was. — Om hem in dit wonderwerk bij te staan, gebruikte hij niet de grooten der wereld, de geleerden en wijsgeeren ; hij koos slechts eenige arme, eenvoudige en onwetende visschers, ten einde den menschelijken trots te vernederen, te beletten dat het schepsel zich zou verhoovaardigen voor zijn aangezicht (1) en aan de

(1) 1 Cor. I. 27. 29.

geheele wereld te laten zien de uitgestrektheid zijner macht en liefde. Verlangende dat degenen, die hij aldus gekozen had, de wet van liefde, welke zij gelast zouden worden aan anderen te leeren, vooraf in hen zelven zouden ondervinden, zoo zond hij hun den Heiligen Geest om hen op eene wonderbare wijze met dat goddelijk vuur te vervullen, dat zij daarna in de harten der geloovigen moesten overstorten. — Terwijl zij te zamen op eene plaats in het gebed vereenigd waren, liet zich eensklaps het gedruisch als van een hevigen wind uit den hemel hooren, dat geheel het huis deed daveren; op dit gedruisch verlicht een goddelijk vuur met zijne stralen de plaats waar de Apostelen en Leerlingen met de Maagd Maria verzameld waren; verdeelde zich vervolgens in eene menigte kleine vlammen, aan vurige tongen gelijk, welke zich op 't hoofd van ieder hunner nederzetten, « en zij werden allen met den Heiligen Geest vervuld: » *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto* (1). — Die vlammen waren het zinnebeeld van 't geen de Heilige Geest, de Wezenlijke liefde, in de zielen uitwerkte. Met zijn goddelijke kracht, doordrong Hij van zijne liefde en zijn vuurgloed al de harten der geloovigen, die, onder den indruk van dit heilige vuur, zich door den levendigsten, vurigsten, zuiversten ijver voor de eer van God en het heil der zielen verslonden gevoelden, en tevens gedrongen om de plaats der heilige afzondering te verlaten, ten einde in het openbaar de wonderen des Heeren te mel-

(1) Act. II. 4.

den en aan de menschen de wet zijner liefde te prediken.

Zoodra waren de Apostelen niet begonnen deze liefde-wet openlijk bekend te maken, of eene menigte menschen van allerlei ouderdom, geslacht en stand schaarden zich, door de kracht der genade verwonnen, onder den standaard van Jesus Christus, en onderwierpen zich aan zijn goddelijk juk. Niet zonder aandoening kan men lezen, hoe te Jerusalem, — het middenpunt van 't jodendom, waar nog korte dagen te voren de Verlosser gegeeseld, met versmadingen overladen en ter dood gebracht geworden was, — Petrus, na slechts twee predika-tiën, reeds acht duizend menschen voor Christus gewonnen en in de Kerk opgenomen had. Die wonderen hadden niet alleen te Jerusalem plaats, maar in geheel Judea, en zelfs in geheel de wereld. *In omnem terram exivit sonus eorum!* (1) « hun geluid heeft zich verspreid over geheel de aarde. » — « Uw geloof, » schreef de H. apostel Paulus aan de Romeinen, « wordt verkondigd over geheel de wereld (2). » Zoo zien wij in weinig tijds het rijk van Jesus Christus gevestigd en eene nieuwe familie van aanbidders van den waren God, met den geest zijner liefde vervuld, door de banden der liefde nauw vereenigd, aangroeien en zich uitbreiden op alle plaatsen. Als toen verscheen op de aarde een tot dan toe ongehoord wonder, dat zelfs de ongeloovigen in verbazing zette. Men zag menschen, verschil-

(1) Psalm. XVIII. 5. — (2) Rom I. 8.

lend van zeden, opvoeding en natie, zich als broeders vereenigen, en, na aan alle eigenbelang verzaakt te hebben, wedijveren om elkander te helpen, elkander met voorbijzien van hun eigen voordeel bij te staan, somwijlen hun leven voor het welzijn dier nieuwe broeders offerende. Hoe treffend is niet de beschrijving welke de heilige Lucas, in de Handelingen der Apostelen, ons van de eerste Christenen geeft? De heilige Evangelist verzekert ons dat zij zoodanig in liefde vereenigd waren, dat zij maar één hart en ééne ziel schenen te hebben (1). De band hunner liefde was zoo nauw dat zij alles gemeen hadden. De rijksten verkochten hunne bezittingen en gaven er den prijs van aan den armen volgens eensieders behoeften. Dagelijks gingen zij naar den tempel, aldaar gemeenschappelijk volhardende in het gebed. Nadat het getal der geloo-vigen vermenigvuldigd was, kwamen zij, dan eens in dit, dan eens in dat huis te zamen, ter viering der heilige geheimen, welke van een liefdemaal gevolgd werd. Bij deze liefdemalen bekleedden lofzangen des Heeren, heilige vrolijkheid, ware en hartelijke liefde voor God de eerste plaats. Het volk, dit zoo zuivere en heilige leven der eerste Christenen ziende, werd er door gesticht; 't schonk hun zijne genegenheid, en voelde zich aangetrokken om deel te maken van het genootschap der geloo-vigen, dat aangroeide van dag tot dag.

De hel, verbitterd op het zien van het goede dat

(1) Act. VIII. 52.

de wet van liefde uitwerkte, besloot alle kunstgrepen in het werk te stellen om er den voortgang van te beletten. Bijzonderlijk bezigde zij de wreedheid der Romeinsche Keizers, die met weërgalooze onstuimigheid tegen de opkomende Kerk woedden, en haar in hare geboorte poogden te smoren. Doch tevergeefs; welverre van het hemelsch vuur, waarvan de leerlingen des Gekruisten gloeiden, uit te dooven, strekten de pogingen der hel om het sterker nog te doen branden, door nieuw voedsel aan zijne vlammen te geven.

De vijanden van Christus werden door 't nuttelooze hunner pogingen niet ontmoedigd: — aan tijgers gelijk, verdubbelden zij hunne woede, en leverden den geloovigen, van eeuw tot eeuw, een hardnekkigeren strijd. Maar wie kan tegen de kracht der liefde strijden? In de macht der keizers was het elken dag wreedaardiger te worden, een vreeselijk bloedbad onder de Christenen aan te richten, — niet hen te overwinnen. Hun bloed, zonder enig mededoogen vergoten, werd zelfs een vruchtbaar zaad en deed nieuwe leerlingen der liefde ontspruiten. De ijzeren haken, het zwaard, het rad en andere folteringwerktuigen door de tirannen aangewend, brachten een geheel ander uitwerksel voort dan zij bedoelden, wijl deze straoefeningen niet alleen een middel waren om millioenen edelmoedige zielen, die hun leven voor Jesus Christus gaven, op een hooger trap van heiligheid en roem te plaatsen, maar zij dienden ook om het getal der geloovenden te vermeerderen.

Nam het Rijk der goddelijke liefde in aanwas toe ondanks de vervolging der geweldenaars, ook bloeide het, en bleef steeds vooruitgaan onder al de stormen, welke de kinderen der dwaling het verwekten. Zij konden het aanranden, lasteren, — zijn glans verduisteren, zijne zegepraal beletten konden zij niet. Het is waar, in het begin der Kerk vond men van die zwarte zielen, die, na het geschenk Gods geproefd te hebben, zijn juk vol zoetheid afschudden en zich tegen hare Moeder keerden, om haar de ingewanden te verscheuren, — doch hunne trouweloosheid strekte slechts om den vloek des Hemels over die ondankbaren te trekken: zij gingen ten gronde, en het werk Gods ging voort nieuwe overwinningen te behalen.

Ook is het waar, dat de Kerk, in alle eeuwen, vele bedorven en doode ledematen geteld heeft, die, in stede van haar eer aan te doen, haar een reden van schande en droefenis waren; doch het is evenzeer zeker dat, ook in alle eeuwen, een groot aantal van kinderen der liefde, op alle plaatsen, in alle staten en leeftijden, een voor God, de engelen en menschen bewonderenswaardig schouwspel aanboden. Zou het mogelijk zijn het groote getal dier uitgelezen zielen, dier witte duiven te berekenen, welke het Rijk van Jesus Christus ten sieraad geweest zijn, zelfs in die tijden, waarin de misdaad alle schaamte scheen verloren te hebben, en met opgeheven hoofd de christelijke streken doorliep en verwoestte, als een vloed die zijn dijken doorgebroken heeft? En, in het treurige tijdperk waarin wij leven,

mogen al sommigen de overtuiging hebben, dat de losbandigheid en onverschilligheid in het godsdienstige tot eene hoogte zijn gekomen, dat er voor de ware minnaren Gods geen plaats meer overblijft. — God weet het hoevele trouwe dienaren ook in deze ongelukkige tijden zijn behouden gebleven en niet den knie vóór Baal gebogen hebben. De Kerk van Jesus Christus is steeds zijn geliefde bruid en, verre van door ouderdom te kwijnen, brengt zij op alle tijden en op alle plaatsen, nog steeds kinderen voort, die haar waardig zijn.

Wie zou ze kunnen tellen de waarlijk heilige zielen die, onttrokken aan het oog der wereld, verborgen in de kloosters leven, gelukkig als zij zijn alleen van Hem gekend te wezen, die nieren en harten doorgrondt? Wie zou ze tellen kunnen de edelgesteenten, midden in het slijk der wereld geplaatst, zonder echter in haar bederf te deelen, hun hart ongeschonden bewarende voor God? Zijn er niet ook duizenden eenvoudige zielen die, in arme hutten wonende, God zegenen over hun lot, gestadig bezorgd om hem in alles te behagen? En, in de paleizen der grooten, hoe vele uitgelezen zielen, boven de dwaasheden der wereld verheven, dienen daar God in geest en in waarheid! Hoe vele christenen eindelijk, die om hun eenvoud en nederigheid voor de oogen der wereld niets schijnen, maar voor het hart van God een voorwerp van welbehagen uitmaken, en schier gelijk zijn aan de engelen des hemels! — Eenmaal zal de dag komen, waarop de sluier, over 't geheim der harten geworpen, zal opgeheven worden; dan zul-

len wij het legioen van uitverkoren zien, en ons bij hen aansluiten om de goddelijke goedheid te verheffen, die ten allen tijde door zijne Kerk zoo groote vruchten van rechtvaardigheid en heiligheid voortgebracht heeft.

Een der voornaamste middelen, waarvan God zich bediend heeft om in zijne Kerk voortdurend dat liefdevuur, waarvan de eerste christenen algemeen ontvlamd waren, werkzaam te houden, was de instelling van religieuze orden. Gegrondvest op de beoefening der Evangelische raden, verrijkte zij alle eeuwen met uitgelezen zielen die, aan de aardse goederen en zelfs aan hun eigen wil verzakende, bijzonder geschikt werden om al hun pogingen ter verkrijging en vermeerdering der goddelijke liefde heên te richten. En, indien al in den loop der tijden de geest van liefde, waarvan de eerste geloovigen vervuld waren, in een groot aantal christenen verflauwde, dit verlies werd meer dan vergolden door het groot getal betrachters van de geestelijke volmaaktheid, die, nauw aan het kruis van Jesus Christus verbonden, een leven van gedurige opoffering en zuivere liefde leidden. De kerkelijke geschiedenis doet ons een groot aantal dier liefdehelden kennen, die in godsdienstige genootschappen bloeiden, en door den glans hunner deugden de Kerk hebben opgeluisterd. Geve de Hemel dat ook ik zelf hem diene op eene wijze geëvenredigd aan de hooge roeping, waartoe hij zich gewaardigd heeft mij te verkiezen!

Ach! ja, mijn goede Jesus! sta mij toe aan al de

dingen der aarde te sterven, om alléén voor u te zijn! Wat zou het mij baten aan de wereld vaarwel gezegd te hebben, indien ik er mij niet op toelagde om volmaakt te leven en één heilige te worden? Laat niet toe dat ik zoovele genaden misbruike, waarmede gij mij verrijkt hebt. Maak dat ik trouw aan mijnen roep beantwoorde, en de vruchten van rechtvaardigheid en heiligheid voortbreng, welke daar aan eigen zijn. Wat zijt gij goed, o zoetste Jesus! wat zijt gij schoon, wat zijt gij beminnelijk! Ik bemijn u, o mijne ziel, o mijn leven, o vreugde mijns harten! Gij zijt mijn schat, mijne zoetigheid, mijn God, al mijn goed! Wanneer zal het mij gegeven zijn mij zoo nauw met u te vereenigen, dat ik niet meer van u kan gescheiden worden! Wanneer zal ik het geluk hebben mij bij de gelukzalige burgers des hemels te voegen om u altijd te zegenen en te loven! Versterk mijne ziel, opdat ik mijne ongeregelde neigingen moge onderdrukken, onderwerpen en overwinnen. Ik verlaat voor altijd de valsche pleiziren, de vergankelijke rijkdommen, de ijdele eer dezer aarde; ik verlang niets dan u te bezitten, o oneindigegode, eeuwige liefde, onuitputtelijke schat!

Voor altijd verzaak ik aan de voorbijgaande schaduwen om mij geheel aan u te hechten, mijn eenig goed. Ik beveel mij aan uwe bescherming, o mijne allerbarmhartigste Moeder, Maria, en bid u mij de genade te verwerven van mij heilig te maken. Amen.

VIERDE AFDEELING.

Staat der goddelijke liefde in den hemel.

De engelachtige Leeraar, de heilige Thomas, leert dat de goddelijke liefde, tijdens dit leven door den Heiligen Geest in onze harten gestort, eerst in het toekomstige leven voltooid wordt en tot hare volheid komt! (1) « Het pad des rechtvaardigen, » zegt de Wijze Man « is als een glanzend licht, dat steeds voortgaat en toeneemt tot het den vollen dag heeft bereikt (2). » Zoolang wij in deze ellendige ballingschap leven, waar wij gedrukt gaan onder 't gewicht van het vleesch, en God niet dan als in een raadsel en in eenen spiegel zien, dat is, onder den sluier des geloofs, kunnen wij hem slechts met eene aan deze kennis geëvenredigde liefde beminnen; maar nauwelijks zullen de banden, welke ons in dit sterfelijk lichaam houden, verbroken en wij in het Rijk der eeuwige glorie toegelaten zijn, of wij zullen God onbedekt en aanschijn aan aanschijn zien. Bij dit zien « zullen wij ons van zulk eene volheid van liefde overstroomd gevoelen dat wij ons zelve zullen vergeten en onze eenige gedachte zijn zal, de oneindige goedheid uit al onze krachten te verheffen. Met al de kracht van ons hart zullen wij tot haar gedreven worden; door vlammen der heilige en onuitsprekelijke liefde verteerd en vernietigd worden, volgens hetgeen de H. apostel Paulus aan de geloovigen van Corinthe

(1) 1. 2. 9. 63 Art. 5. in corp. — (2) Prov. IV. 18.

schrijvende, zeide: « Wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, zal het gedeeltelijke worden te niet gedaan. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, dacht als een kind, oordeelde als een kind; maar toen ik een man geworden ben, heb ik afgelegd wat eens kinds is (1). » De heilige Thomas legt deze woorden aldus uit: « De Apostel vergelijkt de liefde van het tegenwoordige leven met de kindschheid, welke zwak en onvolmaakt is; de liefde van het toekomstige leven met den mannelijken leeftijd, welke tot volmaaktheid gekomen is, om ons te doen begrijpen, hoe onvolmaakt hier onze liefde is, zijnde nog steeds in een staat van wasdom, en hoe volmaakt die der gelukzaligen is, welke hare volheid en verste grens bereikt heeft. »

De ziel kan, het is waar, in dit leven voortdurend op den weg der goddelijke liefde voorwaarts gaan, het vuur der liefde in haar steeds doen toenemen; doch het is haar niet gegeven zóó ver als de bewoners des hemels te komen, dewijl het niet mogelijk, is dat de goddelijke zon, die wij slechts zien door den sluier des geloofs, onzen wil verwarme in die mate als zij den wil der gelukzaligen door-gloeit, die haar zonder eenigen sluier aanschouwen. Waaruit volgt, dat als de liefde dier heilige zielen, die zich geheel aan God toewijden, al volmaakt kan genoemd worden als men de zwakheid en onvolmaaktheid van het tegenwoordige leven in aanmer-

(1) 1 Cor. XIII. 10. 11.

king neemt; zoo verliest zij toch van haren glans en moet onvolmaakt worden geheeten, als men dezelve in betrekking tot het toekomstende leven beschouwt.

Het volmaakte Rijk der goddelijke liefde bestaat alzoo op aarde niet. Het bestaat alleen in den hemel, waar de tot hare volheid gekomen liefde de gelukzaligen gestadig met hare vlammen doordringt, en schier in God zelven verandert. *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est* (1).

Maar wat behoort men te doen om tot het bezit van dit hemelsch koninkrijk te komen? Het antwoord is eenvoudig: laat de Christenen God in dit leven liefhebben, en zij kunnen niet missen tot de vervulling en volmaking der goddelijke liefde in het toekomstende leven te geraken. De liefde in het tegenwoordige leven is niet anders dan een beginsel, de kiem dier zelfde liefde, welke in het eeuwige leven volkomen zijn zal. De liefde beteekent volgens de H. Schrift, de vereeniging van de ziel met God. « Die in de liefde blijft, die blijft in God en God in hem (2). » Nu, volgens den heiligen Thomas, begint deze vereeniging hier door de genade, en wordt in den hemel voltrokken door de glorie: *Societas hominis... inchoatur quidem hic, in praesenti, per gratiam, perficietur in futuro per gloriam*. Elders verklaart dezelfde heilige Leeraar uitdrukkelijk dat het eeuwige leven zijn begin heeft in het Doopsel, waarin de Geest van liefde ons wordt me-

(1) I Joan. III. 2. — (2) I Joan. IV. 16.

degedeeld, en na onzen dood in de goddelijke glorie voltrokken wordt. Waarom ons dus kwellen over onze toekomstige bestemming? Laat ons God oprecht liefhebben, en niets zal ons een hinderpaal voor onze zaligheid zijn. Wat zou ons kunnen beletten in de vreugde des Heeren binnen te treden, wanneer wij ons best doen om in ons leven en bij onzen dood te blijven in zijne liefde? Wat anders is de glorie dan de volmaaktheid dier zelfde liefde, welke wij ons best doen te verkrijgen tijdens wij op aarde zijn? Laten wij dit zóó doen, dat we mogen sterven met de liefde Gods in 't hart, en vreezen wij dan niets, wijl het zalige zaad, dat we in het andere leven mededragen, niet nalaten kan zijn volle ontwikkeling te bekomen, en eene volmaakte liefde en een volmaakt geluk in ons voort te brengen.

Wat is het aangenaam voor de vrienden Gods te denken, dat de liefde van dit tegenwoordige leven het begin der liefde is, waarvan de heiligen branden in den hemel! En deze zelfde gedachte zou de goddeloozen met schrik moeten vervullen, die aan de geschapene voorwerpen hun hart wegschenken. Eenigen hoort men zeggen: God kan onmogelijk zoovele zielen verdoemen, die op den weg der ongerechtigheid verdoold geraakt zijn. Maar die ongelukkigen begrijpen niet, dat de staat van verdoemenis voornamelijk bestaat in het beroofd zijn van de liefde Gods door de zonde, en bijgevolg in een afkeer van God te hebben, in hem te haten in plaats van hem te beminnen. Ondervraag een verdoemde omtrent de oorzaak zijner hevige smart, zijner wan-

hopige woede die hem vervoert, der vervloekingen, ijselijke godslasteringen, welken hij uitbraakt. Vraag hem of 't het vuur is, dat hem dat vreeselijk gekerm doet uitbrengen? Hij zal u antwoorden: neen. Ik heb mijn God verloren, zal hij zeggen, mijn God heb ik verloren, ziedaar mijn ongeluk; kon ik in dit vuur God beminnen, ik zou gelukkig zijn, en in de hel een paradijs bezitten. Maar helaas! ik heb mijn God niet lief, en buiten zijne liefde ben ik een rampzalige: ziedaar mijne hel! Aldus ook de Christenen die, in stede van zich met geheel hun hart aan God te hechten, de ijdelheid, de ontucht, het slijk beminnen; die aan deze onwaardige voorwerpen hun genegenheden opofferen, zij hebben reeds een begin van hel in hun hart. Om in den afgrond der eeuwige verdoemenis neder te storten, is het genoeg dat zij in den jammerlijken staat, waarin zij zich bevinden, tot het andere leven overgaan: want in strijd met God door de zonde, en op beweenswaardige wijze naar de schepselen gekeerd, dragen zij in hun zelven reeds de kiem hunner ongelukkige eeuwigheid, welke zich slechts behoeft te ontwikkelen. Dit heeft plaats na den dood, alswanneer de verdoemenis volledig en in haar geheel voltrokken wordt. Laten wij hieruit beseffen, hoe vreeselijk de toestand dergenen is die in zonde van God gescheiden en van zijne heilige liefde beroofd leven.

Dat dan voortaan ons eenig streven zij den Heer te beminnen en iederen dag in heiligheid toe te nemen. Het is waar, dat wij uit ons zelven onbekwaam

zijn om den geringsten stap op den weg der volmaaktheid te doen; maar wat aan de natuur onmogelijk is, dat wordt gemakkelijk door de genade, sedert onze beminnelijke Verlosser zijn bloed gestort en zijn leven gegeven heeft om ons het komen tot zijn Rijk te verdienen. Het is ook waar dat niemand tot Jesus Christus gaan kan, indien zijn hemelsche Vader hem niet trekke door de zoete aantrekkelijkheden zijner genade (1). Doch wie deelt niet in de onuitsprekelijke schatten der genade Gods? Zeker, onze zwakheid en onze bedorvenheid zijn groot; doch God weet dat hij ons uit stof en asch gevormd heeft (2). « Hij verlangt den dood des goddeloozen niet, maar dat hij zich bekeere en leve (3) » « Hij wil dat alle menschen tot kennis der waarheid komen en zalig worden (4) ». « God is getrouw, » zegt nog de Apostel, « en laat ons niet beproefd worden boven onze krachten »; terwijl hij van den eenen kant toelaat dat wij beproefd worden, evenredigt hij van den anderen kant zijne genade naar onze behoeften, opdat wij voordeel zouden kunnen trekken zelfs uit ons strijden (5). Volgens de bepaling van het Concilie van Trente, gebiedt God het onmogelijke niet, en wanneer hij ons een gebod oplegt, vermaant hij ons te doen wat wij kunnen; en te vragen wat we niet kunnen, en hij komt ons te hulp opdat we het kunnen. « Ik ben een vuur op de aarde komen brengen, » zeide Jesus Christus aan zijne leerlingen, — het gewijde vuur mijner liefde,

(1) Joan. VI. 44. — (2) Psalm. CII. 13. 14. — (3) Ezech. XVIII. 22. — (4) I Tim. II. 4. — (5) I Cor. X. 13.

— « en wat wil ik dan dat het ontstoken worde? »

Onder de Christenen zullen eenigen met recht zich kunnen verontschuldigen dat zij, bij gebrek aan gezondheid, geen groote verstervingen hebben kunnen oefenen : anderen dat zij, bij gebrek aan rijkdommen, geen ruime aalmoezen hebben kunnen geven : anderen eindelijk dat zij, om hun beroep, niet van de wereld verwijderd hebben geleefd. Doch wie kan met recht zich verontschuldigen dat hij God niet heeft bemind? Wie zal zich kunnen rechtvaardigen wegens zijn geringen ijver en het weinige vuur om steeds meer toe te nemen in deze heilige liefde. Doep wij ons derhalve geweld aan om telken dage een trap hooger te stijgen in deze verheven wetenschap, tot zoolang wij door de volmaking der liefde op eene volmaakte wijze met God in den hemel vereenigd zijn.

Ja, mijn zoetste Meester! ik wil U beminnen, en al mijn best doen om in uwe liefde te vorderen! Helaas! wat al jaren heb ik in vergetelheid uwer goedheden, O mijn Hoogste Goed, verloren, en dat om eene schaduw, de ijdelheid, de leugen na te ja-gen! Ach! hoeveel te laat heb ik U gekend, oude en altoos nieuwe Schoonheid! Verga voor eeuwig de dag, in diepe vergetelheid worde de nacht gedom-peld waarin ik U niet beminde? Verhef in mij, Heere, uwe barmhartigheid: maak dat ik in het toekomende het geluk hebbe U zoozeer uit al mijne krachten te beminnen, als ik in het verledene on-dankbaar en weinig bekommerd geweest ben U op duizend manieren te beleedigen. Doe, ja mijn Jesus,

de genade overvloeien dáár waar de zonde heeft overgevloeid. O, groot geluk, indien het mij gegeven ware een volmaakt slachtoffer uwer heilige liefde te worden.

Mijne barmhartige Moeder Maria, ontvang mij onder den mantel uwer bescherming en verkrijg voor mij, dat ik, onthecht aan al de dingen der aarde, eeniglijk en eeuwig ruste in de liefde uws goddelijken Zoons.

VIJFDE AFDEELING.

Bijzondere gevolgtrekking uit het in de vorige afdeeling verhandelde.

In de vorige afdeeling hebben wij gezien dat, welke pogingen wij in dit leven ook aanwenden om in de deugd vooruit te gaan, wij hier toch nimmer tot de volmaakte liefde kunnen komen en bewerken dat ons hart voortdurend en geheel tot God gedreven wordt. Dit is een voorrecht aan de gelukzalige bewoners des hemels voorbehouden die, het goddelijke Wezen, niet meer in eenen spiegel, maar gelijk Het is ziende, verzadigd worden in de beschouwing en in de liefde der oneindige schoonheid en goedheid. — Waaruit volgt dat de Christen, die waarlijk zou verlangen zich op eene volmaakte wijze met God te vereenigen, en aan zijn hart al het geluk, waartoe het bekwaam is, te verschaffen, met een welgevallig oog het uur zou moeten te gemoet zien, waarin hij, na al de banden des vleesch

verbroken te hebben, vrij en zonder eenige hinder-
nis zich zal kunnen verheffen tot den schoot van
God, en een volmaakt slachtoffer zijner heilige liefde
worden. De natuur, sidderend bij de gedachte aan
dezen overgang, voelt zich niet sterk genoeg om
zulk een verlangen op te vatten, maar de genade
van Jesus Christus moet over dezelve zegevieren.
Ligt niet al ons geluk in de liefde Gods en bereikt
deze liefde in den hemel niet hare volkomenheid?
Waarom zouden we dan niet zuchten naar dat
vaderland, waar we alléén volmaakt gelukkig kun-
nen wezen? Waarom richten wij ons niet met ge-
heel ons hart daar heên, waar onze schat zich
bevindt? Waarom weenen wij niet bitter, dat we
nog weêrhouden worden in den kerker van dit li-
chaam des doods, en verlangen wij niet om wel-
haart de ellendige banden verbroken te zien, welke
ons beletten op te vliegen in den schoot van onzen
Welbeminde? Waarom herhalen wij in de geheele
uitstorting onzes harten, aan God niet telkens deze
bede: « Laat ons toekomen uw Rijk. »

De Heiligen, die in waarheid onthecht aan deze
aarde waren, wachten met ongeduld den oogenblik
af waarop hunne pelgrimschap zou eindigen, en
zij met God zouden vereenigd worden om in eeu-
wigheid zijnen lof te zingen. « O! hoe beminnelijk,
God der krachten, zijn uwe woontenten, » riep de
profeet David uit, « mijne ziele kwijnt en smacht
naar de voorhoven des Heeren (1). » « Wanneer
zal ik komen en voor Gods aangezicht verschij-

(1) Psalm. LXXXIII. 1. 2.

nen (1)? » « Als het hert naar de waterbronnen, zoo hijgt mijne ziel naar U, mijn God (2)! » Wie zal mij de vleugelen der duive geven, en ik zal opvliegen om in den Heer te rusten (3). » « Ik verlang, » zeide de H. apostel Paulus, « mijne banden te breken en met Christus te zijn (4). » « Kon ik sterven om U te zien! » riep de heilige Augustinus: *Moriar, Domine, ut te videam.*

Een edelman eens ter jacht gaande, hoorde de zoetklinkende stem van iemand die zong. Hij gaat op haar af en ontdekt een armen melaatsche, wiens half bedorven lichaam stuksgewijze vaneen viel. Op 't zien van hem ontsteld, vroeg hem de edelman of hij 't was die zoo zong, en, na bevestigend bekomen antwoord, zeide hij tot hem: « Hoe kunt gij, ongelukkige, onder zoo vele smarten die u pijnigen nog zingen? » — « Heer, hernam de melaatsche, tusschen God en mij bestaat er geen scheiding dan deze muur van slijk. — mijn lichaam: als deze inderpaal zal zijn weggenomen, zal ik mijn God gaan genieten: hoe zou ik dan niet mijn vreugde uiten, ziende dat het met elken dag nader wordt gesloopt? »

De heilige Ignatius, de martelaar, veroordeeld om aan de wilde beesten overgeleverd te worden, vernam dat de christenen van Rome, uit liefde en hoogachting, welke zij hem toedroegen, alles in t'werk wilden stellen om zijnen dood te verhinderen. Hij was

(1) Ibid. XLI. 5. — (2) Ibid. XLI. 1. — (3) Ibid. LIV. 7.
— (4) Philip. I. 25.

hierover bitter bedroefd, en schreef hun ten einde hen te smeeken en te bezweren van hem toch niet van een zoo groot voorrecht te berooven. « Mijne dierbare kinderen, » zeide hij hun « weldra zal ik het genoeg smaken u te zien en te spreken, doch ik vrees dat uwe toegenegenheid jegens mij een beletsel aan mijn geluk zal stellen, als ik op het punt zal zijn van hetzelfde te bereiken. Ach ! indien mijne ziel u dierbaar is, laat mij dan mijn leven voor Jesus Christus ten offer brengen : verlies ik deze gunstige gelegenheid, wellicht bekom ik die nimmer weêr ! Welk leed, meent gij, kunnen mij de tanden der leeuwen, waarvoor men mij bestemt, aandoen ? O ! bidt den Heer, dat ik aldus opgeofferd worde. Staat mij toe de gunst te genieten, welke de woede der wilde dieren mij bezorgen zal, die, hoop ik, mij ras zullen verslonden hebben. Indien zij echter aarzelen, dan zal ik zelf ze aanhitsen, opdat zij mij verscheuren en zij zich niet aan mijne voeten neêrvleien om ze met eene soort van eerbied te likken, gelijk geschied is met andere martelaren, die zij niet aanraken durfden. Als ze dan heêngingen, zou ik ze aanzetten en tergen, ten einde door hen verslonden te worden. Laat het vuur, het kruis, de ontwrichting der ledematen, de verscheuring des vleesch, het verbrijzelen der beenderen en al de door dwingelanden uitgevonden folteringen op mij neêrkomen, indien ik slechts met Jesus Christus vereenigd word. Hij die Jesus Christus bemint zal begrijpen hetgeen ik zeg. »

Dit verlangen om te sterven ten einde met Jesus Christus te zijn, was evenzoo levendig in de ziel des

heiligen Ignatius van Loijola, die, niets willende en niets beminnende dan God, van begeerte kwijnde om dit leven te verlaten en zich voor eeuwig met Hem te vereenigen in den hemel. Telken male als hem eene ziekte overviel, kwam hem de hoop verblijden dat deze de laatste zijn, en hem inleiden zou in 't bezit des eenigen waren geluks, Zijne genezing, integendeel, was hem eene rede van overgeving en van geduld. Wanneer iemand hem zeide: « Binnen acht maanden, of het volgend jaar, zal ik dit doen of dat, » dan was hij verwonderd dat men zóó kon spreken, en antwoordde: « Gij gelooft dus nog een jaar te kunnen leven, en gij weent niet? Denkt gij nog zóó lang te moeten wachten alvorens te sterven en God te gaan zien? Mij schijnt het toe dat de onzekerheid van het leven, de gedachte namelijk dat gij zelfs morgen reeds kunt sterven, uwe eenige vertroosting en uwe dierbare hoop moet wezen, en gij houdt als zeker dat gij nog een gansch jaar moet leven, d. i. nog een jaar doorbrengen in dien treurigen kerker, en dat doet u geen leed? »

Geen wonder dat de Heiligen door 't verlangen naar de dood verslonden worden; want volgens den H. apostel Paulus « zijn wij afwezig van den Heer,... — zolang wij in het lichaam zijn, en willen liever uit het lichaam vertrekken en bij den Heer tegenwoordig zijn (1). » — De overgang van dit naar het andere leven moet niet als een ongeluk, maar als een groot geluk worden aangezien; « wij

(1) II. Cor. V. 6. 8.

weten immers, » zegt dezelfde Apostel, « dat, zoo deze onze aardsche woonhut ontbonden wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, een eeuwig in den hemel (1). » De geliefde onzer ziel, wiens bruid zij reeds is, wacht ons in den hemel, om met ons de bruiloft eener eeuwige liefde te vieren; en — wij zouden naar den gelukkigen oogenblik niet verlangen, waarin wij ons volmaakt met Hem vereenigen kunnen!

Vooronderstel dat eene adellijke jonge dochter verloofd ware aan een edelman van den hoogsten rang, die echter in een vreemd en ver afgelegen land zou wonen, zoodat zij hem nimmer hadde gezien; vooronderstel tevens dat zij wonderen van hem hadde hooren zeggen door allen die 't geluk hadden hem te kennen; dat niemand ter wereld met hem kan vergeleken worden; dat hij eene be-minnelijkheid zonder voorbeeld bezit, eene schoonheid welke niets te wenschen overlaat; dat zijn omgang alle harten aan hem verbindt; dat zijne gesprekken verrukken en bekoren allen die hem aanhooren; kortom, dat hij in een uitnemenden graad alle andere hoedanigheden bezit. Wat zou deze jong-verloofde zeggen, wanneer zij zou zien, hoe allen, die haren bruidegom kennen, hun best doen om het zeerst hunne bewondering voor hem uit te drukken?

Wie kan een juist denkbeeld van haar vurig verlangen geven, om hem zoo spoedig mogelijk te

(1) II. Cor. V. 1.

mogen gaan vinden? Wat zou zij naar zijne berichten wachten! Met welk ongeduld zou zij in haar gemoed zich zelve vragen: wanneer zal ik 't geluk eindelijk hebben hem te zien?

« O liefste Jesus! » dus roept vol vuur de eerbiedwaardige vader P. Segneri bij deze gedachte uit: — « Gij zijt in den hemel en gij hebt u gewaardigd mijne arme ziel tot bruid te verkiezen, die op de aarde woont. Gij hebt, o mijn Goed! mij ten onderpand dezer verloving het heilig Doopsel en den religieuzen roep geschonken; van welke zijde ik naar u ondervraag, ik hoor zulke dingen zeggen, dat men zich die niet kan verbeelden, wanneer men dezelve niet gezien heeft. Men antwoordt mij, dat: al werden honderd zonnen vereenigd, zij allen te zamen nimmer de schoonheid en den glans van uw aanbiddelijk aanschijn zouden evenaren. Eene Teresia, die alleen maar uwe handen zag, verhaalt mij dat zij daarover verscheidene dagen in geestverrukking bleef. Allen die u hebben hooren spreken, zeggen mij dat één woord uws monds genoeg is om alle harten te verrukken. Zij, die een grimlach van u zagen, verzekeren mij dat die genoeg is om alle zielen te troosten. Men voegt er mij bovendien nog bij, dat gij een koninklijk verblijf bewoont van eene majesteit, als nooit het oog van een sterveling heeft aanschouwd; dat men dáár het goud als slijk met den voet vertreedt. Men zegt mij dat gij een vader van een zoo verheven grootheid hebt, dat hij Almachtig is; dat hij op een teeken de afgronden doet sidderen; dat gij een

moeder hebt dusdanig schoon, dat er niemand is, die, om haar maar eens te zien, zich niet zou gelukkig achten, voortaan altijd blind te blijven; dat gij een hof bezit met ontelbare dienaren, lijfknechten en edelen, die ieder afzonderlijk al de koningen der wereld te boven gaan. O Heer! ik verneem zoovele dingen van uwe schoonheid, van uwe voortreffelijkheid, van uwe ongehoorde volmaaktheden, dat het mij niet meer mogelijk is mij verre van u te zien, zonder daarover van droefheid doordrongen te worden. Dat het u dan behage, bid ik u, mij uw zoet en liefelijk aangezicht te toonen! *Ostende faciem tuam mihi* (1)!

« Ik begriip nu, waarom uwe Catharina's van Siëna, uwe Magdalena's van Pazzi, uwe Gertruda's, uwe Teresia's en zoovele andere zoo beminnelijke maagden op aarde niet meer leven konden. Trouwens, zij waren uwe bruiden en zij kenden uwe onvergelijke schoonheid. Gewaardig U, mijn zoetste genot, ook mij tot U te trekken door de banden uwer heilige liefde (2)! »

Dusdanig moesten onze gevoelens wezen, indien wij te goeder trouw 't hoogste toppunt der volmaaktheid wenschten te bereiken, welke opgesloten ligt in de liefde Gods. Met meer ongeduld zouden wij moeten verlangen den kerker van ons lichaam uit te gaan, teneinde toegelaten te worden om voor altijd met Jesus Christus te heerschen, dan een gevangene verlangt zijne boeien te breken

(1) Exod. XXX 13. — (2) P. Seigneri, *Lumières reçues dans l'Oraison*.

en de gevangenschap uit te treden, om de vrije lucht te kunnen inademen en de genoegens des levens te smaken. Doch welke christenen denken zoo? O God! het grootste gedeelte denkt er slechts aan om hun verblijf in dit ellendig tranendal te verlengen, en beschouwt het toekomstige leven met meer afschrik dan zij, die geene hoop hebben! Wachten wij ons voor deze noodlottige verblindings! Vragen wij aan God met dringende bede dat Hij ons barmhartiglijk opneme in zijn Rijk, en — om de oprechtheid onzer verlangens te bewijzen, zoo laat ons aan het werk gaan : laten wij ons met deugden sieren, zooals 't betaamt, ten einde bereid te zijn om uit deze wereld te vertrekken, zoohaast Hij ons zijne boden zenden en bevelen zal om tot Hem te gaan. — Na zoo groote loftuigingen van haren ver verwijderden bruidegom gehoord te hebben, en vurig verlangend als zij was om hem te zien, moest die adellijke jonge dochter, van wie wij gesproken hebben, zonder twijfel, haren bruidschat, haar edelgesteente en meubelen geheel in gereedheid houden om bij de eerste oproeping zich op reis te kunnen begeven. Bij voorbaat moesten hare afscheidsgroeten zijn gedaan, zoodat zij bij de aankomst der zendboden niets meer te antwoorden had dan : « Laat ons vertrekken op den oogenblik! » Het is aldus dat wij handelen moeten, indien wij een waarachtig verlangen hebben om onzen eenigen schat volmaakt te bezitten. Wij moeten ons in staat stellen om te kunnen vertrekken, dat is ons geweten zuiveren, ons van het aardse onthechten, onze genegenheden stellen op God alléén.

O mijn Jesus! duld niet, wanneer uwe bedienaren, aan het einde van mijn leven, mij zullen komen verwittigen, dat het uur daar is om de reis naar de eeuwigheid te ondernemen : *egredere de hoc mundo, anima christiana...* « Vertrek, christene ziel, uit deze wereld... » — duld niet, Heer! dat ik dan onvoorbereid, niet gereed zij; dat ik u dan om nog eenige oogenblikken te vragen heb... Laat dit niet toe, in den naam uwer liefde voor deze arme ziel, welke *mij* niet meer, maar u toebehoort, wijl Gij haar tot uwe bruid genomen hebt. Maak dat ik van nu af aan beginne mij voor te bereiden, gelijk het behoort; dat ik den bruidschat beschikke, het bruidskleed vervaardige om u te gemoet te gaan; dat ik afscheid neme, van alles mij scheide en niet ééne band meer overhoude. Mijn troost zal, in deze pijnlijke afwezigheid, zijn van mij iederen dag meer en meer te kunnen bereiden om in uwe tegenwoordigheid te verschijnen, dewijl gij, in uwe barmhertigheid, u verwaardigt mij door dit lange uitstel hiertoe den tijd te laten.

Hoofdstuk II.

EVANGELIE-GEBOD DER GODDELIJKE LIEFDE.

Jesus Christus, op aarde nedergedaald om onder de menschen het Rijk zijner liefde te herstellen, hield zich niet tevreden, met dit inzicht, allerlei soort van lijden te gemoet te treden, en zelfs zijn leven te midden der wreedste folteringten ten offer te brengen; — om ons de waarde van dezen schat

beter te doen beseffen, en ons te verplichten van alles in het werk te stellen om denzelve te bekomen. wilde hij bovendien ons hiervan een streng gebod maken, in deze woorden vervat : « Gij zult den Heer uwen God liefhebben uit geheel uw hart, met geheel uwe ziel, en met geheel uw verstand : » *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua*(1).

Krachtens dit gebod zijn wij verplicht, God uit geheel ons hart, met geheel onze ziel, met geheel ons verstand te beminnen. « Hier is niet een deel van den mensch vergeten, » zegt de H. Augustinus, « geheel en gansch moet hij der goddelijke liefde toegewijd en onderworpen wezen. 't Hart is de zetel der genegenheid ; dáár zetelt de wil, waarin, als in haar eigen brandpunt, de vonk dier bovennatuurlijke liefde ontbrandt, welke de christelijke liefde genoemd wordt. Heeft het vuur der liefde Gods zich eenmaal meester van den wil gemaakt, dan verspreidt het zich onmiddellijk naar alle zijden heên en bemachtigt de andere krachten ; aldus door middel der goddelijke liefde, waarvan hij doorgloeid wordt, neemt de mensch op zekere manier de natuur aan van het vuur, en straalt dit vuur van uit het middenpunt zijns wezens, — het hart, — naar zijne tegenstrijdige uitersten uit, welke zijn het verstandelijke en het gevoelige leven. Het verstand en gevoel eenmaal van het goddelijke vuur doordrongen, ontvangen er nieuwe hoedanigheden en wetten van. Men ziet de tot dan toe onredelijke

(1) Matth. XXII. 37.

O mijn Jesus! duld niet, wanneer uwe bedienaren, aan het einde van mijn leven, mij zullen komen verwittigen, dat het uur daar is om de reis naar de eeuwigheid te ondernemen : *egredere de hoc mundo, anima christiana...* « Vertrek, christene ziel, uit deze wereld... » — duld niet, Heer! dat ik dan onvoorbereid, niet gereed zij; dat ik u dan om nog eenige oogenblikken te vragen heb... Laat dit niet toe, in den naam uwer liefde voor deze arme ziel, welke *mij* niet meer, maar u toebehoort, wijl Gij haar tot uwe bruid genomen hebt. Maak dat ik van nu af aan beginne mij voor te bereiden, gelijk het behoort; dat ik den bruidschat beschikke, het bruidskleed vervaardige om u te gemoet te gaan; dat ik afscheid neme, van alles mij scheide en niet ééne band meer overhoude. Mijn troost zal, in deze pijnlijke afwezigheid, zijn van mij iederen dag meer en meer te kunnen bereiden om in uwe tegenwoordigheid te verschijnen, dewijl gij, in uwe barmhertigheid, u verwaardigt mij door dit lange uitstel hiertoe den tijd te laten.

Hoofdstuk II.

EVANGELIE-GEBOOD DER GODDELIJKE LIEFDE.

Jesus Christus, op aarde nedergedaald om onder de menschen het Rijk zijner liefde te herstellen, hield zich niet tevreden, met dit inzicht, allerlei soort van lijden te gemoet te treden, en zelfs zijn leven te midden der wreedste folteringen ten offer te brengen; — om ons de waarde van dezen schat

beter te doen beseffen, en ons te verplichten van alles in het werk te stellen om denzelve te bekomen. wilde hij bovendien ons hiervan een streng gebod maken, in deze woorden vervat : « Gij zult den Heer uwen God liefhebben uit geheel uw hart, met geheel uwe ziel, en met geheel uw verstand : » *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua*(1).

Krachtens dit gebod zijn wij verplicht, God uit geheel ons hart, met geheel onze ziel, met geheel ons verstand te beminnen. « Hier is niet een deel van den mensch vergeten, » zegt de H. Augustinus, « geheel en gansch moet hij der goddelijke liefde toegewijd en onderworpen wezen. 't Hart is de zetel der genegenheid ; dáár zetelt de wil, waarin, als in haar eigen brandpunt, de vonk dier bovennatuurlijke liefde ontbrandt, welke de christelijke liefde genoemd wordt. Heeft het vuur der liefde Gods zich eenmaal meester van den wil gemaakt, dan verspreidt het zich onmiddellijk naar alle zijden heên en bemachtigt de andere krachten ; aldus door middel der goddelijke liefde, waarvan hij doorgloeid wordt, neemt de mensch op zekere manier de natuur aan van het vuur, en straalt dit vuur van uit het middenpunt zijns wezens, — het hart, — naar zijne tegenstrijdige uitersten uit, welke zijn het verstandelijke en het gevoelige leven. Het verstand en gevoel eenmaal van het goddelijke vuur doordrongen, ontvangen er nieuwe hoedanigheden en wetten van. Men ziet de tot dan toe onredelijke

(1) Matth. XXII. 37.

natuurdriften van het vleesch — de lagere vermogens, — zich beteugelen, matigen, zich aan de wet der liefde, zooveel als in den tegenwoordigen staat mogelijk is, onderwerpen; en de redelijke neigingen van den geest, — de verstandelijke vermogens, — zich door deze zachte wet latende geleiden, verliezen zich niet meer in droombeelden, maar gaan rechtstreeks op de zekere verwerving der volle waarheid aan, zooals de godspraak des Heiligen Geestes getuigt: « Gemakkelijk laat de Wijsheid van de ziel die haar bemint zich zien en zij die haar zoeken vinden dezelve(1). »

Dan, wij behooren te onderzoeken, welke *bijzondere verplichtingen* dit gebod van Jesus Christus, dat niet anders dan liefde en hemelsche zoetheid ademt, ons oplegt.

EERSTE AFDEELING.

Eerste gedeelte van het Evangelie-gebod in deze woorden vervat: *Gij zult den Heer uwen God liefhebben uit geheel uw hart.*

De eerste zaak welke God ons door deze woorden beveelt, is: Hem te beminnen; — niet met eene *schijnbare* liefde en met de lippen, maar met eene *ware* liefde, die voortkomt *uit het hart*. God, door de Profeten sprekende, bediende zich van deze uitdrukkingen: « Mijn zoon, geef mij uw *hart*(2). » « Stel mij als een zegel op uw *hart*(3). » Aldus wekte hij Israëls kinderen op om aan hem hunne

(1) Sap. VI. 13.

(2) Prov. XXIII. 26. — (3) Cant. VIII. 6.

genegenheden te schenken; maar daarna tot ons sprekende door Jesus Christus, zijnen eenigen Zoon, hezigt hij eene meer gebiedende taal, en maakt ons van de liefde een uitdrukkelijk gebod, door te zeggen : « *Gij zult den Heer uwen God beminnen uit geheel uw hart.* » In deze woorden uit het Boek der Spreuken : « Bewaar uw hart met alle zorg, want daaruit komt alle leven⁽¹⁾, » zien wij de reden, waarom God dit groote gebod heeft laten beginnen met het *hart*, en het geschenk daarvan vóór alle andere gave vordert, namelijk : omdat in hetzelfde zich de bron des levens bevindt. Door de opoffering van het hart, brengen wij den Heere niet alleen hetgeen ons toekomt ten offer, maar ons zelven, onzen wil, — geheel ons wezen. Hij die God zou willen beminnen zonder zijn hart te onthechten aan het geschapene, om het aan Hem ten offer te brengen, zou in eene groote dwaling vervallen. Waartoe dienen de uiterlijk godsdienstige daden, — de lichaamskastijdingen, het vasten, de oefeningen van godsvrucht, de betuigingen van liefde, de zuchten, de tranen, — zoo zij niet de werken zijn van een hart dat God liefheeft, voor Hem alleen klopt, voor Hem slechts leeft? Wel verre van in bloot uiterlijke werken behagen te nemen, verfoeit, verafschuwt, veracht God dezelve : « Dit volk eert mij met de lippen, zeide hij van Israëel, maar hun hart is verre van mij⁽²⁾. »

Wie ooit was deugdzamer in schijn, stortte meer

(1) Prov. IV. 23. — (2) Isai. XXI. 13.

gebeden en vastte strenger dan de Farizeën? Door de menigte, welke slechts het uiterlijke beoordeelt, werden zij zelfs voor toonbeelden van deugd gehouden; doch onder deze schors van heiligheid zat een bedorven hart, en de Verlosser hield niet op hun de vreeselijkste verwijtingen te doen. Waartoe, zeide hij hun, dient uwe uiterlijke nauwgezetheid? Gij kunt hiermede de menschen, die alleen het uitwendige zien, wel misleiden, doch zoo is het niet met God, die de geheimste schuilhoeken der harten doorgrondt. Gij wilt dat men zich de handen wassche eer men aan tafel gaat; dat lijnwaad, kleederen en geheel het lichaam, volgens de wettelijke voorschriften, gereinigd worden: — waartoe die uiterlijke nauwgezetheid, indien het inwendige uwer ziel vervuld is van onreinheden, bedrog, onrechtvaardigheden, schijnheiligheid, roof en duizend andere ongerechtigheden? Gij denkt God door deze schijnbare reinheid te eeren, en gij vleit u zelven dat deze genoegzaam zij om vrome en godsdienstige menschen te zijn. Vreeselijke verblindheid! Gij zijt niet te verontschuldigen, blinden en onwetenden; want, indien God door uw uiterlijke vereerd wil worden, met hoeveel meer reden wil hij 't dan ook door het inwendige wezen, dat het beste en kostbaarste in den mensch is? Wie heeft u geleerd te gelooven dat God beleedigd wordt daardoor dat uwe handen en uwe bekens niet gezuiverd zijn, en dat hij zonder verontwaardiging de onreinheden en de bedorvene neigingen des harten ziet? Verblinde en verdorvene Farizeën!

waarom niet begonnen met uw inwendige te zuiveren? Door zóó te handelen, zoudt gij zelfs uw uiterlijke schoon en God aangenaam gemaakt hebben! Wee u, die uwe godsvrucht op nietswaardige dingen grondt, en in deze ingebeelde vroomheid berustende, uw geweten in afschuwelijke misslagen, onder deze vrome uiterlijkheden verborgen, laat insluimeren! Waartoe dienen u de gemaakte angstvalligheden, wanneer gij de gewichtigste en wezenlijkste punten der wet, — de rechtvaardigheid, de barmhartigheid, de oprechtheid, in één woord, de liefde jegens God en den naaste, met voeten treedt? Daarop behoort gij u eerst voornamelijk toe te leggen zonder voorts de andere wettige voorschriften na te laten. Blinde leidslieden, onwetende meesters! wat is dat voor eene nieuwe godsdienst: de mug ziften en den kemel doorzwelgen? Wee u, ongelukkigen, die met dit noodelooze vernis van godsvrucht u te vreden stelt, en inwendig bloot boosheid zijt! o schijnheiligen! gij zijt gelijk aan gepleisterde grafsteden, die van buiten wel schoon schijnen aan de menschen, maar van binnen vol zijn van doodsbeenderen en bederf. Zoo schijnt gij uitwendig ook deugdzaam en hebt den roep van rechtvaardige menschen, maar van binnen zijt gij vol huichelarij en ongerechtigheid! (1)

Om God te beminnen, is het volstrekt noodzakelijk met eene geheele *zuivere meening* te handelen, welke bestaat in het verlangen om aan Hem te behagen en aangenaam te zijn in al onze werken. —

(1) Verg. Matth. XXIII.

Evenals het oog des lichaams, aan eene lamp gelijk, de voeten verlicht om zich te bewegen, en de andere ledematen om te werken, zoo is de meening het oog van den geest, die den mensch in al zijne bewegingen en werkingen geleidt en bestuurt. Deze vergelijking is van Jesus Christus. Hij zeide aan zijne Apostelen : « De lamp van uw lichaam is uw oog. Indien uw oog zuiver is, dan zal geheel uw lichaam verlicht zijn ; maar indien uw oog kwaad is, dan zal geheel uw lichaam duister wezen (1). » Evenzoo is het met het oog uwer ziel, de meening, gelegen. — Richt gij uwe meening zóó, dat zij Gods zuivere liefde en zijne verheerlijking zoekt, — zij zal een helder, schitterend licht wezen ; veilig zal zij uwe ziel in hare verrichtingen leiden, en deze zullen oprecht, eenvoudig, vol van verdiensten zijn ; doch is uwe meening bedorven, — wendt zij zich naar de bedrieglijke vreugden en vermaken der aarde, dan zal zij ook, van licht verstoken zijnde, uwe ziel verblinden in hare verrichtingen, welke duistere en verkeerde werken zijn zullen. Deze leer des Zaligmakers over de natuur der meening en haren invloed op al de werken des levens, bevat de hoogste zedeleer, welke men zich voorstellen kan. De mensch kan zeer groot in het oog der wereld schijnen, het voorwerp al harer loftuitingen worden ; en echter, indien het oog zijner meening niet zuiver is, dan staat hij laag en is verachtelijk in het oog van God, en zijne daden zijn een niet en bezoedeling. Hij kan, integendeel, zeer klein voor de wereld schijnen ; is

(1) Hist. vi. 22.

echter het oog zijner meening zuiver, dan is hij in wezenlijkheid groot, en zijne werken zijn alleraangenaamst aan God. Alzoo, de nederige en onbekende werken, de dagelijkse bezigheden van eene arme vrouw, van een nederigen dorpeling, van een onbekenden ambachtsman, waaraan niemand denkt, worden, in de weegschaal der eeuwigheid, kostbaar goud, gesteenten van onwaardeerbare waarde, omdat die personen God waarlijk liefhebben, en alleen zich toeleggen om aan hem te behagen, zonder ander doel dan zijne eer en glorie; terwijl zekere ondernemingen, edel in zich zelven en schitterend voor de oogen der menschen, als missiën, moeilijke reizen ter bekeering der wereld, predikatiën van zeldzame welsprekendheid, ruime aalmoezen, de strengste boetplegingen, niet alleen nutteloos en zonder verdiensten *kunnen* zijn, maar zelfs strafbare daden worden, indien de hoovaardij, de eigenliefde, de geest van eerezucht, de begeerte om opzien te baren, of andere dergelijke driften, daarin hun vernij mengen.

O! hoe dierbaar aan God zijn de zielen, die in al hunne werken niets zoeken dan aan Hem te behagen en zijn heiligen wil te volbrengen! — Jesus Christus zeide eens aan de H. Catharina van Siëna : « Denk aan mij, en ik zal aan u denken. » Dat wil zeggen : denk er slechts aan om mij te behagen, en ik zal zorg dragen voor uwen voortgang in de deugd, voor uwe overwinning in de bekoringen, voor uwe volmaaktheid in dit leven en uwe verheerlijking in den hemel. Zelfs gaat God zoover van te zeggen,

dat eene ziel, welke met het eenige doel om aan hem te behagen handelt, zijne zuster, zijne bruid wordt, en met een liefdeschicht hem het harte wondt. « Gij hebt mijn hart gewond, mijne zuster, mijne bruid, gij hebt mijn hart gewond door een uwer oogen (1). » Dit oog beteekent het eenige doel, dat een minnende ziele heeft om in alles aangenaam te zijn aan haren Welbeminde. Hierom zeide de H. Beatrix der Menschwording, « dat de kleinste zaak, alléén om God verricht, onwaarddeerbaar is. » En zij had wel recht, aangezien alle daden, naar dit goddelijk doel gericht, zoovele liefdedaden zijn, waaraan een eeuwige vergelding toekomt.

Vóór de menschen nemen de werken in waarde toe in evenredigheid hunner uitwendige grootheid; maar vóór God stijgt hunne waarde in verhouding der grootste zuiverheid van meening, *met welke men ze doet*; omdat, volgens de godspraak van den Heiligen Geest, de mensch slechts het uiterlijke ziet, maar God doorziet het hart : *Homo videt ea quæ parent, Deus autem intuetur cor* (2). De H. Ignatius was van dezen stelregel dermate doordrongen, dat hij in de wetten en regelen, welke hij aan zijne kloosterlingen heeft nagelaten, hun telkens de oprechtheid van meening aanbeveelt, hun deze woorden herhalende : « *Steeds de meerdere eer van God beoogende* : » *Majus Dei obsequium intuendo*. Aan God behagen was steeds de ziel zijner hande-

(1) Cant. IV. 9.

(2) I. Reg. XVI. 7.

lingen; daarom heeft men te recht op zijne beeldtensissen geschreven : *Ad majorem Dei gloriam*. Ook de H. Catharina van Genua had in hare gedachten, in hare genegenheden, in hare werken geen ander inzicht dan aan haren Welbeminde welgevallig te zijn. Vandaar dat zij zeide : « Als ik eet, als ik drink, als ik spreek, als ik zwijg, als ik slaap, als ik waak, als ik werk, als ik rust, als ik in de kerk of tehuis, gezond of ziek ben, — op alle uur, op elken oogenblik van mijn leven, wil ik dat in mij alles in en voor God zij. Ik zou zelfs wenschen, niets te kunnen denken noch zeggen dan hetgeen volgens zijnen wil is, en dat het deel van mijn wezen, hetwelk hem zou wederstaan, aanstonds tot stof wierde vermorzeld en door den wind verstrooid. »

Er is dus ten hoogste aangelegen met oplettendheid over ons hart te waken, en dit zóó te doen dat het van de goddelijke liefde brande; het rechtzinnig te bewaren en al zijne aandoeningen te regelen naar de voorschriften der zede en van het geloof. Het is niet zeldzaam, christenen te ontmoeten, die op de neigingen van hun hart hoegenaamd geen acht geven en er weinig kwaad uit maken, dat dezelve ongeregeld zijn; maar die dwazen toonen. helaas! dat zij niet willen begrijpen waarin waarlijk het wezen van het kwaad bestaat. De kwade begeerten van 't hart een klein kwaad? Maar zij zijn het, die al het kwaad daarstellen, (1) en het begin en de vorm zijn van alle zonde; zoodanig dat er, zonder deze wer-

(1) Dat is : die oorzaak zijn dat de zonde zonde is.

kingen van het hart, in den mensch nimmer zonde zoude wezen. « Uit het hart komen voort booze gedachten, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, godslasteringen. Deze dingen zijn het, die den mensch besmetten (1). »

Hoe vele gepleisterde grafsteden, vol vuiligheid en bederf als de Farizeën, zullen op den grooten dag van de ontmaskering der gewetens verschijnen, en die thans den naam van brave, eerlijke en rechtschapen lieden dragen! Alsdan zullen ze gezien worden de, in deze wereld onder het schoone uiterlijk van braafheid en rechtvaardigheid, verborgen gehouden onreinigheden. Doch wat baat het ons zelveu achter een masker te verbergen, van de menschen als goed en braaf aangezien te worden, indien God klaar ziet wat we zijn in wezenlijkheid? « Neen, mijne broeders, bedriegt u niet. » zeide de H. Franciscus van Assisië, « de mensch is niets anders dan wat hij is in de oogen van God. » Bijaldien wij dus het ongeluk hebben ons in een zoo droevigen staat te bevinden, werpen we dan ten spoedigste het masker af; dat is, laten wij, na ons van de inwendige smetten gereinigd te hebben, ons er op toelekken om ons zuiver te maken voor God, en Hem met een oprecht hart te beminnen : *eum vero corde* (2). Volgen wij den raad van den II. apostel Joannes die ons zegt : « Mijne kinderen, laat ons niet met de lippen en de tong, maar met

(1) Matth. XV. 19. 20.

(1) Hep. X. 22.

onze werken en in waarheid beminnen : » *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate* (1).

Wij moeten bovendien in aanmerking nemen, dat het gebod der goddelijke liefde ons verplicht God te beminnen, niet met een *gedeelte* van ons hart, alsof het ons geoorloofd zijn zoude de genegenheden tusschen Hem en de schepselen te *verdeelen*; maar dat God het *geheel* wil en zonder eenig voorbehoud. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde*. Wat leert ons het geloof en de rede over het Wezen van God? Zij zeggen ons eenstemmig dat God een oneindig goed is, waaruit, als uit hunne bron, alle andere goederen voortvloeien, en dat hij bijgevolg uit zich zelve eene oneindige hoogachting en liefde waardig is. Zij zeggen ons nog, dat al de geschapene zaken waaruit dit heelal is zamengesteld, geen aanspraak op onze genegenheid hebben, dan om de eigenschappen welke zij van God hebben ontvangen; weshalve, volgens hetzelfde licht van het geloof en de gezonde rede, God alléén, eindelijk, het groote voorwerp is, waartoe zich alle liefde moet bepalen, wijl de eigenlijke rede, waarom wij de schepselen beminnen, van Hem uitgaat en tot Hem wederkeert.

Deze gevolgtrekkingen vastgesteld, laat zich de juistheid van het gebod des Evangelies, ons bevelende God te beminnen uit *geheel* ons hart, gemakkelijk begrijpen. Vermits Hij een oneindig goed is,

(1) I. Joan. III. 18.

kingen van het hart, in den mensch nimmer zonde zoude wezen. « Uit het hart komen voort booze gedachten, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, godslasteringen. Deze dingen zijn het, die den mensch besmetten (1). »

Hoe vele gepleisterde grafsteden, vol vuiligheid en bederf als de Farizeën, zullen op den grooten dag van de ontmaskering der gewetens verschijnen, en die thans den naam van brave, eerlijke en rechtschapen lieden dragen! Alsdan zullen ze gezien worden de, in deze wereld onder het schoone uiterlijk van braafheid en rechtvaardigheid, verborgen gehouden onreinigheden. Doch wat baat het ons zelve achter een masker te verbergen, van de menschen als goed en braaf aangezien te worden, indien God klaar ziet wat we zijn in wezenlijkheid? « Neen, mijne broeders, bedriegt u niet. » zeide de H. Franciscus van Assisië, « de mensch is niets anders dan wat hij is in de oogen van God. » Bijaldien wij dus het ongeluk hebben ons in een zoo droevigen staat te bevinden, werpen we dan ten spoedigste het masker af; dat is, laten wij, na ons van de inwendige smetten gereinigd te hebben, ons er op toeleggen om ons zuiver te maken voor God, en Hem met een oprecht hart te beminnen : *eum vero corde* (2). Volgen wij den raad van den II. apostel Joannes die ons zegt : « Mijne kinderen, laat ons niet met de lippen en de tong, maar met

(1) Matth. XV. 19. 20.

(1) Hep. X. 22.

onze werken en in waarheid beminnen : » *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate* (1).

Wij moeten bovendien in aanmerking nemen, dat het gebod der goddelijke liefde ons verplicht God te beminnen, niet met een *gedeelte* van ons hart, alsof het ons geoorloofd zijn zoude de genegenheden tusschen Hem en de schepselen te *verdeelen*; maar dat God het *geheel* wil en zonder eenig voorbehoud. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde*. Wat leert ons het geloof en de rede over het Wezen van God? Zij zeggen ons eenstemmig dat God een oneindig goed is, waaruit, als uit hunne bron, alle andere goederen voortvloeien, en dat hij bijgevolg uit zich zelve eene oneindige hoogachting en liefde waardig is. Zij zeggen ons nog, dat al de geschapene zaken waaruit dit heelal is zamengesteld, geen aanspraak op onze genegenheid hebben, dan om de eigenschappen welke zij van God hebben ontvangen; weshalve, volgens hetzelfde licht van het geloof en de gezonde rede, God alléén, eindelijk, het groote voorwerp is, waartoe zich alle liefde moet bepalen, wjl de eigenlijke rede, waarom wij de schepselen beminnen, van Hem uitgaat en tot Hem wederkeert.

Deze gevolgtrekkingen vastgesteld, laat zich de juistheid van het gebod des Evangelies, ons bevelende God te beminnen uit *geheel* ons hart, gemakkelijk begrijpen. Vermits Hij een oneindig goed is,

(1) I. Joan. III. 18.

eene oneindige liefde waardig, zoo is het ontrooven van een gedeelte onzer genegenheden, om het aan andere voorwerpen te schenken, — hoe klein het ook zij, — altijd eene beleediging zijne oneindige volmaakheden aangedaan. Hadden wij duizend harten en konden wij door deze voortdurend in liefde verteerd worden, toch zouden wij God nimmer zooveel kunnen beminnen als Hij verdient. Wat zou het dus zijn, als wij, slechts één eenig hart bezittende, het door de schepselen zoo ver lieten verdeelen, dat zij het verdeelden tusschen God en hen? Heeft God slechts de helft van ons hart geschapen, verlost, geheiligd? Wil hij slechts de helft van zijn werk verheerlijken? Waar verklaart hij zich met de helft van dit hart tevreden, en verfoeit en verafschuwt hij niet de verdeeling van hetzelfde? Neen, laten wij ons niet vleien het Evangelie met de wereld in overeenstemming te kunnen brengen, ons hart te kunnen verdeelen tusschen Jesus Christus en Belial! « Niemand kan twee heeren dienen. » Die verlangt zich aan Jesus Christus te geven, en te gelijker tijd liefde voor de eer, voorrechten, rijkdommen te koesteren, die bedriegt zich, die is niet met Jesus Christus; en — die niet met Hem is, is tegen Hem; die met Hem niet verzamelt, verstroot. Omdat Christus is : *de Weg, de Waarheid en het Leven*. — « De christen die zich volmaakt met God wil vereenigen, » zegt de gelukzalige Henricus Suso, « moet onderzoeken of er niets in zijne ziel is wat daaraan beletsel stelt, en of hij in eenige zaak niet zich zelven zoekt. Voelt hij zich naar de eigen-

liefde overgehield, dat hij dan terstond deze ongeregeldheid verbeterde door zijn hart tot God te verheffen. De volmaaktheid besluit in zich eene zedelijke vernietiging van gedachten en genegenheden, waardoor de mensch zich geheel in de handen zijns Scheppers overgeeft, ten einde in alle zaken door Hem geleid te worden volgens zijnen wil en zijn welbehagen, — niets anders willende en begeerende dan God. 't Is dan dat de ziel zich in God verliest, — niet in natuur, maar in zoover het den eigendom harer krachten of vermogens betreft. » O! hoe schoon is het een christen te zien ontdaan van alle aardse aangekleefdheid, bereid tot beoefening van elke deugd die zich voordoet, en geheel der goddelijke liefde toegewijd! Die grootmoedige geloovige kan zeker zijn dat hij die gelukkige vrijheid van geest bezit, welke het eigenaardige der heilige zielen is, en waarin zij het eenige ware geluk vinden, dat men hier op aarde smaken kan. Dan, hoe weinige bereiken dezen graad van liefde! Velen zeggen : « Heer! ik geef mij geheel aan U; » waar zijn echter de edelmoedige zielen welke die heilige overgiving volmaakt in toepassing brengen? Ach! hoe zeldzaam is het personen te ontmoeten godvruchtig genoeg om zich van alle zaken te ontdoen! Den waarlijk armen van geest, wie zal dien vinden? Men zou hem aan 't uiteinde der aarde moeten gaan zoeken. Wanneer de mensch ook alles wat hij bezit, had weggegeven, het zou niets zijn; had hij strenge boetvaardigheid gedaan, het zou nog weinig wezen; had hij alle wetenschappen verworven, nog ver zou hij ten

achter zijn; bezat hij groote deugd en een grooten godsvruchtijver, veel en 't geen hem boven alles noodzakelijk is, zou hem nog ontbreken. Dit wil zeggen: na alles verlaten te hebben, verlate hij zich zelve ook, en ga geheel van zich zelve af, zonder iets van zijne eigenliefde te behouden, en — na alles gedaan te hebben wat hij meende te moeten doen, zij hij overtuigd van niets gedaan te hebben (1). »

O mijn beste Jesus! waarom, zal ik met den H. Philippus Nerijs zeggen, hebt gij mij, die U, het oneindige Goed, beminnen moet, maar één hart gegeven, en dit nog zoo klein? Hoe zal ik, God van liefde, aan uwe onuitsprekelijke liefde beantwoorden kunnen? Ach! laat uwen geest over mij afdalen en mij door eene heilige liefde ontvlammen! *Infunde amorem cordibus, infirma nostri corporis, virtute firmans perpeti.* Ik belijd dat ik een ellendig schepsel, uwe verachting meer dan uwe liefde waardig ben. Ik belijd bovendien, dat ik om mijne ondankbaarheden en het misbruik dat ik van uwe genaden gemaakt heb, zou verdienen uit uwe tegenwoordigheid, o zoetste Jesus! verworpen te worden. Doch hoe zou ik verre van u kunnen blijven? Ach! trek uwe hand niet van mij af, laat mij niet aan mij zelve over, anders ben ik verloren. Mochte ik dag en nacht mijne dwaasheid beweenen van u, o mijn God! zoo dikwijls beleedigd te hebben; zonder ophouden zuchten, verlangen en smeeken om te branden van uwe liefde. Heilige Maria om

(1) De Navolging van Christus.

de liefde welke gij uwen lieven Jesus toedraagt, gewaardig u vóór den troon zijner barmhartigheid voor mij te spreken, en voor mij eene levendige en brandende liefde te verkrijgen, opdat ik, én in het leven én in den dood, in dit goddelijke vuur ver-teerd en vernietigd worde!

TWEEDE AFDEELING.

De twee laatste gedeelten van het Evangelie-gebod, vervat in deze woorden : *Gij zult den Heer uwen God liefhebben met geheel uwe ziel en met geheel uw verstand.*

Na ons geboden te hebben God te beminnen met geheel ons *hart*, voegt de goddelijke Verlosser er bij dat wij hem ook moeten beminnen met geheel onze *ziel* en met geheel ons *verstand*. Wat beteekenen deze woorden en welke kracht hebben zij? Het *eerste* gedeelte van dit gebod van Jesus Christus, vervat in deze woorden : « Gij zult den Heer uwen God liefhebben met geheel uwe *ziel*, » legt ons de verplichting op om met den redelijken wil, waarin de goddelijke liefde zetelt, de lagere vermogens, welke in den dierlijken wil zetelen, te onderdrukken en dezelve hieraan te onderwerpen. 't Is waar, dat, ter oorzake van het bederf, waaraan onze natuur onderhevig is, wij in dit leven, zonder een buitengewoon voorrecht van den Heiligen Geest, er niet toe kunnen komen om zóó volmaakt meester over de zinnelijke neigingen te worden, dat dezelve volkomen onderdanig zijn aan den redelijken wil en

door dezen zich zonder eenigen wederstand laten geleiden; maar het is evenzeer waar dat, als onze wil aan de begeerten van het vleesch geene toestemming geeft, er ook nimmer eene zonde plaats hebben kan. Wij weten dat zelfs de Heiligen, ondanks de groote liefde waarvan zij voor God brandden, aan veelvuldige wederspannigheden van het zinnelijke gedeelte van den mensch onderhevig waren. De H. Paulus, na door God zelven een uitverkoren vat genoemd, en tot in den derden hemel opgevoerd te zijn, waar hij zaken gezien en gehoord had, die geene menschentong in staat was uit te drukken, klaagt, dat hij door dergelijke wederspannigheid overvallen wordt, en zegt uitdrukkelijk, dat de Heer in hem den lastigen prikkel des vleesch toeliet, opdat de grootheid zijner veropenbaringen voor hem niet eene oorzaak van verhoovaardiging worden zou. Doch, welkdanige wederspannigheid de Heiligen ook ondervonden, nimmer hielden zij op de zinnelijkheid uit al hun vermogen te bedwingen, en dezelve aan de genade te onderwerpen. Bovendien, door hun ijver en zorg in het onderdrukken der zinnelijke neigingen, gelukten zij er in om voor een groot gedeelte aan de oorzaak van den opstand haar voedsel te ontnemen, door goede gewoonten dezelve te verzwakken, en deze zinnelijke neigingen zelfs dienstbaar te maken aan de werken der christelijke liefde. De geschiedenis leert ons, dat vele Heiligen door hun krachtigen wederstand aan de bewegingen der gramschap, waartoe zij van natuurwege sterk gedreven werden,

ten laatste toonbeelden van zachtheid en zachtmoedigheid werden. Het is hier voldoende, onder allen, den Apostel van Chablais, den H. Franciscus van Sales te noemen.

Wij lezen ook van onderscheidene andere dienaars Gods dat, na al hunne zorg aangewend te hebben om de neigingen van het vleesch te onderdrukken en aan de goddelijke liefde te onderwerpen, het hun gelukte, de begeerlijkheid, zoo al niet geheel uit te dooven, ten minste merkbaar te verminderen en door de liefvalligheid der hemelsche liefde ten onder te brengen. Zij allen die zich er op toeleggen om God uit den grond des harten te beminnen, onder vinden dezelfde uitwerkselen; in dit edele streven volhardende, kunnen zij niet missen, eindelijk de bedorven neiging der zinnelijke natuur aanmerkelijk verzwakt, en door de macht der liefde beheerscht te zien. Maar, dit is voor de ware minnaars des Heeren niet genoeg, en het verlangen dat zij gevoelen om al hunne vermogens aan de goddelijke liefde te onderwerpen, wordt in hen zóó levendig, dat, na de grootste pogingen aangewend, de hevigste strijden doorgestaan te hebben om de zinnelijkheid geheel ten onder te brengen, zij het gevoel der inwendige wederspanningheid welke hun, hoezeer door den redelijken wil verfoeid, nog blijft, met afschrik aanschouwden, en er eene aanleiding uit namen tot diepe verootmoediging, die hen met den H. Paulus deed uitroepen : *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* « Ik ellendig mensch ! wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods (1)? »

(1) Rom. VIII. 24.

Thans moeten wij onderzoeken wat het laatste gedeelte van het Evangelie-gebod : « gij zult den Heer uwen God liefhebben met geheel uw *verstand*, » in zich besluit.

Gelijk de christen, krachtens de woorden, welke wij zoo even uitgelegd hebben, met oplettendheid op zijne zinnelijke neigingen moet waken, uit vrees dat zij zijnen wil tot het kwaad overhalen, en er naar streven moet om dezelve dienstbaar te maken aan de goddelijke liefde; evenzoo verplichten hem deze laatste woorden, welke den mensch bevelen God te beminnen met geheel zijn *verstand*, om te waken op zijne verstandelijke vermogens en dezelve ondergeschikt te doen zijn aan dezelfde liefde, waardoor alles in hem geregeld moet worden. Om daartoe te komen, is het noodig deze vermogens naar het doel heêen te richten, waarnaar zij van natuurwege streven, en waarvoor wij ze van den Schepper ontvangen hebben, namelijk : de kennis van het ware goed. Indien wij ze tot dat doel gebruiken, zullen zij er toe bijdragen om in ons de vlam der heilige liefde te doen toenemen, wijl het eene wet van den menschelijken geest is, dat hij zooveel te sterker tot het beminnen van een voorwerp gedreven wordt, als het verstand hem dit beminnelijker voorstelt. Op dusdanige wijze zullen wij het geluk hebben God te beminnen niet alleen met geheel ons *hart*, maar ook met geheel ons *verstand*.

Volgens deze leer is het zeker, dat zij, die het laatste gedeelte van het gebod des Evangelies aan-

gaande de liefde Gods volbrengen willen, bijzondere zorg moeten dragen van hun verstand niet op te vullen met de grondstellingen der wereld, welke slechts ijdelheid en leugen zijn, maar het toe te passen op de grondregels van Jesus Christus, welke waarheid zijn en licht. Om dezelfde reden moeten de vrienden Gods boven alles de wet des Heeren hoogschatten en haar gestadig overdenken; volgens den Profeet David, immers is zij de lamp welke onze schreden verlicht, en het licht van ons leven : *Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis* (1). Kortom, de ware minnaar, verre van zijne verstandelijke vermogens te gebruiken tot het bekomen van die wereldsche wijsheid, welke bij God dwaasheid is, moet dezelve naar die hemelsche wijsheid heênrichten, waarvan geschreven staat, « dat zij verkieselijk is boven het goud en de edelgesteenten. » — Wie echter gedraagt zich zóó?

Ach! hoe groot is het getal der dwazen, die de ijdelheid en de leugen beminnen! Helaas! te lang ben ik zelf van dit getal geweest. Ach! mijn Jesus, hoe heb ik zoo langen tijd van uwe liefde beroofd kunnen leven! Vergeef, Heer! aan uwen dienaar, die berouw heeft, en besloten heeft voortaan U meer dan alles lief te hebben. Verteeder mijn hart door de kracht uwer genade, wond het door uwe liefde, opdat ik mijn bedrevene fouten bitter beweene, en ze herstelle door u altijd te beminnen en te dienen!

(1) Psalm. CXVIII. 305.

Ik beveel en vertrouw mij aan u, mijne goeder-tierene Moeder Maria; Gij, die alles bij uwen goddelijken Zoon vermoogt, verkrijg voor mij de genade van in eeuwigheid door zijne liefde te branden.

DERDE AFDEELING.

Hoe noodzakelijk het krachtens 't gebod des Evangelies is om alles ondergeschikt te doen zijn aan de goddelijke liefde.

Volgens het gebod des Evangelies zijn wij verplicht God te beminnen uit geheel ons hart, met geheel onze ziel en geheel ons verstand. Uit dezen grondregel volgt dat wij zooveel in ons is, alles van de goddelijke liefde moeten afhankelijk maken, zoodat wij niets, — bedieningen, eerambten, rijkdommen, gezondheid, vrienden, bloedverwanten, vaderland, vertroosting, ziekten, armoede, vernederingen, enz., — moeten beminnen of verwerpen, dan met betrekking tot de liefde Gods, dit is, in zover deze zaken aan God behagen of mishagen. Dit is de Wijsbegeerte van het Evangelie, welke de H. Ignatius als grondslag zijner Geestelijke Oefeningen en van geheel het geestelijk leven stelt (1). Zij brengt in den geest der Heiligen die degelijkheid van oordeel voort, welke hen zoo wijs in hun gedrag, zoo onverschrokken in merkwaardige voervallen, en

(1) Lib. exercit fundamentum.

volkomen overgeven aan het goddelijke welbehagen maakt. Om deze waarheid wel te vatten, is het dienstig te bedenken dat wij verplicht zijn aan God al de vermogens van ons wezen toe te wijden, dat wil zeggen : hem te beminnen uit geheel ons hart, met geheel onze ziel en met geheel ons verstand ; dat dit het eenige doel is waarvoor wij moeten leven en werken, en dat daarbuiten alles dwaasheid, ijdelheid en begoocheling is. Derhalve, de bepaalde reden waarom wij een voorwerp achten en beminnen, moet niet zijn de voldoening welke het ons verschaft, maar de meerdere of mindere gemakkelijheid, welke het ons verschaft om te komen tot de liefde Gods ; evenzoo, de beweegredenen welke ons moeten opwekken om eene zaak te verwerpen en te verachten zijn niet de ongemakken, welke dezelve ons veroorzaakt, maar de verwijdering waarin zij ons stelt ten opzichte van dat eenige Goed. Met welk doel laat een reiziger, wanneer hij verschillende wegen aantreft, dezen liggen en kiest hij gene? Is dit omdat de eene hem effener en aangenamer, de andere steiler en moeilijker schijnen? Zeker neen; maar omdat de eene dient om hem tot het doel zijner reis te brengen, terwijl de andere hem er van verwijderen. Aldus zouden wij ten aanzien van alle aardsche zaken moeten handelen. Het doel, waarheen onze weg geleidt, is de volmaakte vereeniging met God, welke in dit leven begint, en in de eeuwigheid voltrokken wordt; onze plicht derhalve is : de dingen dezer wereld niet te gebruiken, dan voor zoover zij ons nader bij dit doel brengen, en ze

met verachting te verwerpen wanneer zij ons hiervan verwijderen kunnen.

Deze waarheid schijnt op verwonderlijke wijze in het leven der Heiligen uit, die in al hunne gedachten, in al hunne genegenheden en verrichtingen niets anders bedoelden dan God te beminnen en Hem te behagen. Eene menigte personen namen tot den H. Franciscus van Sales hunne toevlucht om bij hem raad, hulp en troost te vinden. Doch begrijpende hoe lastig zoovele verhinderingen, te midden zijner veelvuldige bezigheden als bisschop, hem vallen moesten, achtten zij zich verplicht hem om vergeving voor hunne vrijpostigheid te vragen. Dit waarlijk volmaakte hart antwoordde hun met dit zachte verwijt : « Wees maar zoo teérhartig niet voor mijn persoon. Ik behoor aan mij zelven niet meer; ik ben aan de dienst mijns Heeren verkocht en toegewijd, en heb besloten mijn leven geheel en al voor Hem op te offeren, op wat manier Hij 't ook gebruiken wil. Doch, wat maakt het mij, of dit dan wel dat, of gij dan wel anderen mijn werk komt vragen; het is aan een ieder geheel toegewijd, al volgens het welbehagen van God. Handelt jegens mij dus met vertrouwen; en vreest niet mij lastig te vallen; want niets gaat mij meer ter harte dan mij geheel en gansch te besteden voor de dienst mijns Meesters. »

Vernemende dat zijn goede naam door een haterlijke lastering bezwakt geworden was, ontstelde hij zich hier geenszins over en verloor niets van zijn gewonen vrede. « Ik heb mijn goeden naam, » zeide

hij, « slechts in zoover lief als hij mij dienstig zijn kan om mijnen God te doen verheerlijken. Hij nu weet in hoever ik tot dat doel denzelven noodig heb; verder zoek ik dien niet. Ik laat aan hem de zorg over om mij dien te geven en te bewaren zoover als noodig is om hem te dienen gelijk ik wil en verlang. »

De H. Joannes de Dooper brande zeker van liefde voor den Verlosser, daar hij van af den moederlijken schoot vervuld van de genade was. Nogtans bleef hij gedurende vier en twintig jaren in de woestijn zonder hem een enkelmaal te zien; na hem gedoopt, en gezien te hebben dat de hemel zich boven hem opende, ging hij voort in de woestijn zijn verblijf te houden, zoodat hij Jesus op de aarde nimmer wederzag. Maar, wat bewoog dan dien minnaar van den Verlosser om aan het genot zijner tegenwoordigheid te verzaken? Omdat het God zoo behaagde, die hem bestemd had om de stem te wezen roepende in de woestijn.

De H. Perpetua, moeder van een nog zuigend kind, werd in eene afgrijselijke gevangenis geworpen, omdat zij geweigerd had Jesus Christus te verzaken. Men stelde haren moed door de smartelijkste en wreedste pijnigingen op de proef. Haar kind, in hetwelk zij een zoeten troost vond, werd aan haren boezem ontruikt. « Laten zij mij mijn zoon ontnemen », zeide zij, « ik heb hem slechts om Jesus Christus lief. Christus wil dat hij mij ontnomen worde, ik wil het ook; hij zal het kindje melk bezorgen, en ik zal hem getrouw mijn geloof bewaren. » Haar vader reeds oud van jaren, kwam

op haar een nieuwen en gevaarlijkeren aanval wagen. Hij smeekte haar, terwijl hij haar zijne witte haren en de armen toonde, welken haar gedragen hadden; vraagde haar, of zij door haar leven ten offer te brengen, tevens het leven van haren vader vernietigen wilde; wierp zich aan hare voeten neder, en geknield vóór haar liggende, bezwoer hij haar van met hem medelijden te hebben. Haar de handen omknellende, kustte hij dezelve, en noemde haar, ten einde ze te vermurwen en te doen buigen, niet meer zijne dochter, maar vrouwe. Door kinderlijke liefde en teederheid wierd zij tot diep in de ziel geroerd; maar, haren vader beminde zij om Jesus Christus, en ziende dat het welhehagen van Jesus in strijd met de ingevingen haars vaders is, stoot zij zijne liefkozing van haar af, en betuigt dat, moest haar ook alles ontruikt worden, zij toch nooit zal ophouden trouw aan Jesus Christus te zijn. Boven haar zelven en de natuur verheven, ging zij een glorievollen dood te gemoet.

Ziedaar welk werk de Heiligen van een geschapen voorwerp maken, wat het ook zij; ziedaar ook, waarom zij in de pijnlijkste en wreedste omstandigheden, de helderheid en den vrede des harten niet verliezen, namelijk, omdat zij hetgeen hun toebehoort niet beminnen, en zich zelven niet beminnen dan om God, en wanneer zij Hem behouden kan hun nimmer iets ontnomen noch verminderd worden. Maar welk zijn de christenen die zeggen: « ik wensch niet meer rijkdommen, niet meer eer, niet meer gezondheid, niet meer vertroosting, dan mij noodig

zijn om God te dienen en hem in 't gebrnik zijner gaven te verheerlijken? » Helaas ! Daargelaten diegenen die dezelve openlijk misbruiken, hoe velen maken er alleen gebruik van tot hun eigen voordeel en volgens hun eigen welbehagen, zonder eens aan Hem te denken van wien zij ze ontvangen hebben, even gelijk de heideuen doen. Vandaar de zielsangsten, de vreeselijke wanhoop in de ongelukken, de kwellingen van het tegenwoordige leven, het gemis aan vertroosting, wyl men die zoekt waar ze niet zijn.

Sla, o Heer, een barmhartigen blik op dit onwaardige schepsel neder, dat nederig uwe goedheid inroept. Ach ! hoe zeer doet het mij leed, de geschapene dingen bemind te hebben met ter zijdestelling van u, mijn zoetste en allerliefdevolste Schepper. Nu heb ik besloten mij geheel aan uwe dienst te wijden en alles ondergeschikt te doen zijn aan uwe liefde. Versterk mijnen wil, o mijn God, en sta mij bij in het moeilijke werk van mijne driften te bestrijden en te onderwerpen. Om de onuitsprekelijke liefde welke u voor mij deed lijden en sterven, verleen mij de genade aan alles te sterven om alleen voor U te leven, mijn schat en eenigste goed. Ach ! wee aan mij, indien ik na zoovele inspraken en opwekkingen om u te beminnen, mij op nieuw van u scheidde en mij overgaf aan het najagen der aardse ijdelheden. Om den prijs dien gij gewaardigd hebt aan mijne ziel te hechten, om den prijs zelven van uw kostbaar bloed, hetwelk gij voor mijne zaligheid geheel uitgestort hebt, laat niet toe

dat ik in een zoo groot ongeluk storte. Straf mij in dit leven zooveel gij wilt, doch beroof mij van uwe liefde niet ! Maria, Toevlucht der zondaren, bekom voor mij deze genade.

VIERDE AFDEELING.

Over eenige genegenheden welke, krachtens het Evangelie-gebod, ondergeschikt moeten zijn aan de goddelijke liefde.

Vermits de goddelijke liefde, volgens het gebod des Evangelies, de heerschappij moet voeren over ons hart, over onze ziel en tot zelfs over onze zinnen, is het duidelijk dat haar gebied zich uitstrekt over onze genegenheden, welke, voor zooveel het in dit leven mogelijk is, daaraan ondergeschikt en onderdanig moeten wezen. Eene dezer, dikwijls zeer sterke, genegenheden, welke de deugd zelfs van heilige zielen op de proef stelt, is die welke de *rijkdommen*, de *eer* en *andere dergelijke wereldsche ijdelheden* tot voorwerp heeft. — « Gelukkig de mensch, » zegt de Heilige Geest, « die het goud niet nageloopt, en op geld en schatten zijne hoop niet gebouwd heeft ! Wie is deze, en wij zullen hem loven, want groote dingen heeft hij in zijn leven gedaan (1) ».

Dan, hoe groot de verleiding der *eer* en der *rijkdommen* ook zij, zeker is het dat de goddelijke liefde die verwerpen, overwinnen en er over zegevieren moet. « Die niet verzaakt aan alles wat hij bezit,

(1) Eccl. XXXI. 8.

die kan mijn leerling niet zijn », zegt Jesus Christus (1). — « Zalig de armen van geest, want het rijk der hemelen behoort hun toe (2) ! » De begeerlijkheid is de wortel van alle kwaad (3). — « Die zich verheft, zal vernederd, die zich vernedert, zal verheven worden (4). » Alzoo, de verplichting van de goddelijke liefde de heerschappij in onze ziel over alle aardse ijdelheden te geven, is niet een eenvoudige raad ; — maar is een uitdrukkelijk *gebod*, in het Evangelie-gebod der liefde vervat. Vandaar dat de apostel Paulus aan al de geloovigen zonder uitzondering schreef : « Broeders ! de tijd is kort ; derhalve, dat ook zij die vrouwen hebben, zijn alsof zij ze niet hadden, en die weenen, als weenden zij niet ; en die zich verheugen, als verheugden zij zich niet ; en die koopen, als bezaten zij niet ; en die deze wereld gebruiken, als gebruikten zij haar niet : want de gedaante dezer wereld vergaat (5). » — Door deze woorden toont de Apostel ons klaarblijkend dat de Christen, die volgens zijnen roep leven wil, een aan de dingen der aarde onthecht hart hebben, niets als in God en om God bemiinnen, en al zijne genegenheden aan de goddelijke liefde onderwerpen moet.

Deze waarheid wordt ons wijders door 't voorbeeld der Heiligen bevestigd, die verre van zich door de aanlokkelikheden en het betooverende van de vergankelijke goederen der wereld te laten overwinnen, dezelve als vuiligheid en slijk beschouw-

(1), Luc. XIV, — (2), Matt. V. 3. — (3), I Tim. VI. 10. — (4), Matth. XXIII. 12. — (5), I Cor. VII. 29.

den. Zoo zij er om billijke beweegredenen al niet geheel afstand van deden, waren zij er toch met het hart aan onthecht, en maakten ze dienstbaar aan de beoefening der christelijke liefde. Zie een H. Lodewijk, Koning van Frankrijk. In den rijkdom van prachtige paleizen, in den overvloed van inkomsten, in al den glans der koninklijke weelde, was hij aan de rijkdommen zoo onthecht, als hadde hij in een klooster, geheel van de wereld afgezonderd geleefd. Van het licht des hemels bestraald, aanzag hij zijne goederen, zijne schatten, zijn koninkrijk als stof. Zijn ware rijkdom was : God en zijne heilige liefde ; zijn koninkrijk : onderworpen te zijn aan den Koning der koningen ; en daar de menschen aan zoo groote onthechting van genegenheden wellicht niet zouden hebben kunnen gelooven, gaf God hem de gelegenheid om dezelve te doen kennen : tweemaal stak hij over zee om de ongeloovigen te bestrijden, tweemaal zag hij zijn leger, zoo door den vijand als door de pestkoortsen, waaraan hij zelf bezweek, vernield ; maar zijn hart, dat niets dan in en om God beminde, behield al zijne opgeruimdheid te midden van zoovele verliezen, zijn geest bleef vast en helder, als hadde hij niets verloren, en, van een geheel christelijk vertrouwen vervuld, stierf hij onder 't uitspreken dezer woorden : *Introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo* : « Ik zal intreden in uw huis, ik zal u aanbidden in uwen heiligen tempel, en verheerlijken uwen Naam »

Zoozeer als de H. Lodewijk onthecht aan de

rijkdommen was, was hij ook onthecht aan de eer der wereld. Eens een armen, maar heiligen kloosterling van den H. Franciscus, met name Egidius, ontmoetende, deed hun zekere aantrekking van verwantschap welke tusschen de Heiligen bestaat, alsook het licht van God, zich onderling erkennen, ofschoon zij elkander nimmer hadden gezien: beiden de zoete kracht der goddelijke liefde, het eenige voorwerp hunner eerezucht, gevoelende, ging de eene den andere te gemoet; vervolgens nedergeknield, omhelsden de groote Koning en de arme broeder elkander teederlijk en bleven geruimen tijd, zonder een woord te spreken, in elkanders armen gekneld; hunne harten wisten elkander toe te spreken en te verstaan, vol van hemelsche vreugde als zij door de goddelijke liefde waren, die aldus hunne zielen vereenigde.

Een ander zeer machtig gevoelen, dat de deugd der rechtvaardige zielen dikwerf op de proef stelt is de *genegenheid voor zijne naastbestaanden*. Doch, het is zeker dat ook deze genegenheid ondergeschikt aan de liefde Gods moet wezen.

« Wie vader of moeder meer bemint dan mij, is mijner niet waardig: en wie zoon of dochter bemint boven mij, is mijner niet waardig (1). » Dit zijn de woorden van Jesus Christus. Even te voren had hij gezegd: « Meent niet dat ik gekomen ben om vrede te brengen op aarde, ik ben niet gekomen om vrede, maar om het zwaard te brengen. Want ik ben gekomen om de zoon van zijn vader, de

(1) Matth. X. 37.

dochter van hare moeder, en de schoondochter van hare schoonmoeder te scheiden ; en eens menschen huisgenooten zullen zijne vijanden wezen (1). » — Wat beteekent deze leer van Christus anders, dan dat de liefde Gods in het hart van den christen de overhand moet hebben boven het vleesch en bloed. O ! hoe vele omtrent deze waarheid verlichte en door de genade van boven versterkte zielen hebben zich de bitterste scheidingen getroost, de heldhaftigste opofferingen gedaan ! Open de geschiedenis der Kerk, gij zult zien echtgenooten hunne echtgenooten om Jesus Christus verlaten ; vrouwen zijne liefde boven die harer mannen stellen ; moeders, de teederste genegenheid ten offer brengende, hare kinderen verlaten, dochters zich uit de armen harer moeders losscheuren. Gij zult er lezen van eene heilige Fremiot de Chantal, dat zij over 't lichaam van haren zoon heênstapte, die haar beletten wilde om heên te gaan ; van eene Euphrosina, dat zij vermomd vertrok en haren vader in voortdurende droefheid achterliet ; van een Joannes Calabites, dat hij voor altijd zijne ouders en het ouderlijke huis verliet om zich den dienaar te maken van meelaatschen en zinneloozen , van een Alexius, dat hij den eersten nacht van zijn huwelijk ontvluchtte en van zijne bruid zich scheidde, tot welke hij niet wederkwam ; en zoo van duizend anderen. Gij zult de sterkste banden door de onoverwinbare macht dier goddelijke liefde verbroken zien, welke in de

(1) Matth. X. 34-36.

zielen voortbrengt hetgeen anders de dood verricht. *Fortis ut mors dilectio* : « Sterk als de dood is de liefde (1). »

Dat jongelingen en jonge dochters; die door den geest Gods zich opgewekt gevoelen, om zich aan de gevaren der wereld te onttrekken en zich geheel aan Jesus Christus toe te wijden, doch uit vrees van aan hunne ouders te mishagen, nog uitstellen omaan de goddelijke roeping te beantwoorden, bijzonderlijk acht op deze waarheid geven! Hoe kunnen zij die liefde bezitten, die sterk als de dood moet wezen, zoo zij den moed niet hebben eene menschelijke genegenheid te overwinnen, welke hen belet den goddelijken wil te volbrengen en tot de volmaakt-heid te komen? Dat zij het groote goed, waartoe de Heer hen uitnoodigt, en het belang van getrouwelij-
k aan zijne stem te gehoorzamen, in ernst over-
wegen; dat zij voorts besluiten om alle hinderpalen te overwinnen, alle menschelijke teerhartigheid aan de liefde voor God te onderwerpen, indien zij zich niet willen aan het gevaar blootstellen van verloren te gaan.

Welk voorstel scheen redelijker, dan het aan Jesus-Christus gevraagde uitstel om hem te volgen dier twee jongelingen, van welke in het Evangelie van den H. Lucas gesproken wordt? « Ik zal u volgen, » zegt de eene, « maar laat mij eerst mijn vader gaan begraven. »—« Ik kom in uw gevolg, » zegt de andere, « maar geef mij den tijd om orde

aan mijne zaken te stellen, » En wat zegt Christus? « Laat de dooden de dooden begraven, en ga gij zonder dralen het Rijk Gods verkondigen, » antwoordt hij den eerste. Ten aanzien van den tweeden spreekt hij dit vreeselijke vonnis uit: « Niemand, die zijne hand aan den ploeg geslagen heeft, en achterwaarts ziet, is voor het Rijk Gods geschikt (1). » — O, wat zijn die woorden streng! De minste vertraging, van onze zijde, om aan den roep des Heeren te beantwoorden, kan het geheele werk bederven, en dikwijls gaat de roep verloren, wanneer hij niet spoedig genoeg gevolgd wordt; omdat de wereld en de duivel duizend strikken vlechten, duizend verhinderingen aan ons godvruchtig voornemen in den weg stellen, terwijl intusschen onze moed verzwakt, zijne vorige vastheid verliest, en 't gansche plan in duigen valt. God weet van hoe velen de ongelukkige val en het treurige einde aan dien terugwaartschen blik, aan dat uitstel van gehoorzaamheid aan den wil Gods moet toegeschreven worden. Deze ontrouwe Christenen worden slechte wereldlijken, wijl God wilde dat zij religieuzen waren. Lauwheid en verzuim deden hen zoodanig de beslissing vertragen, dat hun eindelijk de genade, tot straf der geringachting welke zij voor haar hadden, ontnomen werd. Ik zeg de *genade*, wijl de roep tot den religieuzen staat, dien God aan eenigen verleent, niet zoozeer is een van hen gevordeerde *dienst*, als wel een *bijzondere* hun toegestane *gunst*.

(1) Luc. XI, 59. 62.

De onachtzaamheid welkemen, in het beantwoorden daaraan begaat; het koele onthaal dat men haar ten deel laat vallen, is eene zeer ernstige beleediging, welke veelal tot noodlottige uitkomsten leidt. Men moet dus met vaardigheid aan de stem des Heeren gehoor geven, en denken dat deze bijzondere keus de grootste genade is, waarmede hij den mensch begunstigen kan.

Eene andere genegenheid welke zooveel mogelijk aan de goddelijke liefde onderdanig en ondergeschikt moet wezen, is die, welke wij voor ons *lichaam* en onze *zinnen* hebben; « want het vleesch, » zegt de H. apostel Paulus, « heeft verlangens strijdig met die van den geest, en de geest heeft verlangens strijdig met die van het vleesch. » *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem*(1). »

In begeerlijkheid verwekt, van af den moederschoot een bedorven natuur met ons dragende, steeds overhellend naar zinnelijke genoegens, zoo volgt daaruit dat wij in ons eigen lichaam een huiselijken vijand hebben, die, door zijne list en ongeregelde neigingen, welke hij in ons dierlijk gedeelte opwekt, tracht ons hart te verleiden en onzen redelijken wil tot de voldoeningen der zinnen over te halen. Maar, is het nu de plicht der liefde Gods, de liefde voor aardse zaken te breidelen en onder hare gehoorzaamheid te brengen, zal zij dan op de zinnelijke neigingen niet dezelfde macht moeten uoefenen? « Zij, die aan Christus toebehooren, » zegt de Apostel, « hebben hun vleesch met

(1) Gal. V, 17.

zijne ondeugden en begeerlijkheden gekruisigd (1). » — « Indien Christus nu in u is, dan is wel het lichaam dood om de zonde, maar de geest leeft om de rechtvaardigmaking... Zoodan, broeders! wij zijn schuldenaren, niet van het vleesch, om naar het vleesch te leven. Want zoo gij naar den vleesche leeft, zult gij sterven; maar indien gij door den geest de werken des vleesches doodt, zult gij leven (2). » — Zie, hoe 't geestelijke leven de versterving vordert van het vleesch. En, indien het noodzakelijk is hetzelfde te kastijden, dan moet men het niet sparen, anders zal het den geest beheerschen en hem slaaf van zijne verdorven begeerlijkheden maken. Toegevenheid jegens het lichaam, wanneer het zich tegen den geest opzet, gebruiken, is niet het met liefde maar met wreedheid behandelen, omdat, volgens het woord van den H. Bernardus, die teederheid voor het lichaam den dood aan de ziel toebrengt. *Hoc non est pietas, sed crudelitas, quia corpori sic parcitur, ut anima juguletur.*

Men begrijpt dus, waarom de Heiligen zoo zorgvuldig waren om hun lichaam op allerlei wijzen te versterven. Diep doordrongen van het gevaar des inwendigen en hevigen strijds, dien de vleeschelijke neigingen verwekken, verzuimden zij niets van hetgeen in hunne macht was om ze te onderdrukken, uit vrees dat zij, sterker wordende, eindelijk bezit van hun hart zouden nemen. Verplaats u met de gedachte in de kloosters en eenzame afzonderingen, alwaar zoovele edelmoedige geloovigen zich gingen opsluiten, om zich daar met alle kracht op de God-

(1) Gal. V, 24. — (2) Rom. VIII. S. O. s 2, s 3.

delijke liefde toe te leggen. Hoedanig behandelden zij hun lichaam om het onder bedwang te houden? Herinner u, hoe zij de nachten doorbrachten in tranen, hunne dagen in gebed en vermoeinissen, de weken in vasten; aanschouw hen in het haren boetkleed, gehuld, in ketenen gekneld, zich ten bloede geeselend, hunne leden op duizenderlei wijzen pijnigende, en gij zult nog slechts een flauw denkbeeld van de verstervingen hebben, door deze helden des Christendoms beoefend. Het is zeker, dat dit tot de *hoogste volmaaktheid* behoort; het is buitendien zeker dat vele rechtvaardigen van allen staat en stand, ook met een *gewoon leven* te leiden, de begeerlijkheid overwonnen hebben en zalig geworden zijn; doch evenzeer is het waar, dat alle vrienden Gods, welk ook de graad hunner heiligheid ware, steeds moedig tegen hun wederspanning vleesch gestreden, en het geen kastijdingen gespaard hebben, noodzakelijk om te beletten dat zijne ongeregelde begeerten hunne ziel zouden bezoedelen. En, hierin volbrachten zij niet een *bloot aangeraden* werk, maar gehoorzaamden aan een *streng gebod*, dat alle christenen verbindt. « Ik kastijd mijn lichaam, » zeide de Apostel, « en breng het onder bedwang, opdat ik niet soms, na anderen gepredikt te hebben, zelf een verworpeling worde(1). »

Wat zal men nu zeggen moeten van die christenen, steeds bezorgd om alles van zich te verwijderen wat aan hunne zinnen maar het geringste ongemak

(1) I Cor. IX. 27.

zou veroorzaken, en om zich alles te verschaffen wat geschikt is om hun genot aan te doen? Wat zouden zij meer ten gunste van hun lichaam doen kunnen, wanneer zij, in plaats van geschapen te zijn om God te beminnen, even als de dieren geschapen waren, alleenlijk om de neigingen van de natuur te voldoen?

Maar hoedanig ook het gedrag van een zeker getal christenen zij, het zal toch nooit Gods woord veranderen kunnen : hemel en aarde zullen voorbijgaan, doch dit goddelijk woord zal tot de laatste letter worden vervuld.

De liefde voor het leven, zeker, is zeer geoorloofd, mits dezelve overeenstemt met de wet Gods. Maar wat zou dit gevoelen worden, wanneer het in strijd met de goddelijke liefde was? Wat zou men moeten doen als zich eene gelegenheid aanbod, in welke men niet getrouw aan God zou kunnen zijn, zonder Hem het offer van zijn eigen leven te brengen? Het te nemen besluit is duidelijk : — even gelijk de liefde Gods de liefde voor aardsche goederen, de liefde voor ouders en naastbestaanden, de liefde voor ons eigen lichaam overtreffen moet, moet zij ons ook bereid vinden om aan Hem, wanneer het noodig is, ons leven op te offeren. « Wie zijn leven zal willen behouden, » zegt de goddelijke Meester, « die zal het verliezen; doch wie om mij zijn leven zal verloren hebben, die zal het behouden (1). » —

(1) Luc. IX. 24. De zin dezer woorden is : Wie het tijdelijke leven, met verzaking van Jesus, zal *gevonden*, gewonnen, behouden hebben, die zal het eeuwige leven verliezen; doch wie,

« Indien iemand tot mij komt, » voegt hij op eene andere plaats er bij, « en niet zijnen vader en moeder, en vrouw en kinderen, en broeders en zusters, ja, ook nog zijn eigen leven haat, (dat is minder liefheeft dan mij) (1), hij kan mijn leerling niet zijn (2). » — Ziedaar, hetgeen zoovele leerlingen des Evangelies, zoovele helden der Nieuwe Wet deed besluiten, het van natuurswege den mensch zoo dierbare en kostbare leven met vreugde ten offer te brengen. Die grootmoedige strijders lieten zich de wreedaardigste folteringen aandoen om een beslissend gebod te volbrengen, en niet eene eeuwige verdoemenis in te loopen. Aangezocht om aan Jesus Christus te verzaken, aarzelden zij geen oogenblik over hetgeen zij te doen hadden voor de goddelijke liefde, waaraan zij niet slechts één leven, maar hadden zij ze gehad, duizend levens zouden opgeofferd hebben.

De groote Apostel had onoptelbare werkzaamheden gedragen, alle soort van slechte behandelingen verduurd; en, naar hij zelf beschrijft (5), had hij doorstaan: gevangenissen, geeselingen, steeniging, schipbreuk, menigvuldige reizen, gevaren op rivieren, gevaren van roovers, gevaren van zijn geslacht, gevaren van de Heidenen, gevaren in de stad, gevaren in de woestijn, gevaren op zee, gevaren onder de valsche broeders, arbeid en zwoegen, menigvul-

om Jesus wil het tijdelijke zal verloren hebben, die zal het eeuwige leven vinden (Vertaler.). — (1) Vergelijk Matth. X. 37.

— (2) Luc. XIV. 26.

(5) II. Cor. XI.

dig waken, honger en dorst, menigvuldig vasten, koude en naaktheid. — Na het opnoemen zoo veler voor Christus geleden kwellingen, wel verre van den moed te verliezen, betuigt hij grootmoedig dat niet ééne zaak, nederig of hoog, aangenaam of pijnlijk, de dood onder haar vreeselijkst aangezicht niet uitgezonderd, ooit in staat zal zijn hem van de liefde Gods te scheiden. « Wie, » roept hij uit, « zal ons van Christus' liefde scheiden? Verdrukking? of angst? of honger? of naaktheid? of gevaar? of vervolging? of zwaard? gelijk er geschreven staat : om U worden wij den ganschen dag gedood ; als slachtschapen zijn wij gerekend. Maar in dit alles zijn wij overwinnars om Hem, die ons heeft liefgehad. Ik ben zeker, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch heerschappijen, noch machten, noch tegenwoordige dingen, noch toekomstige, noch sterkte, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Jesus Christus onzen Heer (1). »

O God! welke beweenvolke tegenstrijdigheid tusschen deze beginselen en het gedrag van 't meeren-deel der Christenen. Thans woeden tegen ons geen bloedige vervolgingen; die God liefheeft, wordt niet opgeroepen om voor dwingelanden te verschijnen, ziet zijn leven door geen beulzwaard bedreigd. Edoch, worden wij niet aan dusdanige beproevingen onderworpen, — de vleierijen, de geheime vervolgingen door onze driften, waartegen de kracht der

(1) Rom. VIII. 35—39.

goddelijke liefde te kampen heeft, en welke zij geroepen is te overwinnen, ontbreken ons die?

Ontbreken ons listige verleiders, die door hunne voorbeelden en woorden, ons uitnoodigen om Gods wet te overtreden? Onze vijand, de duivel houdt hij zich stil? « Loopt hij niet om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij mag verslinden? » Hoe weinige Christenen wederstaan kloekmoedig aan dusdanige tegenstrevers; helaas! het grootste getal geeft zich lafhartig over zonder strijden, en bij zulke handelwijze, hoe zich vleien in den staat van liefde en genade te zijn? O! de ware liefde tot God is sterk als de dood; en hij die haar de voorkeuren gezag niet geeft over al zijne genegenheden, is geen kind der liefde maar der vervloeking.

Minnelijke Jesus! doorboor mijne ingewanden tot in het merg mijner ziel met het zwaard uwer liefde! Doe mij liefdevol trachten naar uw bezit, en dat ik steeds verzuchte naar uwe tabernakelen, opdat ik U eeuwig geniete met Maria, uwe Moeder, en met uwe Engelen en Heiligen!

VIJFDE AFDEELING.

Gevoelens van eenige Heiligen wegens het gebod der goddelijke liefde.

Verre van ons een zwaren last op te leggen door het voorschrift der liefde, heeft God ons eene onschatbare gunst bewezen met ons te verplichten alle on-

geregelde genegenheid tot de wereldsche dingen in ons hart uit te dooven, om ons wezenlijk goed te zoeken, en onze ziel te beletten zich in eene schromelijke ellende te storten.

« Mijn God ! » roept deswege de heilige Augustinus uit, in de hevigheid zijner dankbaarheid, « gij hebt mij geboden U boven alles te beminnen, » en gij hebt mij met de hel bedreigd indien ik « hierin niet wilde toestemmen. Maar had ik dus » danige bedreiging noodig? Was mijne zonde niet » genoeg gestraft door het ongeluk alleen van U » niet te beminnen? Had ik niet wezenlijk eene hel » in mijn hart, toen ik U niet beminde, maar de » vergiftigde vermaken der wereld, in uwe plaats » beminde? Eeuwiglijk hadde ik deze hel gesmaakt » in het midden van wanhoop en lijden, indien » uwe genade mij die zuivere liefde van uw goddelijk Wezen niet verleend had, die mij eenen voor » smaak gaf van het Paradijs, welk ik door eene » nieuwe ontferming van uwe oneindige goedheid » hoop te bekomen. »

Met dezelve gevoelens bezield, sprak de heilige Teresia, de greote heldin van Karmelus, haren Welbeminden aan, met deze woorden : « Mijn Heer en » mijn God, waartoe hadt gij noodig mij te gebied » den U te beminnen? Zijt gij niet boven alles be » minnenswaardig, om uwe oneindige volmaakthe » den, en hebt gij geen recht op al onze liefde, om » de oneindige liefde, welke gij ons toedraagt? Hoe » zou het mogelijk zijn iemand te vinden die U niet » beminde? En indien men hem vond, het zou zijn

» omdat hij U niet kent, want de ziel die God
» kent, kan niet nalaten Hem te beminnen, naarmate
» de kennis, welke zij van hem heeft. Bemint zij
» hem weinig, het is een bewijs dat zij hem weinig
» kent, en hoe meer zij in zijne kennis zal toene-
» men, hoe meer zij insgelijks zal toenemen in liefde
» voor dit hoogste Goed. »

De heilige Franciscus van Sales maakt dergelijke opmerkingen in zijne *Verhandeling over de liefde Gods*. « O mijn God! » lezen wij daar, « het is » dan uwe goedheid niet genoeg, ons de verhevene » eer te hebben toegestaan van u te kunnen bemin- » nen! Waarom wilt gij ons nog uitnoodigen, ver- » manen, ja bevelen om ons te verplichten U onze » liefde te schenken? Welke reden heeft U, o onein- » nige Goedheid, bewogen om aldus te handelen? » Gewis, dit kan niet anders zijn dan opdat wij, » uwe grootheid en onze nietigheid beschouwende, » den moed niet zouden verliezen, en dit niet ter » ontschuldiging onzer weinige liefde zouden kun- » nen voorwenden. O mijn God! wat moet ik meest » in u beminnen? Uwe oneindige schoonheid, welke » gij mij gebiedt te beminnen, of uwe oneindige » goedheid, die zich gewaardigt mij dit gebod te » doen? O oneindige schoonheid! wat zijt gij be- » minnelijk, wanneer gij mij door eene oneindige » goedheid wordt aangeboden! O oneindige goed- » heid! wat zal de verplichting van eene oneindige » schoonheid te beminnen mij dierbaar zijn! »

Toen dezelfde heilige Franciscus van Sales nog jong scholier te Parijs was, liet God toe dat hij eene

hevige vrees gevoelde van onder het getal der verworpingen te zijn. Deze vrees, door 's duivels listen, steeds meer en meer aangroeiende, vervulde zijnen geest met duisternis, bedwelmde zijne gedachte en bracht hem tot eene droevige wanhoop, die hem zijne verdoemenis als zeker deed beschouwen. Het ware moeilijk de droefheid van dezen godvruchtigen jongeling uit te drukken. Niets achtende, niets wenshende dan God, voelde hij zijn hart breken, bij de gedachte van voor altijd van Hem te moeten beroofd zijn. Welhaast verloor hij met den vrede, den slaap, den eetlust en zelfs de kleuren zijns aangezichts; hij vermagerde van dag tot dag, en scheen door eene doodelijke ziekte aangerand. Geene verlichting vindende, noch in het gebed, noch in de tranen welke hij onophoudelijk stortte, wendde hij zich zekeren dag tot God met eene buitengewone vervoering, en zeide : « Heere, gij weet » of ik iets anders bemin of zoek dan U! Maar is » het waar dat ik verworpen zij, en dat ik na » mijnen dood van uwe oneindige schoonheid moet » gescheiden worden, zonder ooit den schat uwer » liefde te kunnen bezitten, geef mij dan ten minste » de genade van mij uit al de krachten mijner ziel » aan U te hechten, gedurende den tijd dat gij mij » op aarde zult laten. Beroof mij hier beneden niet » van uwe goddelijke tegenwoordigheid, laat mij » nu toe U zooveel te beminnen als het mij roogelijk is. »

Verlicht, o Heer, mijne arme ziel, en geef dat ik ook kenne en hoogschatte de groote gunst welke gij

mij verleend hebt van U te kunnen en mogen beminnen. Aanzie mij met de oogen uwer harmhartigheid, en schenk mij de genade van naar U alleente wenschen, o oneindige liefde en goedheid! Dat ik u wenschende, u zoeken; u zoekende, u vinde; u vindende, u beminne en u eeuwig bezitte (1). » Laat mij de vergankelijke goederen dezer aarde vergeten om U en uw hemelsch rijk alleen te gedenken. Maria, mijne Moeder, verkrijg mij van Jesus de genade van hem altijd en eeuwiglijk met u te beminnen.

ZESDE AFDEELING.

Al de Christenen kunnen de liefde-wet gemakkelijk nakomen.

Onder de menschen, vindt men dikwijls strenge en onredelijke meesters, die hunne dienaren zware lasten opleggen zonder hun de middelen te vergemakkelijken om dezelve te dragen. Geheel anders is het gedrag des Hemelschen Vaders jegens degenen die hem dienen. Deze Meester vol goedheid en liefde voegt altijd de krachtige hulp van zijnen arm bij het bevel zijns monds. De heilige Schrift is vol voorbeelden die zulks bewijzen; toen God aan Jacob beval naar zijn vaderland weder te keeren, sprak hij: Vrees niet, ik zal uwe schreden versterken:

(1) S. Aug. Medit. c. 1.

hevige vrees gevoelde van onder het getal der verworpingen te zijn. Deze vrees, door 's duivels listen, steeds meer en meer aangroeiende, vervulde zijnen geest met duisternis, bedwelmde zijne gedachte en bracht hem tot eene droevige wanhoop, die hem zijne verdoemenis als zeker deed beschouwen. Het ware moeilijk de droefheid van dezen godvruchtigen jongeling uit te drukken. Niets achtende, niets wenschende dan God, voelde hij zijn hart breken, bij de gedachte van voor altijd van Hem te moeten beroofd zijn. Welhaast verloor hij met den vrede, den slaap, den eetlust en zelfs de kleuren zijns aangezichts; hij vermagerde van dag tot dag, en scheen door eene doodelijke ziekte aangerand. Geene verlichting vindende, noch in het gebed, noch in de tranen welke hij onophoudelijk stortte, wendde hij zich zekeren dag tot God met eene buitengewone vervoering, en zeide: « Heere, gij weet » of ik iets anders bemin of zoek dan U! Maar is » het waar dat ik verworpen zij, en dat ik na » mijnen dood van uwe oneindige schoonheid moet » gescheiden worden, zonder ooit den schat uwer » liefde te kunnen bezitten, geef mij dan ten minste » de genade van mij uit al de krachten mijner ziel » aan U te hechten, gedurende den tijd dat gij mij » op aarde zult laten. Beroof mij hier beneden niet » van uwe goddelijke tegenwoordigheid, laat mij » nu toe U zooveel te beminnen als het mij roogelijk is. »

Verlicht, o Heer, mijne arme ziel, en geef dat ik ook kenne en hoogschatte de groote gunst welke gij

mij verleend hebt van U te kunnen en mogen beminnen. Aanzie mij met de oogen uwer harmhartigheid, en schenk mij de genade van naar U alleen te wenschen, o oneindige liefde en goedheid! Dat ik u wenschende, u zoeken; u zoekende, u vinde; u vindende, u beminne en u eeuwig bezitte (1). » Laat mij de vergankelijke goederen dezer aarde vergeten om U en uw hemelsch rijk alleen te gedenken. Maria, mijne Moeder, verkrijg mij van Jesus de genade van hem altijd en eeuwiglijk met u te beminnen.

ZESDE AFDEELING.

Al de Christenen kunnen de liefde-wet gemakkelijk nakomen.

Onder de menschen, vindt men dikwijls strenge en onredelijke meesters, die hunne dienaren zware lasten opleggen zonder hun de middelen te vergemakkelijken om dezelve te dragen. Geheel anders is het gedrag des Hemelschen Vaders jegens degenen die hem dienen. Deze Meester vol goedheid en liefde voegt altijd de krachtige hulp van zijnen arm bij het bevel zijns monds. De heilige Schrift is vol voorbeelden die zulks bewijzen; toen God aan Jacob beval naar zijn vaderland weder te keeren, sprak hij: Vrees niet, ik zal uwe schreden versterken:

(1) S. Aug. Medit. c. 1.

Ego ero tecum. Toen hij Moyses zond om het volk van Israël uit de slavernij van Egypte te verlossen, sprak hij : Vrees niet, ik zal uwe woorden kracht bijzetten : *Ego ero tecum.* Toen hij Josuë gelastte zijn volk in het beloofde land te brengen, sprak hij nogmaals : Vrees niet ik zal uwen arm ondersteunen : *Ego ero tecum.* Eindelijk toen hij zijnen apostelen den zeer gewichtigen en zeer moeilijken last toevertrouwde om het Evangelie door de gansche wereld te verkondigen, de tempels der afgoden omver te werpen, derzelver autaren te vernietigen en het rijk Gods op de puinhoopen der afgoderij te vestigen, sprak hij nog altijd : Vreest niet; vreest noch de vervolgingen der tirannen, noch de drogreden der wijsgeeren, noch de wapens der keizers, noch welke aanvechting het ook zij, wijl Ik altijd met u zal blijven en voor uw behoud zal waken tot het einde der eeuwen : *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.*

Deze wonderbare handelwijze van God in de vereeniging der genade met zijne bevelen, schijnt vooral uit bij de hulp, welke hij den Christenen verleent tot de volmaakte onderhouding der Evangelische liefde, « die de vervulling der wet is (1), alle deugden als in een heiligen band in zich bevat (2), » en wezenlijk het innerlijk bestanddeel des christendoms en aller volmaaktheid uitmaakt. O God, hoe goed zijt gij jegens ons! Uwe weldaden zijn bovenmate groot en uwe genaden vloeien over-

(1) Rom. XIII. 10.

(2) Coloss. III. 14.

vloediglijk om de zielen langs alle zijden te overstromen!

Zonder hier te spreken van het hemelsch licht, door hetwelk de Heer zich gewaardigt ons zoo menigmaal inwendiglijk te onderrichten, van de knagingen des gewetens, van de godvruchtige gevoelens, van de heilige ingevingen, welke hij zoo dikwijls in onze harten doet ontstaan; wie kan de talrijke genaden tellen die wij ontvangen door de heilige Sacramenten, die gelukzalige bronnen door onzen goddelijken Zaligmaker in den schoot zijner Kerk geopend. Is het van daar niet dat onophoudelijk, en met wonderbaren overvloed, de wateren des eeuwigen levens vloeien? Ach! hoe ongelukkig zijn de christenen, die zulke krachtdadige middelen ter hunner beschikking hebbende, om in hunne harten het vuur der goddelijke liefde te ontsteken en te doen aangroeien, weigeren daarvan gebruik te maken, of hetgeen nog droeviger is, dezelve misbruiken tot hunnen eeuwigen ondergang. Indien de heidensehe wijsgeeren niet te verontschuldigen zijn wijl zij God niet aanbeden hebben volgens de kennis die zij van hem hadden (1), wat zal er dan van de Christenen geworden die, onderricht van de verplichting welke zij hebben van God te dienen, en hiertoe alle soorten van hulpmiddelen ter hunner beschikking hebbende, de stem huns gewetens verdoofd en deze verplichting overtreden zullen hebben? Dat hij die verstandig is voor zijne aangelegenheden zorge; dat hij die de aardsehe ijdel-

(1) Rom. I. 20, 21.

heden aangekleefd is en zich niet sterk genoeg gevoelt om zijne banden te verbreken, de wateren der fonteynen des Zaligmakers kome drinken: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris* (1). « Dat hij die dorst heeft, kome en drinke (2); » het water dat ik geef vloeit uit het paradijs, en hij die er van drinkt, zal zoodanige verlichting gevoelen, dat het juk mijner wet hem aangenaam en deszelfs gewicht hem licht zal schijnen (3).

Laten wij dan eindelijk aan de goddelijke goedheid beantwoorden, en ons voordeel doen met zoovele genaden, welke de Heer ons verleent om hem uit ganscher harte, uit geheel onze ziel en uit gansch ons verstand te beminnen. Laten wij Jesus aankleven, in Hem al onze wenschen en verlangens stellen. Waartoe kan ons de wereld dienen zonder Jesus? Zonder Jesus zijn, is eene afgrijselijke hel; met Jesus zijn, is een allergenaamst paradijs (4).

Goedertierenste Heer, wat is de mensch dat gij hem gedenkt, en de Zoon des menschen dat gij hem bezoekt? Hoe heeft hij ooit uwe gunst kunnen verdienen en tot uwe liefde geroepen worden? Heer, over wien anders kan ik mij beklagen, dan over mij zelven indien ik u niet bemin? Wedersta niet langer, o mijneziel, aan de minnelijke uitnoodiging van uwen goddelijken Bruidegom, luister naar de stem van uwen Welbeminden en bereid hem uw hart, opdat hij zich gewaardige er zijne woonplaats in te vesti-

(1) Isai. XII. 3. (2) Joan. VII. 37. (3) Math. XI. 50.

(4) Navolg. van Christus, B. II, c. VIII.

gen; maak Jesus eene plaats bereid waar elk ander voorwerp zij buitengesloten. Wanneer gij Jesus bezit zijt ge rijk genoeg; hij zal u van alles in overvloed voorzien, zoodat gij uwe hoop niet meer behoeft te stellen op de schepselen. De menschen zijn lichtzinnig en onbestendig, zij ontbreken ons al spoedig; maar Jesus leeft eeuwig, en hij is ten einde toe onveranderlijk. O mijn God! onuitsprekelijke zoetheid! verkeer voor mij in bitterheid allen wereldschen troost, die mij van uwe liefde zou kunnen scheiden. Dat vleesch en bloed over mij niet zegepralen; dat de wereld en hare ijdele en kortstondige vermaken mij niet bedriegen; dat de duivel met zijne listen mij niet overwinne! Geef mij de kracht om te wederstaan, het geduld om te lijden, den moed om te volharden; geef mij, in verwisseling van alle wereldsche vertroostingen, de zachte zalving van uwen heiligen Geest (1). En gij, Heilige Geest, door uwe Bruid, Maria, geef dat mijn gebed verhoord worde!

Hoofdstuk III.

Over de uitmuntendheid der goddelijke liefde.

De natuurlijke achting welke de menschen gevoelen voor kostbare voorwerpen en de begeerte welke uit dit gevoel ontstaat, zijn geenszins berispelijk; ook moet de moeite die zij zich geven om dezelve te verkrijgen, niet misprezen worden; maar

(1) Navolging. Passim.

het kwaad is dáárin gelegen dat zij, verblind door den glans der nietswaardige beuzelingen, zich meermaals bedriegen in iets naar waarde te schatten. De meesten « noemten het kwaad een goed, en het » goed een kwaad; de duisternissen licht, en het » licht duisternissen; bitter wat zoet, en zoet wat » bitter is. » *Væ qui dicitis malum bonum et bonum malum, ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras, amarum in dulce, et dulce in amarum* (1). De ongelukkigen, volgens de woorden van den profeet Jeremias, verlaten de fontein der levende wateren en graven zich openen waterputten, die geen water kunnen houden : *Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas* (2). Wat zal de wijze man dan doen, die de wegen der gerechtigheid wil bewandelen en in zijn wezenlijk geluk voorzien? Hij zal zijne liefde tot de kostbare voorwerpen niet onderdrukken, maar hij zal zich toeleggen om wel te kennen welke inderdaad kostbaar zijn. Dit is de bedoeling van dit hoofdstuk, hetwelk de uitmuntendheid der goddelijke liefde tot voorwerp heeft. Hoe gelukkig zullen we zijn, indien wij er in gelukken ons een juist denkbeeld te maken van dien kostbaren schat! Alsdan zullen wij een dusdanig verlangen gevoelen om hem te bezitten, dat al wat we met dit oogmerk doen of lijden zullen, ons als niets zal schijnen, en, hoe langdurig de werken ook zijn die wij zullen ondernemen, hoe lastig de ver-

(1) Isai. v. 26. — (2) Jerem. II. 13.

moeinissen die wij zullen onderstaan, hoe pijnlijk de opofferingen die wij zullen doen, wij zullen ons slechts beklagen niet meer te hebben kunnen ondernemen, onderstaan, en lijden.

EERSTE AFDEELING.

De achting welke de Heiligen betoonden voor de goddelijke liefde, bewijst derzelver uitmuntendheid.

Het oordeel der Heiligen, aangaande de achting en de waarde der geestelijke dingen, moeten wij als van het grootste gewicht aanzien, dewijl het vooral aan hen is dat God de schatten zijner verhevene wijsheid mededeelt, welke hij verbergt voor de wijzen en voorzichtigen der wereld; en het oogmerk der Kerk, wanneer zij hen aan ons ter vereering voorstelt, is, van ons zoovele lichtende fakkels voor oogen te stellen, die door den glans hunner levenswijze ons het ware goed doen kennen, terwijl zij tevens, door hunne bereidzame hulp, ons helpen om hetzelfde te bekomen. Nu dan, welke achting hadden niet alle Heiligen voor de goddelijke liefde? Door God verlicht, beschouwden zij haar als een schat van oneindige waarde, en, haar in hunne ziel bezittende, bewaarden zij haar met de grootste zorg; zij drukten haar tegen hun hart om derzelver afdruksel te bekomen, en achtten zich gelukkig genoeg en genoegzaam vereerd door het

bezit van dit eenig goed, waarin zij de wijsheid, de rijkdommen, de macht, de verzekering, de vreugde, hunne wellust, ja, alles vonden; zoodat, in vergelijking van een zoo grooten schat, het zilver, het goud, de edelgesteenten in hunne oogen stof, slijk en vuiligheid waren! Hoe vele hunner, door de bekoorlijkheid der goddelijke liefde uitgelokt, verlieten rijke erfgoederen, schitterende ambten, als zoovele gewichten die hunne ziel ter aarde bogen; en, om zoo te zeggen, een bundel makende van vader, moeder, echtgenoot, eer, voordeel, vermaak, rijkdom, van al wat zij liefst en kostelijkst bezaten, droegen zij hem der goddelijke liefde ten brand-offer!

Het zijn groote dingen in de oogen der wereld, de vorstendommen, de koninkrijken, de keizerrijken, de beheersching der volkeren, de adel des bloeds, het oppergebied, de titels, het eerstgeboorte-recht, de erfenissen, het vertrouwen, de goede naam, schoone meubelen, prachtige paleizen, uitgestrekte landgoederen, verhevene bedieningen, de algemeene beroemdheid, de bevalligheden der schoonheid, koninklijke bruiloften, het genoegen en de troost van een talrijk nakomelingschap; en niettemin telt de kerkelijke geschiedenis bij duizenden jonge maagden, en jongelingen in den bloei hunner jaren die, met deze goederen rijkelijk begaafd, alles voor de liefde Gods verlieten, en een arm, onbekend, boetvaardig leven leidden. De heilige Aloysius van Gonzaga had rijkdommen, paleizen, eer en een vorstendom; maar ingenomen door de

schoonheid en de edelheid der goddelijke liefde, smeekte hij zijnen vader hem toe te staan van al deze wereldsche ijdelheden af te schudden en verre van zich te werpen, als ware het niets dan stof. Zijn vader, wereldsche mensch, oordeelde er anders over; het scheen hem onbegrijpelijk dat zijnen Aloysius anders dacht dan hij, en bijgevolg wederstond hij door zoo veel tegenstrevings, uitstel en weigering aan de vervulling zijner wenschen, dat de goede jongeling op het punt was er van te sterven. Eindelijk, verkreeg hij de gewenschte inwilliging, en de wereld verlatende, ging hij zich in den schoot der godsdienst verschuilen, met meer driftigheid en blijdschap dan een echtgenoot doet blijken op den dag zijner bruiloft. En hoe vele dergelijke toonbeelden zien wij niet in alle eeuwen? Wat zette de edele vrouwen Paula en Eutochia aan om Rome voor Bethleëm, hare gulden paleizen voor een arm klein leemen hutje te verlaten? de liefde Gods. Wat bewoog eenen Theodorus, eenen Lotharius, eenen Karel den Vijfden, keizers en koningen der aarde, om hunne schitterende hoven tegen enges cellen, en het keizerlijk gewaad tegen een arm boetkleed te verwisselen? de liefde Gods.

Wat zullen wij zeggen van hetgeen de martelaars terzelfder liefde leden? Miljoenen christenen van allen ouderdom, van alle geslacht, verschillig van volksstam en opvoeding, groote en kleine, edele en onedele, geleerde en onwetende, jonge en oude, rijke en arme lieten zich door de vlammen verslinden, de ingewanden door de wilde dieren verscheu-

ren, door ijzeren haken aan stukken rijten, op de pijnbanken vaneentrekken, op het kruis nagelen, liever dan de goddelijke liefde te verliezen. De eenen werden levend op roosters verbrand; anderen werden het vleesch gekneusd en afgerukt door de geeselslagen; velen werden gesteenigd, verdronken, en eindelijk werden het hoofd en de leden door het zwaard afgehouden (1). « Ziet in de schouwburgen, » zeide de heilige Augustinus, « de overblijfselen der martelaren, achtergelaten door de ijzeren haken, de beesten, den honger, de woede der leeuwen, der beeren, der tijgers, der wolven en andere wilde dieren aan welke zij ten prooi geworpen werden. Wie kan, in dit bloedig overschot, menschelijke gedaanten herkennen? Afgrijselijke scheuren, wijde openingen in borst en zijden, uitgerukte ingewanden, verspreide darmen, ontvleeschte aangezichten, afgescheurde leden en zelfs verbrijzelde beenderen; eindelijk, langs alle zijden gruwel, schrik en afgrijzen! De liefde Gods moet wel een groote schat zijn, vermits hij genoegzaam is om aan teedere maagden, aan tengere jongelingen, aan personen van allerlei vernuft, heldhaftige gevoelens in te boezemen, die hun den moed geven aan al de uitvindingen der wreedste tirannen te wederstaan en met blijdschap de afgrijselijkste pijnigingen te verduren! »

(1) *Extinxerunt impetum ignis... alii autem distenti sunt... alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres... lapidati sunt, secti sunt, in occisione gladii mortui sunt* (Ad Hebr. XI, 34, 37).

Maar wat zeg ik? het verlangen om zich met God te vereenigen, en voor altijd in de liefde van Jesus verslonden te worden, gaf hun niet alleenlijk de kracht om de moorderij, die men jegens hen beging, gelaten te onderstaan; vol vreugd gingen zij zelfs den dood te gemoet, met meer tevredenheid dan de wereldlingen de gewenschte zegepraal te gemoet gaan. Hoor den heiligen apostel Andreas, op het gezicht des kruises, waaraan hij gehecht moet worden, met verrukking uitroepen: « O goed kruis, « door 's Heeren lijden vereerd, die de eer had zijne « heilige lidmaten te dragen! Kruis zoolang begeerd, « gedurig gezocht, teerhartig bemind, en eindelijk « aan mijn ongeduld bereid, ik omhels u met vurigheid, ontvang mij uit de handen der menschen « en geef mij aan mijnen Meester (1). » Hoor de heiligen Marcus en Marcellinus, die aan een wreed hout gehecht, hunne gevoelens niet kunnen wederhouden, en hun die hen beklagen, ten antwoord geven: « Ach! nooit hebben wij een feestmaal « met zooveel blijdschap bijgewoond, als wij er nu « gevoelen in zware pijnen voor Jesus te lijden (2). » Beschouw de heilige Secunda, die, hare zuster Ruf-

(1) *O bona crux, quæ decorem ex membris Dominis suscepisti, diu desiderata, sollicitè amata, sine intermissione quæsita et aliquando cupienti animo præparata, accipe me ab hominibus et redde me magistro meo. (Brev. Rom., in fest. S. Andr.)*

(2) *Nunquam tam jucunde epulati sumus quam cum hæc libenter Jesu Christi causa perferimus. (Ibid., 18 jan. in festis SS. Marci et Marcelliani.)*

finā gepijnigd ziende door den tiran, terwijl hij haar spaarde, zich hierdoor beleedigd achtte en hem onbevreesd toesprak : « Waaron, wreedaard, doet gij « mijne zuster eer aan, en laat gij mij in schande? « Waaron wilt ge dat ik liever aanschouwster « dan medegenoot van haar lijden zij? Beveel dat « wij beiden verscheurd worden (1). » Maar ik zou niet eindigen, wilde ik alle dergelijke feiten aanhalen. Er is niet één der heiligen op onze altaren verheven, die de liefde Gods niet boven alles gesteld en voor Hem niet alles veracht heeft. Is dit niet genoeg om ons de grootheid van dien schat te doen verstaan? Het is zekerlijk genoeg voor derechtvaardigen, welke God met de wetenschap der heiligen begiftigd heeft (2), niet de wetenschap welke verhoovaardigt, maar die welke sticht. De Heer gelieve er ons in te doen deelen, en er onze eer in te doen stelian!

Ziedaar wat ik voor alles acht, o mijn Jesus! en wat ik van u verzoek. Ik verlang niet onder de wijzen der wereld gerekend te worden; maar ik verlang te groeien in de wetenschap der heiligen en onder het getal uwer ware minnaars te zijn. Gelukkig zij die alles verachten om zich vaster aan uw kruis te sluiten, en hun hart geheel aan u te schenken! Geef dat ik voor altijd de ijdele wereldsche

(1) *Quid est quod sororem meam honore, me afficis ignominia? Jube ambas simul cædi. (In festo SS. Secundæ et Rufinæ.)*

(2) *Justum deduxit per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiam sanctorum. (Sap. X. 10.)*

vreugden vaarwel zegge, opdat ik U alleen aankleve, oneindige goedheid en wellust! Laat niet toe dat ik u verlate om den weg der ondeugd en des verderfs te bewandelen. En waar toch zou ik een zoo teederen vader, een zoo medelijdende meester als gij zijt, vinden? Zal ik het hart hebben van uwe dienst te verlaten om mij aan de aardsche beuzelingen te hechten? Ach! neen, allerminnelijkste Jesus, ik heb besloten met U onafscheidbaar vereenigd te blijven. Verleen mij uwe genade, en ik zal U eene onverbreekelijke trouw toewijden.

Koningin des Paradijzes, Maria mijne moeder, ik betrouw op uwe voorspraak die almogend is bij God, en ik bid u mij te verkrijgen dat ik hem eeuwiglijk beminne.

TWEEDE AFDEELING.

De achting welke God zelf heeft voor de goddelijke liefde bewijst hare uitmuntendheid.

Mag men zich verwonderen dat de Heiligen de goddelijke liefde zoo hoog geschat hebben, wanneer men ziet dat God, oorsprong en einde van alle heiligheid, haar zelf beschouwt als een voorwerp van de grootste waarde? Het heilig Evangelie geeft er ons overvloedige bewijzen van. Laat ons eerst en vooral zien in welke bewoordingen onze liefderijke Verlosser de goddelijke liefde afschetst aan de

Samaritaansche vrouw. Gelegenheid nemende uit hare weigering hem te drinken te geven, omdat hij van een ander geslacht was dan zij, zeide hij haar :
« O! vrouw, ware het dat gij wist, wie het is die,
» tot u zegt: Geeft mijte drinken, wellichtzoudt gij
» hem hetzelfde gevraagd hebben, en hij zou u
» levende water gegeven hebben, geheel en al ver-
» schillend van dat dezes puts! Want hij die van
» dit natuurlijk water drinkt, zal wederom dorst
» krijgen, doch wie van 't water drinken zal, dat
» ik hem zal geven, die zal in de eeuwigheid
» geenen dorst hebben, omdat het in hem een on-
» uitputtelijke fontein zal worden, die springen zal
» ten eeuwig leven (1). » Nu, wat is dit geheim-
zinnig water, waarvan de Heer zoo grooten lof spreekt tot de Samaritaansche vrouw, anders dan de goddelijke liefde?

Wanneer de verrezene Zaligmaker, op het punt staande van tot zijnen Vader weder te keeren, de herderlijke zorg zijner Kerk aan Petrus wilde toebetrouwen, wat vroeg hij hem, alvorens hem te zeggen : hoed mijne lammeren, weid mijne schapen? Onderzocht hij of hij de noodige wetenschap, voorzichtigheid, ijver en moed had voor eene zoo gewichtige onderneming? vraagde hij hem : Petrus gevoelt ge u sterk genoeg om mijnen naam grondhartig en zonder vrees te belijden in tegenwoordigheid van Joden en Heidenen, van het Sanhedrin, van de wereldsche vorsten en wijsgeeren? Zijt ge bereid de bergen te beklimmen, de zeeën te doorkruisen, de landschap-

(1) Joan. IV, 10, 14.

pen en koningrijken te doorloopen om mijn Evangelie aan talrijke volkeren en tot binnen het groote Rome te brengen? Zult ge den moed hebben van ter mijner verheerlijking honger en dorst, ontberingen, vermoenissen, smarten, vervolging, belediging en eindelijk den kruisdood te onderstaan? Niets van dit alles. Christus vergenoegt zich met hem, driemaal achtervolgens, te vragen, of hij hem bemint: « Simon, Joannes' zoon, mint gij mij? Mint gij mij wezentlijk? Mint gij mij meer dan dezen? » De Heer bepaalt dan alles bij de eenige liefde, en vindt hij die in Petrus, dit is hem genoeg voor alle bekwaamheid, omdat de liefde alle andere deugden in zich besluit. Jesus verlangt niets meer! Zouden wij een beter bewijs kunnen wenschen van de waarde welke de liefde heeft in Gods oog?

Wij hebben er, evenwel, een nog veel grooter in het onuitsprekelijk geheim der Menschwording. Welke kracht van begrip van menschen of engelen heeft zich ooit een zoo verheven denkbeeld kunnen vormen als hetgene in de woorden van Joannes is uitgedrukt: *Et verbum caro factum est*: « En het Woord is vleesch geworden! » O God! het mede-zelfstandig beeld des Vaders, dezelfde natuur hebbende, en wezenlijk gelijk aan hem, vernedert zich tot het aannemen van onze ellendige slaafsche natuur! *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo* (1). De

(1) Philipp. II, 6, 7.

Zoon Gods, God als Hij, wordt in eenen stal geboren, brengt drie en dertig jaren in een zeer moeilijk leven over; wordt versmaad door de menschen en verworpen door zijn volk; wordt schandelijk en wreedaardig gegeeseld; heeft eene kroon van zeer scherpe doornen op het hoofd; baadt de rechtbanken, de straten van Jerusalem en den weg des kruisbergs in zijn bloed; is in doodstrijd genageld op een kruis; sterft eindelijk gedompeld in eene zee van smarten en schande, in het midden van twee boosdoeners; is het voorwerp der beleedigingen, der bespottingen, der verwenschingen, der godslasteringen, dergenen wien hij niets dan weldaden bewezen heeft! Welke omkeer van alles! Welk wonder der goddelijke goedheid jegens ons! Hier volgen de gedachten zich in menigte verward op, en onze geest is bedwelmd en kan den uitleg niet vinden der geheimen die zich voor hem opdoen! Maar welk is het oogmerk van deze wonderbare vernedering van Gods Zoon, en om welke beweegreden heeft de goddelijke Vader zijnen welbeminden Zoon, het voorwerp van zijn eeuwig welbehagen, ter dood willen leveren? Wij weten het, het was om het vuur der goddelijke liefde, dat in onze harten door de zonde was uitgedoofd, op nieuw te ontsteken; zoodat het gansche groot werk der verlossing met de talrijke wonderen die het voorafgingen en aankondigden: de wet, de plechtigheden, de voorzeggingen, de afbeeldingen van het Oud Verbond; en die welke het volgden: de afdaling des Heiligen Geestes over de Apostelen, de verbreiding des geloofs, de

stichting der Kerk, de Sakramenten, de onbloedige offerande, de wonderwerken, de onfeilbare leerstoel, alles werd door de goddelijke wijsheid en goedheid ingericht met het eenig oogmerk van de goddelijke liefde aan de menschen weder te geven, en dezelve in hen te behouden en te doen aangroeien.

O goddelijk Woord, gij gaaft uw bloed en leven om het menschdom te redden en u door hen te doen beminnen, hoe heb ik zooveel tijd kunnen doorbrengen zonder U te beminnen en zelfs met U te beleedigen? Ach! wat onbegrijpelijke ondankbaarheid en wat droevige verblindheid! Mijn Jesus, verwerp mij niet van voor u aanschijn. Het is waar, ter oorzake mijner schuld, zou ik verdienen voor eeuwig van U gescheiden te worden; maar ik hoop door uw lijden en dool en door de smarten uwer heilige Moeder, ik houd voor zeker dat ik nimmer dusdanig ongeluk zal ondergaan, noch in den tijd, noch in de eeuwigheid. Amen.

DERDE AFDEELING.

Hoe de liefde Gods onzen wil heiligt, en hem bekwaam maakt om verdiensten voor den hemel te verzamelen.

De ongeregeldheid of de geregeldheid van onzen wil bestaan in zijne wederspanning of zijne onderwerping aan den allerheiligsten wil Gods, die de regel der rechtvaardigheid en der waarheid is. Hij,

die om zijne driften te voldoen, aan den goddelijken wil wederstaat, bederft en vervalscht zijnen eigen wil, en vernedert zich onder de redelooze dieren. Hij, integendeel, die, dezelfde driften met kracht onderdrukkende, zich gansch en al aan God onderwerpt, en niet wil dan wat God wil, heiligt zijnen eigen wil, die aldus deelt in de volmaaktheid van den wil Gods. Van daar deze woorden van den heiligen Augustinus : « Dat uw wil zich verbeter » volgens den wil Gods, en beweer niet den wil » Gods naar den uwen te buigen, want uw wil » is kwaad, en die van God is de regel van wat » recht en heilig is. Neem deze dan aan, en dat » hetgene slecht in u is, door hem verbeterd » worde. »

Nu, wat is de liefde Gods anders, dan deze volmaakte overeenkomst van onzen wil met den zijnen? « Men bedriegt zich, zegt de heilige Teresia, als » men meent dat de liefde bestaat in de geestelijke » verrukkingen, opgetogenheden en andere hemelsche gunsten; zij wordt alleenlijk gevonden in » de onderdanigheid en de onderwerping van onzen » wil, van onze woorden en werken aan het goddelijk welbehagen. Zij wordt volmaakt wanneer de » wil zich onthecht aan alles en zich enkelijk aansluit aan Gods wil. Dit is de ware en wezentlijke » vereeniging naar welke ik steeds getracht heb en » om welke ik den Heer onophoudelijk verzoek. »

Wanneer de wil des menschen, door de liefde van Jesus, die in zijne ziel is uitgestort, geheilgd, en aldus verheven is van den staat des bederfs

waarin hij zich natuurlijkerwijze bevondt, tot den staat der bovennatuurlijke rechtvaardigheid, dan maakt de liefde, die hem bezielt, hem bekwaam om verdiensten en schatten voor den hemel te verzamelen; dewijl zijne goede werken, door de goddelijke liefde vruchtbaar gemaakt, hier door eene waarde bekomen, die ze aangenaam aan Gods hart en der eeuwige glorie waardig maakt. Daarentegen kan de mensch, beroofd van de liefde, welk goed hij ook doe of welk lijden hij ook ondersta, nooit geene verdiensten verzamelen, die zelfs de geringste waarde voor de eeuwigheid hebben. De woorden van den heiligen Paulus zijn hieromtrent allerduidelijkst : « Al sprake ik, » schrijft hij aan de geloovigen van Corinthe, « al de » talen der menschen en der engelen, indien ik de » liefde niet heb, ik ben niets dan eene klinkende » bel of een klaterend metaal; al bezat ik den geest » van voorzegging waarmede ik alle geheimen » doorgronde, al kende ik alle wetenschappen; al » ware mijn geloof bekwaam bergen te verzetten, » indien ik de liefde niet heb, ik ben als niets; al » hadde ik al mijn goed aan de armen uitgedeeld, » en mijn lichaam geleverd om verbrand te worden, » dat alles zonder de liefde zou mij niets baten (1). » En de heilige Augustinus voegt bij deze woorden van den Apostel der Heidenen : « Voeg er de liefde bij, en alles zal u voordeelig zijn. » *Adde charitatem prosunt omnia* (2)

(1) I Cor. XII. 1, 5. — (2) De Verb. Dom. Serm. 1.

Doch laten wij den goddelijken Meester zelven hooren : « Blijft in Mij, » zegt hij ons, « en ik zal » in u blijven. Even als de wijngaardrank geene » vrucht kan dragen indien zij niet aan den stam » gehecht is, eveneens kunt gij er geene dragen » indien gij niet in mij blijft. Ik ben de wijnstok en » gij zijt de ranken; hij die in mij blijft en ik in » hem, zal menigvuldige vruchten dragen. Hij die » niet in mij blijft, zal als een onnuttige rank weg- » geworpen worden; hij zal verdorren en men zal » hem oprapen en in 't vuur werpen om te verbran- » den (1). »

God gave dat deze woorden door vele Christenen verstaan wierden, die, gelijk de bisschop der Veropenbaring, « meenen rijk en wel voorzien te zijn, » en niets noodig te hebben en die niet weten dat » zij ellendig, arm, blind en naakt zijn, omdat het » gloeiend en gezuiverd goud, dat alleen rijk maakt, » hun ontbreekt! » Mocht ik zelf de gewichtigheid dezer zoo noodzakelijke liefde begrijpen, waarvan ik door de zonde vervallen ben, opdat ik boetvaardigheid doe en tot mijne goede werken terugkeere; « uit vrees dat mijn kandelaar van zijne plaats » worde weggenomen (2). » Maria, mijne toevlucht, ondersteun mij!

(1) S. Joann. XV. 46.

(2) Apoc. II. 5.; III. 17. 18.

VIERDE AFDEELING.

De goddelijke liefde maakt ons deelachtig aan de vriendschap Gods.

De liefde Gods is een onuitputtelijke schat, welke degenen die hem bezitten deelachtig maakt aan de vriendschap Gods. *Infinitus est thesaurus quo, qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei* (1). Laten wij zien wat tot de ware vriendschap vereischt wordt: Vooreerst, zij vraagt eene wederzijdsche mededeeling van genegenheden. En nooit, in wat geval het ook zij, heeft deze mededeeling zoo wezenlijk plaats, als inde goddelijke liefde, omdat God mint die hem beminnen: *Ego diligentes me diligo* (2). « Hij die mij bemint, zal van mijn Vader bemint zijn, en ik zal hem ook beminnen. » *Qui diligit me, diligitur a Patre meo, et ego diligam eum* (3).

Ten tweede, de vriendschap vraagt eene wederzijdsche mededeeling van goederen, en deze mededeeling geschiedt op eene bewonderenswaardige wijs door de goddelijke liefde; omdat, van den eenen kant, God zijne goederen mededeelt aan de ziel die hem bemint; en dat, van den anderen kant deze ziel haren Welbeminden al hare vermogens en al hare werken toewijdt. « Mijn Welbeminde is

(1) Sap. VII. 14.

(2) Prov. VIII. 17.

(3) Joan. XIV. 21.

aan mij, en ik ben aan mijn Welbeminden. » *Ego dilecto meo, et dilectus meus mihi* (1).

Een ander vereischte der ware vriendschap is de wederzijdsche mededeeling der geheimen, en wij zien het ook volbracht in de goddelijke liefde, volgens deze woorden van Jesus Christus tot zijne apostelen : « Ik heb u mijne vrienden genoemd, » dewijl ik al hetgeen ik van mijn Vader gehoord heb u heb bekend gemaakt. » *Vos dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi a Patre meo nota feci vobis* (2). » En deze andere : « Ik dank u, o Vader, » Heer van hemel en aarde, omdat gij deze dingen hebt verborgen voor de wijzen en verstandigen, » en veropenbaard aan de kleinen. » *Confiteor tibi, » Pater, Domine cæli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus, et prudentibus, revelasti ea parvulis* (3). »

De vriendschap tusschen God en de godminnende ziel is van den hoogsten graad, en besluit in zich al wat het meest geschat wordt en 't aangenaamst is in elke andere vriendschap. Zij overtreft verre die welke bestaat tusschen eenen vorst en zijne grootste gunstelingen ; omdat de vrienden Gods, volgens den apostel Paulus, « medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods zijn. » *Jam non estis hospites et advenæ, sed estis cives sanctorum et domestici Dei* (4). Deze vriendschap overtreft die welke den bruidegom en de

(1) Cant. VI. 2.

(2) Joan. XV. 15.

(3) Matth. XI. 25.

(4) Ephes. II. 19.

bruid verbindt; dewijl de ziel des rechtvaardigen, volgens de woorden van den profeet Oseas, verheven is tot den rang van bruid van God: *Et sponsabo te mihi in sempiternum, et sponsabo te mihi in justitia et judicio, et in misericordia et in miserationibus; et sponsabo te mihi in fide, et scies quia ego sum Dominus* (1). « Ik zal eene eeuwige verbindtenis met u » aangaan; ik zal u huwen in de rechtvaardigheid, » in het oordeel en in de barmhartigheid, ik zal u » huwen in het geloof, opdat gij wetet dat ik de » Heer ben. » Eindelijk, deze vriendschap overtreft alle vriendschap welke wij zouden kunnen genieten, en die wij ons zelfs zouden kunnen verbeelden; dewijl de godminnende ziel in God alleen eene onuitputtelijke bron van zachtmoedigheid, goedheid, aangenaamheid, van alle goed vindt, zooals de Psalmist zich uitdrukt: *Quid mihi est in caelo, et a te quid volui super terram... Deus cordis mei et pars mea Deus in æternum* (2). « Wat is er voor » mij in den hemel en wat wenschte ik op de aarde... » God mijns harten en mijn deel in der eeuwigheid? »

En, om deze onvergelykelijke vriendschapse verkrijgen, behoeft men zulks slechts te willen! Men kan haar toepassen wat van de wijsheid gezeid is : » Dat zij die haar beminnen haar vinden; dat zij » degenen welke haar betrachten te gemoet gaat, » en zich het eerst aan hen vertoont; dat hij die

(1) Osee. II. 19. 20.

(2) Psal. LXXII. 25. 26.

aan mij, en ik ben aan mijn Welbeminden. » *Ego dilecto meo, et dilectus meus mihi* (1).

Een ander vereischte der ware vriendschap is de wederzijdsche mededeeling der geheimen, en wij zien het ook volbracht in de goddelijke liefde, volgens deze woorden van Jesus Christus tot zijne apostelen : « Ik heb u mijne vrienden genoemd, » dewijl ik al hetgeen ik van mijn Vader gehoord » heb u hebbekend gemaakt. » *Vos dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi a Patre meo nota feci vobis* (2). » En deze andere : « Ik dank u, o Vader, » Heer van hemel en aarde, omdat gij deze dingen » hebt verborgen voor de wijzen en verstandigen, » en veropenbaard aan de kleinen. » *Confiteor tibi, » Pater, Domine cæli et terræ, quia abscondisti » hæc a sapientibus, et prudentibus, revelasti ea par- » vulis* (3). »

De vriendschap tusschen God en de godminnende ziel is van den hoogsten graad, en besluit in zich al wat het meest geschat wordt en 't aangenaamst is in elke andere vriendschap. Zij overtreft verre die welke bestaat tusschen eenen vorst en zijne grootste gunstelingen ; omdat de vrienden Gods, volgens den apostel Paulus, « medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods zijn. » *Jam non estis hospites et advenæ, sed estis cives sanctorum et domestici Dei* (4). Deze vriendschap overtreft die welke den bruidegom en de

(1) Cant. VI. 2.

(2) Joan. XV. 15.

(3) Matth. XI. 25.

(4) Ephes. II. 19.

bruid verbindt; dewijl de ziel des rechtvaardigen, volgens de woorden van den profeet Oseas, verheven is tot den rang van bruid van God: *Et sponsabo te mihi in sempiternum, et sponsabo te mihi in justitia et judicio, et in misericordia et in miserationibus; et sponsabo te mihi in fide, et scies quia ego sum Dominus* (1). « Ik zal eene eeuwige verbindtenis met u » aangaan; ik zal u huwen in de rechtvaardigheid, » in het oordeel en in de barmhartigheid, ik zal u » huwen in het geloof, opdat gij wetet dat ik de » Heer ben. » Eindelijk, deze vriendschap overtreft alle vriendschap welke wij zouden kunnen genieten, en die wij ons zelfs zouden kunnen verbeelden; dewijl de godminnende ziel in God alleen eene onuitputtelijke bron van zachtmoedigheid, goedheid, aangenaamheid, van alle goed vindt, zooals de Psalmist zich uitdrukt: *Quid mihi est in caelo, et a te quid volui super terram... Deus cordis mei et pars mea Deus in aeternum* (2). « Wat is er voor » mij in den hemel en wat wenschte ik op de aarde... » God mijns harten en mijn deel in der eeuwigheid? »

En, om deze onvergelykelijke vriendschap te verkrijgen, behoeft men zulks slechts te willen! Men kan haar toepassen wat van de wijsheid gezeid is : » Dat zij die haar beminnen haar vinden; dat zij » degenen welke haar betrachten te gemoet gaat, » en zich het eerst aan hen vertoont; dat hij die

(1) Osee. II. 19. 20.

(2) Psal. LXXII. 25. 26.

« voor haar waakt zich niet zal vermoeien, en dat
« hij haar zal ontmoeten gezeten aan zijne deur (1). »

De ernstige overweging der voordeelen welke de liefde Gods heeft boven alle wereldsche vriendschappen, en zelfs, boven de gunst en het vertrouwen der vorsten, deed twee edellieden besluiten om het hof te verlaten en zich door een eenzaam en boetvaardig leven gansch en al den Heere toe te wijden. Dit feit is aangehaald door den heiligen Augustinus, die verhaalt hoe hetzelfde ten zijnen tijde plaats had. « Terwijl keizer Theodosius zekere schouwspelen bijwoonde die ter zijner eere geschiedden, gingen twee zijner hovelingen, door het gerucht der renbaan vermoeid, naar buiten om de frissche lucht te scheppen, en verwijderden zich tot in het veld. Tot hun geluk, ontmoetten zij eene woning van heilige kluizenaars; er binnengegaan zijnde, waren zij verwonderd en bewogen op het gezicht der armoede, der eenvoudigheid, der stille rust en vrede die in dit godvruchtig verblijf heerschten, en konden de uitdrukking der ware vreugde, die op het aangezicht dezer goedhartige dienaren Gods te lezen was, niet genoeg bewonderen. Daar zij in eene hunner nederige cellen, het leven van den heiligen abt Antonius vonden, opende een der edellieden dit

(1) Facile viditur ab his qui diligunt eam, et invenitur ab his qui quærunť illam. Præoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilaverit ad illam non laborabit; assidentem enim illam foribus suis inveniet. (Sap. VI. 13. 15.)

boek en begon te lezen. Maar hoe (1)! Terwijl hij las, zegt de heilige kerkleeraar, begon hij de daden des heiligen te bewonderen; de bewondering ontstak in hem den lust tot navolging; van het lezen ging hij over tot het overwegen der middelen om dezelfde levenswijze aan te vangen, om vaarwel te zeggen aan de wereldsche krijgsdienst, en om zich gansch en al aan de dienst Gods toe te wijden. Alsdan door een vurig verlangen ontvlamd, zeide hij, zijn medegezel aanziende: « En wij, wat denken » wij te winnen door zooveel vermoeinissen waarin » wij ons leven slijten? zullen we ooit iets meerder » kunnen verwerven dan de vriendschap des keizers? en is deze verwerving niet twijfelachtig, » zeer oozeker en aan duizende gevaren blootgesteld? Maar ziehier, indien ik de vriendschap van » mijnen God wil bezitten, ligt de weg voor mij » open, ik kan haar dadelijk bekomen! » *Amicus autem Dei si voluero, ecce nunc fio*. Het boek hernemende en zijne lezing vervoorderende, gevoelde hij zich meer en meer aangevuurd tot het volmaakt leven. Alsdan een diepen zucht uit 's harten grond lozende, sprak hij: Mijn vriend, ik heb de ketens gebroken die mij aan het hof hechten, ik heb besloten mij geheel en al aan Gods dienst te wijden, en ik wil hier ter plaatse op dit oogenblik zelfs beginnen (2). Hebt gij niet besloten mij na te volgen,

(1) *Cœpit mirari, et accendi, et inter legendum meditari arripere talem vitam, et relicta militia sæculari servire Deo.*

(2) *Ego jam abripui me ab illa spe nostra, et Deo servire statui, et ex hac hora, et in hac loco aggrediar.*

trek mij ten minste niet van mijn voornemen af, en vertraag geenszins deszelfs vervulling. Zijn vriend, over een zoo edelmoedig besluit getroffen, en zelf door de aansporing der genade overwonnen, verre van zijnen medegezel te willen doen wankelen, zeide hem te willen volgen; en denzelfden dag, zonder eenigen uitstel, wijdden zij beiden zich in dit eenzaam verblijf den Heere toe.

Minnelijke Jesus, verkeer ook voor mij al de aardsche genuchten in bitterheid, en doe mij geene vreugde scheppen dan in U, oneindige goedheid! Bereid u in mijn hart eene uwer waardige woonplaats. O welbeminde Jesus! zuiver hetzelfde door uwe genade en vestig er uw verblijf voor eeuwig! Gedenk mijner, o mijne moeder Maria, en spreek ten mijnen voordeele bij uwen goddelijke Zoon.

VIJFDE AFDEELING.

De liefde Gods is een oneindig goed.

Eene der eigenschappen der aardsche goederen, die ons derzelve uiterste ellende doet kennen, is hunne bepaaldheid. Nooit zal iemand ter wereld gelukken om ze allen te zamen te bezitten, dewijl, om daartoe te komen, hij er iedereen van zou moeten berooven; maar ware dit hem mogelijk, wat zou hij daarmee verworven hebben? Een beperkt en onvolmaakt goed, dat nog altijd eene oneindig

ledige ruimte in zijn hart zou laten, omdat het buiten alle evenredigheid met hetzelfde zou blijven. Wat moet het dan zijn met het weinige goed, welk wij thans genieten? Maar anders is het gelegen met de goddelijke liefde, die ons in het bezit stelt van een zeer volmaakt en onbeperkt goed, dat is van God zelve, die ons aandeel en onze erfenis wordt : *Pars mea Deus*. Hoewel dit gedacht ons begrip verre te boven gaat, is het niettemin waar. Wanneer ons hart God bemint, opent, verbreedt en verwijdt het zich en deelt, voor zooveel onze bepaalde natuur zulks toelaat, in de natuur van het bemind voorwerp. De heilige Franciscus van Sales maakt des-aangaande schoone vergelijkingen (1) : « De schapen » van Jacob, zegt hij, door altijd, in den waterbak » waaruit zij dronken, de kleine gekleurde takskens, » welke hij er had ingelegd, sterk te bezien, deden, » om zoo te zeggen, de kleuren in hunne eigene zelf- » standigheid overgaan, zoodat 't lichaam der lamme- » ren die zij droegen, er door geleverd werd. Zoo ook, » wanneer de ziel ontvlamd in de liefde Gods, des- » zelfs oneindige volmaaktheden beschouwt, ver- » krijgt zij, indien het geoorloofd zij aldus te spreken, » er eenen lichten wêerschijn van en eigent zich » deze eenigszins toe; iets wat men een wettige en » edele diefstal der liefde mag noemen. Hij die zijne » genegenheid stelt op de volmaaktheden Gods, » versiert zich met de schoonheid van zijnen wel- » beminden, zonder ze evenwel in hem zelve te

(1) *Verhandeling over de goddelijke liefde.*

» verminderen; hij bekleedt zich met deszelfs klee-
» deren, zonder er hem zelven van te berooven; hij
» deelt in zijne rijkdommen, zonder deszelfs schat-
» kist te verarmen: even als de lucht van het
» licht doordrongen wordt, zonder den glans der
» zon te verminderen, of als een spiegel den indruk
» van een schoon aanschijn ontvangt, zonder de
» persoon die het bezit van eene zijner bevallighe-
» den te berooven. »

« Het heilig Schrift, van de zondaars sprekende,
» zegt dat zij bedorven en afschuwelijk geworden
» zijn in hunne begeerten: *Corrupti sunt, et abo-*
» *minabiles facti sunt in studiis suis* (1); dat zij zich
» afschuwelijk gemaakt hebben als de dingen die
» zij beminden: *Facti sunt abominabiles, sicut res*
» *quæ dilexerunt* (2); hetgeen beduidt dat zij zijn
» gelijk geworden aan de voorwerpen hunner liefde.
» Men mag insgelijks van de rechtvaardigen zeggen
» dat zij beminnelijk en volmaakt worden als den
» God, wien zij liefhebben. De gelukzalige Clara
» van Montefalco was zoo zeer vervuld van liefde
» tot het lijden van Jesus Christus en tot het ge-
» heim der allerheiligste Drievuldigheid, en zij
» doordrong er zoo zeer haar hart van gedurende
» haar leven, dat na hare dood, de instrumenten
» der Passie en het afbeeldsel der allerteiligste
» Drievuldigheid er op eene wonderbare wijze in
» opgesloten werden bevonden. En de liefde van

(1) Psalm. XIII, 1.

(2) Oseas, IX. 10.

» den heiligen Paulus tot onzen goddelijken Zalig-
» maker was zoo vurig, dat hij deszelfs merkteeke-
» nen in zijn lichaam droeg : *Ego enim stigmata*
» *Domini Jesu in corpore meo porto* (1). »

Deze gevoelens van den heiligen Franciscus van Sales werden, reeds lang voor hem, uitgedrukt door den heiligen Augustinus, wanneer deze over de kracht handelende welke de liefde heeft om aan hem die bemint de hoedanigheden van het beminde voorwerp mede te deelen, hij dit gevoel uitte : Eenieder wordt gelijk aan zijne liefde. Bemint ge de aarde? gij zijt aarde. Bemint ge God? wat zal ik zeggen? gij zult God zijn : *Talis est quisque, qualis ejus dilectio est. Terram diligis? terra es. Deum diligis? quid dicam? Deus eris.*

Verlicht mijn verstand, o Jesus, ontvlamt mijn hart, opdat ik al mijn geluk stelle in U te beminnen en in aanhoudend aan uwen boezem gedrukt te blijven! O zalige ketenen, die de zielen met God verbindt, bindt ook de mijne, opdat zij nimmer van hem scheide! O Maria, mijne hoop, hecht mijne ziel aan uwen Jesus, derwijze dat de zoete banden zijner liefde nimmermeer verbroken worden, maar mij voor eeuwig aan hem vaststrengelen! Amen.

(1) Galat. VI. 17.

ZESDE AFDEELING.

De liefde Gods is het eenigste goed dat ons nooit zal ontbreken.

De mensch heeft goederen noodig die hem niet tegen zijnen wil en dank kunnen ontnomen worden, dieniet verslonden worden door den loop der tijden, en die hem bijblijven in de eeuwigheid, waarvoor hij bestemd is : doch, waar zullen wij dergelijke goederen vinden ! Zou het zijn onder die welke de wereld zoo bemint en zoo verheft ? Ach neen ! dewijl zij niet dan vergankelijkheid aanbieden, van wat kant en onder welk oogpunt wij ze ook beschouwen.

Vooreerst, zij zijn onzeker, omdat men ze ons elk oogenblik, tegen wil en dank, kan ontnemen. Hoe vele menschen zijn in een oogenblik van het toppunt der rijkdommen in den schoot der armoede gevallen ; hoe vele die de uitstekendste ambten bekleedden werden op een oogenblik in de uiterste vernedering geploft, zooals den hoovaardigen Aman gebeurde, die eensklaps overging van de hoogste eer en van het koninklijk feestmaal tot de schandelijke galg ; en zulk gebeurt dagelijks aan eene menigte andere ongelukkigen die hem op den weg der eer gevolgd zijnde, hem nog vergezellen op dien der schande.

Ten tweede, de aardsche goederen zijn onbestendig, omdat, al ware't dat niemand ze ons ontname, zij in zichzelf een klem van bederf bevatten,

waardoor zij al spoedig vergaan en verdwijnen. Waar zijn thans zoovele prachtige paleizen, beroemde steden, bloeiende koninkrijken die eertijds de roem der wereldminnaars uitmaakten? Er blijft thans niets van overig dan puinhoopen en ijdele denkstukken. Even als het hout den worm teelt die het afknaagt, en het laken de mot die het verteert, zoo dragen de aardsche goederen de kiem hunner eigene vernietiging in zich.

Het derde bewijs van de vergankelijkheid der aardsche goederen is, dat, al ware 't dat zij ons door hen zelven niet zouden ontbreken, al ware 't dat zij ons niet beroofd wierden door de wisselvalligheid der fortuin, wij hen toch altijd zouden moeten verlaten in het oogenblik onzer dood; dewijl onze goede of kwade werken alleen ons voor Gods troon en in de eeuwigheid zullen vergezellen... Waar is de man die zich sterk genoeg aan de tijdelijke goederen kon verbinden om er ondanks hem zelven niet voor eeuwig van beroofd te worden? *Homo... cum interierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus* (1): « De mensch zal bij » zijn afsterven niets van zijne bezitting mede- » dragen, en zijn roem zal met hem niet in het graf » dalen. » Herodes, geheel brooddronken en hoogmoedig over zijnen voorspoed, tot welks toppunt hij scheen gestegen te zijn, geveleid door de staatslieden en de grooten des rijks, ootmoediglijk om vrede gesmeekt door de afgezanten van twee mach-

(1) Psalm. XL. VIII. 17. 18.

tige steden, aan zijne voeten vernederd, deze Herodes, wanneer hij de nectar zijner glorie met volle teugen dronk, wanneer hij zich meer dan een mensch geloofde, ging, als een bliksemschicht, van deze verhevene grootheid tot de uiterste ellende en de ontblooting van alles over : God, die gezworen heeft de hoogmoedigen te wederstaan, zond een engel om hem doodelijk te treffen in de ingewanden, op den stond zelfs waarop hij tot het volk sprak, en van hetzelfde als eene godheid begroet werd. De smarten steeds heviger wordende, en hem ondraaglijke pijnen aandoende, was hij gedwongen, ten spijt der koninklijke majesteit, schrikkelijke grijnzigen te maken, woedend te worden, een ijselijk geschreeuw te laten hooren, zonder door eenig hulpmiddel der geneeskunde verlichting te kunnen bekomen. Voor de oogen van ditzelfde volk, bereid hem te aanbidden, begonnen de wormen uit zijn lichaam te kruipen, en het getal dezer walgelijke dieren groeide telkens meer en meer aan, tot zij hem die zich God wilde maken, eenigerwijze levend verslonden en tot een bedorven klomp gebracht hadden, waaruit een vuile stank opsteeg. Deze goddelooze koning gaf den geest midden van gehuil, geschreeuw en godslasteringen en verliet alzoo voor eeuwig al de glorie en wellusten welke hij op aarde genoten had ! *Percussit eum angelus Domini eo quod non dedisset honorem Deo, et consumptus a vermibus expiravit* (1). Ziedaar hoe

(1) Act. XII, 23.

alle aardsche grootheid en wereldsche goederen vergaan voor hen die er hun hart aan hechten !

O hoe verschillig is de natuur der goddelijke liefde ! Vooreerst, zij is in zich zelve een onbederfelijke schat, die nooit ontbreekt, omdat hij het bezit van God behelst, eeuwig goed, onveranderlijk goed, dat niet onderworpen is aan eenige wisselvalligheid noch aan eenig bederf. « Gij, o Heer, » roept de koninklijke Profeet vol vurigheid uit, « gij » hebt in het begin de aarde geschapen ; de heme- » len zijn het werk uwer handen. Zij zullen ver- » gaan, maar gij zult blijven ; zij zullen verouderen » gelijk een versleten kleed , gij zult ze verande- » ren als een mantel, en zij zullen veranderd zijn ; » maar gij zijt altijd dezelfde, en uwe jaren zullen » niet eindigen (1). »

Deze schat der goddelijke liefde, onveranderlijk van natuur, kan ons ook door geene geschapene macht ontnomen worden, uitgenomen door onzen kwaden wil. Even gelijk het in onze macht is de goddelijke liefde met Gods hulp te verkrijgen, zoo kunnen wij er van beroofd worden, indien wij er vrijwillig afstand van doen. Maar indien wij zelven haar niet verstooten, wie anders kan ze ons ontnemen ? Dat iedereen zich tegen den rechtvaardigen wapene ; dat de hel, met al hare woede, uitvalle om

(1) Initio, tu Domine terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanes, et sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, et mutabuntur. Tu autem, idem ipse es, et anni tui non deficient. (Psalm. CL. 26. 28.)

hem te bevechten, de menschen kunnen hunne wreedaardigheid op hem uitoefenen, zijn vleesch kneuzen, zijne lidmaten ontwrichten, zijne ingewanden uitrukken, zijne beenderen verpletten, zijn leven langzaam door smarten verteeren; de duivels kunnen hem de grootste aanvallen doen onderstaan, zijne verbeelding door alle soorten van kwellingen bedwelmen, de opstand zijns vleesch verwekken, op hem eene hagelbui van kwellingen en tijdelijken tegenspoed, schromelijker dan die van Job, doen nederstorten; maar het zal de wereld en de hel te zamen nooit gelukken de liefde Gods uit zijn hart te rukken, zonder dat zijn wil hierin toestemme. De gewelddadige pogingen zijner vijanden zullen zelfs het middel zijn om ze er vaster in te doen wortelen, en om dezen kostbaren schat des rechtveerdigen nog meer te doen aangroeien, zij zullen de godminnende ziel gelegenheid geven om zich dichter aan te sluiten aan haren Welbeminden.

Aldus geschiedde het met den heiligen diaken en roemrijken martelaar Laurentius. Na vele folteringen onderstaan te hebben, op eenen gloeienden rooster liggende, gevoelde hij de vereeniging zijner ziel met God aangroeien, naarmate het vuur zijn vleesch verteerde en verslond. *Adhaesit anima mea post te, quia caro mea igne cremata est, pro te Deus meus* (1). Inwendig verbrand door het vuur der liefde, gevoelde hij, niet alleenlijk, de uitwendige vlammen niet, maar hij beschimpte zelfs de beulen die de

(1) Getijden van den H. Laurentius.

gloeierende kolen onder hem in brand hielden, en den tyran die hem te langzaam deed vergaan naar zijn verlangen. De kerkelijke geschiedenis verhaalt ons ook van den grooten heiligen abt Antonius, dat hij op duizenderlei wijzen aangevallen wordende van de duivels, sterker werd om hun te wederstaan naarmate hunne woede tegen hem losbrak, zelfs, hij verachtte hen en verweet hun hunne onmacht (1).

Wij zullen meer zeggen : de dood zelve, welke de wereldminnaars met zoo veel afschuw beschouwen en als het grootste der ongelukken aanzien, omdat zij hen beroofd van wat zij het liefst bezitten, de dood, welker aandenken alleen al hunne vermaken stoort en met bitterheid vervult (2), heeft een geheel ander uitzicht voor Gods vrienden; zij is zoet voor hen, zij is hun lief, zij is het voorwerp hunner vurige wenschen, dewijl verre van hen van hun waarachtig goed te scheiden, zij voor hen het middel wordt om zich volmaaktelijk en voor eeuwig te vereenigen met Hem, wien zij op aarde slechts onvolmaaktelijk bezitten en steeds vreezen te verliezen. Hierom wordt de dood in de Psalmen genoemd : « Een slaap, welken God zijne welbeminde » vrienden overzendt, opdat hij hen in het bezit » stelle zijner erfenis (3). » Vandaar, het verlangen

(1) *Dæmones sic contempsit ut illis exprobraret imbecillitatem.* (In officio S. Antonii Abbatis.)

(2) *O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis.* (Eccli. XLI. 1.)

(3) *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini.* (Ps. CXXXVI. 2. 3.)

des Apostels « om onthouden te worden en met Christus te zijn. » *Desiderium habens dissolvi et esse cum Christo* (1). Vandaar, de tranen van den gelukzaligen Laurentius, wanneer hij zag dat zijn heilige opperherder en vader Xistus ter dood geleid werd, terwijl hij zelf werd achtergelaten; en zijn troost, ja, de verandering zelfs zijner droefheid in vreugde, wanneer Xistus hem verzekerde dat de vervolging niet zou ophouden zonder dat hij er deelachtig van wierde, dat hij hem al spoedig in het martelaarschap zou volgen, en binnen drie dagen zich met hem in den hemel zou vervoegen! « O troost! » roept de heilige Augustinus uit, « hij zegt niet, » droog uwe tranen, gij zult niet sterven, mijn » zoon, de vervolging is ten einde en gij zijt in » zekerheid. » Maar hij zegt : « Ween niet omdat » ik u voorafga; gij zult mij volgen, en uwe marteling is niet uitgesteld. Binnen drie dagen zijt » gij bij mij (2). » Vandaar ook dat, volgens den heiligen Ambrosius « de jeugdige maagd Agnes zich haastte om de foltering te gemoet te snellen, niet alleen met onbetrande oogen in het midden van zoovele aanschouwers die romdom haar weenden, maar vol vreugde, en met vluggere trede dan eene op hare bruiloft verwachtte bruid (3). » De hei-

(1) Philipp. I. 23.

(2) O consolatio! non ait : Noli mœrere, fili, desinet persecutio, et securus eris ; sed : Noli mœrere, quo ego præcedo ; tu sequeris, nec consecutio tua differtur. Tri-duum medium erit et mecum eris.

(3) Non sic ad thalamum nupta properaret, ut ad

ligen ware minnaars van God aanzagen, met Paulus, de dood, zelfs wanneer zij met de schrikkelijkste martelingen omringd was, als eene winst! *Mori lucrum*(1).

Ik heb U laat leeren kennen, o mijn God, oneindig goed, dat nimmer ontbreekt, en daarom heb ik u laat bemind, en heb ik de eerstelingen der gevoelens mijns harten gegeven aan wisselvallige dingen, die gelijk aan de bloemen der daken verdroogen zonder geplukt te worden! Vergeef mij Heer. Alvorens deze bedrieglijke goederen mij ontsnappen, wil ik zelf mijne genegenheden daarvan aftrekken om mij aan u te hechten, o mijn God, en U alleen te beminnen. Bewaar mijnen wil, opdat hij standvastig blijve in dit goed besluit; want blijft mijn wil u getrouw, dan zal ik u nooit weder verliezen! Heilige Maria, ik stel u dit besluit in handen. Ik vertrouw het u toe; verkrijg mij de heilige volharding.

ZEVENDE AFDEELING.

De liefde Gods is een goed dat ons volmaakt.

Niets staat onze volmaking zoo zeer in den weg als de ongeregelde liefde voor vermaken, rijkdommen en eer, waarop, volgens den H. Apostel Joannes, *supplicium locum, læta successu, gradu festina virgo processit. Flere omnes, ipsa sine fletu.*

(1) Philipp. I. 21.

alles neêrkomt wat in de wereld is (1). Door deze liefde vernedert, verlaagt zich onze redelijke natuur, en vervalt in deze wanorde, dat zij aan het vleesch, aan het slijk, aan de ijdelheid geeft, hetgeen aan de kennis en liefde van het Hoogste Goed besteed moest worden. Welke schande voor eene ziel van goddelijken oorsprong, zich in het slijk neder te storten en met de onreinigheden der aardse voldoeningen te verzadigen! Ach! wat is de onredelijke liefde voor de dingen der wereld een waarachtig vergif voor die ziel, welke het tracht te bederven, en waarin het alle goed zaad verstikt. De liefde Gods, daarentegen, is een ware balsem, bekwaam om ons wezen te volmaken : wat meer is, zij maakt het wezen zelf der volmaaktheid uit, volgens hetgeen de Apostel aan de Kolossers schrijft : « Hebt boven alles de liefde, die de band der volmaaktheid is (2); » en aan de Korinthiers, wanneer hij de verschillende eigenschappen der liefde opsomt en duidelijk aantoonst dat dezelve alle de deugden in haar gevolg heeft. « De liefde, » zegt hij, « is geduldig, is goedertierend; de liefde is niet naijverig, zij praalt niet, zij is niet opgeblazen, zij is niet eierzuchtig; zij zoekt het hare niet, zij verbittert zich niet; zij rekent het kwade niet toe; zij verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid; zij verdraagt alles, zij gelooft alles, hoopt alles, verduurt alles. De liefde vervalt nooit (3). »

(1) I. Joan. II. 16.

(2) Coloss. III. 14.

(3) I. Cor. XIII. 4-8.

Daarom schreef de H. Franciscus van Sales : « Eenigen stellen de volmaaktheid in de gestrengheid van leven, anderen in het gebed ; deze in het veelvuldig gebruik der sacramenten, gene in de aalmoes ; maar allen bedriegen zich : de volmaaktheid bestaat in God te beminnen-uit geheel zijn hart. »

De H. engelachtige Leeraar Thomas toont ons de klaarblijkelijkheid dezer waarheid door de volgende woorden : « Elke zaak noemt men volmaakt, wanneer zij het haar eigene doeleinde bereikt. De liefde nu vereenigt ons met God, die het laatste einde der menschelijke ziele is (1). » Zoo noemt men volmaakt het oog, dat duidelijk de voorwerpen onderscheidt ; omdat het gezicht het doel is van het oog. Men noemt volmaakt het oor, dat duidelijk hoort ; omdat het hooren 't doel is van het oor. Volmaakt noemt men het licht, dat het best de zaken verlicht ; omdat het doel des lichts verlichten is. Volmaakt acht men ook het vuur, dat in volle werking is ; omdat branden het doel des vuurs is. Om dezelfde reden is de ziel volmaakt, die vereenigd blijft met God, omdat dit haar doel en laatste einde is. Nu, hoe anders vereenigt de ziel zich met God, dan door de liefde? « Die in de liefde blijft, » zegt de H. Joannes, « die blijft in God en God in hem (2). » « Indien iemand mij bemint, » zegt de Heer in het Evangelie, « die zal bemind worden van mijnen Vader, en wij zullen tot hem komen, en bij hem

(1) 2. 2. 9. 184. ad. 1. in Corp.

(2) I. Joan. IV. 26.

alles neêrkomt wat in de wereld is (1). Door deze liefde vernedert, verlaagt zich onze redelijke natuur, en vervalt in deze wanorde, dat zij aan het vleesch, aan het slijk, aan de ijdelheid geeft, hetgeen aan de kennis en liefde van het Hoogste Goed besteed moest worden. Welke schande voor eene ziel van goddelijken oorsprong, zich in het slijk neder te storten en met de onreinigheden der aardseche voldoeningen te verzadigen! Ach! wat is de onredelijke liefde voor de dingen der wereld een waarachtig vergif voor die ziel, welke het tracht te bederven, en waarin het alle goed zaad verstikt. De liefde Gods, daarentegen, is een ware balsem, bekwaam om ons wezen te volmaken: wat meer is, zij maakt het wezen zelf der volmaaktheid uit, volgens hetgeen de Apostel aan de Kolossers schrijft: « Hebt boven alles de liefde, die de band der volmaaktheid is (2); » en aan de Korinthiers, wanneer hij de verschillende eigenschappen der liefde opsomt en duidelijk aantoonst dat dezelve alle de deugden in haar gevolg heeft. « De liefde, » zegt hij, « is geduldig, is goedertierend; de liefde is niet naijverig, zij praalt niet, zij is niet opgeblazen, zij is niet eerezuchtig; zij zoekt het hare niet, zij verbittert zich niet; zij rekent het kwade niet toe; zij verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid; zij verdraagt alles, zij gelooft alles, hoopt alles, verduurt alles. De liefde vervalt nooit (3). »

(1) I. Joan. II. 16.

(2) Coloss. III. 14.

(3) I. Cor. XIII. 4-8.

Daarom schreef de H. Franciscus van Sales : « Eenigen stellen de volmaaktheid in de gestrengheid van leven, anderen in het gebed ; deze in het veelvuldig gebruik der sacramenten, gene in de aalmoes ; maar allen bedriegen zich : de volmaaktheid bestaat in God te beminnen-uit geheel zijn hart. »

De H. engelachtige Leeraar Thomas toont ons de klaarlijkheid dezer waarheid door de volgende woorden : « Elke zaak noemt men volmaakt, wanneer zij het haar eigene doeleinde bereikt. De liefde nu vereenigt ons met God, die het laatste einde der menschelijke ziele is (1). » Zoo noemt men volmaakt het oog, dat duidelijk de voorwerpen onderscheidt ; omdat het gezicht het doel is van het oog. Men noemt volmaakt het oor, dat duidelijk hoort ; omdat het hooren 't doel is van het oor. Volmaakt noemt men het licht, dat het best de zaken verlicht ; omdat het doel des lichts verlichten is. Volmaakt acht men ook het vuur, dat in volle werking is ; omdat branden het doel des vuurs is. Om dezelfde reden is de ziel volmaakt, die vereenigd blijft met God, omdat dit haar doel en laatste einde is. Nu, hoe anders vereenigt de ziel zich met God, dan door de liefde? « Die in de liefde blijft, » zegt de H. Joannes, « die blijft in God en God in hem (2). » « Indien iemand mij bemint, » zegt de Heer in het Evangelie, « die zal bemind worden van mijnen Vader, en wij zullen tot hem komen, en bij hem

(1) 2. 2. 9. 184. ad. 1. in Corp.

(2) I. Joan. IV. 26.

onze woning vestigen (1). » Hierop teekent de H. Augustinus 't volgende aan : « Jesus Christus is ons doel, door Hem worden wij volmaakt, vermits al onze volmaaktheid bestaat in Hem te genaken, niet met de schreden des lichaams, maar door de geneenigheden des harten, en ons nauw met Hem te vereenigen door den zoeten band der liefde. » Het is waar, zoolang wij in dit leven zijn, kunnen wij God door 't geloof slechts kennen, en met eene aan deze kennis geëvenredigde liefde beminnen; doch waar is het ook, dat deze kennis en deze liefde eene waarachtige vereeniging met God medebrengen, welke reeds begint in dit leven.

De H. man Job, van de wijsheid sprekende, waarmede de liefde Gods overeenkomt, zegt dat de mensch hare waarde niet kent : *Nescit homo pretium ejus* (2), en wel terecht; hoetoch is het mogelijk dat 's menschen geest zou kunnen begrijpen in welke hooge mate het bezit van God kostbaar is? Hiervoor zou men de waarde van God zelven behooren te kennen, die Oneindig, en bijgevolg, oneindig ver boven het begrip van allen geschapen geest verheven is. Vandaar, dat de Heiligen de minnaars der wereld en harer ijdelheden dwazen noemen. Immers welke grootere dwaasheid kan er wezen dan rook en stof boven goud en edelgesteenten te stellen, of te verzaken aan de Bron van alle goed, om zich naar de bron van alle kwaad te wenden?

(1) Joan. XIV. 15. — (2) Job. XXVIII. 15.

Helaas ! Ik zelf ben een dier dwazen ! Behandel mij niet naar verdiensten, o goede Jesus ! maar heb medelijden met mij volgens uwe groote barmhertigheid. Van nu af, verzaak ik aan alles om mij zelve geheel en alleén toe te wijden aan U mijn Schepper, mijn verlosser, mijn trooster, mijne hoop, mijne liefde, mijn Al, te beminnen ! Tot uitboeting der beleedigingen, welke ik uwer goddelijke Majesteit aangedaan heb, neem ik, bij voorbaat, alle kwellingen, en zelfs den dood, welke gij mij bereid hebt, gewillig aan. O, Gij, groote voorspreekster der zondaren, Maria, verkrijg mij van uwen zoon de vergiffenis mijner ongerechtigheden, en de genade om, tot aan het einde toe, in zijne liefde te volharden. Amen.

ACHTSTE AFDEELING.

De goddelijke liefde is een goed dat gelukkig maakt.

Hoe zeer de genoegens der wereld onze begeerlijkheden vleien, en bevrediging en geluk beloven aan die er zich aan overgeven, is het echter zeker, dat zij ons niet gelukkig maken kunnen. Konden zij dat, hunne aanklevers die ze naar hartelust bezitten, en al het aanlokkelijke er van genieten, zouden zeer zeker er hun geluk in vinden. Is dit echter zoo ? Wie, die het maar beproefde, heeft niet, ten

zijne koste, de groote misleiding dier bedrieglijke goederen ondervonden? Alexander was tot den hoogsten top van menschelijke grootheid en macht gestegen: was hij nogtans voldaan? De gunsten, welke de fortuin, met kwistige hand en zonder maat, hem geschonken had, verwekten in zijn hart slechts een hevigen dorst; en meester van schier geheel de wereld geworden, weende hij, ziende dat zijne overwinningen zoo beperkt waren, en hem niet nog eene andere wereld te veroveren overbleef.

Maar, behalve dat deze goederen ongenoegzaam zijn om het hart van den mensch te verzadigen, brengen zij bovendien een droevigen nasleep van kwellingen en angsten mede. De lijst van ongelukkigen, waarmede zij de aarde, door alle eeuwen heên, bevolkt hebben, zou te lang zijn om op te noemen: genoeg zij de getuigenis van den rijksten en gelukkigsten der monarken, Salomon, om deze waarheid te bewijzen. Na al de genuchten, welke deze goederen verschaffen kunnen, genoten, na al zijne verlangens ingewilligd te hebben, bekent hij ten laatste, dat hij er slechts « ijdelheid, ellende, kwelling van geest » in gevonden heeft. En het kon ook niet anders: want, even als een mensch de vreeselijkste smarten ondervinden zou, indien al zijne leden ontwricht, en al zijne beenderen uit elkander waren; zoo ook moet hij noodzakelijk diep ongelukkig wezen, wanneer hij iets anders bemint dan God, voor wien alléén hij geschapen is; dat is in het menschelijke hart evenzeer eene omkeering van alle orde, welke het gewelddadiglijk uit zijne plaats

en natuurlijken toestand brengt. Laat den mensch van natuur veranderen, laat hem afdalen van den rang, waartoe God hem heeft verheven ; geef hem een ander, een kleiner hart, dat zich met een minder dan Oneindig goed vergenoegen kan, en laat hem dan zich met de genoegens der aarde voeden ; hij zal tevreden zijn. Maar, zoolang hij mensch wezen, en een hart voor God gemaakt bezitten zal, zal hij, — zoo dikwijls hij zich van hem verwijderen moge om zich naar de schepselen te keeren, — zich in een gedwongen en smartelijken toestand verplaatsen, dit is het waarover de H. Augustinus, onder tranen, God in deze woorden bedankte : « Heilig en rechtvaardiglijk hebt gij verordend, Heer, en zoo geschiedt het inderdaad, — dat elke ziel van haren weg afgeweken haar eigen beul wordt; in alle richting wordt zij heên geslingerd, en hard valt haar alles en pijnlijk ; omdat gij alleen onze rust en vrede zijt. Gij hebt ons voor u gemaakt, en onrustig is ons hart, tot het in u heeft rust gevonden. »

Er bestaat geen twijfel of de liefde Gods veroorzaakt eene volledige gelukzaligheid aan de bewoners des hemels ; want, de Oneindige Goedheid van God onafgebroken en ongesluierd aanschouwende, worden zij door de brandendste liefde verrukt en vervoerd. Hun in de liefde aldus gedompeld en verzonken hart, vindt in dit Oneindige Goed de bevrediging van al zijne verlangens. Dit deed den Profeet-Koning in verrukking uitroepen : « Heer, dronken zullen zij worden door den overvloed van

uw huis (1) : die beek van goddelijken wellust, die uit uwen boezem ontspringt, om geheel het hemelsch Jerusalem te overstroomen, zal al hun wenschen vervullen; en, ik zelf zal verzadigd worden, als uwe glorie verschijnen zal (2). »

Het voorbeeld der Heiligen leert ons, dat de goddelijke liefde, voor zooveel dit mogelijk is, ook hier op aarde de menschen gelukkig maakt. De H. Ignatius van Loyola, meer dan eens als ketter en verergernisgever beschuldigd, werd zelfs gevangen gezet en als een misdadiger behandeld. Terwijl zijne vrienden, die de zuiverheid van zijn geloof en zijne bewonderenswaardige heiligheid kenden, vol droefheid om hem heên stonden, zeide hij hun met een opgeruimd gelaat : « Indien gij het binnenste van mijn hart zaagt, zoudt gij, verre van bedroefd te wezen over de behandeling, welke men mij aan doet, mij benijden en in mijne plaats wenschen te zijn. Zoo zeer overstroomt de inwendige troost die ik ondervind, mijne ziel met vreugd. Gij weet niet, welk geluk het voor een hart is dat Jesus Christus bemint, kwellingen ten zijnen dienste te verdragen. »

Iets dergelijks lezen wij van den H. Apostel Paulus in zijn brief aan de Korinthiers. « Ons vleesch, zegt hij, had geen rust, maar wij leden allerlei druk : van buiten strijd, van binnen vrees... » desniettegenstaande getuigt hij : « ik ben vol van troost, ik vloei over van blijdschap bij al onze verdrukking (3). » De levens der Heiligen zijn vol van

(1) Psalm. XXXV. 9. — (2) Psalm XVI. 14.

(3) II. Cor. VII. 4. 5.

dergelijke zaken; terwijl allen een harden en moeilijken weg te doorloopen hadden, veranderde de liefde van Jesus, waarvan zij bezielde waren, de doornen voor hen in rozen. Wanneer wij ons van dezen schat van vrede en vergenoegdheid verstoken gevoelen, en niet een' enkelen druppel van dit waar geluk ontvangen, dan is het te vreezen, dat dit voortkomt uit den ellendigen staat onzes harten, dat zich nog steeds aan eenig aardsch goed vlekkeft, en er nog verre van af blijft om het *algeheele* offer te brengen, dat de *volmaakte* liefde Gods vereischt. Indien wij geheel in en voor God leefden, zonder iets anders dan het volbrengen van zijn welbehagen en van zijnen wil in alles te zoeken, zouden ook wij niet kunnen missen die inwendige vreugd en dat innerlijke genoegten te smaken, welke de rechtvaardige zielen ondervinden.

O allerdierbaarste Jesus, mijn schat, mijn geluk en mijn leven! Wat toch zal ik beminnen, als ik U, die mijn God zijt, niet bemin? Wat kan ik zoeters en gelukkigers verlangen, dan met U vereenigd te zijn? Ach! ongelukkig is degene, die iets goeds zoekt buiten U! Heer, vol goedheid! verleen mij uwe genade! Dat zij met mij zij, met mij werke, mij vergezelle tot aan den dood. Geef dat ik steeds beminne en zoeken wat u dierbaar en het meest behagelijk is. Gij zijt de waarachtige vrede des harten, gij zijt mijn eenige rust. Buiten u valt alles zwaar en moeilijk. In dezen vrede, dat is, in U, Hoogste en Eeuwige Goed, zal ik rusten, wijl gij u verwaardigd hebt mij te vestigen in deze vaste hoop. — O,

Maria, Moeder der schoone Liefde! Uwe tusschenkomst is almogend bij God; deze tusschenkomst roep ik in, op u verlaat ik mij. Amen.

Hoofdstuk IV.

HET ZOETE DER LIEFDE GODS.

De vergelding, welke God in den hemel bereid heeft voor die hem beminnen, is zóó groot, dat al hunne pogingen om hem in dit leven te dienen en te beminnen, reeds overvloedig vergolden zouden wesen, al gingen zij hier beneden ook van geene vertroosting gepaard. Doch, in zijne goedheid handelt de Heer met hen als met de Israëlitcn, aan welke hij alleenlijk een land beloofd had, dat van melk en honig overvloeide, maar toch ook in de woestijn genoegens gaf. Met recht zou God hun hebben kunnen zeggen: « Beschouwt het niet moeielijk u nu te voeden met wilde kruiden en bittere wortelen, welke gij onderweg vinden zult; want weldra zal de tijd komen dat gij in overvloed de vruchten van het gelukkige land, dat u beloofd is, genieten zult. » Verre van zóó met hen te handelen, zond hij een voedsel, keurig van smaak, uit den hemel, om hunnen honger te verzadigen, en deed uit de rots heldere wateren springen om hun dorst te lesschen. Op dezelfde wijze gedraagt zich God ten opzichte van hen, die hem beminnen: — ofschoon hij hun, in den hemel, beken der zuiverste genuchten, waarvan de Heilige Stad overstroomd wordt, voorbereid houdt, laat hij

hen echter reeds in dit ballingsoord, inzonderheid te midden van lijden, een voorsmaak der hemelsche zoetigheden genieten. « Al wie huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om mijnen naam zal verlaten hebben, zal honderdvoudig ontvangen, en het eeuwige leven bezitten (1). »

De Heer belooft alzoo ons in dit leven het « honderdvoudige » te geven van hetgeen wij te zijner liefde verlaten, doen of lijden zullen. Maar wat is dat honderdvoudige? De H. Hieronymus antwoordt dat dit zijn de geestelijke goederen, vertroosting en genoegens; — een schat honderdvoudig kostbaarder dan al de dingen der aarde.

EERSTE AFDEELING.

Over den inwendigen vrede, welken zij die God beminnen genieten.

Wanneer de wereld, die zich slechts met ongebonden vrolijkheid en misdadige vermaken voedt, de vrienden Gods zich van de zinnelijke genoegens ziet berooven, hunne driften breidelen, en zich geheel aan de versterving des vleesch overgeven, begrijpt ze niet, dat zij eenig geluk genieten kunnen : maar hoe beschaamd zouden hare dwaze aanhangers staan, indien 't hun gegeven was in het hart der rechtvaardigen binnen te dringen ; te zien

(1) Philip. IV. 7.

den diepen vrede die er heerscht, en die hun genoegens laat smaken boven alle zinnelijk vermaak verheven : — « den vrede van God, welke alle gevoel overtreft (1). »

« Zie de bijen op den tijd, » zegt de H. Franciscus van Sales, « zij vinden daarin een bitter sap; doch al zuigende veranderen zij hetzelfde in honig, omdat hun aard dit zoo medebrengt. Godvruchtige zielen ondervinden, in 't beoefenen van verstervingen, ook wel eenige bitterheden; maar al doende, veranderen zij er de bitterheid van in een aangename zoetheid. De suiker verzacht de onrijpe vruchten, en tempert het ruwe en nadeelige wat de reeds rijpe bezitten; evenzoo neemt de inwendige vrede, dien de rechtvaardige ziel geniet, de bitterheid van hare verstervingen weg; ontnemt den armen de ongerustheid, den rijken de hebzucht, den bedrukten de mistroostigheid; aan die in voorspoed zijn de verwaandheid, den eenzamen de droefgeestigheid, den hovelingen de verstrooidheid. In den winter bekleedt hij de plaats van het vuur, in den zomer van den dauw, en maakt eer en verachting even nuttig: hij doet al wat ons overkomt aannemen met een altoos een en hetzelfde hart, en vervult ons met eene niet uit te drukken tevredenheid.

De vrienden Gods, zegt de H. Paulus, schijnen treurig, maar genieten in waarheid een waarachtigen en vasten vrede : *Quasi tristes, semper autem gaudentes*. Zij schijnen treurig, omdat zij zich

(1) Matth. XIX. 29.

van alle wereldsche ongeregeldheden verwijderd houden, zedig in hun blik, geregeld in hunne manieren, voorzichtig in hunne woorden, oplettend op 't versterven van hun vleesch en wil zijn; maar, te midden dier schijnbare treurigheid, voelen zij in hun hart een overvloed van heilige vreugde vloeien, welke hen altijd vergenoegd en tevreden houdt.

Verplaatst u in den geest naar Babylon, en zie in de vlakke, *Duva* geheeten, de vlam des ovens flikkeren, welken de trotsche Nabuchodonosor zevenmaal feller dan naar gewoonte had doen stoken, om de jonge Hebreërs, die geweigerd hadden de knie voor het gouden standbeeld te buigen, onder welks gedaan te hij wilde aanbeden worden, er levend door 't vuur te laten verzwelgen. Die oven scheen eene kleine hel, door de negen en veertig ellebogen hooge vernielende vlammen, welke zich boven zijne opening uit verhieven. De drie grootmoedige jongelingen werden, aan handen en voeten gebonden, met hunne kleederen en sieraden van hun rang aan, midden in dien ontzettend grooten vuurpoel neêrgestort. Zij die getuigen van dit verschrikkelijke schouwspel waren, waanden hen reeds verbrand en tot asch verteerd, toen zij uit deze plaats van verschrikking beminnelijke stemmen hoorden opstijgen, die in koor den naam van God loofden, en alle schepselen uitnoodigden om Hem te zegenen. Ontzettend wonder! De koorden, waarmede de heilige jongelingen geboeid waren, had het vuur verteerd, zij echter wandelden midden in de vlammen, den Heere lofzingende en Hem zegenende. De vlammen,

welke de kleederen der jonge Hebreërs zelfs niet aanraken durfden, sloegen eensklaps met verwoedheid den gloeienden oven uit, grepen de rondom staande Chaldeërs aan, en verteeden ze tot asch. Aldus gebeurde het, dat zich in den vuuroven hemelsch liefelijke toonen lieten hooren, en daarbuiten het gehuil en gekerm der hel vernomen werd. — Deze geschiedenis is eene schoone afbeelding van hetgeen de godminnende zielen te midden harer gestrengheden en verstervingen, wedervaart. De wereldlingen, ziende hoe zij zich aan de afzondering, aan de eenzaamheid overgeven; de stilzwijgendheid, de boetvaardigheid, de ootmoedigheid beoefenen, verbeelden zich dat hun inwendige vervuld van droefheid is, door zwaarmoedigheid verteerd, onder mistroostigheid schier verpletterd wordt; maar integendeel, met een hart vol vreugde kussen zij innig verteederd de hand, welke hen kastijdt; en te midden der bitterheden van een leven van wederwaardigheden en boetvaardigheid, zegenen zij God, en maken hare kruisen tot ware genoegens, omdat 's Heeren belofte niet kan falen: « dat zij die zijne wet liefhebben, een grooten vrede zullen smaken. » *Pax multa diligentibus legem tuam, Domine* (1). » ja, zegt de H. Joannes Chrysostomus, die God waarlijk vreest, geniet reeds in dit leven, de eerstelingen der eeuwige genoegens. » Welke troost voor eene ziel, tot zich zelve te kunnen zeggen: Zoo ik dezen nacht, dezen dag kwam te

(1) II Cor. VI. s o.

sterven, mag ik vertrouwen dat ik zou zalig zijn! Dit is een geluk, zegt de Ecclesiasticus, waarbij geen ander kan vergeleken worden : *Non est oblectamentum super cordis gaudium* (1); het is, volgens den H. Joannes, « een verborgen manna, van hen alléén gekend, die het als loon hunner overwinningen ontvangen; (2) » het is een schat zóó groot, zegt de goddelijke Verlosser, dat niemand u dien ontnemen kan : *Gaudium vestrum nemo tollet a vobis* (3).

« Hoe groot, Heer, » zingt David, « is de menigte der zoetigheden, welke Gij, in 't verborgen, in de zielen stort die u beminnen. Zalig zij, die wonen in uw huis, o mijn God! Een dag in uwe voorhoven doorgebracht is beter dan duizend dagen in de woontenten der zondaren. » Laten zij trotsch en hoovaardig in hun tenten wonen, « ik verkies arm en verworpen in 't huis van mijn God te wonen (4). » O, welk genot, welke genoegens onder vinden zij niet die God liefhebben, zelfs onder de smarten, welke zij voor hun Welbeminde verduren! De door Jesus' liefde verslonden martelaren noemden rozen de gloeiende kolen, verfrissching de pijnigingen, hun bruiloftsdag den dag van sterven, en gingen blijmoedig de pijnbanken, de ijzeren haken, de gloeiende platen te gemoet. Middelerwijl de beulen den H. Procopus verscheurden, zeide hij tot den tyran : « Folter mij zooveel 't u belijft, doch

(1) Psalm. CXVIII. s 6 5.—

(2) Eccli XXX. s 6. — (3) Apoc. II. s 7. — (4) Psalm. LXXXIII. ss.

weet dat voor hem die Jesus Christus bemint, niets zog zoet is dan voor hem te lijden. » De H. Gordianus met de doodstraf bedreigd, zoo hij niet zijn Meester wilde verloochenen, antwoordde : « Het doet mij leed dat ik slechts eenmaal voor mijn dierbaren Jesus sterven kan. » De H. Potamianus, bij den voor hem bereiden ketel met ziedende pek gebracht, verzocht dat men hem niet op eenmaal maar langzamerhand in denzelven indompelen zou, opdat hij alzoo meer voor zijn goddelijken Bruidgom mocht kunnen lijden (1). Het martelaarschap der H. maagden, Fides, Spes en Charitas genaamd, is evenzeer vermaard. Door den dwingeland genoopt, hem, op straf der vreeselijkste pijnigingen, te gehoorzamen, antwoordden zij hem moedig weg : « Weet gij dan niet dat er voor christenen niets wenschelijker is dan voor Jesus Christus te lijden ? » Deze vreugde, welke de martelaren te midden der gruwelijkste folteringen toonden, was niet het uitwerksel eener domme ongevoelighied, maar der liefde Gods, die welke hen ontvonkte : *Non hoc fecit stupor, sed amor; non deest dolor, sed superatur, sed contemnitur* (2). Zielen, die de taal der liefde verstaan, vinden al haar geluk in de kruisen, omdat zij aan God weten te behagen door ze te omhelzen. De Apostelen met roeden gegeeseld, met schande overdekt, met den dood bedreigd, indien zij niet ophielden den gekruisten Jesus te prediken, « verlieten vol vreugde de gerechtszaal, omdat zij waardig geoordeeld

(1) Bij Pallad. c. I. — (2) S. Bem. 66. in Cant.

waren, voor den naam van Jesus versmading te lijden (1). » Wat denkt de H. Franciscus Xaverius van hetgeen hij te lijden heeft, wanneer hij zich zoo geheel en gansch toewijdt om het Rijk Gods, ten prijs van moeilijken arbeid, gevaren en onoptelbare vervolgingen, onder de woeste volken te planten? Hij ontvangt zulk een overvloed van vertroostingen, dat hij, er 't gewicht niet van kunnende dragen, dikwijls tot God deze woorden stierde en herhaalde : « Het is genoeg, Heer, wederhoud den stroom uwer genade. » *Sat, Domine, contine undas gratiae tuae*. Wat zullen wij eindelijk van de zoete genuchten zeggen door den H. Philippus Neri, bij al zijnelichaams- en wils-verstervingen, gesmaakt? De kracht ervan was zóó groot, dat hij des nachts eens in de Katakomben op den naakten grond nederliggende uitriep : Ik kan 't niet meer verdragen, Heer, neen, ik kan niet meer; » en tot zich zelven gekomen bevond hij twee ribben in de borst, door overmatige uitzetting van zijn hart, gebroken.

Ach ! Wat berouwt het mij, mijn Jesus, dat ik in 't voorledene mijn genoegens gezocht heb buiten U ! Gij hebt mij eene bron van eeuwige genoegens geopend, en ik heb U versmaad ! En ik heb mij willen laven aan troebele en bedorven waters ! Ach ! Waarom heb ik niet een ijvervol hart om den verloren tijd eenigszins te kunnen herstellen ! O heilige vuuroven der hemelsche liefde, stort uwen gloed over mij uit ! O Geest van liefde, vervul mijne ziep

(1) Act. V. 43.

met uwe goddelijke vlammen, en laat haar mij geheel verteren! Maria, Allerheiligste, verkrijg mij van den goddelijken Trooster, uwen H. Bruidegom, dat het zoo geschieden moge. Amen.

TWEEDE AFDEELING.

Eenige bijzondere bemerkingen, welke het zoete der goddelijke liefde doen kennen.

TEN EERSTE. Volgens de orde den mensch voorgeschreven, wanneer hij geschapen en tot de gelukzalige aanschouwing van God bestemd werd, moeten zijne zinnelijke begeerten aan den redelijken wil onderdanig zijn, en de redelijke wil dezelve in toom houdende, moet door het geloof, de hoop en de liefde, met het Hoogste Goed — met God — vereenigd wezen. Dusdanig is de regelmatige staat van den mensch, — staat van rust, kalmte en vreugde. Hier beneden echter kan deze vreugde niet volledig en volkomen wezen, omdat de begeerlijkheid nooit geheel en al verwonnen en uitgeroeid wordt; en bijgevolg, en altijd, zelfs in den rechtvaardige, gestreden en gewerkt moet worden, hetgeen zijner deugd ter beproeving en tot oefening verstrekt. Edoch, wanneer in hem de heilige liefde de overhand houdt, dan blijft hij steeds binnen de palen der orde en der gerechtigheid, en de moeite van den strijd wordt ruimschoots beloond door 't geluk der overwinning.

TEN TWEEDE. Wie in zijne ziel de ongeregelde liefde der aardsche goederen, — gewone oorzaak van onrust en kweeling, — te niet doet, moet een voorsmaak des Paradijzes genieten, omdat ons hart des te grootere rust bekomt, naarmate het zich van de zaken ontledigt, welke gewoonlijk ontsteltenis in hetzelfde verwekken; nu zoodanig is de toestand eener ziel, die God bemint. Zij wordt niet gewelddadig overheerscht door liefde der rijkdommen, noch door begeerte naar eer, noch door 't verlangen om te behagen; en het gebied, dat de goddelijke liefde over haar heeft, maakt dat zij niets bemint, niets acht, niets vreest, niets hoopt, niets verwacht, niets verlangt op aarde.

TEN DERDE. De beloften van Jesus Christus moeten altijd zeer zeker worden vervuld, wijl hij gezegd heeft : « Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijne woorden zullen niet voorbijgaan (1). » Wat nu belooft hij aan diegenen die op den weg zijner heilige liefde wandelen? vertroosting, vrede, rust. » Komt tot mij, » zegt hij in zijn H. Evangelie, » gij allen die vermoeid en beladen zijt » met het gewicht uwer ellenden, der zonden, der weêrspannige begeerlijkheid, « en ik zal u verkwikken. » Ik heb u uit den schoot van God een balsem medegebracht om u te genezen, u te verblijden, u te versterken. Laat het schijnbaar bittere van het middel, dat is, van mijne wet, u niet afschrikken : door te snijden en 't bederf uwer wonden weg te nemen, zal het u

(1) Marc. XIII. 31.

volkomen gezondheid bezorgen. Neemt mijn juk op u en beproeft of het hard en streng, en aan mijne vrienden veeleer niet lief en aangenaam is ; of ik hen niet weet schadeloos te stellen en van hunne vermoeienissen te laten uitrusten ! Ik beloof het u, « mijn juk is zachten mijn last is licht, » en hem dragende, « zult gij voor uwe zielen ruste vinden (1). » Kort vóór zijn lijden met zijne leerlingen sprekende, zeide hij hun nog : « Vrede laat ik u, mijnen vrede geef ik u. Niet zóó gelijk de wereld, » die, onder den bedrieglijken schijn van vrede, slechts onrust en angsten geeft, « geef ik u (2) ; » ik geef u in wezenlijkheid vrede, en gij zult in waarheid dien bezitten.

Helaas ! Hoe ongelukkig ben ik mijn geluk in wereldsche vermaken en buiten U, mijn God, Eenige en Onuitputtelijke Bron van alle waar genoegen, gezocht te hebben. Ik begrijp thans, waarom mijne pogingen om mijne verlangens te voldoen vergeefs geweest zijn, en mij zelfs niets dan bitterheid en kwelling des geestes veroorzaakt hebben. Gezegend, Heer, zij de oogenblik, waarop Gij mij uit de schande der ondeugden getrokken, en op het pad des levens ingeleid hebt. Gezegend de uur, in welke Gij mijne ziel voor uwe liefde openende, en den inwendigen storm, die haar beroerde, bedarende, mij liet beginnen iets van die zoetheid te proeven, welke uwen boezem ontspringt. Laat die wil, andere goederen zoeken ; wat mij betreft, ik bemin en ver-

(1) Matth. XI. 28. 30. — (2) Joan. XIV. 27.

lang niets meer dan U, den God mijns harten en mijn deel voor de eeuwigheid! O Maria, mijne Moeder, bid voor mij, en verkrijg voor mij de genade om, ter liefde uws goddelijken Zoons, alles te versmaden!

DERDE AFDEELING.

Alle Christenen zouden het zoete en aangename der goddelijke liefde kunnen genieten.

De menschen zijn dermate aan de goëderen der aarde gehecht, dat daaraan te verzaken om zich geheel aan de liefde Gods toe te heiligen, hun volstrekt onmogelijk toeschijnt. Hoe, zeggen zij, zouden wij de banden breken kunnen, die ons aan zóó dierbare voorwerpen gebonden houden? Hoe zouden wij leven kunnen zonder die plezieren, welke zoovele jaren het genot en voedsel van ons hart zijn geweest? Hoe uit te staan zoovele ontberingen, te verdragen zoovele moeiten, te brengen zoovele offers die noodig zijn om in den weg der heiligheid en der gerechtigheid op te treden? Ach! wij kunnen niet drinken den bitteren kelk, dien Christus bereid voor die hem volgen.

Zóó spreken de wereldlingen die het aangename en de kracht der goddelijke liefde niet kennen. Dan, hoe zouden zij van taal veranderen, indien zij aan de genade van God maar beantwoordden, die hun zijnen bijstand aanbiedt om zich geheel aan hem te

geven! Hoe verbaasd zouden zij staan over de gelukzalige en troostelijke verandering, die dezelve in hen uitwerken zou! Wie meer dan een Augustinus had een aan de liefde der aardsche zaken, en hoofdzakelijk aan de vleeschelijke liefde geketend hart? En hoedanig werd hij sedert dien gelukkigen stond, waarin hij besloot geheel zijn hart, zonder voorbehoud, aan God te geven? Vernemen we zijne woorden: « Ik vind, » zegt hij, « grooter geluk in het beweenen mijner zonden aan den voet des Gekruis-ten, dan ik ooit in de genoegens der schouwburgen vond, hoe aangenaam die anders voor mij waren! O, hoe veel zoetigheid overstroomde op eens mijne ziel, in den oogenblik, wanneer de liefde Gods over mij zegevierde! welk een stroom van vertroosting en heb ik ondervonden sedert ik al de aardsche genoegens met voeten getreden heb, om mij alleen aan de goddelijke liefde te wijden! Naarmate ik van den eenen kant mijn hart van mijne dwaze liefde ontle- digde, trad aan een anderen kant de liefde Gods met zóó veel zoetigheid gepaard daar binnen, dat al de genoegens der wereld mij een niet toeschenen. Ja, mijn God, ik zeg het, en zal het tot roem uwer liefde herhalen: tijdens mijn hart zich door de driften liet beheerschen, werd het steeds als eene onstuimige door den storm opgezweepte zee bewo- gen, en het werd niet kalm vooraleer het begon uwe heilige liefde te smaken. De onreine goederen, naar welke onze driften zoo gretig zijn, kunnen wel ons hart kittelen, maar het tevreden stellen kunnen zij niet. Gij alléén zijt zijn middenpunt. Gij alléén

verzadigt zijne verlangens. Gij alléén overlaadt het met vreugd. Gij alléén sterkt en vertroost het in arbeid en moeite. Gij alléén, eindelijk, zijt onze rust en ons geluk, en, buiten u, drukt en verontrust alles. Ach! Ongelukkige menschen, waarop hoopt gij met uwe genegenheden aan de schepselen te schenken? Geloofst gij misschien hierin uwe rust te zullen vinden? Ongelukkigen! Gij bedriegt u zelven, Geeft aan God uw hart : in hem zijn alle goederen, en hij zal aan uw hart den waren onvervalschten en blijvenden vrede geven (1). »

O hoe vele Christenen, die nu onder 't juk hunner driften een treurig en schandelijk leven leiden, zouden toonbeelden van deugd worden en rustige dagen slijten, bijaldien zij den moed hadden hun ketenen te breken om zich geheel aan de liefde Gods over te geven! Zij zouden, het is waar, zich menige ontbering moeten opleggen, vele opofferingen moeten getroosten; doch is er iets zoo hard en zwaar, en schijnbaar zoo onmogelijk voor de menschelijke zwakheid, dat niet licht en aangenaam wordt door de kracht der liefde. « Hetgeen aan de natuur onmogelijk is, » zegt de H. Bernardus, « wordt door de genade van God niet alleen mogelijk, maar ook gemakkelijk. » Wat leed de H. Maria van Egypte niet, nadat zij aan de misdadige genoegens vaarwel gezegd, en zich in eene schrikbarende woestijn begeben had, om daar een eenzaam leven te leiden? Was sedert dien oogenblik haar geheele bestaan

(1) H. Aug. Medit.

niet eene reeks van onverpoosd lijden? Na 't verbruik van eenige brooden, welke zij, de stad verlaten hebbende, medegenomen had, bleven haar voor voedsel slechts wilde kruiden, voor drank slechts bronwater over. Gedurende het strenge van den winter, geen dak dat haar beschutte, geen kleederen die haar dekten, en gedurende den zomer stond zij aan de hitte der brandende zonnestralen blootgesteld. Haar hoofd, eertijds met bloemen en rijke versierselen getooid, was nu veroordeeld om al de onaangenaamheden van het weder in de verschillende jaargetijden te dulden; hare borst, voorheen met prachtige gesteenten behangen, werd nu met harde steenen geslagen; en uit hare oogen, weleer vol glans en aanlokkelijkheid, vloten, als uit eene onuitputbare bron, twee stroomen van tranen. Wat moet een zoo streng, een zoo verstorven, veertig jaren lang volgehouden leven niet geweest zijn? Hard, zwaar drukkend, bitter zeker? Neen, omdat de goddelijke liefde, welke het hart dier heilige boetvaardige doorblaakte, de ontberingen, de tranen, de kastijdingen, het geheele leven verzoette. Zij zelf bekende aan den heiligen Abt Zozimus, in den zaligen oogenblik van haar sterven, dat haar 't vasten aangenamer geweest was dan weleer de met keurige spijzen overladen tafels; de op den blooten grond genoten slaap rustiger dan die der voorledene nachten op het zachte dons; kortom, dat zij vergeenogder had geleefd, al lijdende met God, dan zich verblijdende met de wereld. Indien dan deze groote zondares, welke de duivel voorheen tot val der zie-

len gebezigd had, een zoo streng en pijnlijk leven zoet en aangenaam vond, wat moet gij dan niet van Gods goedheid verwachten, o christene ziel! zoo gij u in zijne armen werpt en u in alles door zijn welbehagen geleiden laat? Wat maakt het, dat gij zwak zijt, als de arm die u in uwe beproevingen moet steunen, de sterkte zelve is? Herinner u David toen hij handgemeen werd met den trotschen reus Goliath: « Gij zijt te zwak, » zeiden hem zijne broeders, « gij zult aan zulk een vijand geen weêrstand bieden kunnen. » Doch de moedige knaap, die meer op Gods bijstand dan op zijne eigene krachten steunde, liet zijne onderneming niet los, en antwoordde onbevreesd: « De God der heerscharen, op wien ik mijn betrouwen stel, zal mij de noodige kracht verleen en om op zijn' hoovaardigen vijand te zegevieren. » Dus moet gij ook spreken, wanneer het vleesch u de ontberingen, de moeilijkheden en kruisen als ondragelijk doet voorkomen: Ik kan niets, maar de genade van God, waarop ik reken, zal mij boven alle beproeving, en is het noodzakelijk zelfs boven den dood verheffen.

Ach! welgelukkig, Heer! zij die de ijdelheden der aarde met voeten tredende, aan niets denken dan aan U te behagen en op den weg uwer liefde te wandelen! Ontwaak, mijne ziel! veracht de ellendige goederen dezer wereld, verban alle aardsche genegenheid verre van u, wijd u geheel aan Gods liefde toe. Vestig, Heer, in deze ziel uwe woning en scheid U nimmer van haar af! Zij is helaas! ik weet het, eene woning Uwer onwaardig, maar Uwe

tegenwoordigheid zal haar veredelen en verheerlijken. Luister naar mijne gebeden en verhoor ze om 't genoeg dat Gij er in schept om te gaan met de kinderen der menschen; om het U verterend verlangen van allen heilig te maken; om de verheerlijking welke Gij, met den Vader, en den Heiligen Geest, uit mijne heiliging trekt! O Allerheiligste Maria, bied gij zelve deze bede uwen goddelijken Zoon aan, en verkrijg mij de genade Hem getrouw te zijn tot aan den dood. Amen.

VIERDE AFDEELING.

De goddelijke liefde maakt licht wat zwaar is, en verzoet wat bitter is.

Wat kan men eene ziel welke bemint, zóó zwaar opleggen, vraagt de H. Petrus Chrysologus, dat haar niet licht schijnt? Wat is zóó bitter, dat haar niet zoet toeschijnt? Wat zóó moeielijk en verdrietig, dat zij niet gemakkelijk te boven komt? « Neen, » zegt de H. Augustinus, « niets is zóó zwaar en moeielijk, of het vuur der goddelijke liefde kan het overwinnen. De ziel hierdoor vervuld, is boven alle kwellingen verheven. » Op eene andere plaats voegt dezelfde heilige er bij, dat de vermoeienissen niet pijnlijk, maar aangenaam voor den waren minnaar zijn. Men ziet het in 't voorbeeld van den vischer : de lust naar vangst vermindert voor hem de moeite, welke hij noodzakelijk in dit moeielijke vak ondervinden moet, ja, doet die schier geheel

verdwijnen; in 't voorbeeld van den jager : de vurige begeerte om iets op te sporen, maakt hem schier ongevoelig aan de vermoeienissen, welke hij in 't beklauteren der bergen, in 't doorkruisen der valeien, in 't doordringen van bosschen en hout, ontmoet. Waaruit hij besluit, dat een werk, door iemand die bemint met het oog op het beminde voorwerp verricht, geen arbeid, ofwel eene aange-name arbeid is.

Voegen wij hier de getuigenis van den H. Joannes Chrysostomus bij : « Niets is er, » zegt hij, « wat de liefde, aan het verlangen naar het beminde voorwerp gepaard, niet overwinnen kan. Indien de liefde Gods de ziel beheerscht, zal zij haar naar het Opperste Goed doen verzuchten, en haar sterk maken om elke moeielijkheid die zich voordoet, te overwinnen. Noch vuur, noch armoede, noch ziekten, noch dood, noch iets ter wereld zal pijnlijk schijnen aan de ziel die deze liefde bezit; maar alles verachtende, zal zij met hare genegenheden ten hemel opvliegen, waar 't geliefde voorwerp woont : en dáár, even als de bewoners van dat ware Vaderland, met al hare aandacht verdiept in het beschouwen der goddelijke schoonheid, die het geluk des Paradijzes uitmaakt, zal zij onveranderlijk in hare liefde blijven zonder zich te laten ontmoedigen door hetgeen dit leven 't vreeselijkste, noch zich te laten opwekken door hetgeen dit leven 't aanlokkelijkste aanbiedt (1). » Ook hangt deze zelfde H. Vader een schoon tafereel op van eenige religieuzen

(1) S. Chrysost. Hom, 64 ad pop.

van zijnen tijd, die van de goddelijke liefde geheel werden doorblaakt. « In hun gewijde schuilplaats, zegt de heilige, ademt men een geur van heiligheid in; dáár heerscht zielerust, geestesvreugde, zekerheid van geweten, helderheid van gelaat, eenheid van wil, teedere toegenegenheid, gelukzaligheid in het hart, verkeer met God! Ook sterven zij... doch hoe schoon, mijn God, is hun' dood! Lofzangen vergezellen dezelve; de plegtigheid der overwinning, geene rouw- en droefenis-plechtigheid noemt men haar. Bij de dood aankondiging van een hunner broeders, is het gemeenschappelijk gevoel voor hem een gevoel van vreugd, omdat hij nu uitrust van zijne vermoeienissen na voleind pelgrimschap; omdat eindelijk de strijd is volstreden, en hij glorievol met Christus zegeviert. »

Waarlijk « de liefde is eene groote zaak, en een zeer groot goed, hetwelk alleen licht maakt alles wat zwaar is, en met een gelijk gemoed alle ongelijk verdraagt; want zij draagt allen last zonder moeite, en maakt alles wat bitter is zoet en smakelijk. De liefde van Jesus is edelmoedig, zet den mensch aan om groote dingen te doen, wekt hem op om steeds naar meerdere volmaaktheid te streven. De liefde wil altijd opwaarts, en kan door aardsche zaken niet wederhouden worden. De liefde wil vrij en aan alle wereldsche genegenheden vreemd zijn, opdat hare inwendige beschouwing niet belet worde tot God door te dringen; opdat zij door geen tijdelijk gemak of gewin gehinderd worde of door ongemakken niet bezwijkte. Er is niets zoeter, niets sterker,

niets verhevener, niets gemakkelijker, niets volmaakter, noch iets beter in den hemel en op de aarde, dan de liefde : want de liefde is uit God geboren, en zij kan nergens rusten dan in God alléén, boven alle geschapene dingen. Hij die bemint, vliegt, loopt en is blijde ; hij is vrij, en wordt niet wederhouden. Hij geeft en laat alles, om alles te bezitten, en bezit alles in alle dingen ; want hij rust boven alles in den Allerhoogste, uit wien alle goed vloeit en voortkomt. Hij ziet niet naar giften, maar keert zich boven alle gaven tot den Gever alléén. De liefde kent dikwijls geene maat, maar even als ziedend water loopt zij van alle kanten over. De liefde voelt geen last, acht geene moeite, wil meer dan zij kan ; klaagt niet over hare machteloosheid, omdat zij meent dat zij alles vermag. Zij is dus tot alles bekwaam, en werkt kloekmoedig vele dingen uit, waar een ander, die niet bemint, moedeloos wordt en bezwijkt. De liefde waakt, en slaapt zelfs niet gedurende den slaap, zij wordt moede zonder zich te vermoeien ; zij wordt geprangd zonder benauwd te worden ; zij wordt bevreesd zonder zich te ontstellen ; maar als eene levendige vlam of brandende fakkel, verheft zij zich opwaarts en dringt gerust door. Die bemint, weet wat dit zeggen wil. De brandende begeerte eener minnende ziel is als een groot geroep tot God, waardoor zij zegt : « Mijn God! Mijne liefde! Gij zijt geheel aan mij, en ik geheel aan U (1). » Ach! gewis iets groots is de liefde Gods, het goed bij uitnemendheid !

(1) Thomas a Kempis : *de Navolging*. Boek III. Hoofd.V.

Wie dan zal, aangelokt door eenige schandelijke, verachtelijke goederen, er in toestemmen om te verzaken aan den onvergelykelijken schat der liefde Gods? Wee hem! die onzen Heer Jesus Christus niet bemint.

Hoofdstuk V.

God verdient bemind te worden om zich zelve.

De gelukzaligen, die in den hemel God ongesluisd, in 't licht zijner heerlijkheid, aanschouwen, worden er zoodanig door in verrukking gebracht, dat zij, de slachtoffers der goddelijke liefde geworden, voortdurend, in al hunne vermogens, door het vuur der goddelijke liefde verteerd worden. Maar de christenen, reizigers op deze aarde, die nog in een sterfelijk lichaam gehuld, de goddelijke goedheid slechts in eenen spiegel, te weten, in het licht des geloofs beschouwen, kunnen niet met dezelfde bevigheid als de gelukzalige bewoners des hemels er door ingenomen worden. Evenwel ook zij kunnen zóó verre komen, dat geheel hun hart steeds met God is vereenigd, en zij hem tot eenig voorwerp hunner liefde maken; en zij komen daartoe op een meer of minder volmaakte wijze, al naar dat hun verstand meer of minder van de kennis der goddelijke schoonheid en eigenschappen doordrongen is. « Gelijk het lichamelijke zien, » zegt de H. Thomas van Aquinen, « het beginsel der zinnelijke liefde is,

zoo is de geestelijke beschouwing der goddelijke schoonheid en goedheid het beginsel der geestelijke liefde S. Thom. 2, q. 27, Art. 2. »

EERSTE AFDEELING.

Hoe beminnelijk God is om zijne Oneindige Volmaakt-
heden.

Maar, hoe zullen wij onze zwakke oogen op die blinkende Zon kunnen vestigen, welke van alle zijden stralen uitschiet van een glans zonder einde? Hoe zullen wij die Majesteit kunnen aanschouwen, waarvoor de verhevenste Serafijnen uit eerbied het aangezicht met hun vleugelen bedekken, en niet blind worden door den glans van het ongenaakbaar licht dat zij bewoont? Evenwel moet deze onmogelijkheid om hier ons een « volmaakt » denkbeeld van God te vormen, verre van onze pogingen te doen verflauwen, op zekere wijze ons ten prikkel dienen al ons best te doen om God te leeren kennen; want, ofschoon wij God niet volmaakt genoeg kunnen kennen om hem met eene geheel « volmaakte » liefde te beminnen, kunnen wij hem echter « genoegzaam » kennen om hem boven alles te beminnen, gelijk een H. Augustinus, eene H. Catharina van Senen, een H. Philippus Neri, een H. Ludovicus, eene H. Teresia, eene H. Maria Magdalena de Pazzi, een H. Franciscus van Sales en andere bevoorrechte zielen deden, die nog in dit tranendal wonend, door een brand van liefde werden verteerd.

Vestigen wij dus onze blikken op de Oneindige Beminnelijkheid van God, en trachten wij met de hulp van hetgeen 't geloof en de gezonde rede leeren, ons daarvan eenig denkbeeld te vormen, dat ons aansporen zal om hem te beminnen. — Het geloof en de gezonde rede leeren ons, dat God een Goed is hetwelk alle soorten van goederen in zich bevat, en die bevat *krachtens zijn Wezen, zuiver van gebreken, zonder mate en grenzen, en te zamen vereenigd* (1).

De volmaaktheden, welke wij in de schepselen bewonderen, hoe uitmuntend die ook zijn, zijn niet hun *eigen* goed, maar alléén gaven, welke God aan dezelve als getuigenis en bewijs zijner Macht mededeelt. Die van God daarentegen, komen hem persoonlijk toe : Hij heeft die *van zich zelve*; zij maken zijn Wezen uit, en vormen de bron der volmaaktheden, welke hij uitstort in zijne schepselen.

Als Mozes God verzocht had hem Zijn Naam te noemen, antwoordde hij met deze korte en heerlijke woorden : « *Ik ben die ben*; zoo zult gij aan Israëls kinderen zeggen : *Hij die is* heeft mij tot u gezonden (2). » Deze Naam waarmede de Heer zich zelve noemde, is de meest geëigende om de goddelijke natuur aan te duiden, welke de Volheid en en Bron is van alle wezen, omdat God alléén rede en beginsel is van zijn Allervolmaakst en Oneindig Wezen, terwijl alle schepselen *uit haar zelve* niets

(1) 2. 9. 27. art. 2.

(2) Exod. III. 14.

zijn. Maar God is, zonder de schepselen, *uit zich zelve* Noodzakelijk en Eeuwig.

De volmaaktheden, welke de schepselen versieren, behalve dat zij van vele onvolmaaktheden vergezeld gaan, zijn nooit in eenen en denzelfden persoon te zamen vereenigd; zij zijn verspreid en onder dezelven verdeeld, volgens vereischte van hunne natuur. Vandaar, dat het schepsel van eene mindere soort niet de volmaaktheden bezit van dat, hetwelk tot eene hoogere klas behoort. En dit tot eene hoogere klas behoorend schepsel, — men moge het op den hoogst verheven trap der geschapen dingen geplaatst veronderstellen, — bezit niet de volmaaktheden, welke andere verhevenere schepselen bezitten zouden, die het in de macht van God zou zijn uit het niet te trekken. En wederom, — bij dezelfde soort blijvende — bezit niet één wezen al de eigenschappen, welke in de onderscheidene wezens derzelfde soort, afzonderlijk genomen, ongelijk verdeeld liggen; terwijl God, een Oneindig Goed zijnde, de volmaaktheden van al de menschen, van al de Engelen, en van een oneindig getal andere mogelijke schepselen, in zich alléén besluit; en hij besluit die in zich zonder eenig, het minst denkbare, gebrek.

Alle schepselen, hoe volmaakt zij ook zijn, bezitten het goede niet dan met maat en grenzen. God alléén bezit al de volmaaktheden in een' oneindigen graad, dat is, *zonder maat en zonder grenzen*; zoo-dat hij terecht de Goedheid-zelve, de Grootheid-zelve, de Majesteit-zelve genoemd wordt. Dit kan nimmer ten opzichte van een schepsel plaats hebben. Want,

wel kan men van een Engel zeggen dat hij goed, maar niet dat hij de *goedheid-zelve*; dat hij schoon, maar niet dat hij de *schoonheid-zelve*; dat hij groot, maar niet dat hij de *grootheid-zelve* is.

Eindelijk, al de volmaakheden van God *vereenigen zich in de eenheid*, omdat alle zijne eigenschappen op zijn allerzuiverste en ondeelbaar Wezen gegrond, en hiermede vereenzelvigd zijn. In den mensch is de ziel niet het lichaam, de wijsheid niet de heiligheid, en zoo verder ten aanzien der andere schepselen; doch in God maken al de volmaakheden maar één en hetzelfde Wezen uit, dat, om zoo te zeggen, op duizenderlei wijzen de schoonste gezichtspunten oplevert om zich te doen beminnen.

Ach! wie zal zoo ongelukkig en zoo dwaas zijn, van een zóó grooten God niet te beminnen! Hoe vreeselijk is dus de verblindheid zooveler Christenen, die deze hoogste schoonheid, welke al het bewonderenswaardige en beminnelijke, wat men zich voorstellen kan, bevat, geheel en al vergeten! « O onberaden menschen! » zegt de H. Augustinus, « hoe zult gij ooit uwe verlangens voldoen, en het geluk, waarnaar gij zoo vurig verlangt, bereiken kunnen, indien gij u van de Bron van alle goed verwijdert om de begoochelingen der zinnen en de schaduw na te loopen! Gaat, zoekt uw geluk als gij wilt, maar zoekt het ten minste dáár waar het zich wezenlijk bevindt. Ik stem toe: kostbaar zijn de eigenschappen, welke men in de schepselen ontmoet; doch wat zijn zij vergeleken bij de Oneindige

volmaaktheden van den Schepper? O, hoeveel grooter, schooner, rijker is de Schepper dan de door hem geschapene wezens, die geen andere grootheid, geen andere schoonheid, geen andere sterkte, geen andere rijkdommen bezitten, dan die welke hij hun gegeven heeft, en zij van hem ontvangen! »

Heb medelijden, o mijn God, heb medelijden met deze arme ziel, die de liefde voor de schepselen zoo menigmaal gesteld heeft boven uwe liefde! Ach! hoe zeer voel ik mij door droefheid vermorzeld van zoo vele jaren verspild te hebben met de schaduw en ijdelheid na te loopen. Ik heb thans besloten U lief te hebben uit geheel mijn hart, uit geheel mijne ziel, en uit geheel mijn verstand. Wat zal ik beminnen, als ik mijn God niet bemin? Laat niet toe, o Heer vol goedheid, dat ik mij ooit van U scheide! Laat het vuur uwer liefde in mij neêrdalen, opdat ik nimmer, 't zij uit zwakheid, 't zij uit dorheid mijner ziel, kome te bezwijken in het uur der bekooring. Dat mijn hart van uwe liefde brande, — dit is mij genoeg. Maria, mijne Moeder, sla op mij, uwen onwaardigen zoon, een' genadigen blik neder, en maak dat ik in waarheid beminne. Amen.

TWEEDE AFDEELING.

De beschouwing van Gods volmaaktheden in het bijzonder, doet zijne oneindige beminnelijkheid nog beter kennen.

Ofschoon God, gelijk wij bereids bemerkt hebben, een zuiver onverdeelbaar Wezen is, is het echter, om op zekere wijze aan ons verstand te hulp te komen, niet ongeoorloofd de verschillende gezichtspunten te beschouwen, onder welke hij zich, als zoo vele onderscheidene volmaaktheden, aan ons vertoont; en het is dit wat wij gaan doen om des te beter zijne Oneindige beminnelijkheid te begrijpen.

Overwegen wij vooreerst de goddelijke Schoonheid : zij is zoodanig, dat, indien God een enkelen oogenblik zijn aanschijn aan de verdoemden in de hel te aanschouwen gaf, deze plaats van eeuwige verschrikking weldra in een Paradijs van genuchten zou herschappen zijn. Onmiddellijk zouden de verworpingen uit den afgrond aller smarten in het bezit overgaan van alle goed, en hunne godslasteringen verwisselen met lofzangen en zegeningen. — Wij lezen in het H. Evangelie, dat de drie leerlingen bij de gedaanteverandering des Zaligmakers op den berg Thabor tegenwoordig, niet zoodra dit wonderbare tooneel gezien hadden, of zij werden door een gevoel van gelukzaligheid verrukt en vergaten geheel zich zelve. Petrus riep uit : « Heere ! het is

ons goed hier te zijn! Laat ons hier, zoo gij wilt, drie tenten maken, voor U ééne, voor Moses ééne, en ééne voor Elias (1). » Volgens de opmerking van het Evangelie, sprak de Apostel deze woorden zonder te weten wat hij zeide, zóó zeer was hij buiten zich zelven bij het zien van dit wonder, en door de bedwelming van zooveel zoet gesmaakt genot. Maar, wat zagen de drie leerlingen bij dit voorval dan, om hen zooplotseling in verrukking te brengen? Zij bemerkten slechts een « gedeelte » van den glans, waarvan het lichaam des Zaligmakers schitterde: zij zagen slechts zijn aangezicht glinsteren als de zon, en zijne kleederen wit als de sneeuw. Het is nogtans zeker, dat de lichamelijke schoonheid van Christus onvergelykelyk minder is dan de schoonheid zijner ziel, waaruit zij, als uit haar bron, voortvloeit; en toch, de schoonheid van Christus' ziel, hoewel als geschapen wezen het grootste van Gods werken, is oneindig minder dan de Ongechapen Schoonheid van God zelven. Begrijpe dus wie kan, hoe beminnelyk en verrukkend die zelfstandige schoonheid wezen moet, daar slechts een straal der lichamelijke schoonheid des Zaligmakers, welke als een bliksemstraal eenige oogenblikken de oogen zijner leerlingen trof, voldoende was om hen, uit overmaat van geluk, aan hen zelven te ontrukken!

Wat zullen wij voorts van de goddelijke Wijsheid zeggen? — De Koningin van Saba, uit een

(1) Matth. XVII. 4.

verwijderd land te Jerusalem gekomen om zich in persoon van Salomons wijsheid te overtuigen, werd na de gesprekken, welke zij met hem hield, in hare verwachting, hoe hoog ook gespannen, toch ver overtroffen, en bevond dat hetgeen zij zag en hoorde het gerucht van zijne wijsheid en majesteit verre overtrof. « Gelukkig, o koning, » zeide zij, « de hovelingen en dienaren, die altoos vóór uw aangezicht staan en uwe wijsheid hooren (1). » Maar wat is de wijsheid van Salomon vergeleken bij die van God? En waren de wijsheid en voorzichtigheid, welke dezen koning zó roemruchtig maakten, zelve geen geschenken Gods, minder dan eene in zijnen schoot gevallen drachma van die oneindige schatten, bij welker beschouwing de Apostel verlegen uitriep: *O Altitudo!*... « O diepte van rijkdom der wijsheid en kennissen Gods! Hoe ondoordringdelijk zijn zijne oordeelen en onnaspoorlijk zijne wegen (2)! » Wierd de wijsheid van Salomon zó hoog geroemd, omdat hij over de verschillende soorten van planten, van af den ceder van den Libanon tot aan den hijzop welke uit den muur opgroeit, wist te spreken, de eigenschappen en krachten aller gewassen, van het grootste tot het kleinste, wist aan te geven: over het vee, de vogelen, het gewormte en de visschen redeneerde (3), — hoeveel grooter zal de Wijsheid van God niet zijn, die deze en alle zaken, welke in den hemel en op de aarde zijn, geschapen heeft; — die 't heetal heeft

(1) III. Reg. X. 8. — (2) Rom. XI. 33. — (3) Vergel. III Reg. IV. 35.

geschapen, bestuurt en in stand houdt? Indien dus, in de oogen dier vreemde koninginne, het lot van Salomons dienaren zoo benijdenswaardig scheen, om wille der wijsheid welke God hem had geschonken, hoe hoog gewaardeerd, hoe vurig verlangd en gezocht moet dan de vriendschap van God niet worden, die de schepper van alle wijsheid, ja meer, de Eeuwige, Oneindige, de Wijsheid zelve is?

Maar, de vriendschap van God moet niet minder hoog geschat worden om zijne macht. — Dagelijks zien we hoe zeer de gunst en vriendschap van machtige personen der wereld begeerd en gezocht worden. Judas de Machabeër vernomen hebbende hoe groot de faam en de overwinningen der Romeinen waren, hoe vele volken zij door hunne wapenen onderworpen hadden, hoe de koningen, wien zij om te regeeren hunne hulp verleenden, heerschten, hoe degenen daarentegen, wien zij dat lot bestemden, van hun troon werden gezet, hoe zij, bij al die machts-grootheid en bij al de vrees, welke zij inboezemden, niettemin de volken, die hunne toevlucht tot hen namen, met goedheid ontvingen, hoe zij, de huneenmaal geschonken vriendschap bewaarden en des noods zelfs hun hulp boden, haastte zich naar Rome een schitterend gezantschap af te vaardigen om een verbond en vriendschap met deze beheerschers der wereld te sluiten, ten einde, onder hunne bescherming, het rijk Israëls aan het juk der Grieken te onttrekken, die het zochten te onderdrukken (1). Zóó hoog waardeerde deze oorlogsheid de

(1) I. Machab. VIII.

vriendschap der Romeinen! Dan, hoeveel hooger behoort men de vriendschap van God niet te waardeeren, en wat moeten wij niet doen om dezelve te bekomen! Kan de aardsche en brooze macht van een overwinnend volk in vergelijking komen met de macht van den Schepper en Heer des hemels ender aarde en van alle volken, die alles steunt door de kracht van zijn woord? van God, eindelijk, den Koning der koningen en den Heer der regeerders, die ook aan dit volk zelf, gelijk aan al de andere, de macht gaf en weder ontnam, wanneer 't Hem behaagde? Welke eer, welk geluk, welke rijkdom zulk een vriend te bezitten! Welke waarachtige goederen kunnen ons ontbreken, welke rampen behoeven wij te vreezen, als wij den Almachtige tot beschermmer bebben? En toch, het verwerven dier kostbare vriendschap is geen moeilijke zaak: veel minder kost dit dan de gunst van de machtigen der wereld te erlangen. God verwaardigt zich die zelf ons aan te bieden; wat zeg ik? ze ons aan te bieden? Hij maakt ons daarvan eene uitdrukkelijke wet, en, door het eerste en grootste zijner geboden, gebiedt Hij ons Hem te beminnen; Hij bedreigt ons zelfs met zijne gramschap, indien wij Hem niet liefhebben!

Echter, wat onze bewondering over Gods oneindige beminnelijkheid ten hoogsten toppunt voert, is de beschouwing zijner Heiligheid. — Meer dan elke andere eigenschap is de Heiligheid in staat de harten te winnen; zij heeft zóó verrukkelijke aantrekkelijkheden, dat niet de rechtvaardige zielen alleen, maar de misdadigste er menigwerf door aangegrepen

en ingenomen worden. Welke vertroosting gevoelen wij niet telken male als 't ons gegeven is met iemand van een heilig leven om te gaan? Voelen wij ons niet ondanks ons zelven getrokken om hem te be-
minnen? En zijne manieren, laten zij niet een zekeren hemelschen nasmaak in onze ziel na, dien wij, na ons van hem gescheiden te hebben, nog lang daarna blijven proeven? Wat zou het zijn indien 't ons toegestaan ware te verkeeren met eenige der grootste Heiligen, met eenigen der Apostelen, met Maria? En toch, wat is de heiligheid der meest vereerde dienaren en vrienden Gods, — der Apostelen, der Engelen, van Maria zelfs, in vergelijking met Gods Heiligheid? Welk een onderscheid tusschen de door haar eigen licht aan den hemel glinsterende zon en de maan, de planeten en andere hemel-lichamen, die, uit hen zelven geen licht hebbende, het in meerdere of mindere mate van de zon ontvangen, en des te sterker glanzen, naarmate zij beter door haar worden verlicht? Echter kan er tusschen deze en de zon eenige gelijkheid bestaan, wijl het allen geschapen en eindige wezens zijn; edoch, er bestaat geene gelijkheid tusschen God, — de Eeuwige Zon van gerechtigheid, van goedheid en van Oneindige Heiligheid, welke Hem volstrekt noodzakelijk toekomt, omdat zij zijn Wezen zelf uitmaakt, — en tusschen de door God geheiligde schepsels, die niet uit hun eigen wezende heiligheid bezitten, maar ze door deeleneming aan die van God, op eene beperkte wijze, volgens de vatbaarheid van elk derzelven ontvangen. Zelfs de Serafinen, die de

Profeet Isaias zóó nabij den troon Gods zag, dat zij Hem met hunne vleugelen als een' geheimzinnigen sluier vormden, konden niet anders dan elkander toeroepen : « Heilig, Heilig, Heilig is de Heere God der heerscharen (1)!!! »

Indien nu God zoo beminnelijk als Heilig is, welk mensch zal dan ooit vermogen zich een juist denkbeeld van Zijne Oneindige beminnelijkheid te maken? Ach! veel gemakkelijker is het de kracht der goddelijke beminnelijkheid te gevoelen, dan ze met het verstand te bevatten, en met woorden uit te drukken! Hoevele eenvoudige, in kennis weinig ervarene, zelfs onwetende zielen, gevoelen levendig die kracht, en smaken daardoor een nameloos geluk! Zij hebben over Gods eigenschappen niet geredetwist; echter, door de zalving des Heiligen Geestes onderwezen, weten zij dat Hij hun alles, — een Oneindig Goed, alle Goed is; en dit alleen vermaakt, ontvlamt, verlevendigt, verheft hen boven hen zelve.

Wij lezen van den H. Franciscus, een man van weinige kennis volgens de wereld, maar een ware Serafijn in zake der liefde, dat hij op zekeren keer, ten huize van een zeer rijk Assisiër, later zijn leerling geworden, vernachtende, en meenende dat zijn kamergezel, die niemand anders dan de heer des huizes was, in diepe rust verkeerde, van zijn bed opstond, op den grond neêrknielde, en met kruislings uitgestrekte armen, met ten hemel opgeslagen

(1) Isaïe. VI. 3.

oogen, bitterlijk weende. Met eene door snikken afgebroken stem richtte hij tot den Heere deze woorden : « Mijn God en mijn Al ! » *Deus meus et omnia* ! Zonder verandering, bleef hij deze woorden, onder een vloed van tranen, herhalen, en werd telkens meer en meer ontvlamd. Geheel de nacht ging in deze liefdevervoering voorbij. Ach ! hoe zeer uitte Franciscus hierdoor den toestand zijner ziel en der aandoeningen zijns harten ! Wie begrijpt en beseft in den grond den zin dier woorden : *Deus meus et omnia* : « Mijn God en mijn Al ! » Hij wilde hiermede zeggen : O God ! Gij behoort aan mij, wijl ik U bezit, en ik U voor het mijne houd. Gij behoort aan mij, want Gij zijt mijn leven en mijn schat. Gij, o mijn God, Gij zijt al mijn goed, omdat ik U bezittende, een oneindig goed bezit, en mij niets te willen of te wenschen overblijft, daar ik alles bezit. U beminnde en U bezittende, o mijn God en mijn Al, heb ik rijkdommen, genoegens, koninkrijken, eer, — heb ik alles.

Gelukkig zij die de kracht dezer groote waarheid levendig in hun hart gevoelen ! Keer in u zelven, mijne ziel, overdenk welk onrecht gij u aangedaan hebt met zoo vele jaren in de liefde der schepselen te verkwisten, en roep al zuchtende met den H. Augustinus uit : « Wee dien tijd, in welken ik U, Heere, niet bemind heb ! » Ach ! arme ziel, welke vrucht hebt gij getrokken uit de liefde der onreine goederen der aarde ? Wel verre van hieruit eenig voordeel getrokken te hebben, hebt gij u onteerd en verlaagd als hetgeen gij beminde. Herinner u de

vreeselijke bestraffing, met welke God de kinderen van Aäron tuchtigde, omdat zij de gewijde wierookvaten hadden ontheiligd, en beef! omdat zij zich bij het offeren van een onheilig vuur hadden beëdiend, werden zij door een ander vreeselijk, van God zelven uitgaande vuur, verslonden (1). Wee mij dus, indien in mijn hart, waar steeds het vuur der goddelijke liefde moest branden, de vlammen eener ongeoorloofde, wereldsche liefde opstijgen mochten! Laat mij nooit in zulk een ongeluk loopen, o goedertierendste God! indien het moet, zend mij dan tijdelijke straffen over. Bedroef mij, sla mij, doch laat niet toe dat ik ooit van uwe liefde beroofd worde. Haar acht ik, haar verlang ik, haar vraag ik U boven alle zaken. O, hoe laat heb ik U liefgehad, Oneindige Schoonheid! Heer, laat uwe liefde in mijne ziel afdalen; dat zij uitvloeie in al mijne vermogens, door dringe zelfs in mijn bloed, in mijne ingewanden, in het merg van mijn gebeente! Dat anderen de goederen dezer wereld zoeken, — ik acht ze niet! Gij alléén, mijn God, zijt mijn goed, mijn schat en mijn leven! Naar U alléén verzucht mijn hart, in U alléén vindt mijne ziel hare genoegens. Weg! verre van mij! bedrieglijke wereld, die door uwe leugenstelsels en valsche vermaken mijne ziel zoovele jaren lang hebt gevangen gehouden. Ik verzaak voor altoos aan de begeerlijkheid des vleesch, aan de begeerlijkheid der oogen, aan de hoovaardij des levens. Ik wil geen andere genoegens, dan die

(1) Levit. X. 2.

uit uwen schoot voortvloeien, mijn God en mijn Al! U heb ik lief, o Beminnelijkheid, o Goedheid, o Oneindige Schoonheid! Ik heb U lief om U zelve, omdat Gij boven alles beminnelijk en eener oneindige liefde waardig zijt. Ik heb U lief uit geheel mijn hart, uit geheel mijne ziel en uit geheel mijn verstand, en liever duizend dooden zou ik willen sterven, dan U te vergrammen en nog weder uwe liefde te verliezen. — Maria, mijne Moeder, gebruik ten mijnen gunste het vermogen dat gij op het hart van uwen goddelijken Zoon hebt, en verkrijg mij de genade van Hem altijd te beminnen. Amen.

DERDE AFDEELING.

Beminnelijkheid van Jesus Christus.

Wat zegt ons het geloof aangaande Jesus Christus, onzen Verlosser? — Het leert ons dat Hij de Opperheer is van 't Heelal, de Koning van majesteit en heerlijkheid, het Hoofd der Prinsdommen en Machten, de Zoon Gods uit natuur en het Beeld zijner zelfstandigheid. Lichamelijk woont de volheid der Godheid in Hem, en alle macht is hem gegeven zoo in den hemel als op de aarde. Hij is de Verwachte der natiën, de Wetgever der volken, het Toonbeeld der uitverkorenen, de Weg, de Waarheid en het Leven. Hij is het Lam dat uitdelgt de zonden der wereld. Nederig buigen de gelukzaligen des

hemels vóór den troon van dit goddelijk Lam, en leggen hunne kronen aan zijne voeten neder; verheffen en verheerlijken hem met deze woorden : « Het Lam dat ter dood is gebracht, is waardig te ontvangen lof, glorie, eer met duizend zegeningen in alle eeuwen der eeuwen (1). » De stroomen lichts, die van het aanschijn van dit Lam uitgaan, verlichten de Stad Gods, en vervullen haar met een verbazenden luister, zonder den glans der zon of maan te behoeven, want « het Lam geeft het licht : » *Et lucerna ejus est Agnus* (2).

De H. Schriften melden ons personen vermaard in allerlei slach van heiligheid : een Abel, uitstekend door reinheid des harten en godsdienstijver; een Abraham, door geloof en de heldenmoedigste gehoorzaamheid; een Isaac, door onschuld des levens en eene zóó ver gedreven liefde voor God, dat hij gewillig het hoofd onder zijns vaders slachtmes boog, om zich aan den Heer te laten slachtofferen; een Josef, toonbeeld van zegepratende zuiverheid en der edelmoedigste broederliefde; een Moses, vermaard om zijn brandenden ijver voor de eer van God, en zijne onvermoeide liefde jegens zijn volk; een Job, door zijn geduld; een David, om zijne zachtmoedigheid, en ontelbaar anderen. Edoch, wat waren al die helden van het Oude Verbond anders dan zeer onvolmaakte afbeeldingen van het Lam Gods, dat in de volheid des tijds beloofd was, en waarin alle volkstammen der aarde moesten geze-

(1) Apoc. V. 12, 13.

(2) Ibid. XXI 25.

gend worden. Wat zijn de Aartsvaders, de Profeten, de Apostelen en al de Heiligen, zoo van de Oude als Nieuwe Wet, en zelfs de meest volmaakte Engelen des hemels, in vergelijking met Hem van wien de H. apostel Paulus getuigt, « dat Hij zoo veel hooger boven de Engelen is verheven, als de naam, dien Hij ten erfdeel ontvangen heeft, voortreffelijker dan de hunne is. Tot welken Engel heeft God ooit gezegd : « Gij zijt mijn Zoon, heden heb ik u geteeld?... Zit aan mijne Rechterhand, tot ik uwe vijanden als eene voetbank uwer voeten heb neêrgelegd (1). »

Hoe heerlijk zijn de lofspraken, welke de Profeten van Zijne schoonheid, zachtmoedigheid, goedertierenheid en beminnelijkheid geven! David noemt Hem « den schoonsten onder de kinderen der menschen, op wiens lippen de genade ligt uitgestort : (2) » Salomon « blank en rozenkleurig, onder duizenden verkoren en geheel begeerenswaardig (3). » Voorts zegt David : « Hij zal medelijden hebben met den arme en behoeftige, redden de zielen der ellendigen : (4) » Isaïas : Hij zal genoemd worden de Vorst des vredes (5); Hij zal zijne stem niet verheffen, het geknakte riet niet vertreden, het rookende lemmet niet uitdooven, niet treurig en

(1) Hebr. I. 4. 5. 13.

(2) Psalm. XLIV. 5.

(3) Cant. V. 10. 6.

(4) Psalm. LXXI. 13.

(5) Isaïæ IX. 6.

onrustig wezen (1) ; Hij zal zich als een schaap naar de slachtbank laten leiden, zijn mond, als een lam dat geschoren wordt, niet openen (2). »

Wanneer wij voorts de Evangeliën openen, die ons het leven des Verlossers melden, welke zachtheid, welke liefvalligheid ademen al zijne daden niet! Met welke eene goedheid en zachtmoedigheid behandelde Hij niet de menschen der laagste klas, en meest verdorven zondaren, tot zelfs zijne vijanden en vervolgers ! Wien, die Jesus om eene gunst of genade vroeg, werd die ooit geweigerd? Geen wonder dus dat duizenden personen, van plaats tot plaats, tot in de woestijn Hem volgden, verscheiden dagen bij Hem bleven, en hun' zaken, de zorg voor hun' voeding zelfs vergaten om zijne hemelsche onderwijzingen te aanhooren.

Om ons echter een juister denkbeeld van de heminnelijkheid onzes goddelijken Verlossers te vormen, laat ons dezelve in haar eigen bron, dat is, in Hem zelven onderzoeken. Het is een punt des geloofs, dat Jesus Christus waarachtig God en waarachtig Mensch is, dewijl Hij, in den persoon van het Woord, waarlijk en wezenlijk de Goddelijke en de Menschelijke natuur vereenigt, welke in dezen Persoon bestaan, en door het Woord bestierd en geregeerd worden als slechts één Wezen met Hetzelve uitmakende. Vandaar dat aan Christus als God beschouwd, alles toekomt, wat wij aangaande de

(1) Idem LH 2. 4.

(2) Id. LIII. 7.

oneindige beminnelijkheid van dit Eenige Wezen gezegd hebben. Beschouwen wij Hem vervolgens als Mensch, — ook onder dit opzicht is Hij de Hoogste Beminnelijkheid, al onze genegenheden waardig, om de onvergelykelijke gaven en geheel bijzondere eigenschappen zoo van zijn allerzuiverste lichaam, als van zijne allerheiligte ziel.

Een der grootste ongelukken van den mensch is, geboren te worden met een ongeregeld en naar 't kwaad steeds overhellend lichaam. Men kan niet begrijpen, hoe veel dit lichaam er aan toebrengt om den mensch van af den eersten oogenblik van zijn bestaan te onteeren en te bezoedelen. Het heilige en onbevleete vleesch van Jesus, daarentegen, — niet langs den weg der menschelijke voortteling, maar op eene geheel wonderbare wijze, door de werking van den Heiligen Geest, uit het zuiverste bloed der Maagd Maria, gevormd, — heeft niet alleen nimmer eenige besmetting ondergaan, noch ooit de minste ongeregeldheid ondervonden, maar gaat ook het helderste doorschijnend kristal in zuiverheid en glans te hoven, en overtreft in luister zelfs het licht der zon.

In de H. Schriftuur lezen wij, dat de Ark des Verbonds, van waar God aan 't volk van Israël zijn wil bekend maakte, alsmede de van 's Heeren heerlijkheid vervulde Tempel van Salomon, als heilige, eener hooge vereering waardige zaken beschouwd moesten worden. Wat moet men dan niet van Jesus' lichaam zeggen, dat persoonlijk met de Godheid vereenigd, en de wezenlijke en levende tempel van

den menschgeworden God is, waarvan Salomons tempel slechts het afbeeldsel was. De alleraanbidelijkste Drieëenheid schepte er behagen in, dien levenden tempel met de volmaaktste gaven te versieren, opdat hij zou kunnen beantwoorden aan het verheven doeleinde waartoe hij bestemd was, — om namelijk een, het eeuwig Woord zooveel mogelijk waardig, aardsch verblijf te vormen. Indien nu de schoonheid en zuiverheid van Jesus' lichaam van dien aard zijn, hoedanig moet dan zijne allerheiligste ziel wel wezen? Antwoorden, dat zij in schoonheid, in heiligheid en door haar uitnemende voorrechten, al de gelukzalige geesten verre overtreft, zou zooveel zijn als zeide men, dat het uitgestrekte heelal den kleinsten zandkorrel overtreft! Haar verstand is de ark van al de schatten der Wetenschap en Wijsheid Gods, welke zij van den eersten oogenblik van haar bestaan af bezat. Bovendien is zij voortdurend onledig met het van allen sluier ontdane aanschijn Gods te aanschouwen, — éénig voorrecht dat zij van den oogenblik harer schepping af genoot. Haar wil is de zetel aller deugden, een brandende oven der zuiverste en volmaakte liefde, vol van genaden, en met al de gaven des Heiligen Geestes verrijkt. Zij is versierd met eene heiligheid zóó groot, dat geen menschelijk verstand er ooit de hoogte van kan begrijpen; in één woord, Christus' ziel is een zóó onmetelijk groote afgrond van volmaakheden, dat God alléén, die haar geschapen heeft, er de uitgestrektheid en diepte van kent.

Dan, wat bovenal de Menschheid van Jesus Christus verheft, is de oneindige Waardigheid, welke zij door haar bestaan in den persoon van het Eeuwige Woord erlangt. Verre van ons de gedachte, dat wij, de Ziel, het Hart, de Menschheid van Jesus Christus beminne, « bloot een schepsel, » hoe volmaakt we het ook opvatten mogen, beminnen; want, daar de Menschheid van Jesus Christus geene persoonlijkheid buiten die van het goddelijke Woord bezit, zoo bepaalt de liefde, die wij aan dezelfde bewijzen, zich tot het Woord zelve, op hetwelk de eer terugvalt, zoowel als de oneer aan de twee naturen aangedaan, welke het Woord als zijn eigendom regelt en bestiert.

Welk hart zal, na al hetgeen wij gezegd hebben, ongevoelig genoeg wezen om Jesus niet lief te hebben? Hoezeer wist de roemvolle Maagd en Martelares, de H. Agnes, zijne bekoorlijkheden te waardeeren, die edele door ons reeds vermelde beminnelijke heilige, van wie de HH. Ambrosius en Maximus zoo grooten lof verkondigen. Reeds in hare kindsche jaren, gaf zij zich zoodanig aan de liefde van haren welbeminden Jesus over, dat zij zich in dien teederen leeftijd geheel aan Hem wegschonk door de toewijding harer maagdelijkheid. Van eene zeldzame schoonheid, werd zij, nauwelijks twaalf jaren oud, door een aantal bewonderaars ten huwelijk aangezocht, voornamelijk echter door den zoon van den Prefekt van Rome, die dol verliefd op haar was: doch, alle voorstellen, welke haar gedaan werden, sloeg zij terstond en met edele verontwaar-

diging van de hand. Wel verre dat de ondergane weigering het hart des jongelings deed bekoelen, deed zij in hem het verlangen, om Agnes tot bruid te bekomen, nog feller ontvlammen; zelfs beproefde hij zich aan haar voor te stellen, en door verleidelijke woorden haar te doen begrijpen de overgrootte voordeelen welke aan de aanbieding zijner hand en de beantwoording aan zijne liefde verbonden waren. Maar zich door het gevele niet tot wankelen latende brengen, gaf zij hem deze woorden eener ongelofelijke standvastigheid ten antwoord: « Ga heên, brandstok der hel, voedsel des doods! reeds een andere is u voor, een minnaar duizendwerf grooter dan gij. » En om hem alle hoop te benemen van haar tot zijn wil te doen buigen, verklaarde zij hem de hoedanigheden van den Bruidegom, dien zij zich gekozen had. « Hij is edel, » zeide het heilig kind, « Hij is schoon, Hij is wijs, Hij is rijk en machtig. Wat zijn adel betreft, Hij heeft God tot vader, die van eeuwigheid Hem heeft geteeld, en eene Maagd tot moeder, die in uitnemendheid alle schepselen overtreft. Hij is zoo schoon, dat zijn glans den glans der zon te boven gaat. Zijne Wijsheid heeft mij zoodanig het hart geboeid, dat ik mijne gedachte van Hem niet afrekken kan. Hij is zoo rijk, dat Hij geen zijner dienaren in armoede laat, maar allen vervult met zijn overvloed; en mij heeft Hij een schat geschonken oneindig meer waard dan het Romeinsche Keizerrijk. Mij tot bruid nemende, heeft Hij, tot pand zijner liefde, mij gesierd met kleederen en juweelen van oneindige waarde. Hij is bovendien zóó

machtig, dat, noch in den hemel, noch op de aarde, iets aan zijnen wil kan wederstaan ; door zijne tegenwoordigheid alléén geneest Hij de zieken, wekt Hij de dooden op. Ook heb ik Hem meer lief dan mijn leven, dat ik mij gelukkig achten zou uit liefde voor Hem te mogen verliezen ! Echter deze liefde welke tusschen Hem en mij bestaat heeft niets vleesche lijks, is van een geheel geestelijken en hemelschen aard ; Hem beminnde word ik zuiverder, Hem omhelzende word ik heiliger. En hoe zou ik dan op hoop van eenig goed, of uit vrees voor eenig kwaad een zoo grooten bruidegom verlaten kunnen ? » — « O grootmoedige Maagd, » roept hier de H. Maximus uit, welk een voorbeeld van liefde tot Jesus hebt gij aan de Maagden gegeven ! Hoe zeer hebt gij haar geleerd boven alles de schoonheid des hemelschen Bruidegoms te achten, en in vergelijking met Hem de rijkdommen en zinnelijke genoegens der wereld te versmaden ! » — De jongeling over de standvastigheid van Agnes gebelgd, gaat haar beschuldigen dat zij Christene is. Hij verkreeg, dat de heidensche Rechter haar met ketenen liet beladen, en tevens met den wreedsten dood bedreigde, bijaldien zij niet veranderde van besluit. Dan, geheel verschillend van meisjes op een zoo teederen leeftijd, die, volgens de opmerking van den H. Ambrosius, gewoonlijk zóó vreesachtig zijn, dat zij vóór den ernstigen blik harer moeder beven, en om een prikje schreien alsof zij een doodelijke wond bekomen hadden : — Bleef Agnes onverschrokken onder de bloedige handen der beulen. Verre van op het

geruisch der boeien te sidderen, bood zij zelve haren hals, hare handen en gansch haar lichaam ter marteling aan. Haar door de slechste behandelingen niet kunnende overmeesteren, veroordeelde de tiran, in woede ontstoken, haar ter dood. « Doch, wonder schouwspel! » zegt de H. Ambrosius, « nooit blijmoediger ging eene bruid hare bruiloft vieren, dan de jeugdige maagd naar de plaats harer doodstraf ging; allen werden door verwondering en verbazing getroffen. Nog stelt de scherprechter alles in 't werk om haar besluit aan het wankelen te brengen; maar met onwrikbare standvastigheid antwoordt zij: « Geloof niet, dat ik ooit de trouw jegens mijn Bruidegom zal schenden; alléén de gedachte, dat ik aan uwe voorstellingen zou toe kunnen geven, is eene beleediging jegens Hem, wien ik geheel ben toegewijd. Niets verlang ik meer dan mij met Hem te vereenigen, die mij door zijne liefde voorkomen heeft! Dat Hij dan kome! Dat Hij spoedig kome, mijn Bruidegom, en mij in zijne armen ontvange! Waarom toeft ge, beul, om het vonnis te voltrekken? Verga dit lichaam, dat heeft kunnen behagen aan andere oogen dan aan die van mijn Welbeminde. » Na het eindigen dezer woorden ving Agnes aan te bidden, en weldra ging haar ziel de vreugden des Heeren in.

O allerzoetste Jesus! wond ook mijne ziel met een zwaard van liefde, ontgloei haar met de hemelsche vlammen welke de zielen uwer Heiligen verteeren. Dat ik voor altoos verlate den weg der ongerechtigheid, om getrouwelijk op den weg der

gerechtigheid te wandelen. Al te veel heb ik tot hiertoe gedaan om mijne driften te bevredigen; voortaan wil ik al mijne zorgen aanwenden om aan U alléén, mijn Goed en mijn Leven te behagen. O ja, goedheidvolle Verlosser, ik wil U beminnen op mijne beurt. Om te komen tot dit doel, verzaak ik aan alle valsche genoegens der aarde, en wijd ik geheel mijn hart aan U toe, — o mijn God. Sta mij in dit groote werk ter zijde, laat niet toe dat ik aan mijne beloften ontrouw worde, en verlate mijne heilige onderneming. Ik heb besloten geheel de uwe te zijn; ik verlang niets dan geheel mij over te geven aan uwe heilige liefde. Ik zie in, dat ik, om een goed zóó groot te erlangen, noodwendig moedig tegen mij zelven moet strijden, verzaken aan de valsche zoetheiden der eigenliefde en mijne andere hartstochten. Maar wat maakt dit? Ik ben bereid om alles te doen, om alles te lijden, mits ik maar verkrijge de onwaardeerbare genade van geheel te mogen rusten in mijn God!

VIERDE AFDEELING.

Over de wijze waarop eene minnende ziel aan de liefde Gods beantwoorden moet.

In de *eerste* plaats moet de minnende ziel zich toelleggen God lief te hebben om *Hem zelven*, dat is, omdat Hij oneindiglijk verdient bemind te worden. Laat zij er naar streven God in zijne eeuwige rust te genieten; laat zij in haar hart de christelijke

hoop onderhouden, verlangen in bezit te treden van het niet te wegen gewicht der heerlijkheid, welke God in den hemel bereid houdt voor zijne uitverkorenen; maar dat zij zich tevens geweld aandoe God lief te hebben om zijne Oneindige Goedheid. De ziel, die God bemint om het goede dat zij van Hem ontvangen heeft, of hoopt van Hem te ontvangen, verricht eene waarlijk godsdienstige en godvruchtige daad; doch die Hem *om Hem zelve*n bemint, verricht eene daad van zuiver en belanglooze liefde, gelijk aan die der gelukzaligen, die, terwijl zij, in den hemel God, het oneindige Goed, onbesluisd aanschouwen, zich door de onweerstaanbare kracht zijner boven alles beminnelijke Schoonheid en Goedheid getrokken gevoelen om Hem te beminnen, te verheffen, te verheerlijken. — De H. Magdalena van Pazzi, zekeren keer, meer dan naar gewoonte, de kracht dezer waarheid gevoelende, geraakte in zoodanige liefdevervoering, dat zij eerst haar klooster, vervolgens den tuin doorlopende, al de zusters die zij ontmoette bij de hand nam en die sterk drukkende zeide: « Mijne zusters, bemint gij de Liefde? Voelt gij er u niet door verteerd worden? Hoe kunt gij leven? » En na aldus eenigen tijd geroepen te hebben, trok zij de klok als om de dienst van een feestdag aan te kondigen. De toegesnelde religieuzen vroegen haar waarom zij zoo luidde? « Opdat in menigte het volk afkome, » antwoordde de Heilige, « om de Liefde te vereeren, die zoozeer verdient geliefd te worden. »

Een nagenoeg gelijk geval had plaats ten tijde

van den H. Lodewyk, koning van Frankrijk. Een zijner gezanten eens door de stad Ptolomaïs wandelende, ontmoette eene vrouw die in de rechterhand een vat met water gevuld, in de linker een brandende fakkel droeg. Middelerwijl slaakte zij diepe zuchten en riep uit : « O God, o God, is het mogelijk ! » En als de gezant haar vroeg wat zij hiermede beoogde, hernam zij : « Ik zou, indien het Gods wil was, met dit water de hel willen uitblusschen, en met deze toorts den hemel in brand willen steken, opdat God zuiver en alléén *om zich zelven* bemind wierde. »

In de *tweede* plaats, moet de minnende ziel behagen in de Volmaaktheden haars Welbeminden scheppen. — Wanneer de zonen van Jacob hun ouden vader de tijding brachten dat zijn dierbare Josef, wiens vermeende dood hem zoovele tranen gekost had, onder-koning van Egypte geworden was en in den hoogsten voorspoed leefde, gevoelde die goede vader hier zoodanige blijdschap over, dat hij op nieuw begon te leven. *Revixit spiritus ejus* (1). Maar toen hij daarna, met eigen oogen, dien zoo geliefden zoon in zijn lijnwaad en purper gekleed, met den gouden halssnoer om, den koninklijken ring aan den vinger, hem liefdevol de armen zag toereiken, met teederheid aan zijn boezem drukken, kon zijn hart de vreugde, die het overstelpte, niet meer inhouden, en riep uit : « Nu ben ik tot het hoogste geluk gekomen dat ik op aarde mocht ho-

(1) Gen. XLV. 27.

pen; niets heb ik nu meer te wenschen; dat ik thans van vreugde sterve! » *Jam lætus moriar, quia vidi faciem tuam* (1).

Hoe is het dus mogelijk, dat de christelijke ziel, welke God waarlijk liefheeft, in Hem niet een levendig, alle genoegen overtreffend welbehagen gevoelt, ziende dat Hij het hoogste en eenige Goed is; dat zij de Zalige Geesten niet navolgt, die, in de tegenwoordigheid der goddelijke Schoonheid en Goedheid, waarop zij onafgetrokken het oog gevestigd houden, in eene zee van genoegens gedompeld, den Heere eeuwige Alleluia's zingen, elkanderen aanwakkerend om van blijdschap op te springen, en de eeuwige lozangen Hem ter eere aan te stemmen (2)?

Behalve de liefde des welbehagens in de Volmaakt-heden van haren Welbeminde, moet de minnende ziel, in de *derde* plaats, zich beijveren om in haar te doen ontstaan en te onderhouden een voortdurenden indruk van droefheid over de beleediging, welke zij door hare zonden eene Oneindige, boven alles liefdewaardige Goedheid, aangedaan heeft. Inderdaad, moet de ziel, wier liefde voor God vurig en oprecht is, het hart niet van hevige en tegelijk teedre droefheid doorboord gevoelen, bij de gedachte, dat zij haren wil, hare grillen en hartstochten zoo menigmaal gesteld heeft boven dat Opperst volmaakte Wezen? Dit inwendige zwaard maakt,

(1) Gen. XLVI. 30.

(2) Apoc. XIX. 6. 7.

dat zij zich vóór God verootmoedigt, en in gevoelens van 't diepste leedwezen steeds met den Profeet verzucht : « Wees mij, o Heer, barmhartig! Ik erken mijne ongerechtigheid, mijne zonde staat mij gestadig voor den geest (1). »

Het is niet genoeg te zeggen, dat men vroeger zijne fouten beweend en door tranen van boetvaardigheid heeft uitgewischt ; want die bemint, gevoelt gestadige droefheid van het geliefde voorwerp beleedigd te hebben. « De inwendige boetvaardigheid, waardoor de mensch bedroefd is God beleedigd te hebben, moet volgens den H. Thomas voortduren tot aan het einde zijns levens ; wijl de herinnering van gezondigd te hebben, nimmer moet ophouden hem te mishagen. » Hetzelfde leert de H. Augustinus, en voegt er bovendien nog bij, dat, wanneer de geloovige Christen ook verzekerd ware zóó gelukkig te zijn van nooit zijne onschuld door een zware zonde te hebben verloren, hij ook dan zelfs nog een leven van gedurige boetvaardigheid zou moeten leiden, ter oorzaak van het stof van kleine gebreken, welke altijd zoo gemakkelijk der ziel aankleeft. Hoewel immers deze kleine fouten geen doodelijke wonde veroorzaken, berooven zij haar nogtans, zoolang zij niet zijn uitgewischt, van de zoete en zuivere omhelzingen des hemelschen Bruidgoms. Daarom dan pleegde de H. Magdalena de Pazzi te zeggen, dat de liefde, welke het beste aan dit leven past, is de droevige liefde van berouw,

(1) Psalm. L.

terwijl de blijde liefde des welbehagens eigenaardig aan het toekomende leven is.

Wij lezen in de Kerkelijke geschiedenis, dat de H. Petrus, zoolang hij leefde, zijne zonde beweend heeft, zóó zeer werd zijn hart verscheurd door de herinnering van zijn goddelijken Meester te hebben verloochend. Ook verhaalt ons de H. Hieronymus, dat de H. Paula twee tranenbeken van hare oogen gemaakt had, die bij dage en bij nachte vloeiden, om hare fouten, hoe gering ze ook waren, uit te boeten, en dat zij, naar 't voorbeeld van David, haar bed met hare tranen bevochtigde. Dezelfde Heilige verzekert, dat zij met zulke bitterheid weende, dat men haar ziende geloofd zou hebben dat zij aan groote misdaden schuldig was. De H. Leeraar vermaande haar zich te matigen, dien overvloed van tranen te verminderen; maar zij antwoordde, dat zij wel met boetetranen dat blanketsel behoorde af te wasschen, waarmede zij hare wangen had opgesmukt; dat in genoegens vertroetelde lichaam te kastijden, het te straffen voor de onmatige vreugden, welke zij in haar vroegere leven genoten had (1).

Iets nog wonderbaarders lezen wij van de H. Margaretha van Cortona. — Door bijzondere genade der goddelijke barmhartigheid, uit het slijk der zinnelijke genoegens getrokken, waarin zij tot haar vijf en twintigste jaar gewenteld gelegen had, en met al het vuur haars harten tot het Opperste Goed, dat zij voorheen zoo zeer gehoond had, terugge-

(1) S. Hieron. *Vit. de S. Paula ad Eustoch.*

keerd, werd zij bij de herinnering harer vroegere ongerechtigheden dermate van droefheid doordrongen, dat zij het overige van haar leven niet ophield te weenen, zich te versterven en te verootmoedigen, terwijl zij duizenderlei heilige uitvindingen bezigde om dit doel te bereiken. Hetzij zij werkte, hetzij zij bad, hetzij zij zich aan welke bezigheid ook overgaf, immer was haar hart gansch in rouw van haren God zoo zwaar beleedigd te hebben. In de overmaat harer droefheid, smeekte zij Hem menigwerf om barmhartigheid, en om dezelve te bekomen, riep zij als voorsprekers, niet alleen de Heiligen en de Moeder Maagd aan, maar zelfs de personen die zij ontmoette, hen dan vragende of zij geloofden dat haar hare zonden wel konden vergeven worden, en hen smeevende God te willen bidden, dat Hij haar deze genade verleen en mocht. Op feestdagen, als er in de kerk een groote toevloed van volk was, lag de Heilige, met eene koord om den hals, op den vloer uitgestrekt, in het openbaar om vergeving voor hare verergerenissen vragende. Op een nacht, terwijl zij in het gebed was, liet de duivel, om haar te verleiden, haar deze woorden hooren : « O gelukzalige Margaretha, wier zonden reeds lang door zoovele boeten en deugden zijn uitgewischt ! Hoe zoudt gij nog twijfelen van aan God hoogst dierbaar te wezen, die zoo gemeenzaam met u omgaat, en u behandelt als zijne dochter ! » De Heilige begreep dadelijk de list van den boozen geest en sloeg moedig zijne ingevingen af. Alsdan het venster van haar armoedig kamertje openende, riep zij

met al de kracht harer stem : « Op! goede bewoners van Cortona, haast u! Hoe laat gij binnen uwe muren die onwaardige zondares, Margaretha, wonen, de schande en oneer aller vrouwen? Jaagt haar uit; zuivert ten spoedigste van dit eerlooze wezen uwe stad! Ik ben die Margaretha, die een geheele streek door mijne schandelijkheden verergerd en aan duizenden zielen verderf berokkend heb! Ik ben de schande mijner familie en mijns vaders, die mij, niet langer meer kunnende verdragen, zijn huis uitjoeg. Onderzoekt, en gij zult bevinden dat het waar is hetgeen ik u zeg. Ik ben eene eerlooze vrouw geweest, het schuim van ongerechtigheid. » — O liefde Gods! O wonder van oprechte boetvaardigheid des harten! Edoch, hoe zeldzaam zijn de ware boetvaardigen!

Eene bruid met innige genegenheid aan haren bruidegom gehecht, bepaalt zich niet bij het betrouwen van het leed dat zij hem heeft kunnen aandoen; zij is tevens bedroefd te zien, dat hij door anderen beleedigd wordt. Om den minsten hoon, welke hem wordt aangedaan, voelt zij zich gegriefd, en zou zij alles verdragen willen om het te beletten. Hetzelfde geschiedt eene ziel, die God bemint : behalve hare eigene zonden, betreurt zij nog die van anderen, omdat zij haren Welbeminde kwetsen. Zoo deden de Profeten, die op Gods bevel den volkeren hunne ongerechtigheden verwijtende, er zelve diep bedroefd over waren. Zoo deden ook de Apostelen, en inzonderheid de H. Paulus, die bij 't zien van Israëls ondankbaarheid, en van den ondergang welken

zij zich op den hals haalden, daar over het grievendst harteleed gevoelde. « Wie is er zwak, » zeide hij, « dat ik niet zwak ben? Wie wordt geërgerd, dat ik niet brande (1)? » De Apostel zegt niet, bemerkt de H. Joannes Chrysostomus, dat hij bij 't zien van eens anderen val verbitterd of beangstigd wordt, maar dat hij zich de ingewanden voelt branden, om de droefheid uit te drukken, welke hem inwendig verteerde. Dusdanig waren nog de gevoelens der H. Magdalena de Pazzi; en wij lezen in de getijden van haren feestdag, dat zij elken dag de misdaden der zondaars beweende, zich zelve aanbiedende om voor hunne zaligheid de wreedste folteringën te verdragen. Het zelfde ijervuur toonde de H. Terezia voor de ketters en ongeloovigen. Niet tevreden hunne buitensporigheden te beweenen, tuchtigde zij hare schuldellooze leden om van God te verkrijgen dat Hij hun barmhartig zijn en zijne genade schenken mocht. De H. Cajetanus van Chiëti werd dermate getroffen over de wanorden, ter gelegenheid eener muiterij in de stad gepleegd, dat hij in eene zware ziekte verviel en er aan stierf. Kortom, zóó hebben altoos gedaan en doen nog dagelijks de heilige zielen, die met den Profeet David tot den Heer zeggen : « Ik heb der menschen overtredingen gezien, en kwijnde van droefheid dat zij uwe wet niet in acht namen (2). »

Ziehier aan uwe voeten, o mijn God, een' ellendigen zondaar, die U bid met hem medelijden te

(1) II. Cor. XI. 29.

(2) Psalm CXVIII. 158.

hebben! Ik beken een groot kwaad bedreven te hebben met uwe wet te overtreden; met uwe liefde te miskennen om volgens mijne grillen te leven en mijne driften in te volgen. O, hoe gaarne zou ik mijn leven willen ten offer brengen om zóó vele en zóó zware beleedigingen te boeten, welke ik uwe oneindige Goedheid aangedaan heb. En wat zou ik beminnen, als ik U niet beminde, o mijn God! Noodlottige tijd, waarin ik aan de schepselen, welke mij door den valschen glans, dien zij vóór mijne oogen deden schitteren, verblindden, mijne genegenheden verkwist heb. Ontvang mijn hart, o Schoonheid altijd oud en altijd nieuw! Hoe zeer troost mij de gedachte dat, op welke uur de zondaar zich ook tot U keere, Gij niet weigert hem met goedheid in uwe barmhartigheden op te nemen, en hem toe te laten tot de deelneming aan uwe schatten. Of-schoon ik laat tot U kome, ben ik toch zeker dat Gij een vermorzeld en verootmoedigd hart niet zult versmaden, dat in uwe liefde wenscht verteerd te worden. Wenschen zou ik, U zoo zeer lief te hebben als gij beminnelijk zijt; maar wijl dit geluk niet in mijn vermogen is, wil ik ten minste U liefhebben zooveel ik kan. Ontsteek dit heilige vuur in mijn hart zoodanig, dat het daarin nimmermeer worde uitgeblusht; maak zelfs dat het elken dag meer ontvlamme, tot zoolang ik met uwen Apostel zeggen kan: « Ik leef, doch niet ik, maar Christus leeft in mij. » — Allerheiligste Maria, Moeder der Schoone Liefde, gewaardig U een' blik van medelijden op mij, die uw kind ben, te werpen, en maak dat

ik van de vlammen der heilige liefde brande.
Amen.

VIJFDE AFDEELING.

Vervolg van hetzelfde onderwerp.

De ziel die God liefheeft meent nooit genoeg gedaan te hebben voor haren Welbeminde; in alles poogt zij de vermeerdering zijner glorie, zoo in haar zelve als in haren evenmensch, te bevorderen. Zij legt vooreerst er zich op toe om Hem zooveel mogelijk hulde van dienstbaarheid, van onderwerping, en aanbidding te bewijzen : dan door de ontvlamde gevoelens des harten ; dan door zijne Goedheid en Barmhartigheid te verheffen ; dan door zich diep in zijne tegenwoordigheid te vernederen, en alle schepselen uit te noodigen om Hem te zegenen, te loven, zonder ophouden te verheerlijken ; nu weder hem al den lof opofferende, welke de Engelen en Heiligen des hemels en de rechtvaardige zielen op aarde Hem geven ; dan eindelijk weder door zelve naar 't zalige Vaderland te verzuchten, minder om het te genieten dan om er altijd Gods oneindige volmaaktheden te verheerlijken. Maar vóór alles bevlijgt zij zich om getrouw aan zijne geboden te gehoorzamen, en volmaakt zijnen heiligen wil te volbrengen.

Wat den naaste aanbetreft, — eene ziel door de kracht der haar doorgloeiende liefde opgewekt, doet volgens hare roeping al haar best, om hem tot

het goede te trekken, te maken dat hij haren Welbeminde kenne, verheerlijke, beminne en diene. Zij tracht hem te brengen tot de inachtneming der goddelijke wet, de beoefening der christelijke deugden, tot godsvrucht en deugd, zoowel door hare goede voorbeelden en wijze raadgevingen, als door godsdienstige gesprekken en welgemeende opmerkingen, en op duizenderlei andere liefderijke wijzen, welke de geest van liefde, waarvan zij bezielde is, niet nalaat haar in te geven. « Geloof niet, » zegt hieromtrent de H. Augustinus, « dat het alléén tot de Bisschoppen en andere geestelijken behoort de glorie van God door de zaligheid des naastens te bewerken; dit is eene bediening, welke de liefde iederen Christen, volgens zijnen roep, oplegt. Ook gij die in de wereld leeft, moet werken om God te doen verheerlijken, door de personen die u omgeven ten goede aan te sporen, door godvruchtig te leven, door 't uitdeelen van aalmoezen, door heilige beginselen in te boezemen, en door dat soort van prediking, dat voegt aan uwen staat (1). »

Hoevele kluizenaars, die, om zich gansch aan de beschouwing en zuivere liefde van God over te geven, zich in de eenzaamheid als begraven hadden, werden van droefheid doordrongen bij de gedachte aan de grove wanorden, welke in de wereld plaats hadden, en aan de groote gevaren, waaraan de goeden, te midden zoo veler verleidingen, waren blootgesteld. Hun deelnemend leedgevoel deed hen hunne

(1) Tract. IV. in Joan.

woestijnen verlaten, de steden binnentreden, zich onder de menigte mengen, en alles in 't werk stellen om de macht te breken der helsche wapenen van goddeloosheid en dwaling. De H. Theodoretus verhaalt, dat ten tijde van keizer Constantius, aanhanger en begunstiger van het Arianismus, de groote H. Antonius uit zijne wildernis naar Alexandrië vertrok. Straten en pleinen doorkruisende, kerken en bijzondere huizen binnentredende, vermaande hij de Christenen van het oor te sluiten voor de leering der Ketters, endie van den H. Athanasius te volgen, die de evangelische waarheid getrouw predikte. Dezelfde historie-schrijver voegt er bij, dat deze heilige mannen wisten te beoordeelen, wat het meest dienstig was in het tijdperk waarin zij leefden; — te beoordeelen namelijk, wanneer het geoorloofd was de genoegens der heilige liefde te genieten in de eenzaamheid, of — wanneer het doelmatiger was aan de verheerlijking huns Meesters te arbeiden te midden der groote menigte en in het gewoel der steden. Nog bericht Theodoretus dat een ander Ariaansch Keizer, Valens, aan een heiligen monnik, Afraates genaamd, die ook zijne wildernis had verlaten en te Antiochië aangekomen was om de gehoonde goddelijke eer te wreken, het verwijt deed van zijne cel te zijn ontsloopen, waar hij had behooren te volharden, zei hij, in de beoefening van het gebed. Hierop gaf Afraates hem dit antwoord : « Zeg mij, o Keizer, als ik de zoon van een goeden vader was, en, in mijne cel druk met werken bezig, zag dat mijn huis in brand

gestoken werd, wat zou ik dan moeten doen? Zou 't betamelijk wezen mij in dat toevluchtsoord verborgen te houden, of zou het niet meer betamen, dat ik inderhaast mij bevestigde om water aan te brengen, en alle mogelijke middelen in het werk te stellen om de vlammen te blussen? In zulk geval bevinden wij ons juist. Gij, Keizer, hebt het huis mijns Vaders, zoo vol goedheid, in brand gezet, en wij, — wij vliegen van alle zijden ter hulpe toe, om terstond dezen noodlottigen brand te stuiten (1). »

Ziet hier eindelijk nog, wat wij moeten doen om eenigerwijze aan de oneindige beminnelijkheid onzes Heeren te beantwoorden : streven wij door de vurige verlangens onzes harten naar de hoogste trappen der goddelijke liefde, en houden wij ons overtuigd dat alles wat we voor God mogen doen of lijden, altijd te weinig, ja niets is, vergeleken met hetgeen Hij verdient! Want, als wij ons ook verkeerden of tot stof vernietigden, wat zou dit nog zijn? « Blozen wij, » zegt de H. Laurentius Justinianus, « dat wij, die de liefde van God zijn toegewijd, ons laten overtreffen door de minnaren der wereld, die ten dienste hunner vorsten zich blootstellen aan gevaren des lichaams en dikwijls nog der ziel! Jesus Christus heeft gezegd, dat de koningin van Saba in den dag des Oordeels zal opstaan tegen het Hebreuwsche volk; en ik zeg u, dat de menschen der wereld zullen opstaan tegen de dienaren Gods, en

(1) Theodoretus. *Kerkelijke geschiedenis*. Hoofdst. XXI.

door hun voorbeeld doen zien, hoe berispelijk en strafwaardig zij zijn, daar zij, de ondankbaren, zich onachtzamer toonen in de liefde en de dienst van God, dan gene in de dienst van aardsche meesters (1). »

Barmhartigheid, Allerzoetste Jesus, barmhartigheid voor al die blinden die, in plaats van U, voorbijgaande zaken beminnen. Zij weten niet wat zij doen ! Barmhartigheid ook voor mijne ziel, die gedurende langen tijd, met grooter drift zich aan het beminnen der ijdelheid en het najagen der leugen overgaf, dan zij nu heeft om U, Opperste Waarheid, te beminnen, en uw welbehagen en verheerlijking te zoeken. Neem mijne ongevoeligheid weg, Heer, ontnem mij die koudheid, door in mijn gemoed de vlam der liefde te doen branden. Breid mijn hart uit, opdat ik met groote schreden voortwandeel op den weg uwer geboden. Laat mij door ijver verslonden worden om U bemind en gediend te zien, zooals Gij verdient ; en dat ik uit al mijn vermogen mij daaraan toewijde, al moest ik zelfs, indien het U bebaagde, het offer van mijn leven doen, om door geheel de wereld uwen naam te doen zegenen, U over alle schepselen te doen heerschen, en uwen wil te doen volbrengen, zoo op aarde door de menschen, als in den hemel door de Engelen en Heiligen. — Maria ! Jesus' Moeder en de mijne, verkrijg voor mij deze genade. Amen.

(1) Laurent. Justin. *De Obedien.* C. IX.

Hoofdstuk VI.

God verdient van ons bemind te worden om al het goede waarmede hij ons overlaadt.

EERSTE AFDEELING.

God verdient van ons bemind te worden als onze Schepper.

Het eerste goed dat God ons bewezen heeft, en dat tot grondslag van al het andere strekt, is ons te hebben *geschapen naar zijn Beeld en Gelijkenis*. — Wie heeft ons getrokken uit den afgrond van het Niet, waarin wij van alle eeuwigheid gedompeld lagen? Wie heeft ons dit lichaam gevormd, begaafd met zoo vele bewonderenswaardige eigenschappen, dat het, naar de opmerking der vermaardste wijsgeeren, in zich alléén al de in de gansche zichtbare wereld verspreide wonderen bevat? Wie heeft ons die redelijke ziel geschonken, het levende beeld van dat heerlijke Oorspronkelijke, welks schoonheid de gelukzaligen des hemels in liefde verrukt? Wie heeft in onzen geest dien straal van eeuwig licht uitgestort, waardoor het ons vergund is, ons boven al de geschapen zaken te verheffen en onze gedachten uit te strekken over alle grenzen heen? — Uwe handen, O Heer, hebben mij gemaakt wat ik ben!

Maar, laat ons in het bijzonder onderzoeken met welke heerlijke gaven God zich verwaardigd heeft

ons wezen te verrijken, en overwegen wij zijne liefde in de daad zelve der schepping van den mensch. — Alvorens de hand aan dit werk te leggen, had God door een eenvoudig bevel al de schepselen, waaruit 't Heelal is samengesteld, uit het Niet getrokken: « Hij sprak en alles was gemaakt; hij beval en alles was geschapen (1). » Doch in den stond, waarin de mensch ging gevormd worden, spraken de drie als in raad vereenigde goddelijke Personen: « Laat ons den mensch naar ons beeld en gelijkenis maken. (2) » Vervolgens, na zijn lichaam uit aarde gevormd te hebben, blies God in zijn aangezicht den adem des levens uit, en de mensch had eene levende ziel. Om de schoonheid der ziel te kennen, zou men de schoonheid van God moeten meten, zegt de H. Cyprianus. Naar het beeld en de gelijkenis der goddelijke Drieënhed gemaakt, zijn wij voorzien met *verstand* en *wil*, en hiermede kunnen wij ons verheffen tot de kennis en de liefde van het waarachtige Goed, zonder dat ooit ééne geschapen zaak de uitgestrektheid onzer ziel vervullen, noch de verlangens van ons hart verzadigen kan. Naar het beeld en de gelijkenis van God gemaakt hebben wij eene *onsterfelijke* ziel, bestemd om in alle eeuwen der eeuwen te leven; zijn wij onmetelijk hoog boven de dingen der aarde verheven, en schier den Engelen des hemels gelijk.

Zóó vele en zóó voortreffelijke weldaden vragen

(1) Psalm. XXXII. 9. — (2) Gen. I. 26.

onze beantwoording. — De Profeet, beschaamd op het zien der groote gunsten van God ontvangen, riep in zijne verwondering uit: « Wat zal ik den Heer wedergeven voor al hetgeen hij mij geschonken heeft (1)? » 't Is dit wat ieder mensch in zich zelve zeggen moet, en dan terstond een oprecht besluit maken om zijne ziel, zijn lichaam, al zijne vermogens, in een woord, zijn geheele wezen te besteden ten dienste en ter liefde van Hem van wien hij al deze gaven, zonder verdienste, ontvangen heeft. Voor wien zouden wij ze besteden, zoo niet voor God, onzen Schepper? — Vooronderstel dat een bekwaam beeldhouwer, onder 't verlaten puin, een blok ruw marmer bemerkt en er een heerlijk beeld van maakt, dat in eene vorstelijke galerij geplaatst, en het voorwerp der algemeene bewondering en opgetogenheid wordt. Vooronderstel voorts het onmogelijke, dat dit beeld eindelijk de oogen openen, zien, hooren en spreken kon: welk zouden niet zijne gevoelens en woorden zijn? Zou het niet uitbarsten in dankbetuigingen aan zijnen maker? Zou het niet in de vervoeringen zijner dankbaarheid hem zeggen: Geheel mijn welzijn ben ik u verschuldigd, ik ben dus bereid u te dienen; doe met mij wat gij goedvindt! Zouden deze nu de gevoelens van een beeld jegens zijn maker wezen, van wien het alléén maar den vorm zou ontvangen hebben; hoedanig zal dan onze dankbaarheid jegens God niet behooren te wezen, van wien wij én

(1) Psalm. CXV. 12.

vorm én zelfstandigheid én alles wat wij zijn hebben ontvangen? « Met geheel zijn wezen moet de mensch Dingenen binninnen wien hij weet geheel zich zelven verschuldigd te zijn. » (H. Augustinus)

« Mijne kinderen, » — sprak de moeder der Machabeërs tot hare zeven zonen, op den oogenblik dat deze, op bevel van Antiochus, wreedaardiglijk gemarteld werden, — « mijne kinderen! ik heb u wel ter wereld gebracht, doch uwe ziel en uw leven heb niet ik u gegeven, uwe lidmaten heb niet ik samengevoegd, maar de Schepper der wereld, die den mensch gevormd heeft en de oorsprong van alles is. Hij zal u in barmhartigheid het leven terug-schenken, gelijk gij u zelven nu voor zijne wetten opoffert. »

Deze heldenmoedige woorden versterkten de jonge helden tot wie ze gericht werden dermate, dat één hunner, op 't punt van te sterven, den tiran met onverschrokkenheid toevoegde: « Gij, booswicht! ontnemt ons wel het tegenwoordige leven, maar de Koning der wereld zal ons, die voor zijne wetten gestorven zijn, opwekken tot de verrijzenis des eeuwigen levens (1). » Wat zullen deze woorden eener waarlijk heldhaftige ziel het onwaardige misbruik veroordeelen, dat zoovele christenen maken van het lichaam en den geest, die zij van God hebben ontvangen! Van Hem hebben zij eene tong ontvangen en — in plaats van die te gebruiken om zijnen lof te verkondigen, onteeren zij hem door

(1) II Machab. V. 1.

hunne schandelijke gesprekken. God heeft hun oogen gegeven, waarvan zij een misdadig gebruik maken, in stede ze aan te wenden om zijne werken te bewonderen. Van God hebben zij dat edele verstand, bestemd om het hoogste goed te kennen en te beminnen, en — zij verlagen en bezoedelen hetzelfde door het aan de onreine liefde der aardsche zaken over te geven!

Laat ons hier in ons zelve treden; doorzoeken wij aandachtig de plooiën van ons hart. Welk gebruik maken wij van de gaven welke God ons in de schepping toegedeeld heeft? Zijn wij ijverig en bezorgd om dezelve tot de liefde en verheerlijking van onzen milddadigen Weldoener aan te wenden? Leggen wij er ons op toe om aan God toe te wijden de gedachten van onzen geest, de neigingen van ons hart en de werken onzer handen, door in alles te handelen met het inzicht om Hem alléén te behagen?

Helaas! Liefdevolle God! Al mijne vermogens zou ik hebben moeten aanwenden om U te beminnen, en ik heb er mij integendeel slechts van bediend om U te onteeren en te hoonen! Hoe heb ik zoovele jaren aldus kunnen leven! Verloren jaren! Mijn God, teeken ze niet op in het Boek uwer verbolgheden; reken ze mij niet toe, want ik verafschuw en verfoei dezelve. Waarom aarzelde ik zoo lang mijne oogen te openen om uwe oneindige Schoonheid te beschouwen? Ach, Heer, maak ten minste dat ik van af dezen dag U liefkebbe en U diene met al den ijver mijner ziel; dat ik door snellen voor-

uitgang moge goedmaken mijne voorgaande traagheid in mij aan U toe te wijden. — Maria, kom mij te hulpe, en gewaardig u voor mij de genade te verwerven van mij door een volmaakten liefdeband te vereenigen met uwen goddelijken Zoon. Amen.

TWEEDE AFDEELING.

God verdient door ons bemind te worden als onze
Behouder.

Wanneer de mensch een werk voltrokken heeft, heeft dit om te blijven voortbestaan niet meer zijne hulp noodig; zelfs na den dood zijns makers duurt het nog voort. Doch zoo is het niet met ons wezen gesteld. Indien God, na ons, uit bijzondere barmhartigheid, uit het Niet getrokken te hebben, ons aan ons zelven overliet, zouden wij aanstonds hebben opgehouden te bestaan. Eere dus aan God, die iederen oogenblik de weldaad der schepping voor ons vernieuwt, en, door het leven in ons te onderhouden, op zekere wijze, ons iederen oogenblik dat wezen weêrgeeft hetwelk Hij ons in den beginne geschonken heeft. Even gelijk de zon, voortdurend, het licht dat de wereld beschijnt voortbrengt en onderhoudt, zoo brengt God, door zijne Almacht, voortdurend voort en onderhoudt Hij in ons de fakkel des levens, welke ons doet voortbestaan. Vaster dan de Engel den Profeet boven den leeuwenkuil

opgeheven hield, houdt God ons in zijne handen, wijl wij volgens den Apostel : « in God leven, in Hem ons bewegen, in Hem zijn. » *In ipso vivimus, movemur et sumus* (1). Hij doordringt met zijne Macht onze aderen, zenuwen, spieren, tot zelfs onze beenderen, die niet bestaan noch werken dan door zijne werking. Hij onderhoudt onze zintuigen, onze lichaams- en zielskrachten; kortom, alles wat we zijn; — zonder Hem zouden wij niet eene enkele maal kunnen adem halen. Dan, de liefde welke God als onze instandhouder ons betoont, bepaalt zich hierbij niet. — Slaan we een oogslag op het uitgestrekte Heelal, beschouwen wij de menigvuldigheid en verscheidenheid der schepselen, waaruit het is samengesteld. Vooreerst, het uitspansel met flikkerende sterren bezaaid, welke de nachtelijke duisternis verminderen en gedeeltelijk hare akeligheid wegnemen; de zon, die door hare stralen de helderheid aan den dag geeft, de aarde vruchtbaar maakt, door haren majestueusen loop de grenzen afbakeut van het jaar, en daarstelt de verschillende jaargetijden; de aarde bekleedt met kruiden, bloemen en allerlei boomen; de heldere waterbronnen, de beken, de rivieren en zeeën; de in de lucht vliegende vogelen, de in de velden loopende dieren, de in het water zwemmende visschen; de bergen, heuvelen, vlakten, dalen, bosschen, weilanden, die door hunne schoonheid en hunne voortbrengselen ons tot genoegen en voedsel verstrekken; de lucht, den dauw,

(1) Act. XVII. 28.

de regen, die de aarde helpen vruchtbaar maken : — in een woord, die ontzaggenlijke reeks van schepselen, met zoo veel wijsheid gerangschikt, dat de profeet David bij de beschouwing derzelve vol verrukking uitriep : « Hoe overheerlijk schoon, Heer, zijn uwe werken (1) ! » En waarom heeft God al deze dingen gemaakt? Voor wie houdt Hij ze in stand, niet toelatende dat er een enkel van vernietigd worde? 't Is hier dat wij U, God van liefde, moeten zegenen ! Tot behoud en veraangenaming onzes levens, hebt Gij U gewaardigd ons met zoo vele geschenken te verrijken als er schepselen zijn die ons omringen. Wel, ja, mocht de Psalmist in zijne gezangen met erkentelijkheid zeggen : « dat Gij den mensch met eer en glorie gekroond, hem gesteld hebt over de werken uwer handen (2). »

Van vele Heiligen lezen wij dat zij, op het zien der schepselen, van liefde voor den Schepper werden ontstoken. Als de H. Magdalena de Pazzi eene bloem in hare hand hield, zeide zij diep geroerd : « Hoe ! God heeft dan van alle eeuwigheid er aan gedacht te mijner liefde deze bloem te scheppen ! » De H. Augustinus de bergen, rivieren, zeeën of andere natuurwonderen beschouwende, richtte aan God deze woorden : « Alles o God ! wat ik op aarde en in den hemel zie, is voor mij een prikkel om U te beminnen. » Waarom ontwaar ik niet die zelfde gevoelens bij het zien zooveler voorwerpen, welke God voor mij heeft geschapen en voor mij bewaart?

(1) Psalm. XCI. — (2) Psalm. VIII. 6. 7.

Waarom word ik niet van dankgevoel verteerd voor Hem, die mij zóó milddadig zijne geschenken geeft? Hoe kan ik ongevoelig voor die stemme wezen, welke van elk schepsel uitgaat, mij uitnoodigend den Schepper lief te hebben?

O, ja, mijn God! ik heb U lief en wil U steeds beminnen. Tot hiertoe heb ik de schepselen gebruikt om U te beleedigen; maar voortaan zullen zij mij aansporen en aanwakkeren om U meer te verheerlijken. Uwe liefde is het eenige goed waarnaar ik haak. Wanneer dan, Heere! zal ik het geluk hebben alles te versmaden om den geur uwer reukwerken te volgen? Wanneer zal mijne ziel, verwonnen door uwe bekoorlijkheden, de gevangene uwer liefde worden? Wanneer zal ik sterven aan alles, om te leven voor U alléén? O liefde, die het onmogelijke kunt, zegevier over mijn armoedig hart! — Maria, gedenk mijner, uw onwaardig kind, en maak dat ik van die goddelijke vlamme brande, waardoor Gij verslonden wordt! Amen.

DERDE AFDEELING.

Hoe zeer God verdient van ons bemint te worden als onze Verlosser.

Hoe groot ook de liefde zij waarmede God ons, in de orde der natuur, door de gave der schepping en instandhouding, begunstigd heeft, zij kan toch niet in vergelijking komen met de liefde, welke Hij

ons betoond heeft in de orde der genade, door ons af te koopen van de slavernij der zonde, en ons de deuren des eeuwigen levens te openen, die sedert den val onzer eerste ouders gesloten waren. Zoo- haast hadden deze niet het goddelijke gebod over- treden, of zij vielen in een afgrond van kwalen, en sleepten met zich hun gansche nageslacht. Stel u een hospitaal voor met zieken van allerlei aard opgevuld, — met blinden, dooven, lammen, verminkten met ingekankerde wonden overdekt, en gij zult u slechts een flauw denkbeeld kunnen vormen van den beklaaglijken staat, in welchen de mensch, na de zonde, zich bevond. Hadde hij, ten minste door zijne fout in tranen te wasschen, voor zijn ongeluk nog een redmiddel kunnen aanbrengen, en aan God kunnen voldoen door boetvaardigheid ! Doch wel verre van dat de gevallen mensch in staat ware door eenige genoegdoening genade te verdie- nen, zouden zelfs de Engelen de goddelijke gerech- tigheid voor hem geene voldoende genoegdoening hebben kunnen aanbieden.

Het ware dus met den mensch gedaan geweest, hadde God, wiens volmaaktheden oneindig zijn, niet het middel gevonden om de Barmhartigheid te vereenigen met de Rechtvaardigheid, en zijne gram- schap te temperen door het medelijden : « *Cum ira- tus fueris, misericordiæ recordaberis* (1). Hij had medelijden met het werk zijner handen en besloot ons te verlossen. Edoch, hij wilde ons niet om niet

(1) Hubac. III. 2.

de vergeving onzer schuld schenken; en om de Barmhartigheid te voldoen zonder de rechten der Rechtvaardigheid te krenken, stelde Hij als onzen borg, belast om voor ons te betalen, zijn Eenigen Zoon, die, op aarde gekomen en Mensch geworden zijnde, ons afkocht door zijn kostbaar bloed en het offer van zijn leven. Aldus onving de goddelijke Rechtvaardigheid door Jesus Christus een volle en overvloedige genoegdoening, en God gebruikte Barmhartigheid jegens ons, om de verdiensten van zulk eenen Verlosser. Hoe schoon zijn de woorden van den H. Joannes, of liever van den Zaligmaker zelve, welke dit groote werk verklaren : « Zoodanig heeft God de wereld liefgehad dat Hij zijnen Eenigen Zoon heeft ten beste gegeven (1)! »

De weldaden, die wij door de schepping en gedurige instandhouding ontvangen, zijn gewis ontzettend groot, maar hebben toch hare palen : God heeft ons toen het geschenk gedaan zijner schepselen. In de verlossing, integendeel, heeft hij ons een Oneindig goed, wat veel dierbaarder is, gegeven : — zijn eenigen medezelfstandigen Zoon, en als gevolg van dit geschenk, zijn alle andere goederen ons geschonken. « Hij immers, » bemerkt de Apostel, « die zelfs zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar hem voor ons allen heeft overgeleverd; hoe heeft hij ons niet ook alles met hem geschonken (2)? » Aldus bezitten wij alle goederen in Jesus

(1) Joan. III. 16.

(2) 1 Rom. VIII. 32.

Christus, « in alles rijk geworden in hem,.... zoo-
dat u niets ontbreekt in eenige genade (1). »

Maar, welke reden heeft God gehad om ons zóó te beminnen? Beminnen wij ooit iemand zonder in hem beminnelijke hoedanigheden te ontmoeten, of zonder dat hij recht op onze genegenheden heeft? Doch wat kon ons, ellendige menschen als wij zijn, beminnelijk in Gods oogen maken? Wat zag hij goeds in ons? « Maar God, » zegt de H. Paulus, « die rijk is aan barmhartigheid, heeft om zijne groote liefde, waarmede hij ons liefhad, en dit toen wij dood waren door de zonden, ons levend gemaakt in Christus, door wiens genade gij zijt zalig geworden (2). » Op een andere plaats zegt hij : « De goedertierenheid en menschlievendheid van God, onzen Verlosser, is verschenen, en heeft ons zalig gemaakt, niet ten wille der werken van gerechtigheid, welke wij gedaan hebben, maar om zijne groote barmhartigheid (3). » Ook zegt de H. Joannes : « Hierin heeft Gods liefde jegens ons uitgeschenen, dat God zijnen eeniggeboren Zoon heeft in de wereld gezonden, opdat wij door hem zouden leven. Daarin bestaat deze liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar hij heeft ons vooraf liefgehad en zijnen Zoon gezonden tot verzoening voor onze zonden (4). »

(1) I Cor. I. 5. 7.

(2) Ephes. II. 4. 5.

(3) Tit. III. 4. 5.

(4) I Joan. IV. 9. 10.

Het is dus niet genoeg te zeggen, dat God ons bemind heeft zonder eenige verdiensten van onzen kant; hij heeft ons bemind en met weldaden overladen in weêrwil van onze groote overtredingen: « Als wij *zondaren* waren, als wij zijne *vijanden* waren. » zegt de Apostel (1).

In welken staat, tenopzichte van God, waren wij, als hij besloot ons zijnen Eenigen Zoon te geven? In een staat van opstand en open strijd tegen hem. Vóór zijn aangezicht waren wij kinderen van gramschap, der grootste wraakneming en straffen waardig. En toch, ofschoon ons in daadwerkelijke trouweloosheid bevindende, had God ons nog lief, en beminde ons zoo zeer, dat hij zijn eigen Zoon ons gaf. Welk een liefdewonder! God, die millioenen weêrspannige Engelen uit den hemel neêrplofte, die zelfde God vergeet niet alleen de oneer, welke hij van de menschen ontvangen heeft, maar laat zich over hen bewogen worden, heeft medelijden met hen, beurt hen op, en omhelst hen als zijne kinderen. Wie ooit zal de breedte, hoogte en diepte van dit liefdegeheim bevroeden kunnen? De H. Franciscus van Assisië, die Serafijn van liefde, riep uit: « Wie zijt Gij, Heer, en wie ben ik? » En duizende malen die woorden herhalende, geraakte hij verdiept in de beschouwing van een wonder, dat van God alléén wel gekend wordt.

Het is een punt des geloofs, dat het goddelijk Woord, in de Menschwording, wezenlijk de men-

(1) Rom. v. 5 30:

schelijke natuur aannam, en zich die eigen maakte door dezelve in denzelfden persoon te doen bestaan. Daardoor werd hij, wat hij te voren niet was, — lijdelijk en sterfelijk mensch. Wie kan de matelooze vernedering begrijpen van een God zich aldus vereenigende met de menschelijke natuur? De H. Paulus, wien het vergund werd een oogenblik in de goddelijke diepten in te dringen, zegt ons : dat het Woord des Vaders, hetwelk was in Gods gedaante, aan welk het wezen en de heerlijkheid des Vaders van nature toebehoorden, ter onzer liefde, van die oneindige hoogte afdaalde, en zich zelven ontledigde, de gedaante van een dienstknecht aannemende : *Exinanivit semetipsum, formam servi accipiens* (1). Het menschelijke verstand vermag niet zich een denkbeeld te vormen dat beantwoordt aan deze woorden ! Wie ooit heeft de hoogte van dit oneindige en eeuwige Wezen op eene wijze gemeten, dat hij de diepte zijner vernederingen berekenen kan ? De eenige Zone Gods, het voorwerp zijns eeuwigen welbehagens, de God van Majesteit en der Glorie, de menschelijke natuur aannemen en vleesch worden... O, afgrond van geheimenissen ! O, liefde, waartoe slechts een God bekwaam is ! *Et verbum caro factum est.*

De afstand tusschen een schepsel, welk ook, en den Schepper, is zoo groot, dat, had de Zoon Gods de verhevenste natuur der Serafijnen aangenomen, Hij zou zich aan eene oneindige vernedering onderwor-

(1) Philip II. 7.

pen hebben. Wat moeten wij dan zeggen, nu wij Hem onze gebrekkige, zwakke en gevallen natuur zien aannemen: die natuur uit Adam, een overtreder, gesproten? « Niet der Engelen natuur heeft Hij aangenomen, » zegt de H. Paulus, « maar die van Abrahams geslacht (1). »

Gelijk God zich oneindig diep in de Menschwordig heeft vernederd, door waarachtig Mensch te worden, zoo is de Mensch ook oneindig hoog verheven, door te worden waarachtig God, gelijk daadwerkelijk heeft plaats gehad. Het Woord des Vaders heeft, onze natuur aannemende, zich dezelve toegeëigend zoowel als de goddelijke natuur, welke hem toebehoorde van alle eeuwigheid. Aldus is de menschelijke natuur, verwijderd en gescheiden van God door de zonde, de goddelijke natuur genaderd, en deze beide naturen, te voren vijandig, hebben zich te zamen vereenigd in den éénen persoon van het goddelijk Woord. En deze vereeniging is niet toevallig en tijdelijk, als de vereeniging van vrienden, die uit genegenheid elkander naderen: — zij is persoonlijk, zeker, eeuwig; zoodat onze natuur, in Jesus Christus, door een onverbreekbaren band aan de goddelijke natuur is verbonden.

Krachtens deze vereeniging, is onze natuur schier vergoddelijkt, en heeft recht verkregen op de liefde des eeuwigen Vaders; want, daar Hij niet anders kan dan zijn eeuwigen Zoon beminnen, kan

(1) Hebr. II. 26.

Hij ook niet anders dan onze natuur beminnen, welke die goddelijke Zoon tot de zijne gemaakt heeft, en die bestaat in Zijnen persoon. *Gratificavit nos in Filio suo*. « Hij heeft ons aangenomen en gemaakt in zijnen geliefden Zoon (1). » — Ziedaar hoe verregaand God zijn vijand geëerd, hoe zeer Hij die zondaren bemind heeft, wien zijne Rechvaardigheid eeuwige straffen beschikt had !

En nu, wat vraagt zulk eene weldaad van ons ? — Wanneer de heilige grijsaard Tobias zijn zoon bij den terugtocht van zijne lange reis wedervond, sprak hij tot hem diep doordrongen als hij was van gevoelens eener billijke dankbaarheid jegens den trouwen gids, die hem op zijn geheele reis had vergezeld : « Wat zouden wij dien man wel kunnen geven ? » Immers, zij wisten nog niet dat hij een Engel was. « Wat kan voor zoo veel weldaden eenewaardige vergelding zijn ? » sprak de jongen Tobias ; « mij heeft hij behouden heên en terug geleid ; het geld van Gabelus heeft hij gaan ontvangen ; hij heeft mij eene echtgenootte doen bezitten ; den boozen geest van haar verdreven, harer ouders vreugde geschonken, mij tegen het verslinden van den visch behoed, u eindelijk het licht des hemels doen aanschouwen : met alle goed zijn wij door hem overladen geworden. Maar ik bid u, mijn vader ! verzoek hem dat hij zich verwaardige de helft van al hetgeen wij nu bezitten voor zich te nemen. (2) » Aldus beraadslaagden die heilige perso-

(1) Ephes. I. 6. — (2) Tob. XII. 1-4.

pen hebben. Wat moeten wij dan zeggen, nu wij Hem onze gebrekkige, zwakke en gevallen natuur zien aannemen: die natuur uit Adam, een overtreder, gesproten? « Niet der Engelen natuur heeft Hij aangenomen, » zegt de H. Paulus, « maar die van Abrahams geslacht (1). »

Gelijk God zich oneindig diep in de Menschwordig heeft vernederd, door waarachtig Mensch te worden, zoo is de Mensch ook oneindig hoog verheven, door te worden waarachtig God, gelijk daadwerkelijk heeft plaats gehad. Het Woord des Vaders heeft, onze natuur aannemende, zich dezelve toegeëigend zoowel als de goddelijke natuur, welke hem toebehoorde van alle eeuwigheid. Aldus is de menschelijke natuur, verwijderd en gescheiden van God door de zonde, de goddelijke natuur genaderd, en deze beide naturen, te voren vijandig, hebben zich te zamen vereenigd in den éénen persoon van het goddelijk Woord. En deze vereeniging is niet toevallig en tijdelijk, als de vereeniging van vrienden, die uit genegenheid elkander naderen: — zij is persoonlijk, zeker, eeuwig; zoodat onze natuur, in Jesus Christus, door een onverbreekbaren band aan de goddelijke natuur is verbonden.

Krachtens deze vereeniging, is onze natuur schier vergoddelijkt, en heeft recht verkregen op de liefde des eeuwigen Vaders; want, daar Hij niet anders kan dan zijn eeuwigen Zoon beminnen, kan

(1) Hebr. II. 26.

Hij ook niet anders dan onze natuur beminnen, welke die goddelijke Zoon tot de zijne gemaakt heeft, en die bestaat in Zijnen persoon. *Gratificavit nos in Filio suo*. « Hij heeft ons aangenomen en gemaakt in zijnen geliefden Zoon (1). » — Ziedaar hoe verregaand God zijn vijand geëerd, hoe zeer Hij die zondaren bemind heeft, wien zijne Rechvaardigheid eeuwige straffen beschikt had !

En nu, wat vraagt zulk eene weldaad van ons ? — Wanneer de heilige grijsaard Tobias zijn zoon bij den terugtocht van zijne lange reis wedervond, sprak hij tot hem diep doordrongen als hij was van gevoelens eener billijke dankbaarheid jegens den trouwen gids, die hem op zijn geheele reis had vergezeld: « Wat zouden wij dien man wel kunnen geven ? » Immers, zij wisten nog niet dat hij een Engel was. « Wat kan voor zoo veel weldaden eenewaardige vergelding zijn ? » sprak de jongen Tobias; « mij heeft hij behouden heên en terug geleid; het geld van Gabelus heeft hij gaan ontvingen; hij heeft mij eene echtgenootte doen bezitten; den boozen geest van haar verdreven, harer ouders vreugde geschonken, mij tegen het verslinden van den visch behoed, u eindelijk het licht des hemels doen aanschouwen: met alle goed zijn wij door hem overladen geworden. Maar ik bid u, mijn vader! verzoek hem dat hij zich verwaardige de helft van al hetgeen wij nu bezitten voor zich te nemen. (2) » Aldus beraadslaagden die heilige perso-

(1) Ephes. I. 6. — (2) Tob. XII. 1-4.

nen, op welke manier zij hunne erkentelijkheid betuigen zouden aan den Engel, dien zij meenden maar een mensch te zijn. Hoedanig was hunne ontroering, als zij uit zijn mond vernamen dat hij Raphaël, een der zeven Engelen was, die gestadig voor 's Heeren aanschijn staan. Sidderend van schrik, zoo meldt de Schriftuur, vielen zij plat ter aarde neder, en vader en zoon bleven, na 't verdwijnen des Engels, drie uren lang met het aangezicht op den grond in aanbidding nederliggen; toen stonden zij op, en verhaalden de wonderwerken Gods (1).

En wij — wat zullen wij moeten doen, als wij overwegen wien de eeuwige God uit den hemel op de aarde gezonden heeft, om ons van kwalen te verlossen en weldaden te bezorgen, oneindig grooter dan die welke de billijke erkentelijkheid van Tobias en zijnen vader wekten? Had hij, zooals aan hen, alléén maar een Engel gezonden, dit zou eene gunst geweest zijn de grootste dankbaarheid van onzen kant waardig, ter oorzaak der voortreffelijkheid van der Engelen natuur, waarbij onze gebrekkige en zondige in geene vergelijking komen kan; doch hij heeft tot ons gezonden den Koning der Engelen, dengenen die in alles gelijk is aan Hem, God gelijk Hij! En deze God heeft, niet als Tobias' Engel, slechts den schijn aangenomen van een mensch; hij heeft zich met onze natuur persoonlijk vereenigd, is waarachtig mensch geworden. En aldus

(1) Tob. XIII.

zich zelve oneindiglijk vernederende, heeft Hij onze natuur oneindig hoog vereerd en verheven. Wat zullen wij dus doen om onze dankbaarheid te betoonen aan een weldoener zoo groot? Doen wij ons best om Hem te beminnen, zoo al niet zoo veel als Hij verdient, dan ten minste zoo veel wij in staat zijn Hem te beminnen. Heeft God geen reden zich over ons, als eertijds over de Joden, te beklagen: « Ik heb kinderen gevoed en opgekweekt, en deze hebben mij versmaad (1)? » Waar zullen wij de schande verbergen van zoo veel ondankbaarheid?

Mijn Jesus! wat kondt gij meer doen om mij te verplichten U te beminnen? En hoe heb ik kunnen zondigen, wetende dat gij Mensch geworden zijt uit liefde tot mij? Hoe heb ik zoovele jaren kunnen leven zonder aan U te denken, die, om u van mij te doen beminnen, u vernederd hebt tot het aannemen der gedaante van een knecht, en mensch te worden! Gedenk, Heer, wat gij ten gunste van mij uitgewerkt hebt, en duld niet, dat ik op nieuw jegens u ondankbaar worde. Neen, ik kan niet meer wederstaan aan uwe goedheid, aan de zoete aantrekkelijkheden uwer genade. Gij wilt dat ik U beminnen zal, en ik wil U beminnen. Wien zou ik beminnen zoo niet U? Ja, Heer, ik bemin U, en tracht naar niets dan naar uwe liefde. O Maria, mijne Moeder, kom mij door uwe tusschenkomst te hulp, en bid Jesus, dat hij mij geheel voor Hem doe zijn. Amen

(1) Isaïe I. 2.

VIERDE AFDEELING.

Over de liefde welke Jesus Christus ons betoond heeft
in zijn lijden en zijn dood.

« De bittere kelk van uw lijden, o Jesus, heeft U voor mij beminnelijk gemaakt boven alles, » zeide de H. Bernardus (1). — Wat beteekenen deze woorden? Is dan de goddelijke Zaligmaker niet boven alles beminnelijk om een eindeloos getal van redenen, waarvan wij er reeds eenige hebben aangeraakt? Gewis is Hij dit buiten allen twijfel. Maar toch hecht er de H. Leeraar aan, om deze eene reden hier afzonderlijk, als de krachtigste van allen, te beschouwen. Inderdaad, zoo de andere redenen ons aanzetten om Jesus Christus te beminnen, de mateloze liefde, welke Hij ons in zijn lijden en zijn dood betoond heeft, doet ons hart geweld aan om Hem lief te hebben. *Charitas Christi urget nos* : « de liefde van Christus dringt ons (2). »

Om iets van die liefde des Verlossers te kennen, wier uitgestrektheid een geschapen verstand nooit zal begrijpen kunnen, zoo laat ons, aan den voet des kruises neêrgeknield, godvruchtiglijk in onze gedachten roepen, al den smaad en al de smarten, welke de Zaligmaker verdragen heeft : zijn doodstrijd in den hof, het verraad van Judas, de vernederende gevangenneming van Jesus door de soldaten,

(1) Serm. XX. in Cant.

(2) II. Cor. V. 14.

zijn verschijnen voor de rechtbank van de Opperpriesters, van Pilatus, van Herodes; de onrechtvaardige beschuldigingen, het spuwen en slaan in zijn aangezicht, de bespottingen; dat schimpen en hoonen op allerlei wijze; zijn smadelijke gelijkstelling met Barrabas, zijne onrechtvaardige veroordeeling, de geeseling, de doornen, de nagelen, het kruis, den dood... Vragen wij dan ons zelve af: Wie is Hij die zoo onwaardige behandelingen, zulke overgroote smarten onderstaat? 't Is de schuldelooze, de vlekkelooze, de Heilige bij uitnemendheid, de Heer van alles, de welbeminde Zone Gods! Had Hij dan, door Mensch te worden, zich niet reeds genoeg vernederd? En had Hij, ter oorzake van zijn goddelijke natuur, niet het volle recht om onder de menschen geboren te worden in den luister van een koningsverblijf, te rusten op een bed van purper, en zelfs koningen tot dienaren te hebben? Verdiende zijne ziel, die de zalige aanschouwing der Godheid genoot, met welke zij vereenigd was, ook niet een leven geheel van geluk te leiden, dat, zich over zijn maagdelijk vleesch zelfs uitstortende, aan hetzelfde de hoedanigheden der verheerlijkte lichamen, in al hare volheid, zou hebben medegedeeld? Waarom zich zoo vernederen, en zoo veel lijden? Waarom de schande der menschen, de verachting des volks, de man van smarten worden, die de zwakheid ondervonden heeft⁽¹⁾? Wat verplichtte, wat noodzaakte Hem daartoe? Alléén de eindelooze liefde, welke

(1) Psalm. XXI: 7. Isaïæ LIII. 5.

Hij ons toedroeg! Deze alléén spoorde Hem aan om zich voor ons te slachtofferen. « Christus heeft ons liefgehad, » zegt de H. Paulus, « en zich zelven voor ons als een offer en slachtoffer overgegeven(1). » Niemand kon Hem er toe dwingen : — Hij heeft zich door eene zuivere vrijwillige daad geofferd. *Oblatus est, quia ipse voluit* (2).

« Ik ben de goede Herder, » zeide Jesus,... « en ik geef mijn leven voor mijne schapen... Ik leg mijn leven af... Niemand neemt het mij af (3). » — Deze liefde voor zijne schapen, welke Hem in eenen stal deed geboren worden, weenen tusschen twee dieren, bracht er Hem toe tusschen twee misdadigers te sterven op het kruis! Echter het is te weinig gezegd, dat Hij stierf op het kruis; wij moeten het den H. Bernardus nazeggen, dat zijn sterfelijk leven, van zijne geboorte af, te midden van vernederingen en vermoeienissen voorbijgegaan, een voortdurend kruis geweest is; zoodanig dat, als wij al de omstandigheden des levens van den goeden Jesus nagaan, wij Hem nooit anders vinden dan op het kruis. « Wend en keer het leven van den goeden Jesus, » zegt deze H. Kerkvader, « en gij zult Hem niet vinden dan op het kruis : van af Hij begonnen is te leven, is Hij altijd op het kruis geweest. »

Maar, indien de verlossing van den zondigen mensch de voldoeningen van een God-Mensch al

(1) Ephes. V. 2.

(2) Isaïæ LIII. 7.

(3) Joan. X. 14. 16. 17 18.

vorderde, was het dan noodzakelijk dat die God-Mensch al zijn bloed stortte, en op een galgenboom sneefde, met schande en smarten overladen? Eén traan, één gebed, één eenige zucht zelfs van Jesus, — was die niet genoeg om, niet *onze* zonde alleen uit te wisschen, maar die van millioenen werelden? Die diepe vernedering van het Woord in zijne Menschwording, die gehoorzaamheid aan den wil zijns Vaders in het aannemen onzer natuur, — waren die niet reeds eene overvloedige voldoening aan de goddelijke gerechtigheid? Ja, zonder eenigen twijfel: maar, zegt de H. Chrijsostomus, « hetgeen genoeg was voor 's menschen verlossing, was voor zijne liefde niet genoeg, » *Quod sufficiebat redemptioni, non sufficiebat amori*. Christus beminde de menschen op eene Oneindige wijze, en mat den prijs hunner verlossing naar zijne liefde af.

Hier vraagt men zich zelve, hoe de menschen verdiend hadden zoo zeer van Jesus bemind te worden? Wanneer we ook rechtvaardig en heilig in zijne oogen geweest waren, zou de liefde, waarmee Hij zich verwaardigde voor ons te lijden en te sterven, nog altoos oneindig groot geweest zijn, « wijl er onder de menschen geen grooter bewijs van liefde bestaat, dan zijn leven voor zijne vrienden ten beste te geven (1). » Indien men nauwelijks iemand vindt, die zich voor een rechtvaardige, voor een braaf mensch opofferen wil, wat zullen wij dan van de liefde van den Zoon Gods moeten zeggen,

(1) Joan. XV. 15.

die zijn leven opoffert voor de menschen? En — voor welke menschen? Welverre van goed, rechtvaardig en vrienden Gods te zijn, waren wij, toen Jesus voor ons zijn bloed en leven gaf, in zijne oogen niets dan een menigte zondaren, goddeloozen, kinderen van gramschap, vijanden der goddelijke wet, kranken en dooden: Ziedaar wat de liefde van Jesus jegens ons ten hoogsten toppunt voert! Eene liefde, welke de tot dan toe in de wereld gepleegde zonden, noch die, welke in 't vervolg der eeuwen zouden bedreven worden, niet konden — ik zeg niet uitblusschen, maar zelfs niet doen verkoelen! In weêrwil van 's menschen ondankbaarheid, welke de goede Jesus voorzag, ging Hij zijn lijden en zijnen dood zelf te gemoet, niet alleen vrijwillig, maar ook met een vurig verlangen.

« Ik moet een doopsel ontvangen, » zeide Hij aan zijne leerlingen, « en hoe zeer word ik geprangd tot dat het volbracht zij (1)! » En op die laatste reis naar Jerusalem, alwaar Hij, weinige dagen daarna, moest gekruisigd worden, — met welk een haast ging Hij zijne leerlingen niet voorop, die Hem vol ontroering en vrees volgden? Toen vervolgens, in den hof, de verrader Judas naderde, met welke onverschrokkenheid wachtte de Verlosser hem niet af, zonder andere beweging te maken dan om hem te gemoet te gaan en zich vrijwillig aan de bende, die hij begeleidde, over te geven? Zelfs berispte Hij Petrus dat hij Hem had willen verdedigen, gelijk

(1) Luc. XII. 50.

Hij vroeger Hem berispt had, omdat hij Hem het lijden wilde ontraden. Terwijl Hij daarenboven door zijne Almacht, met een enkel woord, alleen door te willen, zich aan zijne vijanden kon onttrekken en hunne slechte bejegeningen doen ophouden, opende Hij echter zijn mond niet, even als een lam, dat zich laat ter slachtbank leiden; gaf zich aan de onwaardigste beleedigingen van Joden en Heidenen over, en dronk, zonder toe te laten dat zijne heilige Menschheid eenigen troost ontving van de Godheid, waarmede zij zoo nauw was vereenigd, den allerbittersten kelk dien zijn Vader Hem toeberaid had.

Zoo volbracht onze goddelijke Verlosser het eerst jegens ons dat nieuwe gebod van liefde, dat Hij in den avond vóór zijn lijden aan zijne leerlingen gaf: « Ik geef u een nieuw gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk ik u liefgehad heb (1). » Onze harten zouden harder dan steen moeten wezen, indien zij, bij 't zien eener zoodanige liefde, zich niet genoopt gevoelen uit al hunne krachten dengene te beminnen, die hen zoozeer bemind heeft. « Van welke liefde, » zegt de H. Franciscus van Sales, « zullen wij niet ontstoken worden bij 't zien der vlammen, welke het gemoed des Verlossers bevat?... Voelen wij, wetende dat Jesus, de ware God, ons zóó heeft bemind, dat Hij voor ons den dood en den dood des kruises onderging, onze harten niet als onder eene pers, welke ze samendrukt om er de liefde uit te persen, met een geweld zoo veel grooter als Hij be-

(1) Joan. XIII 34.

minnelijker is?... Waarom hechten wij ons dan niet aan den gekruisten Jesus vast, om met Hem op het kruis te sterven, die er op heeft willen sterven uit liefde tot ons? Ik zal Hem vasthouden, moeten wij zeggen, en Hem nimmermeer verlaten : Ik zal sterven met Hem. Een zelfde vuur zal dien goddelijken Schepper en zijn ellendig schepsel verslinden. Mijn Jesus heeft zich geheel aan mij gegeven, en ik geef mij geheel aan Hem. O Eeuwige Liefde! mijne ziel zoekt en verkiest U voor eeuwig! Kom, Heilige Geest, en ontvlam mijn hart! O beminnen, o sterven! Sterven aan alle andere liefde om alleen voor Jesus' liefde te leven! O Verlosser onzer zielen, maak dat wij eeuwig zingen mogen : Leve Jesus! Ik bemin Jesus (1)! »

Maria, Moeder van Smarten! Om het groote deel dat gij in het lijden uws goddelijken Zoons gehad hebt, verkrijg voor mij dat ik Hem liefhebbe uit geheel mijn hart. Amen.

VIJFDE AFDEELING.

Over de liefde, welke God ons betoond heeft in onze wedergeboorte tot het leven der genade door het Doopsel.

Om op de menschen de verdiensten toe te passen van al hetgeen Hij voor hen heeft gedaan en geleden, heeft het Vleesch-geworden Woord de Sacramenten

(1) H. Franc. van Sales : *Verhandeling over de liefde Gods.*

ingesteld, welke als zoovele kanalen de wateren der genade uit de bronnen des Zaligmakers ontvangen, en die in de zielen der geloovigen overstorten, opdat deze wateren in hen springen ten eeuwigen leven.

Het eerste der Sacramenten en de deur van al de andere is het Doopsel, waardoor de ziel, gezuiverd van de erfsmet en van alle andere smet der zonde, tot een nieuw leven van genade herboren wordt, zoo hoog boven het natuurlijke leven verheven, als de hemel boven de aarde is. En deze geestelijke wedergeboorte, welke in het Doopsel plaats grijpt, is niet iets schijnbaars of zinnebeeldigs; zij is zoo waarachtig, zoo wezenlijk als in de orde der natuur onze geboorte tot het lichamelijke leven is.

Wie zal ooit in staat zijn naar waarde uit te drukken de wonderbare uitwerkselen, welke dusdanige wedergeboorte in de ziel voortbrengt? — Verbeelden wij ons een mensch met een geheel misvormd lichaam geboren: met mismaakte geelaatstrekken, en zoo gebrekkige leden, dat hij genoodzaakt is als 't ware op den grond te kruipen, zonder ooit recht te kunnen staan, noch de oogen ten hemel te kunnen verheffen. Verbeelden wij ons bovendien zijn vleesch met eene walgelijke meelaatschheid overtoegen; met wonden overdekt die eene verpeste lucht uitwasemen; in een woord, een wezenlijk wangedrocht, ten prooi aan alle ellenden. Nauwlijks eenige trekken van een menschelijk wezen overhoudend, sleept hij een rampzalig overblijfsel van leven voort, en boezemt allen die hem zien

deernis en afgrijzen in. Vooronderstellen wij voorts dat die diep ongelukkige nadert om het Doopsel te ontvangen, en dat op den oogenblik als de heilzame wateren zijn lichaam hebben geraakt, zijn zwart en doorwond vleesch blank en buigzaam wordt als van een kind. De kracht van gezondheid doet zich in al zijne leden gevoelen, en hij, die een oogenblik te voren op den grond nederlag, heft zichzelve op en staat recht overeind. De wezenstrekken nemen een natuurlijken vorm aan, en zijn geheele persoon wordt een volkomen, met ongemeene schoonheid begaafd mensch, verspreidt zelfs een aangename geur om zich heên. Zou men bij 't zien eener zoo wonderbare gedaanteverandering niet door verbaasdheid worden aangegrepen? En echter zou dit slechts een zwak afbeeldsel wezen van hetgeen geestelijkerwijze door het Doopsel in ons uitgewerkt wordt; want de toestand onzer verdorvene, door de erfzonde besmeurde zielen, is oneindig deerniswaardiger dan die van een mensch door eene krankheid of welke lichamelijke misvormdheid ook geslagen. Met welk een glans daarentegen zijn de in de heilzame wateren des Doopsels gewasschen zielen niet bekleed? En wat worden de voorrechten van een gezond, aanvallig, krachtig, volmaakt lichaam weinig beteekend, als men die vergelijkt met de genade van heiligheid en de gaven des Heiligen Geestes, welke de ziel van den gedoopten Christen versieren! Deze zijn de ware en kostbare goederen, welke de H. apostel Petrus ons aankondigt als moettende ons door Christus worden

geschonken, en ons deelgenoot maken aan de goddelijke natuur (1). Verwonderlijke en troostvolle belofte!

Is het doopsel in waarheid het bad der wedergeboorte, zooals de H. Paulus aan Titus schrijft : *lavacrum regenerationis* (2), ook is het een algemeene regel, dat wie geteeld wordt, deelt in de natuur desgenen die teelt. Adam en Christus nu zijn vaders van twee verschillende geslachten, en ieder hunner drukt zijn evenbeeld in degenen, dien hij voortbrengt, af. Adam, gevormd uit aarde, brengt aard-sche, en Christus, die uit den hemel is, brengt hemelsche menschen voort (3). In een woord : door het Doopsel worden wij kinderen Gods en ledematen van Jesus Christus (4). En, zijn wij *ledematen* van Jesus Christus, dan zijn onze goede werken, in staat van genade verricht, daden eener niet te schatten waarde; alleraangenaamst aan God zijnde, deelen zij in de heiligheid en in de verdiensten van ons hoofd Christus; en, zijn wij *kinderen Gods*, dan zijn wij ook zijne erfgenamen, medeerfgenamen met Christus van het Rijk der heerlijkheid, dat Hij ons bereid heeft in den hemel (5).

Hoedanig moet dan onze dankbaarheid jegens God niet wezen voor de onschatbare genade, welke Hij ons bewezen heeft met ons door 't Doopsel tot

(1) II Petri I. 4.

(2) Ad Tit. III. 5.

(3) I. Cor. XV. 47. 48.

(4) Rom. VIII. 16. Ephes. V. 30.

(5) Rom. VIII. 17.

Het geestelijke leven te laten herboren worden en tot zijne kinderen aan te nemen? Hoe! Zullen wij niet van liefde jegens den beminnelijken Jesus branden, die ons uit de duisternissen getrokken heeft om ons te plaatsen in zijn wonderbaar licht, en van den eeuwig dood verlost heeft om ons te doen leven door het leven zelve van God! Men ziet in de geschiedenis van den H. Lodewyk, koning van Frankrijk, hoezeer hij deze genade wist hoog te schatten, daar hij zich steeds Lodewyk van Poissy, naar den naam van de plaats waar hij gedoopt was, noemde en daardoor betuigde de eer van in Jesus Christus herboren te zijn te stellen boven al de grootsche titels der wereld.

Ik dank U, mijn Jesus, voor de onwaardeerbare weldaad, welke Gij mij door het Doopsel geschonken hebt. Maar waartoe zou mij eene zoo groote gunst dienen, wanneer ik, in plaats van er aan te beantwoorden, dezelve misbruikte om mij te verdoemen. O goede Jesus, laat niet toe dat ik in zulk een ongeluk loope! Niets vrees ik zoo zeer als be-roofd te worden van uwe liefde. Maria! Bid dat het werk, door uwen goddelijken Zoon begonnen, wanneer Hij mij tot het heilaanbrengend bad der wedergeboorte toegelaten heeft, in mij voltrokken worde! Amen.

ZESDE AFDEELING.

Liefde Gods in de instelling van het Sacrament van
Boetvaardigheid.

Gelijk Gods goedheid ons, in de orde der natuur, eigenaardige middelen bezorgd heeft om de ziekten des lichaams te genezen, zoo heeft zij ons ook, in de bovennatuurlijke orde, van geestelijke middelen voor de krankheden onzer zielen voorzien. — Gelijk Christus het Doopsel heeft ingesteld, bestemd om de erfsmet af te wasschen, waaraan wij allen plichtig geboren worden, zoo heeft Hij het sacrament van Boetvaardigheid ingesteld om ons van de dadelijke zonden te zuiveren, waarin wij na het Doopsel zouden gevallen zijn. Door dit sacrament worden de persoonlijke fouten vergeven, en wordt de mensch in staat van genade en heiligheid hersteld, krachten de macht, welke de Verlosser aan zijne Apostelen en door hen aan hunne opvolgers gegeven heeft, wanneer Hij, na zijne verrijzenis, deze woorden sprak :... « Gelijk de Vader mij gezonden heeft, zoo zende ook ik u. » Als Hij dit gezegd had, blies Hij op hen en zeide tot hen : « Ontvangt den Heiligen Geest ; wier zonden gij vergeven zult, die worden zij vergeven ; en wier (zonden) gij zult houden, die zijn zij gehouden (1). »

Om de uitgestrektheid der weldaad, welke God

(1) Joann. XX. 21. 22. 23.

ons door de instelling van het sacrament van Boetvaardigheid geschonken heeft, wel te beseffen, is het noodig het overgrootste getal diergenen in aanmerking te nemen, die er volstrekte behoefte aan hebben om tot de eeuwige zaligheid te kunnen geraken; want, er zijn weinige volwassenen, die het geluk hebben de blanke reinheid van de onschuld des doopsels te bewaren, en veilig de gevaarvolle zee der wereld over te steken: nagenoeg allen lijden droevig schipbreuk. En hoedanig zou hun lot wezen, indien de Heer, in zijne barmhartigheid, hun niet een ander middel van zaligheid bezorgd had, eene tweede plank na de eerste schipbreuk; — een moeilijk Doopsel, volgens de uitdrukking der oude Vaders en de Vaders van het Concilie van Trente, die aldus het sacrament van Boetvaardigheid noemen? (*Laboriosus quidam Baptismus*. (1).

De oneindige barmhartigheid des Heeren beperkte deze uitstekende weldaad niet bij een enkele maal dat de christenen na het Doopsel in zonde hervallen zouden, maar strekte dezelve tot al de keeren uit, dat zij met berouw over de bedrevene fouten tot dit heilaanbrengend sacrament hunne toevlucht zouden nemen; opdat de boetvaardigen, zegt wederom het Concilie van Trente, die er hunne toevlucht toe zullen nemen, door de uitspraak des priesters van hunne zonden verlost kunnen worden (2). Reeds had de H. Augustinus geschreven,

(1) Sess. VI C. XIV. Sess. XIV. C. II. — (2) *ibid.* C. II.]

« dat God zijne zoon van barmhartigheid ook over de zondaars laat opgaan, en niet minder milddadig dan te voren in geschenken van leven en zaligheid is, zelfs jegens diegenen, die na gepleegde boetvaardigheid en wederbekomen genade van verzoening, zóó ver de ondankbaarheid drijven, dat zij in hunne eerste of misschien nog grootere misdaden hervallen (1). »

Hoe beantwoorden de Christenen aan de goedheid, waarmede God hun een zoo belangrijk en kostbaar middel geschonken heeft? Welk gebruik maken zij van dit sacrament, waarin meer dan in elk ander de goddelijke barmhartigheid uitschijnt? Onderzoeken wij ons zelve in ernst, en laat ons verbeteren wat wellicht gebrekkig wezen mocht.

ZEVENDE AFDEELING.

Liefde van Jesus Christus in de instelling van het Allerheiligste Sacrament des Altaars.

Was onze Heer Jesus Christus mild met zijne genade-gaven in de andere Sacramenten, — in het Sacrament des Altaars heeft hij volgens de opmerking van het Concilie van Trente als met kwistige hand de rijkdommen zijner liefde jegens de menschen uitgestort (2).

Drie zaken hoofdzakelijk bewijzen deze liefde : de grootheid van het geschenk dat Jesus ons

(1) S. Aug. Epist. CLIII edit. Benedictin; alias LIV.

(2) Sess. XIII. C

geeft, — de toegenegenheid waarmede hij 't ons geeft, — en het doel dat Hij zich daarbij voorstelt.

De H. Augustinus de *grootheid* van het geschenk, dat onze Verlosser in het Altaar-Sacrament ons geeft, overdenkende, werd zoodanig van verwondering getroffen, dat hij niet schroomde te schrijven : dat God daarin den schat zijner oneindige volmaakt-heden als 'tware heeft uitgeput. God is almachtig, en volgens het woord der H. Schrift, kan hij alles maken wat hij wil, in den hemel, op de aarde, in de zee en afgronden; doch hoedanig de uitgestrektheid zijner macht ook zij, kan hij toch den mensch met geen geschenk grooter dan het H. Sacrament des Altaars, begunstigen. De wijsheid Gods heeft noch maat, noch grens; zij heeft echter geen uitnemender gunst om aan ons te geven kunnen uitdenken dan het H. Sacrament des Altaars. God is de oneindige rijkdom; onuitputtelijk zijn zijne schatten; maar, kostbaarder iets dan het H. Sacrament des Altaars is, bevatten zij niet. *Cum esset omnipotens, plus dare non potuit; cum esset sapientissimus, plus dare nescivit; cum esset ditissimus, plus dare non habuit* (1). Want, zeide de H. Bernardinus van Siëna, welken grooteren schat kan een Christen bezitten dan het Allerheiligste lichaam van Jesus Christus? En niet zijn lichaam alleen, maarook zijne ziel en zijne godheid, — Christus geheel en gansch — is volgens de leer des geloofs tegenwoordig en geeft zich aan ons in dit

(1) S. Aug. Fract. LXXXV in Joan.

Sacrament van liefde. Waarom de H. Magdalena de Pazzi zeide, dat een Christen na de communie uitroepen kan : *Consummatus est ! Consummatus est !* Alles is vervuld ! Alles is volbracht ! En inderdaad, wat kan hij nog meer verlangen, die Jesus Christus, God en mensch, den oorsprong aller genade en heiligheid in zijne ziel bezit.

Laten wij dan over de grootheid eener weldaad nadenken, welke van dien aard is, dat, gaf het geloof er ons niet de verzekering van, haar niemand zou kunnen gelooven ! Wie ooit zou haar aan Jesus hebben durven vragen, indien Hij ze uit eigen beweging niet toegestaan had ? Wie ooit zou Hem hebben durven vragen : Heer ! indien gij ons de uitgestrektheid uwer liefde wilt bewijzen, stel u dan onder de gedaanten van brood en wijn tegenwoordig, ten einde het ons geoorloofd zij ons te voeden met uw vleesch, te laven met uw bloed ? Welnu, die gedachte, welke geen mensch zou hebben kunnen opvatten, die vraag, welke niemand zou hebben kunnen uiten zonder voor een' onzinnige door te gaan ; het geen aan een groot gedeelte zijner leerlingen hard en ongeloofelijk scheen toen Hij 't aankondigde ; wat hen deed morren en zich afscheiden van Hem (1), — dat heeft de Opperheer van alles verwezentlijkt : Hij heeft zich zelven tot voedsel gegeven aan zijne arme en zwakke dienaren !

Indien het geschenk dat Jesus Christus ons in het H. Altaar-Sacrament gegeven heeft, ons verbaast door zijne grootheid, de *liefde* waarmede Hij

(1) Joan. VI. 61.

het ons gaf is niet minderverwonderlijk. — « Men kan zich den Zaligmaker, » zoo schrijft de H. Franciscus van Sales, « in geen zijner werken liefdevoller voorstellen dan in dit Sacrament, waar Hij zich op zekere manier vernietigt om tot onze zielen te kunnen naderen. » — « Welke Herder, » roept de H. Joannes Chrysostomus uit, « voedt zijneschapen met zijn eigen bloed? Doch wat spreek ik van een herder? Zijn er niet vele moeders, die na de moedersmartten doorstaan te hebben, hare kinderen aan huurlingen op te voeden geven? Dat gedoogde Jesus niet: na ons door zijnen dood het leven te hebben geschonken, voedt Hij ons met zijn eigen bloed, en vereenigt zich lichamelijk met ons (1). »

Beter nog dan al de anderen verklaart de H. apostel Paulus de liefde waarmede de Zaligmaker ons dit groote geschenk van het H. Sacrament des Altaars gegeven heeft, wanneer hij herinnert, dat dit plaats had in den nacht waarin Hij verraden werd: *In qua nocte tradebatur* (2). Wat zeggen die korte woorden niet? Zij duiden aan dat in deze handeling Jesus' liefde oneindig ver de ondankbaarheid der menschen overtrof. O! hadden wij, in die eeuwig gedenkwaardige ure, onze goeden Meester, van zijn dierbare leerlingen omgeven, kunnen zien, en de teedere uitdrukkingen kunnen hooren, welke uit den overvloed van zijn liefdevol hart voortkwamen! Hij wist alles wat weinige uren la-

(1) Joan. Chrys. *Hom.* LX. *ad pop. Antioch.*

(2) I Cor XI. 23.

ter Hem moest wedevaren; Hij wist, dat hij door verraad in de handen zijner vijanden overgeleverd, gebonden, als een boosdoener door de straten van Jerusalem gesleurd, wreedaardig mishandeld, in schande gekruist zou worden! Hij zag den verrader zelve aan zijne tafel, en diens vreeselijk, met de Overpriesters beraamd plan stond hem duidelijk voor oogen. Hij kende de zwakheid zijner leerlingen, die hem gingen verlaten, inzonderheid die van Petrus, die op 't punt stond hem lafhartig te verloochenen. Niets was hem onbekend, en desniet-tegenstaande, als ware het voor hem een dag van geluk geweest, betuigde Hij slechts zijn hartelijk verlangen om zijnen leerlingen en allen menschen het grootste onderpand zijner liefde na te laten. « Met groot verlangen heb ik verlangd, » zeide Hij, « dit Pascha met u te eten, vóór dat ik lijde (1)! » « Wat anders zijn deze woorden. » roept de H. Laurentius Justinianus uit, « dan vlammen van dien liefdebrand, welke onzen Jesus geheel verslindt en verteert! *Flagrantissimæ charitatis vox est*. En die verootmoediging, waaraan Hij zich gewaardigde te onderwerpen, toen Hij, de Heer en Meester, vóór zijne leerlingen neêrgekniel lag en als een nederig dienstknecht hun de voeten wiesch, — wat was zij anders dan de uitdrukking dier liefde, waarvan de H. Joannes schreef: « Daar Hij de zijnen die in deze wereld waren beminde, heeft Hij hen ten uiterste liefgehad (2). »

(1) Luc. XXII. 15.

(2) Joan. XIII. 1.

Wanneer de oogenblik, tot de voltrekking van dit wonder bepaald, eindelijk gekomen was, met welke liefde nam toen Jesus eerst het brood en daarna den wijn in zijne heilige en eerwaardige handen, en gaf hij, dankende, die aan zijne leerlingen, onder het uitspreken dezer woorden welke het grootste aller mirakelen wrochtten: Neemt, eet en drinkt; dit is mijn lichaam, dit is mijn bloed; zonder den trouweloozen Judas uit te sluiten van de deelneming aan dit onuitsprekelijk geschenk! De uitdrukkingen ontbreken om zoodanige liefdewonderen te vermelden: slechts kan men die overwegen en in stilte bewonderen.

Maar welk doel stelde zich onze beminnelijke Verlosser voor met zich aldus geheel en alte schenken? Dit leert ons het Concilie van Trente: « Hij
« wilde dat wij dit Sacrament zouden ontvangen
« als geestelijke spijs onzer zielen, opdat zijer door
« gevoed en gesterkt zouden worden, levende door
« het leven van Hem die gezegd heeft: « Hij die
« mij eet zal ook leven om mij; » en als een tegen-
« gif, waardoor wij van de dagelijksche fouten
« bevrijd en voor de doodzonden behoed zouden
« worden. Bovendien heeft hij gewild dat dit sa-
« crament een onderpand der toekomstige heer-
« lijkheid en eeuwige gelukzaligheid, en tevens een
« zinnebeeld zoude wezen van dat ééne lichaam,
« welks hoofd hij is, en waarmede hij gewild heeft
« dat wij als ledematen door den nauwsten band van
« geloof, hoop en liefde zouden verbonden zijn (1). »

(1) Sess. XIV. C. II.

Welk eene liefde in dit alles ! Christus vereenigt zich zelve dan met ons, en ons met zich zelve ; zoodat wij met hem maar één lichaam en ééne ziel uitmaken ! Wij uit stof en ellende gekneede menschen, ééne zaak met den Heer van glorie ! — met Den gene, wien de Engelen niet durven aanstaren ! — Een met Hem, gelijk Hij een is met zijn hemelschen Vader, leven wij, Hem in dit Sacrament ontvangende, door hem, gelijk hij leeft door zijnen Vader ! Was het den Verlosser niet genoeg dat hij zijn lichaam en bloed, stervende aan het kruis, tot onzen losprijs gaf ! moest hij dezelve dan nog tot voedsel en geneesmiddel onzer zielen geven ? Was het geloof en de liefde, door het Doopsel in onze harten gestort, niet genoeg om ledematen te worden van het lichaam, waarvan Christus het hoofd is ; moest hij, om den knoop dier vereeniging nog nauwer toe te halen, ons wezenlijk zijn lichaam zelf geven ? Was eindelijk, zijn onfeilbaar woord niet voldoende om onze hoop te bevestigen, al hadde hij zich in het Sacrament niet met ons als onderpand der eeuwige glorie en gelukzaligheid vereenigd, al ware hij niet als gijzelaar bij ons gebleven tot aan de voleinding der eeuwen ? Dan, ach ! eene oneindige liefde alleen kon zoodanige liefdeswonderen uitdenken !

Dat men dus ophoude het vermaarde feestmaal te verheerlijken, dat Assuerus in het eerste jaar zijner regeering aanrechtte, honderd en tachtig dagen lang met eene in de geschiedenis ongehoorde pracht ; waaraan al de Rijksgrooten van Persië en

Medië; en zeven dagen achtereen al de bewoners van het uitgestrekte Susa deelnamen (1). Wat is dit feestmaal vergeleken bij het feestmaal dat Jesus Christus sinds achttienhonderd eeuwen bereid houdt, en dat tot aan het einde der wereld bereid zal blijven voor alle geloovigen, van wat natie of ouderdom ook, en wien hij zijn lichaam en kostbaar bloed zelf tot spijs en drank geeft, niet als deze Koning, om met zijne heerlijkheid en macht te pralen, maar om de rijkdommen zijner liefde in het hart zijner geliefde kinderen uit te storten?

Dat ook het joodsche volk ophoude zich te beroemen de meest begunstigde der natiën te zijn, om de uitstekende wonderen, welke God uitwerkte ten einde het uit Egypte te laten vertrekken, — om het manna, dat Hij veertig jaren achtereenvolgend in de woestijd liet regenen, — en om de ark, boven welke God zijne Majesteit vertoonde, ten einde te doen blijken dat Hij onder hetzelfde woonde. Wij, — wij Christenen hebben niet zooals dit volk een zinnebeeld, een afschaduwing der goddelijke Majesteit, maar den Heer der heerlijkheid zelve! Jesus Christus, waarachtig God en waarachtig Mensch, woont onder ons in het Allerheiligste Sacrament, en, indien wij willen, kunnen wij elken dag ons aan het brood des hemels, het voedsel der Engelen verzadigen, waarvan het manna slechts eene afbeelding was. De Joden aten het manna in de woestijn en zijn gestorven; — wij, indien wij waardiglijk dit brood des levens eten, zullen eeuwig leven (2).

(1) Esther I. — (2) Joan. VI. 59.

Wat kondt Gij meer doen, o mijn Jesus, om mij te verplichten U lief te hebben? Dan, hoe zeer word ik van droefheid doordrongen, zoo menigmaal tot uwe tafel te zijn genaderd met lauwheid, onverschilligheid, zonder die reinheid des harten en zonder dat liefdevuur, welke aan een zoo groot geheim betamen! *Cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis* (1). Geef mij, o Heer, een hart uwer waardig; stort uwen Heiligen Geest in mijne ziel, opdat Hij al mijne gedachten en genegenheden weder te recht brenge. Maak mij hongerig naar dit brood dat heiligt, dorstig naar dien wijn, welke maagden voortbrengt. Dat mijne ziel naar uwe altaren verzuchte, dat mijn hart worde verteerd door een gestadig verlangen van met U vereenigd te worden! — Heb medelijden met mij, o mijne Moeder Maria! Bid Jesus dat Hij mij heilig make door 't ontvangen van dit lichaam en van dit kostbare bloed, dat Hij uit U genomen heeft! Amen.

ACHTSTE AFDEELING.

Liefde van God in de instelling der Allerheiligste
Offerande der Mis.

De offerande van geschenken aan den Allerhoogste, ter erkenenis Zijner Opperheerschappij over alle schepselen, werd steeds als een volstreckte plicht der menschheid en wezenlijk deel der godsdienst

(1) Psalm. L.

beschouwd. Vandaar dat van den beginne der wereld af, bij de menschen het gebruik bestond om offers op te dragen, welke, vergezeld gaande van een rechtzinnig hart en van het geloof aan den toekomstigen Verlosser, hoogst aangenaam aan God waren en de zegeningen des hemels over hen afrokken. Vermeld moeten vooral worden : Abel, Enoch, Noé, Melchisedech, Abraham, Jacob en andere aartsvaders, die altaren oprechten en aan God opdroegen hetgeen zij het meest geschikt oordeelden om de gevoelens hunner harten uit te drukken en hunne afhankelijkheid van de goddelijke Majesteit te betuigen.

Toen vervolgens de tijd der Wet gekomen was, gewaardigde zich God aan zijn uitverkoren volk zelf de wijze bekend te maken waarop Hij vereerd wilde worden, en stelde een groot getal van Sacrificiën vast, die echter, op zich zelven genomen, geene waarde hadden en Hem slechts aangenaam waren in zoover zij afbeelden het Sacrificie der Nieuwe Wet. Om deze reden noemde de H. Paulus dezelve : « Zwakke en arme eerste beginselen (1). » Wanneer de volheid des tijds eindelijk aangebroken was, en de Zoon Gods, Mensch geworden, onder ons verscheen, toen volbracht Hij zelf de offerande, waarop al de andere betrekking hadden, en waaruit de offeranden, die hetzelfde voorafgegaan waren, hare waarde trokken. Jesus Christus aan het kruis gehecht en gestorven, — ziedaar het groote slachtof-

(1) Galat. IV. 9.

fer van het Nieuwe Verbond! Terzelfder tijd heeft Hij zich voor ons gemaakt : Slachtoffer, Zoen-Dank- en Smeekoffer.

Scheen het niet genoeg te moeten wezen, nu de Zone Gods, uit liefde tot ons, een offer van zoo hoogen prijs had gebracht? En toch, als ware Jesus niet voldaan geweest met zich éenen keer voor onze zonden geslachtofferd te hebben, heeft hij dezelfde slachtoffering, iederen dag, in zijne Kerk willen vernieuwen tot aan het einde der wereld : met dit onderscheid, dat hij op het kruis, door wonden verscheurd, op bloedige wijze zich aan zijnen Vader heeft opgedragen, terwijl hij op het Altaar zonder uitstorting van bloed zich offert, en op deze wijze het grootste en verbazendste werk, dat men bedenken kan, vereeuwigt. Hoe derhalve de heiligheid en de eer onzer altaren uitdrukken, waarop elken dag hetzelfde geheim vernieuwd wordt, dat eenmaal op Golgotha werd voltrokken? Dáár dragen wij hetzelfde offer op, dat op het altaar des Kruises geslachtofferd werd; en wij hebben voortdurend in onze tempels eenen Middelaar, wiens waardigheid en verdienste oneindig zijn. Tenzelfden tijde Slachtoffer en Opperpriester zijnde, draagt Hij, — de Heilige, Onschuldige, Vlekkeloze, de van de zondaren afgescheidene, die verhevener dan de hemelen is, die niet noodig heeft voor zijne eigene zonden te bidden, beladen alleen met onze zonden (1), — zich aan den Eeuwige op. Dáár bevindt

(1) Vergelijk. Hebr. VII. 26. 27.

zich het slachtoffer, door Malachias den volkeren beloofd, aan welke de heerlijke Naam des Heeren veropenbaard moest worden; dáár is die offerande, welke Gods verbolgenheid bedaard, en Hem met de wereld verzoent, door aan de menschen den geest eener oprechte boetvaardigheid te schenken; die offerande, welke hun de vergiffenis hunner zonden, der verschrikkelijkste zelfs, verkrijgt. Wat zou er van de aarde, te midden eener zoo groote verdorvenheid geworden, indien het Offer van verzoening en zaligheid niet telken dage opgedragen wierde? Hoe zou God het walgelijke en ijselijke zoo veler ongerechtigheden, die zonder ophouden in zijne tegenwoordigheid opstijgen, verdragen kunnen, indien wij niet een heiligen, van Hem zeer geliefden Priester — zijnen Zoon zelven hadden, om Hem voortdurend dat vlekkelooze Offer in zijne Kerk aan te bieden, hetwelk hij eens opdroeg op Calvarië; en dat, als een aangename wierook tot den troon des Allerhoogsten opstijgende, Hem bevredigt, ontwapent en ons met Hem verzoent?

Verwerp mij dus niet van uw aanschijn, o Allerzoetste Jesus! doch ontvang mij, in weêrwil mijner onwaardigheid en zonden, in uwe barmhartige armen; plaats mij onder den standaard van uw kruis! Boezem mijne ziel een diep gevoel van eerbied voor dit doorluchtige Offer in; maak dat ik hierbij steeds met een door den geest van godsvrucht diep doordrongen hart tegenwoordig zij, en in de bijzondere genaden deele, welke Gij uitdeelt aan de zielen uwer geloovigen. — Maria, mijne Moeder,

verkrijg voor mij dat ik het onbloedige Offer des Altaars met dezelfde gevoelens bijwone, als die waarmede Gij het Offer des kruises bijgewoond hebt. Amen.

NEGENDE AFDEELING.

Liefde welke Jesus Christus ons betoond heeft door ons kinderen zijner Kerk te maken.

De Kerk is de geliefde Bruid des Zaligmakers en het voorwerp zijns welbehagens. Hoe groot de vereeniging ook zij, welke twee echtgenooten in het sacrament des Huwelijks verbindt, zij is toch slechts, volgens den H. Paulus, het afbeeldsel van die vereeniging, welke tusschen Christus en de Kerk bestaat (1). Deze geheimzinnige bruiloft was door de Profeten voorzien, door den Psalmist bezongen, door Salomon verheerlijkt, en bepaald aangeduid geworden in deze woorden van den Voorlooper : « Die de Bruid heeft, is de Bruidegom ; doch de vriend des Bruidegoms die (daar) staat en hem hoort, verblijdt zich zeer om de stem des Bruidegoms (2). » Indien Jesus Christus de Bruidegom en de Kerk de Bruid is, welke Hij ten koste van zijn bloed verkregen heeft, hoedanig zullen dan de kinderen wezen door deze vereeniging voortgebracht ?

(1) Ephes. V. 32.

(2) Joan. III. 29.

De Zaligmaker leert het ons als hij zijne leerlingen de kinderen des Bruidegoms noemt, zeggende : « Kunnen de kinderen des Bruidegoms treuren, zoolang de Bruidegom bij hen is (1)? » Welk geluk voor ons, en welke goedheid van den kant van God, ons de H. Kerk tot Moeder gegeven te hebben ! Al ons heil bestaat in kind der Kerk te zijn : zij is de Ark, buiten welke er geene hoop is ! Waartoe zou 't ons gediend hebben in deze wereld geboren te worden, en al de goederen te bezitten, welke de natuur ons geven kan, indien wij niet geestelijkerwijs in de Kerk door het Doopsel waren herboren geworden ? Onherstelbaar zouden wij vergaan zijn te midden der wateren van dien algemeenen zondvloed, welke al degenen verzwelgt, die in deze zalige Ark hunne redding niet gezocht hebben. — Ziedaar de eerste uitstekende weldaad, die wij van zulk eene Moeder ontvangen hebben, te weten : *het geestelijke leven*, de voorwaarde voor al de bovennatuurlijke goederen, gelijk het lichamelijke leven de eerste voorwaarde voor al de natuurlijke goederen is.

Op deze weldaad volgen vele andere, waardoor de Kerk voortgaat hare kinderen in staat te stellen, om het groote *werk hunner volmaaktheid te bewerken* en te voltooien. Echter kunnen zij tot drie hoofdpunten teruggebracht worden, overeenstemmende met de drie hoofdplichten eener goede moeder, welke bestaan in hare kinderen te voeden, te bezielen en te onderrichten.

(1) Matth. IX. 15.

In de eerste plaats *voedt* de Kerk ons door de sacramenten, door welker middel zij in onze behoeften voorziet volgens de verschillende staten, waarin de Voorzienigheid ons geplaatst heeft : door deze vermeedert en vernieuwt zij in ons het leven der genade. Hiertoe behoort hetgeen wij reeds gezegd hebben van het sacrament van Boetvaardigheid, en van het Allerheiligste Sacrament des Altaars, als voedsel en offerande beschouwd, daar bijvoegende de andere sacramenten des Vormsels en des H. Oliesels, welke ons de uoddige wapenen verschaffen om onze geestelijke vijanden, gedurende het leven en bij den dood, zegevierend te bestrijden ; en eindelijk de sacramenten des Huwelijks en des Priesterschaps, welke de behoorlijke genaden geven aan hen, die God geroepen heeft om afzonderlijke huisgezinnen of de algemeene familie der geloovigen te bestieren.

In de tweede plaats *bestiert* de Kerk hare kinderen, en richt hen met goddelijk, — geen menschelijk gezag, naar de gerechtigheid heên ; waaruit volgt dat de Christenen, die als onderdanige kinderen aan de Kerk gehoorzamen, deze gehoorzaamheid aan Christus zelve bewijzen, en zeker zijn te wandelen op een veiligen weg die naar de zaligheid leidt. Tevergeefs verheffen de Ketters hunne zoogenaamde herders ; nimmer zullen zij er toe komen hun dat goddelijk gezag te geven, dat zij niet kunnen bezitten, omdat zij niet behooren tot degenen, die de Zaligmaker tot werklieden in zijnen wijngaard gekozen heeft. Hij erkent hen niet voor de zijnen,

wijst hen zelfs af, verfoeit ze, en rekent hen onder de wolven, die goed zijn om zijn erfdeel te verderven, te verwoesten, te vernietigen. Weshalve alle gehoorzaamheid, welke men hun betoont, aan een hersenschimmig gezag bewezen wordt, dat geen grond, geen kracht heeft bij God. Zoo is het niet gelegen met de gehoorzaamheid, welke wij aan de Katholieke Kerk bewijzen, die van Jesus Christus belast is zijne schapen te weiden en hen naar het eeuwige leven te geleiden (1). Aan haar zijn de sleutels van het Rijk der hemelen gegeven, met de volmacht om te binden en te ontbinden op aarde (2); en Christus dreigt van zijn lichaam af te snijden en onder de heidenen en publikanen terug te werpen dengene, die mocht weigeren de stemme der Kerk te hooren en zich aan hare leiding te onderwerpen. Dit gezag, dat de Zaligmaker aan zijne Apostelen toevertrouwde om het op hunne opvolgers over te brengen, zal onvergankelijk in de Kerk voortduren tot aan het einde der wereld; hiertoe heeft Hij zich zelven verplicht, in den oogenblik toen Hij hun zijne zichtbare tegenwoordigheid ging ontnemen om tot den schoot zijns Vaders weder te keeren.

Het derde voorrecht eindelijk, dat een kind der Kerk geniet, is het *onderricht*, waarin het een onfeilbaar middel vindt om den weg der zaligheid te kennen. — Onze goddelijke Verlosser leerde, tijdens zijn leven, den menschen de leer der waarheid, en

(1) Joan. XXI. 15 — I Petr. V. 2.

(2) Matth. XVIII. 18.

belastte zijnen Apostelen hetzelfde onderricht tot aan het einde der eeuwen voort te zetten. Wij bezitten alzoo eene zeer gemakkelijke manier om met zekerheid de waarheden te kennen, welke God den menschen veropenbaard heeft en van welker kennis onze eeuwige zaligheid afhangt : hiertoe is voldoende de leering der Kerk getrouw aan te kleven, want zij heeft van haren Brudegom den last ontvangen om te onderwijzen alle volken (1). Aan Haar is de geest van waarheid geschonken, met de belofte dat Hij zich nimmer van haar zal verwijderen (2). Haar heeft de Verlosser verzekerd, dat Hij steeds met haar zou wezen tot aan de voleinding der eeuwen. Zij is dus de kolom en steunpilaar der waarheid, en, wie haar hoort en hare leering volgt, hoort Christus die « de Weg, de Waarheid en het Leven is. »

Mozes, zich den dood nabij gevoelende, vergaderde de menigte des Israëlitischen volks om zich heên, en sprak het in dezer voege aan : « In deze plaats zal ik sterven, en niet den Jordaan met u overtrekken. 't Geen ik u aanbeveel, is : steeds de liefde, welke God u toedraagt, voor oogen te houden, opdat gij Hem liefhebben moget. Welk volk is zoo groot, dat het goden zoo nabij zich heeft, als de Heer onze God nabij is? Welke natie heeft geboden zoo heilig als die van onzen God? Doorloopt de oudste tijden, klimt tot den aanvang der wereld op,

(1) Matth. XXVIII. 19. 20.

(2) Joan. XIV. 16. 17. 26.

en ziet of er ooit, tot op dezen stond, eene natie geweest is, welke God aangenomen heeft om Hem zoo geheel bijzonder toe te behooren als de uwe, en waaronder Hij wonderen en werken zoo verbazend als onder u heeft uitgewerkt! Weest gedachtig deze zaken uwen kinderen te onderwijzen, opdat zij zich nimmer van 's Heeren Wet verwijderen. Herinnert u, wat God in de woestijn voor u gedaan heeft, waar Hij uw geleider was. Toen hadt gij geen brood te eten, geen wijn te drinken; maar gij werdt door een voortdurend mirakel, iederen dag, door Hem met manna gevoed, gelaafd met water uit de rotsen gesprongen. Uwe kleederen en schoenen versleten niet. God zelf onderwees en berispte u als een vader zijn eigene kinderen, ten einde gij Hem zoudt leeren beminnen en vreezen. Grist dus Zijne wet in uw hart; overdenkt dezelve te huis en onderweg, bij dage en bij nachte; draagt ze gebonden aan uwe handen; hecht ze op uw voorhoofd, tusschen uwe oogen, ten einde gij ze op alle uur moget vóór u hebben om den Heer uwen God uit geheel uw hart te beminnen en te dienen (1). »

Dat waren de woorden, waardoor die heilige aanvoerder het volk Israëls tot erkentelijkheid jegens God aanspoorde, bij de herinnering der ontelbare weldaden, welke zij van Hem ontvangen hadden. Welk eene taal zou hij tot de Christenen gesproken hebben?! Immers, wat wordt de roem der Hebreërs in vergelijking met de eer welke wij genieten door

(1) Verg. Deut. IV. en volg.

kinderen der Kerk van Jesus Christus te zijn? De gunsten die wij hierdoor ontvangen hebben, overtreffen die der Hebreërs, gelijk de wezenlijkheid de eenvoudige afbeelding overtreft. Inderdaad, wij zijn, gelijk de H. apostel Petrus schrijft, « een Uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een Heilig, aangeworven volk (1). » — Wij ontvingen niet een geest van slavernij om wederom te vreezen, maar een geest van zoonschap, in welken wij God onzen Vader noemen (2). — God heeft tot ons niet slechts door Mozes en de Profeten gesproken, maar door zijnen Eenigen Zoon zelven (3). Wat zullen wij God dus wedergeven, dat Hij ons zóó bemind en begunstigd heeft? Wat zullen wij doen om Hem niet ondankbaar te wezen?

Vooreerst, zullen wij de genade van tot Jesus' Kerk te behooren boven alles hoogschatten, waarvan wij, als Salomon van de Wijsheid, moeten zeggen : « Met haar is alle goed tot mij gekomen : » *Venerunt mihi omnia bona, pariter cum illa* (4).

Het is echter niet genoeg, de bijzondere gunst van tot de Katholieke Kerk te behooren, hoog te schatten; wij moeten daaraan ook beantwoorden door een onzen roep waardig leven te leiden. Laten wij ons niet bedriegen : de roep van een Christen brengt geheel iets anders mede, dan eenvoudig het

(1) I Petr. II. 9.

(2) Volgens Rom. VIII. 15.

(3) Volgens Hebr. I. 1. 2.

(4) Sap. VIII. 11.

merkteeken te dragen, dat ons in het Doopsel is ingedrukt geworden; hij sluit ook een oprecht verlangen in naar rechtvaardigheid, een gedurige oplettendheid op het onderdrukken onzer ongeregelde neigingen en het overwinnen onzer eigenliefde, om ons van de geschapene zaken te onthechten en geheel ons hart toe te wijden aan God. Die roep besluit in zich een blijvende zorg om voordeel te doen met de heilmiddelen, welke met dit doel ons bereid zijn. Wie zóó niet handelt, en zich met eenige uiterlijke vertooningen van godsdienst tevreden stelt, die kan wel de menschen bedriegen en zich zelf verblinden, maar dat gaat met God niet, die harten en nieren doorgrondt; en de naam en de eigenschap van Christen zullen hem onverschoonbaarder maken voor den goddelijken Rechterstoel: zij zullen zijne verdoemenis verzwaren.

O Barmhartige Jesus! Hoe is het mogelijk dat de kinderen uwer Kerk, zoo ruimschoots met uwe weldaden bedeed, in vergetelheid van U leven? Maar, helaas! ik-zelf ben een dier ondankbare en onverschillige kinderen! Waarom smelt ik niet in tranen weg? Waarom breekt mijn hart niet van weedom bij de herinnering mijner ondankbaarheid en verblindheid? Ongelukkige als ik ben! In een paradijs van genoegens geplaatst, heb ik er niet van genoten! Wees mij, o Jesus, genadig; heb medelijden met dit ondankbare, maar berouwhebbend kind! Amen.

Hoofdstuk VII.

VERLANGEN NAAR DE GODDELIJKE LIEFDE.

De H. Teresia schreef dat de goede verlangens aan de rechtvaardige zielen tot vleugelen dienen om zich gemakkelijker en met sneller vlucht tot den hemel te kunnen verheffen, waar zich haar schat bevindt. En in het Evangelie noemt de Zaligmaker gelukkig diegenen, die honger en dorst hebben naar de rechtvaardigheid, hun belovende dat zij zullen verzadigd worden : *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur* (1).

Het woord *Rechtvaardigheid*, in de bovennatuurlijke orde, beteekent volgens de taal der Schriftuur en der H. Vaders meestal *liefde*. « Eene begonnene liefde, » zegt de H. Augustinus, « is een begonnene rechtvaardigheid ; eene gevorderde liefde is eene gevorderde rechtvaardigheid ; eene groote liefde is eene groote rechtvaardigheid, eene volmaakte liefde is eene volmaakte rechtvaardigheid (2). » Vandaar dat aan Gods vrienden in de H. Schrift dikwijls de naam van Rechtvaardigen wordt gegeven. De gewijde tekst van Noé sprekende zegt : « *Noe vir justus* : » Noé een rechtvaardig man. « Evenzoo het

(1) Matth. V. 6.

(2) *Inchoata charitas, inchoata justitia est ; propecta charitas, propecta justitia est ; magna charitas, magna justitia est ; perfecta charitas, perfecta justitia est.* (S. Aug. *lib. de Natur. et Grat. C. VII.*)

Evangelie, de groote deugd van Josef, den bruidegom van Maria, willende doen uitkomen, drukt zich in deze woorden uit : *Joseph autem...*, *cum esset justus* : « Josef nu... een rechtvaardig man zijnde. » Wij zullen in dit hoofdstuk het woord Rechtvaardigheid dan ook bezigen in den zin die overeenkomt met dien van *volmaakte liefde*.

EERSTE AFDEELING.

Het verlangen naar de goddelijke liefde is eene hoedanigheid iederen Christen eigen.

Onze ziel is geschapen om zich in dit leven met God door de liefde te vereenigen, en om daarna, in den hemel, door de zalige aanschouwing, ten volle van Hem verzadigd te worden. — En eveneens als de natuurlijke gesteltenis van ons lichaam den trek naar voedsel, om het in stand te houden, — in zich besluit, zoo brengt ook de natuur der ziel haren honger en dorst naar een voedsel mede, noodzakelijk om het leven, dat haar eigen is, te onderhouden ; wat uitkomt : op een vurig verlangen naar de goddelijke liefde.

Bovendien, ofschoon de mensch op den weg der liefde Gods niet kan voortgaan zonder door de genade daartoe opgewekt en gesterkt te worden, wordt hij daartoe evenwel *niet met geweld getrokken* :

hij beweegt zich daarop vrijwillig, dat is, omdat hij dit zelf wil. Zoodanig dat, als hij in plaats van aan de uitnoodigingen der genade te beantwoorden, er aan wederstaat en ze verstoot, hij op den weg des Heeren geen stap voorwaarts zou kunnen doen. « God vormde den mensch in den beginne, » zegt de Wijze Man, « en liet hem de vrije keus ; Hij gaf hem geboden en wetten...; leven en dood, goed en kwaad heeft de mensch vóór zich ; wat hij wil zal hem gegeven worden (1). » Vandaar dat de Zaligmaker, sprekende van hetgeen noodzakelijk is om volmaakt te worden, vooral wees op den *wil* van den mensch : *Si vis perfectus esse* : « Indien gij volmaakt *wilt* zijn (1). » — « Indien iemand mijn volgeling *wil* wezen, hij verloochene zich zelven, neme zijn kruis op en volge mij. » *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me* (2).

Het verlangen om God te beminnen besluit in zich elk ander goed verlangen, niet alleen naar ons eigen voordeel, maar ook naar dat van onzen even-naaste, dien de ware Christen wenschen zou in alles te behagen, alles te geven wat hem toekomt, en alle mogelijk goed te bewijzen. Zijne rechtvaardigheid alleen sluit dus eene algemeene liefde in zich, en zijn verlangen om rechtvaardig te wezen is een van zelf ingesloten verlangen naar 't grootste goed zijner broeders, zonder éénen van hen uit te nemen, ten einde daardoor mede te werken aan de oneindige liefde van God jegens alle menschen.

(1) Math. XIX. 21.

(2) Id. XVI. 24.

Uit hetgeen wij hier gezegd hebben volgt, dat de gretigheid naar de Rechtvaardighid, indien 't geoorloofd is ons zoo uit te drukken, van een geheel anderen aard, of liever geheel in strijd is met de begeerte naar aardische zaken, omdat het verlangen naar deze laatste aanspoort om ze aan een ander te ontnemen, en zich zelven er mede te verrijken, terwijl het verlangen naar de Rechtvaardigheid in zich bevat het verlangen om aan allen te geven wat hun toekomt, en aan eenieder alle goed te doen volgens den wil van God. Volgt ten andere, dat diegenen zich bedriegen, die van een verkeerden ijver beziel, verslonden worden door verlangens om zielen tot God te bekeeren, en koud blijven wanneer 't hun eigene heiliging betreft. Dat is een zeer fijn bedrog der eigenliefde, waardoor zij onder voorwendsel van geheel met anderen bezig te zijn, zich aan de zware en vervelende taak onttrekken van hunne fouten te kennen en hunne eigene gebreken te overwinnen. Zich vleierende dat alles bestaat in den naaste wel te doen, en dat deze ijver voor hen in de plaats van al de andere deugden treedt, staken zij het werk dat een verstorven, een aan de wereld en aan zich zelven gekruist leven vereischt.

Ach! ik zie wel dat het niet mogelijk is U volmaakt te beminnen, o Heer, zonder te verzaken aan de liefde der schepselen. Sta mij bij, mijn Jesus! Maak dat ik voortaan alle wereldsche ijdelheden onder mijne voeten stelle en een leven leide dat U geheel is toegewijd. Maria, mijne Moeder, sla een blik van medelijden op mij neêr, en verkrijg voor

mij de genade steeds meer in het verlangen naar de volmaakte liefde toe te nemen ! Amen.

TWEEDE AFDEELING.

Hoedanigheden van het verlangen naar de goddelijke liefde.

Het verlangen naar de goddelijke liefde moet voor-
eerst *oppermachtig* zijn, dat wil zeggen : zoodanig,
dat elk ander verlangen daaraan onderworpen zij.
Wij zullen dit gemakkelijk begrijpen als wij op de
natuur der liefde Gods letten, welke een algemeen
goed is, in zich besluitende alle ander goed. Indien
het mogelijk ware buiten God iets goeds te ontmoeten,
de mensch zou er naar kunnen verlangen ;
maar waar dat goed vinden ? Is God niet het voor-
werp van ons geluk ? Hetgeen dus boven alles
gezocht moet worden, is te behagen aan God, en
alle andere verlangens moeten daaraan onderworpen
zijn ; zoodanig, dat wij niets wenschen, dan in
zoover het ons rechtvaardiger en aangenameer aan
God maakt, en niet ten wille van eenig voordeel
buiten dit goed. — Het middel om te kennen, of
het verlangen naar Gods liefde in ons wezenlijk den
boventoon voert, is : onderzoeken, hoe wij den
vrede en de kalmte in het binnenste des harten be-
waren, in de verschillende omstandigheden welke
zich voordoen. De christen die niets verlangt dan
God te beminnen, beschouwt al het overige met

een onverschillig oog, en veroorlooft zich niet het eene werk boven het andere te stellen, wanneer hij niet inziet, dat God door hem meer in dit dan in dat gediend wil wezen. 't Is waar, de rechtvaardige is nog aan de indrukken der uitwendige voorwerpen onderhevig, vermits hij de zinnelijke neiging niet zóó kan onderdrukken, dat hij er volstrekt geen hinder meer van heeft; echter verliest hij daarom toch den degelijken vrede niet, die op den bodem van zijn hart verblijft, en daar zelfs bewaard kan worden te midden der stormen van de zinnelijke natuur. Gebeurt het somtijds, dat hij zich lichtzinnig aan aardsche zaken hecht, dan neemt hij zijne toevlucht tot stille aandacht, en, in zich zelve gekeerd, vernieuwt hij terstond zijn verlangen naar de rechtvaardigheid, en betuigt dat hij niets op aarde wil, 't zij weinig of veel, indien het niet volgens de orde dezer goddelijke rechtvaardigheid is.

Het verlangen naar de goddelijke liefde moet ten tweede, *krachtdadig* zijn. — De H. Schrift leert ons, dat er eene soort van verlangens bestaat, die, in plaats van voor den mensch eene bron van leven te wezen, hem den dood aanbrengt, omdat hij er zijne dagen mede doorbrengt, zonder ooit iets uit te voeren. « De verlangens, » zegt de Wijze Man, « dooden den tragen; nimmer wilden zijne handen iets uitwerken; den ganschen dag doet hij niets dan wenschen en verlangen (1). » De Christenen van dezen

(1) Prov. XXI. 25. 26.

stempel zijn gelijk aan lafhartige soldaten, die den vijand zouden willen overwinnen en de eer der overwinning genieten, doch die het slagveld niet ingaan, noch strijden durven. Zij maken grooten ophef van hun moed, trekken 't zwaard en dreigen, maar nooit brengen zij 't zoo ver, dat zij hun tegenstanders den geringsten slag toebrengen. Dusdanig moet het verlangen naar de rechtvaardigheid niet wezen; het is een werkdadig, in heilige verrichtingen vruchtbaar verlangen; indien het waarachtig en degelijk is, kan het niet nalaten zich door werken, en ten prijs van eenigerlei groote opoffering te openbaren. Beschouwen wij den H. aartsvader Abraham. God gelast hem, zijn vaderland, maagschap, zijns vaders huis te verlaten, en zich naar een vreemd land te begeven, hetwelk Hij hem aanwijzen zal. Zonder vertoeven, maakt die waarlijk gehoorzame zich van de zoete voorwerpen zijner genegenheden los, en begeeft zich op weg. Dit is echter nog niets in vergelijking van hetgeen hij ten aanzien van zijn geliefden Isaac deed. Er komt een bevel uit den hemel, hem naar het landschap Moria te brengen, en hem daar op een der bergen als brandoffer op te dragen. Welk scherpsnijdend zwaard in 't hart van dien teederen vader! Het slachtofferen diens dierbaren zoons alleenlijk toe te laten, zou hem reeds de grootste smart veroorzaken hebben, wat zal het dan niet wezen dit zelf te moeten uitvoeren? Maar Abraham wenscht niets dan den Heere te behagen; hij heeft zijn zoon niet lief dan overeenkomstig het gebod van God, en dus ver-

nemende dat God er het offer van wil, maakt hij zich tot de smartelijke slachtoffering bereid, en zou dezelve inderdaad hebben volvoerd, had de Heer, met zijn goeden wil tevreden, zijn bevel niet ingetrokken : — zoo ook moet eenieder handelen, die door een waar verlangen naar de rechtvaardigheid bezield is. Zich niet tevreden stellende met eenige ontboezeming en betuigingen van liefde, moet men er de degelijkheid van bewijzen door heilige werken.

Het verlangen naar de liefde Gods moet eindelijk *onbeperkt* wezen, om reden dat het een onuitputtelijk goed tot voorwerp heeft. — « Zoolang wij op deze aarde leven, » zegt de H. Thomas, « kan het vuur der liefde steeds in ons toenemen, dewijl het goed, dat hetzelfde voortbrengt, oneindig is (1). » 't Is hierom dat, hoe groot ons verlangen om God te beminnen ook zij, het toch altijd mogelijk is, hetzelfde te vergrooten, tot zoolang wij in de liefde niet geheel zijn voltooid. Onze pogingen moeten derhalve bestendig strekken, om dit heilige vuur te verlevendigen, volgens deze woorden van den H. Geest : « Die rechtvaardig is, worde nog rechtvaardiger, en die heilig is, worde nog heiliger (2). » — « De rechtvaardige, » zegt de H. Bernardus, « denkt nooit aan het einde te zijn ; nooit zegt hij : Het is genoeg ; maar neemt voortdurend toe in honger en dorst naar de rechtvaardigheid, zoodat, als hij altijd moest leven, hij zich zelven onophoudelijk zou

(1) 2. 2. 9. art. 7. in corp.

(2) *Apoc.* XXII. 11.

aanwakkeren om altijd beter te worden, en al zijne krachten zou vereenigen om van goed te komen tot beter (1). » Evenzeer bevelen alle Heiligen aan van zich elken dag tot nieuwe vurigheid aan te moedigen, door het verlangen naar de liefde en rechtvaardigheid in zich te verlevendigen. « Eene heilige ziel, » zegt de H. Hiëronymus, « moet het verledene in vergetelheid stellen, en dagelijks werken om zich te volmaken (2). » — « Vergeet hetgeen ge gedaan hebt, » schrijft de H. Augustinus, « en doet elken dag alsof het de eerste uwer bekeering ware (3) » — « Houdt u overtuigd, » raadt de H. Franciscus van Sales, « dat geheel het voorledene niets is, » en zegt met David : « Heden maak ik een begin. » 't Is ook dit wat de H. apostel Paulus deed. Hij was met roeden gegeeseld, gesteenigd, met verachting bejegend, op duizenderlei manieren mishandeld geworden ; hij had openbaringen, vizioenen, geestverrukkingen en andere bovennatuurlijke mededeelingen gehad ; in één woord, zijn leven was zoodanig in God verslonden, dat hij zeggen kon, dat niet hij meer leefde, maar dat Christus leefde in hem ; en nogtans geloofde hij nog niet aan het einde te zijn ; hij vervolgde zijnen loop, en deed elken dag weër nieuwe pogingen (4). — De roemvolle H. Antonius Abt wakkerde elken dag zich zelve aan om in de

(1) *Epist.* CCCXLI.

(2) *Super Ps.* LXXXIII.

(3) *Epist.* CXLIII. *ad Demetr. virg.*

(4) *Ad Phil.* III. 13.

heiligheid vordering te maken, en de H. Athanasius schrijft van hem, dat hij zich altoos als nog eerst beginnende beschouwde. Ziehier de laatste vermaning, welke hij zijnen leerlingen naliet : « Mijne kinderen, indien gij in de deugd vooruit wilt, beschouwt dan iederen dag als den eersten, waarop gij in de dienst van God treedt. » Wij lezen, dat de H. Gregorius, de H. Bernardus en de H. Carolus dezelfde grondregels beoefend en aan anderen geleeraard hebben, en, om ze gemakkelijk te doen in acht nemen, zeiden zij « dat wij de reizigers moesten navolgen, die niet inzien, hoeveel wegs zij reeds afgelegd hebben, maar hoeveel hun nog af te leggen overblijft. »

Wie dus met een oprecht hart naar de volmaakte liefde verlangt, moet zonder verpoozing, en zonder zich eene maat voor te schrijven, er de vermeerdering van vragen, daar lastig om vallen, tot zoolang hij één met Jesus geworden zij, gelijk Jesus één met Zijnen Vader is. Hij zij onverzadelijk en vreeze nooit te veel te vragen, aangezien hij zich tot Gods oneindige goedheid wendt, wiens schatten onuitputtelijk en overvloedig zijn, om ons met geestelijke weldaden te overladen.

De gelukzalige Jacoponius van Todi was ontroostbaar dat hij de menschen in het najagen der ijdelheid zag afdwalen en God schier geheel vergeten. In zijne ontsteltenis riep hij uit : « De liefde wordt niet bemind, omdat zij niet gekend wordt! » Wij moeten dan den Heere bidden, dat Hij ons groote verlichtingen schenke, om te kennen hoe zeer Hij

verdient en recht heeft om, zonder voorbehoud, van ons bemind te worden, opdat wij, al de verlangens en genegenheden onzes harten naar Hem keerende, met den Profeet kunnen zingen : « Wat is er voor mij in den hemel en wat wensch ik op de aarde buiten U, o God mijns harten en mijn deel in eeuwigheid (1)? ! » — « Eene zaak heb ik verlangd, en die zal ik verzoeken, te wonen in het huis des Heeren alle de dagen mijns levens (2). »

Heer, vol goedheid, ontvang onder het getal uwer ware minnaars dezen onwaardigen dienaar, die U zoo zeer in het verledene beleedigd heeft, maar die voor't vervolg vast besloten heeft, zich geheel en gansch aan uwe liefde te wijden. « Verwerp mij niet van uw aanschijn, en neem uwen Heiligen Geest niet van mij weg. » O ! hoe troost mij de gedachte, dat Gij hem niet verwerpen kunt die ootmoedig, met een over zijne zonden bedroefd hart, tot U zijn toevlucht neemt, besluitende U lief te hebben ten koste van allerlei opofferingen ! Versterk mij, Heere ! door uwe genade, en maak dat ik getrouw bewandele den weg uwer geboden. Geef mij eene vurige liefde die mij al de schepselen doet vergeten ; eene sterke liefde, die alle hinderpalen overwint ; eene standvastige liefde, die voortduurt door de geheele eeuwigheid, en mij met U vereenigt in het Rijk der volmaakte liefde ! Ik verhoop alles door uwe verdiensten, o mijn Jesus, en door uwe tusschenkomst, o Maria, mijne Moeder ! Amen.

(1) Psalm. LXXII. 25. 26. — (2) Psalm. XXVI: 4.

heiligheid vordering te maken, en de H. Athanasius schrijft van hem, dat hij zich altoos als nog eerst beginnende beschouwde. Ziehier de laatste vermaning, welke hij zijnen leerlingen naliet : « **Mijne kinderen, indien gij in de deugd vooruit wilt, beschouwt dan iederen dag als den eersten, waarop gij in de dienst van God treedt.** » Wij lezen, dat de H. Gregorius, de H. Bernardus en de H. Carolus dezelfde grondregels beoefend en aan anderen geleeraard hebben, en, om ze gemakkelijk te doen in acht nemen, zeiden zij « dat wij de reizigers moesten navolgen, die niet inzien, hoeveel wegs zij reeds afgelegd hebben, maar hoeveel hun nog af te leggen overblijft. »

Wie dus met een oprecht hart naar de volmaakte liefde verlangt, moet zonder verpoozing, en zonder zich eene maat voor te schrijven, er de vermeerdering van vragen, daar lastig om vallen, tot zoolang hij één met Jesus geworden zij, gelijk Jesus één met Zijnen Vader is. Hij zij onverzadelijk en vreeze nooit te veel te vragen, aangezien hij zich tot Gods oneindige goedheid wendt, wiens schatten onuitputtelijk en overvloedig zijn, om ons met geestelijke weldaden te overladen.

De gelukzalige Jacoponius van Todi was ontroostbaar dat hij de menschen in het najagen der ijdelheid zag afdwalen en God schier geheel vergeten. In zijne ontsteltenis riep hij uit : « **De liefde wordt niet bemind, omdat zij niet gekend wordt!** » Wij moeten dan den Heere bidden, dat Hij ons groote verlichtingen schenke, om te kennen hoe zeer Hij

verdient en recht heeft om, zonder voorbehoud, van ons bemind te worden, opdat wij, al de verlangens en genegenheden onzes harten naar Hem keerende, met den Profeet kunnen zingen : « Wat is er voor mij in den hemel en wat wensch ik op de aarde buiten U, o God mijns harten en mijn deel in eeuwigheid (1)? ! » — « Eene zaak heb ik verlangd, en die zal ik verzoeken, te wonen in het huis des Heeren alle de dagen mijns levens (2). »

Heer, vol goedheid, ontvang onder het getal uwer ware minnaars dezen onwaardigen dienaar, die U zoo zeer in het verledene beleedigd heeft, maar die voor't vervolg vast besloten heeft, zich geheel en gans aan uwe liefde te wijden. « Verwerp mij niet van uw aanschijn, en neem uwen Heiligen Geest niet van mij weg. » O ! hoe troost mij de gedachte, dat Gij hem niet verwerpen kunt die ootmoedig, met een over zijne zonden bedroefd hart, tot U zijn toevlucht neemt, besluitende U lief te hebben ten koste van allerlei opofferingen ! Versterk mij, Heere ! door uwe genade, en maak dat ik getrouw bewandele den weg uwer geboden. Geef mij eene vurige liefde die mij al de schepselen doet vergeten ; eene sterke liefde, die alle hinderpalen overwint ; eene standvastige liefde, die voortduurt door de geheele eeuwigheid, en mij met U vereenigt in het Rijk der volmaakte liefde ! Ik verhoop alles door uwe verdiensten, o mijn Jesus, en door uwe tusschenkomst, o Maria, mijne Moeder ! Amen.

(1) Psalm. LXXII. 25. 26. — (2) Psalm. XXVI: 4.

DERDE AFDEELING.

Het verlangen naar de liefde Gods moet voortbrengen het verlangen naar den bloei van Christus' Kerk. — Hoe-
danigheden van dit verlangen.

Wie in de goddelijke liefde steeds meer verlangt toe te nemen, wenscht God alle mogelijke glorie toe, en verlangt alles wat Hem kan behaaglijk wezen. Nu, de hemelsche Vader stelt al Zijn welbehagen in Jesus Christus, Zijnen goddelijken Zoon, en Jesus Christus stelt al zijn welbehagen in de H. Kerk, Zijne geliefde bruid. Uit deze twee waarheden volgt, dat het eerste verlangen, door deze hoogste liefde van God en van Jesus Christus voortgebracht, het verlangen naar den bloei der Kerk is.

In den waren Christen, die zijne gevoelens wil gelijkvormig maken met die van zijn goddelijk Hoofd, moet dit verlangen 1° *oprecht* wezen. — Niets is den mensch zoo gemakkelijk als verlangen; maar hoe vele zijner verlangens zijn lichtzinnig, oppervlakkig, verstoken van de noodige veerkracht om ze krachtdadig te maken! Zoodat de in waarheid oprechte verlangens, die ter gelegener tijd ten uitvoer gebracht worden, inderdaad tot een klein getal beperkt, en, in de orde der zaligheid, slechts het eigendom van eenige ijvervolle zielen zijn, die God beminnen niet in schijn, maar door de werken. Van dien aard moet ook ons verlangen naar den bloei der Kerk zijn, gelijkvormig aan het verlangen dat

Jesus Christus zelf daarvoor heeft. Wij moeten ons niet met eenige voorbijgaande gevoelens tevreden stellen : vuriglijk moeten wij wenschen dat Gods Naam geheiligd worde; Hem bidden dat Hij 't rijk zijner liefde gelieve uit te breiden, en wij zelven al onze pogingen naar dit doel heênrichten. Wie in de Kerk eenige bediening uitoefent, is in 't bijzonder verplicht alle zijne zorgen aan te wenden, om met naarstigheid de plichten te vervullen, welke deze hem oplegt; anders zou zijn verlangen maar een krachteloos willen zijn.

Het is een groot bewijs dat wij den bloei en luster der Kerk van Christus oprecht wenschen, als wij ons over 't goede verheugen, dat daar, 't zij door ons, 't zij door eens anders toedoen, verricht wordt; want het gebeurt somwijlen, dat sommigen een allergrootst genoegen smaken, wanneer zij in godvruchtige ondernemingen slagen terwijl zij koud en onverschillig zijn, bijna treuren, als hetzelfde goed door een ander gedaan wordt. De zulken geven sterke reden om te vreezen, dat het verlangen, waarvan zij bezield zijn, niet een verlangen is naar den bloei der Kerk, maar naar hun eigene voldoening.

Wij lezen in de H. Schrift, dat de zeventig Ouderlingen, door Mozes verkoren om de bestiering van Gods volk met hem te deelen, onder uitstorting van den H. Geest, dien zij ontvangen hadden, begonnen te profeteren, en op eene verheven wijze over de goddelijke geheimen te spreken. De zaak werd Mozes overgebracht, en Josue zeide hem : « Duld niet Heer, dat dezen profeteren, omdat dit niet betaamt. »

Op die woorden antwoordde Mozes : « Gave God dat al het volk profeteerde, en de H. Geest aan allen werde meêgedeeld ! » Hetzelfde wedervoer den H. Paulus. Zijne getrouwheid en standvastigheid onder de folteringen en gedurende zijne gevangenschap, welke hij te Rome om de prediking des Evangelies onderging, hadden er toe bijgedragen om het getal der geloovigen tot zelfs in het keizerlijk hof te doen toenemen : door liefdeijver aangeemoedigd, hadden eenigen der broeders zich opgewekt gevoeld, om naar zijn voorbeeld Jesus Christus te verkondigen ; doch er waren ook anderen, die met een kwaad oog Paulus' roem beschouwende, ook begonnen het Evangelie te prediken, en wel met het inzicht om de ketenen, waarmede de groote Apostel beladen was, te verzwaren, door hem tegenheden te verwekken. Hoe antwoordde hij daarop ? « Wel prediken sommigen, » zoo schrijft hij aan de Philippïërs, « Christus uit nijd en afgunst, maar anderen ook uit goedgunstigheid ; sommigen uit liefde, dewijl zij weten, dat ik ter verdediging van het Evangelie gesteld ben ; maar anderen uit afgunst, verkondigen Christus met geen zuiver oogmerk, daar zij meenen verdrukking te brengen over mijne banden. Wat dan ? » — Verhindert die onreine bedoeling van sommigen de bevordering van het Evangelie ? Neen. — « Als Christus maar op elke wijze, hetzij onder een voorwendsel, hetzij met waarheid verkondigd wordt ; en hierin verblijd ik mij ; ja, en ik zal mij nog verblijden (1). »

(1) Ad Philip. I. 15 19.

Het
der K
Heere
Petru
Hem
gaan
wee
weg
aan
het
aan
Ve
zie
ze
te

n
h
c

Het verlangen naar vermeerdering van den bloei der Kerk moet 2^e *edelmoedig* w^zen, gelijk dat Onzes Heeren was om deze H. Kerk te stichten. — Als Petrus, door eene menschelijke teederheid geleid, Hem wilde weêrhouden van den dood te gemoet te gaan, betuigde Hij hierover geërgerd te zijn, en wees den Apostel met verontwaardiging af. « Ga weg van mij, Satan! » zei Hij, « gij zijt mij een aanstoot (1). » Integendeel wanneer Hij Judas aan het hoofd eener lage bende gewapende mannen, zag aankomen om Hem gevangen te nemen, trad de Verlosser hem onverschrikt te gemoet, en leverde zich in handen dier afgezonden huurlingen over, zeggende : « Dit is uwe uur, en de macht der duisternis (2). »

Beschouwen wij vervolgens de Heiligen, die wij, na onzen Verlosser, als toonbeelden van volmaaktheid moeten vereeren, en zien wij of er wel één is, die niet wenschte uit liefde voor de Kerk, zijne goederen, zijne eer, zijne gezondheid, zijn leven en alles ten offer te brengen. Dit verlangen was in het hart van den H. Paulus zóó hevig, dat hij, ziende hoe de Joden zich in hunne dwaling verstokten, zich dermate daarover bedroefde, dat hij zelfs zou hebben willen gedogen voor hen een vloek te w^zen, dat is, tijdelijk van Christus gescheiden te zijn, indien hij daardoor hunne bekeering verkrijgen kon (3). — De H. Ignatius, Bisschop van Antiochië,

(1) Matth. XVI. 25.

(2) Luc. XXII. 53.

(3) Matth. XVI. 23.

vernemende dat de vervolging van Domitianus in hevigheid afgenomen had, deed zich zelven, onder 't storten van tranen, dit verwijt : « Hoe kunt gij zeggen dat gij niet dan voor Jesus Christus leeft, terwijl gij uw leven voor Hem nog niet gegeven hebt? Eene gunstige gelegenheid heeft zich aangeboden gehad, doch gij waart die eer niet waardig! » En, hij hield niet op, door vurige gebeden deze genade van God af te smeeken. Hoe vele Heiligen zien wij voorts, die lange reizen op gevaarvolle zeeën ondernamen, afmattende vermoeienissen verdroegen, en ten laatsten folteringen en dood te gemoet gingen, om aan ongeloovige volken het Evangelie te verkondigen? Grooter tal nog, zonder hun vaderland te verlaten, stierven na hunne krachten en leven onder aanhoudende werken uitgeput te hebben, als slachtoffers van hun ijver voor de heiliging der zielen; anderen eindelijk in de eenzaamheid, deden de wouden en kloosters weërgalmen van de gebeden, welke zij tot God opstierden, opdat Hij zich mochte gewaardigen de zondaars te bewegen, de rechtvaardigen te versterken, en zijne liefde overvloediger onder de menschen uit te storten; en, ten einde Hem sterker nog uit te noodigen om hunne smee-kingen te verhooren, vereenigden zij met het gebed het vasten, waken, het dragen van haren boetkleederen, en andere strenge boetvaardigheden, zelfs hun bloed en leven Hem ten offer aanbiedende. « Mijn God, » schreef Pater Segneri in eene verzameling van innerlijke gedachten (1). « Ik bied U

(1) P. Segneri. *Lumières reçues dans l'oraison.*

mij zelve als een geringe daglooner aan, om in alle omstandigheden tot de nederigste diensten van uw huis gebruikt te worden : in de ziekten, welke gij de wereld moget verzenden; in sterften, aanstekelijke krankheden, ten einde aan diegenen het leven te behouden, die beter geschikt zijn om uwe eer te vermeerderen. Neem mij van de aarde weg, omdat ik in de wereld niets doe dan u vergrammen, ofschoon ik u zoo dikwijls beloofde te zullen dienen. Ziehier de overeenkomst welke gij, indien 't U beleeft, met mij moet aangaan om er mij toe waardig te maken. — In allen rampspoed welke mij overkomen zal, hoe pijnlijk, bitter en vernederend die ook zij, zal ik mij te binnen brengen dat gij u van mij bedient volgens het offer dat ik u gedaan heb, en door deze gedachte zal ik mij trachten te bevredigen, te troosten, te verheugen zelfs, indien uwe genade, zonder welke ik niets vermag, mij ter hulpe komt. Amen. »

Dit edelmoedige verlangen om zich, naar 't voorbeeld van Christus en der martelaren, geheel en gansch voor de uitbreiding en verheerlijking der Kerk op te offeren en zijn leven te geven, voegt vooral den Herders, volgens het woord Onzes Heeren : « De goede Herder geeft zijn leven voor zijne schapen : » *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis* (1). Hierom is het goed, dat zij die met de bestiering der zielen belast zijn, dikwijls aan God het offer van hun eigen bloed aanbieden, met

(1) Joan. X. 11.

een oprecht verlangen om het voor de verheerlijking Zijner Kerk te vergieten. 't Is niet te zeggen hoe voordeelig deze offerande voor de ziel, en hoe welgevallig aan God zij is, wijl volgens het woord des Zaligmakers « er geene grootere liefde is, dan zijn leven voor zijne vrienden ten beste te geven (1). »

Wij zullen een bewijs hebben dat ons verlangen naar den bloei en luister der Kerk edelmoedig is, indien wij in de oprechte gesteltenis verkeerren om, wanneer het ons blijkt Gods wil te zijn, de nederigste, vermoeiendste, zwaarste bediening voor het welzijn der H. Kerk aan te nemen. Het getal dergenen, die den martelaars-palm door 't storten van hun bloed verkrijgen, is in waarheid groot, want de Kerk telt ze bij millioenen; echter, zij die daartoe komen, door hun leven op te offeren onder 't gewicht van nederige bedieningen, met getrouwheid en volharding voor het welzijn der Kerk uitgeoefend, zijn nog talrijker, daar zij bloeiden op alle plaatsen en ten allen tijde. Tot den rang der eersten op te klimmen is hoogstens moeielijk; — dat is een voorrecht, waarmede God eenigen slechts heeft begunstigd, maar aan velen staat hij de genade toe van onder de tweeden te worden gerekend.

Indien wij dus eene bediening van dien aard bekleeden, en gegronde beweegredenen hebben om te gelooven, dat het meer gelijkvormig aan den wil van God is, dat wij daarin blijven, dan moeten wij het hoofd voor de beschikkingen der Voorzienigheid

(1) Idem. XV. 13.

nederbuigen, en voortgaan met geduldig dien last te dragen, ten koste van alle opofferingen, naar 't voorbeeld van Jesus Christus, die, op bevel zijns Vaders, het werk onzer Verlossing op zich genomen hebbende, het met volherding heeft voortgezet tot aan het vergieten van zijn bloed en het sterven op een eerloos kruis.

Het verlangen naar den bloei en den luister der Kerk moet 3° *ootmoedig* wezen, zoodat wij ons wel moeten herinneren dat, indien wij God al uit den grond onzes harten moeten vragen dat hij zijne heilige Bruid doe bloeien als in hare schoonste dagen, het ons echter niet geoorloofd is er aan te denken, de rampen te heelen welke haar bedroeven, zoo wij van God niet verkoren en geroepen zijn om daaraan de hand te leggen. Want, Joordien Jesus Christus ter verlossing der wereld gestorven is, daardoor den hemel met de aarde verzoend, de oude tusschen God en de menschelijke natuur bestaande vijandschap uitgewischt, den menschen genade verworven en onder hen het rijk der heerlijkheid hersteld heeft, heeft hij de heerschappij over de geheele Kerk ontvangen, wier hoofd hij geworden is (1). Dit voorrecht door den Vader aan Jesus Christus geschonken bevat, volgens de opmerking van den engelachtigen leeraar, twee zaken. De eerste, dat het hem toekomt aan de ledematen der Kerk, dat is, aan de geloovigen die haar uitmaken, door zijne genade, de kracht, de deugden en het leven

(1) Ephes. I. 22.

mede te deelen, op dezelfde wijs als in ons lichaam alle gevoel- en beweegkracht door het hoofd aan de leden medegedeeld wordt. De tweede, dat het Jesus Christus ook toekomt zijne ledematen te beheerschen en te bestieren, gelijk de mensch in zijne uiterlijke daden bestierd wordt door de gedachten en gevoelens, welke in zijn verstand zich bevinden, welks zetel men plaatst in het hoofd. 't Zij men dus den innerlijken invloed der genade beschouwt, waardoor de Kerk wordt levend gemaakt, of de uiterlijke bestiering, waardoor zij geregeerd wordt, 't is altijd Christus' werk, wien het alléén toekomt zijne geloovigen te heiligen volgens de beschikkingen zijner hoogst wijze raadsbesluiten.

Uit deze waarheid volgt nog, dat Jesus Christus alléén het recht heeft de tot verheerlijking der Kerk geschikte werktuigen te kiezen en te vormen, en dat niemand zich mag vermeten zich zelve in dit werk in te mengen, alvorens door hem verkozen te zijn. 't Is hier van pas het onderscheid te doen opmerken dat er bestaat tusschen onze eigene heiliging en die van een ander. Geldt het onze eigene heiliging, dan zijn wij zeker dat het Gods wil is dat wij daaraan arbeiden zullen, omdat hij, dezelve willende, onze medewerking eischt, welke daartoe volstrekt noodzakelijk is; maar, wanneer het de heiliging van anderen geldt, dan weten wij, in 't algemeen gesproken, niet of God zich daartoe van ons wil bedienen, omdat de Kerk en de Heiligen leeren, dat er tot de leiding der zielen goddelijke roeping noodig is. Zoo werden de apostelen geroepen tot

wien
mij
aang
uwe
schic
aan
soor
klee
mee
heb
die
we
ed
de
ze
va
st
K
d
b
e
g

wien Christus deze woorden sprak : « Niet gij hebt mij uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, en u aangesteld, opdat gij heêngaat en vrucht draagt en uwe vrucht blijve (1)... » Diezelfde roeping geschiedde ook aan de Bisschoppen en voornamelijk aan den Opperpriester, dien Christus in den persoon van Petrus hier op aarde als zijnen plaatsbekleeder heeft aangesteld. Ook de Herders en hunne medehelpers, door de Bisschoppen aangesteld, hebben deel in deze goddelijke roeping. Dat dan zij, die een zeker teeken hebben dat zij hun lastbrief van wegen den goddelijken wil bezitten, met de meeste edelmoedigheid de hand aan het verheven werk van de heiliging der zielen leggen; doch hij, wien deze zending niet is toevertrouwd, zou óf vermetel, óf van een valschen ijver bezield zijn, indien hij de stoutheid had van zich daarmee te bemoeien. De Kerk van Christus is dat geheimzinnige veld, dat den Verlosser ter bebouwing is toevertrouwd : men behoort den Meester van den oogst te bidden dat hij er werklieden heênzende, maar niet ons daarop be-geven, zonder er toe geroepen te zijn (2).

Het verlangen naar den bloei en den luister der Kerk van Jesus Christus moet 4° *bedaald* zijn. — Bij het lezen van de levens der Heiligen zien we, dat niets hen geweldiger trof, dan de eer der godsdienst door de goddeloozen met voeten getreden te zien : evenwel verloren zij de bedaardheid van geest niet,

(1) Joan. XV. 16.

(2) Matth. IX. 57. 58.

maar in alle voorvallen aan den wil van God overgegeven, onderwierpen zij zich in vrede aan de beschikkingen der Voorzienigheid. Dat is het tooneel, hoedanig de gesteltenis onzer harten zijn moet, in de rampen welke de Kerk kunnen overkomen. Wij moeten ons volmaakt kalm trachten te houden, ons geheel op den Heere verlatende, zonder nogtans op te houden te zuchten en God te smeecken, « dat zijn wil op aarde, gelijk in den hemel geschiede; » dat is, dat de menschen hier beneden de wet van liefde mogen beoefenen, gelijk de Heiligen in de heerlijkheid.

Wij moeten deze gesteltenissen op de volgende bemerkingen gronden : a) De Kerk is het Rijk, dat de Verlosser zich in de volheid des tijds verworven heeft, met den bepaalden wil, dat het nimmer vernietigd, eeuwig voortduren zal. Hoe groot het geweld der hel ook wezen mag, wij kunnen voor zeker houden, dat het tegen haar niets vermogen, en alles tot haar grootere zegepraal dienen zal. b) Christus bestiert zijne Kerk met volmacht in den hemel en op de aarde. Hij is volkomen meester der menschen, en kan doen wat hem behaagt : alles wat in de wereld geschiedt, is dus door hem beschikt of toegelaten, ter meerdere glorie der Kerk. Ons, wier licht zoo beperkt is ; ons, die slechts in zeer geringe mate de verhoudingen kennen, welke de verscheidene gebeurtenissen onderling hebben om dat hoogste en algemeene goed voort te brengen, hetwelk God daaruit ten bekwamen tijde trekken wil, -- ons schijnt het hard toe, dat de Kerk zoo

voortdurend gekweld en vervolgd wordt : maar de sluier, die onze oogen bedekt, zal eens wegvallen, en — dan zullen wij de waarheid dezer woorden zien : dat God géén kwaad toelaat, dan om er grooter goed uit te trekken.

Om dezelfde redenen, moeten wij alle soort van ontsteltenis uit ons hart verbannen en kalm blijven, wanneer eenige onvoorziene verhindering ons belet de begonnen werken voort te zetten. Soms tijds noodigt God, de getrouwheid zijner dienaren op de proef willende stellen, hen tot zekere ondernemingen uit ; doch als zij gereed zijn om de hand aan het werk te leggen, trekt hij, om zoo te zeggen, zijne orders in, en sluit hun elken weg tot de uitvoering af. Aldus handelde hij met den H. Ignatius en zijne gezellen, hen belettende zich naar Palestina te begeven om er het Evangelie te prediken ; en met den H. Antonius van Padua, toen hij naar Marokko stevende, en een geweldige storm hem in de haven terugwierp. Die Heiligen ontstelden zich niet, wanneer zij zagen, dat hunne gemaakte voornemens, om aan de goddelijke ingeving gehoor te geven, omvergeworpen wierden ; maar bedaard rustten zij in den schoot der Voorzienigheid, overtuigd als zij waren, dat God zich tevreden stelde met hun goeden wil. Dat het zóó ook met ons ga ; immers, de eenige zaak die wij beminnen moeten, als wij werken ondernemen en volbrengen, welke op de eer der Kerk betrekking hebben, is de allerheiligste en beminnewaardigste wil van God.

Ook behoort men bedaard te blijven, wanneer

men ten wille van God een last op zich genomen, en alle naarstigheid aangewend heeft om dien volmaakt te vervullen, de uitslag evenwel niet beantwoordt aan onze verwachting. Ditzelfde wedervoer den Verlosser, die zoo vele wonderen deed om der Joden hardheid te vermurwen en de vreeselijke wond der Farizeesche hoovaardij te genezen, en toch het grootste gedeelte daaruit aanleiding zag nemen, om zich nog meer in het kwaad te verstokken. Dit moet ons een groote troost zijn, wanneer wij, na aanhoudend voor het welzijn der Kerk werkzaam geweest te zijn, geen vrucht er uit trekken. Alsdan moeten wij in ootmoed Gods ondoorgrondelijke oordeelen aanbidden, die de harten der menschen in zijne handen heeft, en ze keeren kan gelijk 't hem behaagt, ons dit woord van den H. Gregorius te binnen brengende : « dat God zijne getrouwe dienaren vergelden zal, niet naar de vruchten die zij voortgebracht, maar volgens den arbeid dien zij besteed zullen hebben : *Non secundum fructum, sed secundum laborem.*

Eindelijk, de laatste hoedanigheid welke het verlangen naar de uitbreiding van den luister der Kerk bezitten moet, is dat het *algemeen* moet wezen, dat is, zich uitstrekken tot de geheele Kerk, en niet bloot tot eenige harer deelen, welke God niet bekend gemaakt heeft als hem altijd te moeten toebehooren. Men moet de Kerk beminnen als de Bruid van Jesus Christus, het voorwerp zijns welbehagens, het werktuig zijner verheerlijking, en derhalve moeten wij haar geheel en gansch, zon-

der uitneming, met onze verlangens omvatten. — Zij wordt in drie takken verdeeld : in de strijdende Kerk hier op aarde, in de lijdende en gezuiverd wordende Kerk in het Vagevuur, en in de triomferende Kerk in den Hemel. De liefde van den Christen moet zich tot elk dezer, zonder beperking, uitstrekken, gelijk ook zijn verlangen om voor haar zijn zweet en bloed te storten.

De Strijdende Kerk zal voortbestaan tot aan het einde der eeuwen, in weerwil der woede van de helsche machten; en de Christen kan zeker zijn dat zij, in het algemeen genomen, zonder eenigerlei bepaling van plaats, is daargesteld als het groote werktuig van Christus' verheerlijking; maar niet zeker kan hij zijn omtrent zekere gedeelten der Kerk in het bijzonder, op eene of andere bepaalde plaats bestaande; immers weet hij niet, of God die niet verwerpen zal om zijn Rijk op andere plaatsen uit te breiden, zooals al te dikwijls heeft plaats gehad! Evenwel is het goed op te merken, dat de Kerk op eene steenrots gegrondvest is, waartegen de krachten der hel nimmer zullen vermogen, — op den H. Petrus namelijk en de Pausen van Rome, zijne opvolgers. En daar de Zetel van Petrus niet kan bezwijken, zoo kan men zeggen dat hij het wezenlijke deel van Christus' Kerk is, terwijl niet één der overige gedeelten, afzonderlijk genomen, als zoodanig beschouwd kan worden. De getrouwe Christen moet alzoo eene liefde, eene gehechtheid en een eerbied zonder grenzen in zich aankweeken en voeden voor den Heiligen Stoel en den Paus van Rome.

De ware leerling des Zaligmakers zal niet ophouden met welgevallen dat deel der Kerk te beschouwen, hetwelk zijn einde reeds bereikt en zijne volmaakte schoonheid verworven heeft; hij zal zonder ophouden het verlangen in zich opwekken, dat de ledematen der strijdende Kerk tot eene volkomene volmaaktheid mogen geraken, en dat aldus het Rijk van Jesus Christus kome, om zijn zegepraal te voltooien in de eeuwen der eeuwen.

Maar, dewijl dit niet in vervulling gaan kan, zonder alvorens al het geschapene verga, de mensch sterve en zijn lichaam tot stof vertere; zonder eindelijk het heelal vernieuwd en geoordeeld worde, zoo zullen deze groote gebeurtenissen ook eenvoorwerp der verlangens van den Christen uitmaken, daar hij weet, dat dit het van God gestelde middel is om te komen tot de volheid der heerlijkheid van Jesus Christus. Hierom zal hij op aarde leven, alsof hij elken dag alles verlaten en op den oogenblik sterven moest; zonder lange plannen te maken, zal hij deze woorden des goddelijken Meesters steeds gedenken: » Dat uwe lenden omgord zijn, en de lampen brandend in uwe handen . » *Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris* (1).

Dusdanig moet ons verlangen naar den bloei en luister der Kerk wezen: *Oprecht, edelmoedig, bedaard, algemeen*. Wie hiervan verslonden wordt, kan met David zeggen, dat de ijver van Gods huis hem verslindt (2), en dat hij deelneemt in de gene-

(1) Lucas. XII. 35. — (2) Psalm. LXIII. 30.

genheden van Jesus-Christus, die zijne genoegens vindt in de Kerk, « zijne Vriendin, zijne Duif, zijne vlekkelooze Bruid (1). » Wie integendeel ongevoelig voor de belangen der Kerk is, of een valschen ijver voor haar koestert, toont dat hij geen kind der liefde is.

O Allerzoetste Jesus! hoeveel ben ik aan uwe goedheid verschuldigd, mij te hebben doen geboren, gevoed worden, te doen opgroeien en opvoeden in den schoot uwer Kerk. Laat anderen zich beroemen, dat zij tot een machtig rijk dezer aarde behooren; wat mij betreft, ik vind wel andere reden tot roemen in het geluk van te behooren tot het rijk uwer liefde. Dit is het eenige rijk waartegen geene aardsche of helsche macht ooit zal vermogen. Het is het door u verkoren werktuig om u te verheerlijken, en het voorrecht, den onderdanen van dit groote rijk voorbehouden, is, in wezenlijkheid kinderen des lichts te worden!

Koninginne des Hemels, heb medelijden met uwen onwaardigen zoon, en help mij deze genade verwerven. Amen.

Hoofdstuk VIII.

Teekenen der goddelijke liefde.

Ofschoon niemand, zonder bijzondere veropenbaring, de zekerheid hebben kan dat hi in staat van

(1) Cant. V. 2

genade is, zoo zijn er toch zekere teekenen, die ons genoegzame redenen geven om ons gerust te stellen en ons ten volle op de goddelijke barmhartigheid te verlaten.

Een dier voornaamste teekenen is de zorg, die wij aanwenden om de wet Gods te onderhouden. — Er bestaat een nauw verband tusschen hare onderhouding en de goddelijke liefde, aangezien het, volgens de H. Schrift en de H. Vaders, twee onafscheidelijke zaken zijn, en de eene noodzakelijk de andere insluit. « Indien gij mij lief hebt, » zeide de Zaligmaker, « onderhoudt dan mijne geboden: » *Si diligitis me, mandata mea servate* (1). « Die mijne geboden heeft en ze bewaart, die is het, die mij lief heeft: » *Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui diligit me* (2). « Zoo iemand mij lief heeft, hij zal mijn woord bewaren: » *Si quis diligit me, sermonem meum servabit* (3). En integendeel, « die mij niet lief heeft, bewaart mijne woorden niet: » *Qui non diligit me, sermones meos non servat* (4). Door deze verscheidene teksten leert ons de Zaligmaker, dat zijne liefde de vervulling der wet insluit, en dat deze vervulling de liefde vooronderstelt.

Ook leeren de Heiligen ons eenstemming, dat de ware liefde Gods niet moet afgemeten worden naar de inwendige gevoelens welke wij ontwaren, maar

(1) Joan. XIV. 15.

(2) *Ibid.* 20.

(3) *Ibid.* 23.

(4) *Ibid.* 25.

naar de werken die wij doen, en naar het lijden dat we verdragen om den goddelijken wil te volbrengen. « Indien gij mij vraagt, » zeide de H. Teresia, « hoe men de liefde Gods verkrijgt, zal ik u antwoorden dat dit geschiedt door het oprechte besluit om voor God te werken en te lijden, en door de getrouwheid waarmede men dit besluit ten uitvoer brengt, wanneer zich daartoe de gelegenheid aanbiedt (1). »

« De liefde Gods, » schrijft de H. Gregorius, « is nimmer ledig. Wanneer zij eene ziel waarlijk vervult, laat zij niet na in dezelve groote zaken uit te werken. Indien de liefde niet werkt, maar werkeloos blijft, moet men aannemen dat het geene ware liefde, slechts eene liefde is in schijn : » *Numquam est amor Dei otiosus, operatur enim magna, si est ; si vero renuit operari, amor non est.* » Hetgeen ons de grootste zekerheid, die wij in deze wereld bezitten kunnen, in de genade van God te zijn, geven kan, » zegt de H. Franciscus van Sales, « is niet het gevoel dat wij van zijne liefde hebben, maar de zuivere en onherroepelijke overgeving van geheel ons wezen in zijne handen, en het vaste besluit van nimmer in eenigezonden, 't zij groote of kleine, toe te stemmen. »

« Wanneer de liefde Gods zich van onze ziel heeft meester gemaakt, » schrijft de H. Joannes Chrysostomus, « brengt zij in haar een onverzadelijk verlangen voort, om voor het beminde voorwerp te

(1) *Fond. C. X.*

werken. Hoe groot ook de werken zijn die zij verricht, hoe langdurig ook de tijd dien zij tot zijne dienst besteedt, dat alles schijnt haar niets te zijn; altijd klaagt zij te weinig te doen; en, was 't haar geoorloofd zich te vernietigen, ten einde voor God te sterven, dat zou hare grootste vertroosting zijn. Zij houdt alles voor nutteloos wat zij doet; 't schijnt haar als leefde zij in ledigheid, wijl de liefde haar leert wat God verdient. Bij dit licht ziet zij de gebreken harer handelingen, en deze kennis haar toonende, hoe onedel hare manier van doen is voor een Heer zoo groot, trekt zij uit alles reden van schaamte. Op dezen trap is er de ziel verre van af om gedachten van ijdele glorie of van vermetelheid op te vatten, of om anderen te veroordeelen. »

Inderdaad, de liefde is een gevoelen, dat zijne wortelen heeft in de verborgenste diepte van het hart; het openbaart zich echter door de zorg, welke de Christen aanwendt om de geboden van God te onderhouden. Dusdanig was de liefde der Apostelen en der Martelaren. Dewijl zij Jesus Christus oprecht beminden, brachten zij alles ten offer om zijnen wil te volbrengen.

Leggen ook wij ons toe, om met nauwgezetheid de goddelijke wet te onderhouden, en dulden wij niet dat eenige ongeregelde genegenheid ons verleide om dezelve te overtreden. Zijn wij vooral op onze hoede tegen onze eigenliefde, welke de bronader van alle verkeerde gevoelens en het venijn der liefde is. « Hij, » zegt de H. Augustinus, « die de Hemelsche Stad in zijn hart wil doen verrijzen,

moet beginnen met de ongeregelde liefde jegens zich zelven te beteugelen, vermits die gelukzalige Stad zich niet dan op de puinhoopendier ongeregelde liefde verheffen kan. Indien de Christen echter, in plaats van een zoo belangrijk werk te ondernemen, aan de listen der eigenliefde toegeeft, en daaraan voldoening zoekt te geven, dan verheft hij in zijn hart eene stad van slijk, gebouwd op de miskenning van God, welke niet kan missen ineen te storten, en dengene, die ze opgetrokken heeft, onder hare puinen te begraven (1). »

De ware liefde Gods besluit in zich een wezenlijke onthechting van alle geschapene zaken en eene oprechte aangekleefdheid aan God, die onze schat en erfdeel wordt. Waaruit volgt, dat een ander teeken der goddelijke liefde is, — in den grond onzes harten een voortdurende walg voor de dingen der aarde, en daarentegen een gevoel van welbehagen voor het hemelsche te ondervinden. « Indien gij met Christus verrezen zijt, » schrijft de H. Apostel Paulus aan de Kolossers, « zoo zoekt wat boven is, waar Christus is zittende aan Gods rechterhand; zint op wat boven, niet wat op aarde is (2). » En aan de Philippiërs: « Ik acht alles nadeel, om de overtreffende kennis van Jesus-Christus, mijnen Heer; om wille van wien ik dat alles verloren heb en als drek acht, opdat ik Christus gewinne... (3) » — « Wat zijn rijkdom-

(1) *De Civit Dei*; Lib. XIV. C. XXVIII.

(2) *Colos.* III. 1. 2.

(3) *Philip.* III. 8.

men, wat zijn vermaken, wat is eer, » riep de H. Franciscus van Assisië uit, « God is mij alles. » — « Hoe vuil schijnt mij de aarde, als ik den Hemel beschouw, » zeide de H. Ignatius van Loyola; *Quam mihi sordet tellus dum cælum aspicio!*

Een derde kenteeken der liefde Gods is de geest van onderwerping, dien de ziel te midden van het lijden bewaart. Aangezien de mensch voor geluk geschapen is, ontwaart hij steeds eene neiging naar genoegens, en eene afgekeerdheid voor 't geen hem doet lijden. Wie dus met moed zijne lippen aan den bitteren kelk brengt, dien Christus zijnen uitverkorenen aanbiedt, mag zeker vertrouwen, dat hij niet in de duisternis, maar in het licht wandelt; dat hij niet door de natuur, maar door de genade geleid wordt; zich niet door de eigenliefde laat medeslepen, maar door Gods liefde. « Geen betere proef, » zegt de H. Augustinus, « om het kaf van het goede koorn op den dorschvloer van Christus te onderscheiden, dan het geduldig en grootmoedig verdragen des lijdens en der verachting : die deze met vasten moed verduurt, is koorn; die zich er door vervoeren laat, kaf. » — « Indien God u veel laat lijden, » zeide de H. Ignatius van Loyola, « toont hij groote plannen met u te hebben, en zeker te willen dat gij een heilige zijt. En zoo gij verlangt een groote heilige te worden, bidt dan, dat hij u veel lijden verzende, omdat er geen hout bekwaamer is om het vuur der goddelijke liefde voort te brengen, dan het heilige hout des kruises. » De H. Aloysius van Gonzaga verzekerde, « dat er geen

duidelijker teeken bestaat, en waaruit men met meer zekerheid kan besluiten, dat iemand tot het getal der uitverkorenen behoort, dan wanneer men hem een voorbeeldig leven ziet leiden, en hij terzelfder tijd door kwellingen en lijden wordt beproefd. » — « Wilt gij weten, » voegt er de H. Vincentius van Paulo bij, « hoe 't met u ten aanzien der liefde Gods staat? Ziethier dan de teeken en : hoe meer de ziel toeneemt in de goddelijke liefde, hoe meer ook in haar toeneemt het verlangen om te lijden en verootmoedigd te worden. Dit zijn de zekerste teeken en van het heilige vuur; al het overige is slechts rook. » Dezelfde waarheid wordt ons met andere woorden in den brief van den H. Apostel Jacobus geleerd : « Het geduld maakt het werk volmaakt : » *Patientia opus habet perfectum* (1).

Uit dien hoofde koesterden de Heiligen eene zoo hooge achting voor het lijden. — Eens dat de Zaligmaker, aan den H. Joannes van het Kruis verschenen zijnde, hem vroeg, welke belooning hij wenschte te ontvangen voor zoovele vermoeienissen en werken als hij te zijner liefde onderstaan had, gaf hem de Heilige ten antwoord : « Ik vraag u niets dan te mogen lijden en om uwent wille veracht te worden : » *Domine, pati et contemni pro te.* — « Of lijden of sterven, mijn God ! » riep de H. Teresia uit. En de H. Magdalena van Pazzi : « Niet sterven, Heer, maar lijden ! » — Wat, na zulke voorbeelden, van die christenen te zeggen, die niet de geringste

(1) Jacob. I. 4.

wederwaardigheid met geduld weten te verdragen, en om het minste zich kwellen, vertoornen en den moed laten zinken?

Een ander teeken, eindelijk, der goddelijke liefde is : een geest van oprechte, gemoedelijke liefde jegens den evennaaste. — Dit is de leer van Christus zelven, die de broederlijke liefde als het kenmerkend teeken der Christenen stelde. « Hieraan zullen allen erkennen, » zeide de Zaligmaker, « dat gij mijne leerlingen zijt, zoo gij liefde hebt tot elkander : » *In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem* (1). De H. Hieronymus meldt ons dat, wanneer de H. Joannes Evangelist, in zijn hoogen ouderdom, aan de heilige bijeenkomsten, zonder in de armen zijner leerlingen ondersteund te worden, geen deel meer nemen, noch in lange toespraken meer uitweiden kon, zich tevreden stelde met gedurig deze woorden te herhalen : « Mijne kinderkens, hebt elkander lief. » Gevraagd, waarom hij telkens diezelfde les herhaalde, antwoordde de Apostel : « Dit is het gebod des Heeren, en zoo wij dit nakomen, is het genoeg. » — Ditzelfde leert ons de H. Paulus in deze woorden : « Die zijnen naaste lief heeft, heeft de wet vervuld (2). »

De Christen, die den geest van liefde niet heeft, moet zich derhalve niet vleien tot het getal der vrienden Gods te behooren. — Tevergeefs zou hij in

(1) Joan. XIII. 35.

(2) Rom. XIII. 8.

tranen, onder lijfkastijdingen en vasten verkwijnen; indien hij de ingewanden zijns medelijdens voor zijnen naaste niet opent, zal hij geen deel met Christus hebben. « Die zegt, dat hij God bemint, en zijnen broeder haat, is een leugenaar. Hoe kan hij God beminnen, dien hij niet ziet, wanneer hij zijnen broeder, dien hij ziet, niet bemint (1)? » Laten wij uit deze H. Godsspraken besluiten, dat, indien wij naar de goddelijke liefde verlangen, wij onze ziel met broederlijke liefde moeten vervullen, en alles uit ons verwijderen, wat haar kwetsen kan. Zoo handelden de eerste Christenen, waarvan Tertulianus getuigt, dat zij elkander zulke onbewimpelde bewijzen van liefde gaven, dat er de heidenen zelfs verbaasd over stonden.

O, allergeoedertierendste Jesus, kom met uwe genade dit arme schepsel te hulp, dat niet anders schijnt te kunnen dan u te beleedigen! Hoe ongelukkig ben ik, dat ik voorheen zoo dikwijls en grovelijk uwe wet overtreden heb. Ik ben vast besloten dezelve voortaan diep in mijne ziel te drukken en te bewaren al het overige mijns levens. « Ik zal haar getrouw in mijn hart verbergen : » *Adscendam in corde meo eloquia tua.* Waartoe zouden mijne liefdebetuigingen dienen, indien ik er mij niet op toeleigde om uwen wil te volbrengen. Om de verdiensten van uw lijden en uwen dood op het kruis, sta mij toe, Heere, u te beminnen, niet slechts met de lippen of met woorden, maar door werken

(1) Joan. IV. 20.

en in waarheid. Ik vraag u geene geestelijke zoetigheden, maar ik bid u mij de genade te verleenē om den weg uwer geboden getrouw te volgen. — Maria, mijne Koningin en Moeder, ik smeeek u, om de liefde welke gij uwen goddelijken Zoon toedraagt, mij de gunst te verkrijgen in alles zijnen wil te volbrengen en eeuwiglijk hem te beminnen. Amen.

Hoofdstuk IX.

Trappen der goddelijke liefde.

Elke deugd is het eigen, bemerkt de H. Gregorius, trappen (*graden*) te hebben, omdat het begin, de voortgang en de volmaaktheid onderling onderscheiden zijn (1). — Deze bemerking is ook toepasselijk op de liefde, de koningin van alle deugden. « De liefde, » zegt de H. Augustinus, « wordt geboren om tot de volmaaktheid te komen. Na geboren te zijn, wordt zij gevoed; gevoed wordende neemt zij toe in sterkte; en na gesterkt te zijn, komt zij tot volmaaktheid (2). »

De H. Thomas onderscheidt in de goddelijke liefde drie trappen, waarvan hij den eersten noemt de *beginnende* liefde; den tweeden, de *toenemende*; den derden, de *volmaakte* liefde.

De *beginnende* liefde is de liefde dier Christenen,

(1) Homil. XV. in Ezech.

(2) Tract. V. in Epist. Joan.

die hun voornemen bepalen bij het vluchten van grove fouten, doch weinig zich bekreunen om de kleine. De *toenemende* liefde is de gesteltenis diergenen, die, na de merkelyk ongeregelde neigingen reeds onder bedwang gebracht te hebben, zich moeite geven om ook de minder kwade neigingen uit hun hart te roeien, en zich zelfs geweld aandoen om daarover een voortdurend gebied te verkrijgen. De *volmaakte* liefde, eindelijk, is de staat diergenen, die de overwinning over alle verkeerde neiging behaald hebbende, in God rusten en zijne zoete vereeniging genieten (1).

Alzoo, de liefde welke *begint*, vordert noodzakelyk het vluchten van *grootte* zonden; die welke *toeneemt*, moet zich zooveel mogelijk voor *kleine* zonden wachten; de *volmaakte* liefde, eindelijk, vordert bovendien de overwinning over alle verkeerde neiging, en dat men van niet ééne fout, welke ook, eene *gewoonte* heeft. Deze leer van den H. Thomas stemt met deze uitdrukking van den H. Augustinus overeen : *Perfectio charitatis, nulla cupiditas* : « De volmaaktheid der liefde is de afsnijding van alle begeerlijkheid. »

De H. Franciscus van Sales, na aangetoond te hebben, dat de liefde Gods altijd, in iederen Christen, de bovenhand over elke andere neiging hebben moet, onderscheidt die liefde, op gelijke wijze, in beginnende, meer gevorderde en volmaakte. -- De *beginnende* liefde is, volgens de leer van dezen Hei-

(1) S. Thomas. 2. 2. 9. 24. art. 9 in Corp.

lige, die der zielen, welke, hoewel God beminnende, met hem toch ook nog andere, — ijdele, overtollige en gevaarlijke zaken beminnen, die hem niet geval-
lig zijn. Hij vergelijkt die zielen bij zeer jonge vrouwen, die inderdaad haren echtgenoot wel lief-
hebben, maar met hem tevens feesten, bals, plezieren en andere zaken beminnen, welke zaken niet naar den smaak van dien echtgenoot zijn. De *meer gevorderde* liefde is die der zielen, welke, ofschoon ont-
daan van de genegenheid voor overtollige en ijdele zaken, zich niettemin op een ongeregelde wijze aan zaken hechten, die uit haren aard goed en aange-
naam aan God zijn. Zoo kan men zijne ouders, zijne kinderen, zijne vrienden, die God nogtans gebiedt lief te hebben, op eene te verre gaande wijze beminnen — ja zelfs de geestelijke oefeningen. Eindelijk, de *volmaakte* liefde is het eigendom dier grootmoedige zielen, welke slechts datgene beminnen wat aan God behaagt, en op die wijze als 't hem behaagt; of — zoo zij nog andere zaken met God beminnen, be-
minnen zij die niet dan in hem en om hem.

« Men moet wel in acht nemen, » zegt de H. Teresia, « dat de ware liefde Gods niet bestaat in dien smaak, in die tranen, in die gevoelens van gods-
vrucht, waarnaar wij meestentijds verlangen, maar in een vast besluit en levendig verlangen in alles aan God te behagen; te trachten hem niet meer te beledigen, en zooveel in ons is zijne glorie te be-
vorderen. »

Op die wijze begreep haar ook de H. Joanna van Chantal. — Vernomen hebbende, dat een harer

religieusen als vervuld van liefde jegens God werd aangezien, omdat zij buitengewone vertroostingën genoot, schreef zij in dezer voege aan hare overste : « Dat goede kind heeft hoog noodig uit zijn dwaling gebracht te worden. Het meent op een hoogen trap in de liefde Gods te staan, en heeft nogtans niet veel deugd. Ik denk dat die vurigheden welke het ondervindt, van de natuur en uit eigenliefde voortkomen. Men moet het leeren, dat de ware, degelijke liefde niet in het smaken van zoetigheden bestaat, maar in de nauwgezette naleving der regelen en in de getrouwe beoefening der gegronde deugden, dat is, in het blijmoedig aannemen der verachting; in het verdragen van beledigingen en tegenspoeden; in het vergeten van zijn eigenzelve; in eene liefde, welke van niemand dan van God gekend wenscht te zijn. Op deze wijze alleen bemint men in waarheid, en zoodanig zijn de onfeilbare teekenen der goddelijke liefde. God behoedt ons voor die gevoelige liefde, welke ons voor ons zelve doet leven, terwijl de ware liefde geleidt tot den dood (1). Is men er toe gekomen, zijn hart geheel op God te stellen, dan legt het de genegenheid af voor elke andere zaak, vindt nergens anders geluk, en bekommert zich om niets dan om God, terwijl het alles vergeet wat zijn eigenbelang betreft. »

« Wanneer mij iets van het geschapene troost verschaft, » schrijft de H. Bernardus, « durf ik niet

(1) D. i. tot den dood, het sterven aan ons eigenzelve.
Vert.

bij mij zelven zeggen, dat de liefde Gods in mij blaakt. » En de H. koningin Esther, — richtte zij niet, te midden des vorstelijken luisters, deze woorden tot God : Gij weet Heer, dat ik geen genoegen of vermaak geschept heb in den roem van eene kroon te dragen, noch in den luister der koninklijke majesteit, noch in 's konings prachtige feestmalen; nooit, sedert den dag dat ik hier heen gevoerd werd, tot heden toe, heb ik troost gevonden dan in u mijn Heer en mijn God (1) ! ?

« Zoodra een mensch tot de volmaakte liefde gekomen is, » schrijft de H. Joannes Chrysostomus, « wordt hij als was hij alléén op aarde. Hij acht den roem niet hooger dan de schande; veracht de bekoringen en het lijden, en heeft geen verlangen meer. Nergens steun, troost, of rust meer vindende, loopt hij onvermoeid dengene na, dien hij lief heeft; zoodat hij, 't zij hij werkt of eet, waakt of slaapt, en in elk zijner verrichtingen, geen ander doel heeft dan zijn' welbeminde te vinden, omdat zijn hart daarheen getrokken wordt, waar zijn schat zich bevindt. »

Wie dus verlangt tot de volmaakte liefde van God te komen, moet zijn best doen, alle ongeregelde genegenheid, hoe gering die ook zij, uit zijn hart te rukken en niets te beminnen dan in en om God, deze spreuk van den H. Augustinus gedachtig : » Dat hij God niet genoeg bemint, die met hem nog iets bemint, wat hij om hem niet bemint : » *Minus te*

(1) Vergel. Esther. XIV. 15. 17.

amat, qui tecum amat aliquid, quod propter te non amat.

« De liefde is sterk als de dood, » zegt de H. Geest, « onverbiddelijk als het graf is haar ijverzucht. Hare lampen zijn lampen van vuur en vlammen. De vele wateren (*der kwellingen*) hebben de liefde niet kunnen uitblusschen, de stroomen (*des lijdens*) zwelgen haar niet in. Gaf de mensch have en goed weg om de liefde (*te verkrijgen*), men zou als niets het achten (1). »

« Welke deugd eene ziel ook bezitte, » merkt de H. Joannes Chrysostomus op, « zoolang zij nog door genegenheid, zelfs aan de kleinste zaak is gebonden, zal zij nimmer tot de vrijheid der goddelijke vereeniging geraken, even gelijk een vogel, door een lichten, fijnen draad of keten gebonden, steeds weerhouden wordt, en nimmer vrij kan vliegen, zoo hij dien band niet breekt. » O, welk medelijden boezemen zekere, als zoo vele prachtige schepen, rijk met deugden en goddelijke gunsten beladen zielen niet in, die bij gemis aan genoegzamen moed, om aan eenige nog kleine neigingen, kleine gehechtheden te verzaken, niet tot de haven der goddelijke vereeniging kunnen komen, terwijl hiertoe het verbreken van dien aanhechtings-draad voor haar genoeg wezen zou. Want, is de ziel eenmaal van alle aanhechting aan de schepselen losgemaakt, kan God niet in gebreke blijven zich geheel aan haar mede te deelen.

(1) Cant. VIII. 6. 7.

« Om tot de goddelijke vereeniging te komen, » schrijft de H. Catharina van Siéna, « zijn de tegenheden, welke God ons overzendt, noodzakelijk. Zij zijn het middel, waarvan hij zich bedient om onze kwade neigingen uit te roeien. Wij hebben ten hoogste behoefte aan minachting, beleedigingen, smaad en miskenningen, ziekten, armoede, verlatenheid van ouders en vrienden, bekoringen des duivels en zoovele andere der natuur tegenstrijdige zaken, om ons in het overwinnen onzer ongeregelde gevoelens te helpen. »

O mijn Jesus! vernietig door het vuur uwer liefde al hetgeen ongeregeld is in mijn hart. Ik verzaak voor altoos aan de valsche genoegens der aarde, en verlang niets anders dan te rusten in u, oneindige beminnelijkheid en goedheid! Ach! wanneer zal ik het geluk hebben vóór uw aangezicht te verschijnen? Wanneer zal het mij vergund zijn, mij met uwe schoonheid te verzadigen? Wanneer zal mijne ziel haren duisteren kerker verlaten, ten einde zich met de Engelen en Heiligen te vereenigen om uwen Naam te verheerlijken? Wanneer zal ik van uit dit tranendal overgaan in uwe woning, om eeuwig de gezangen van blijdschap en vreugde te zingen in de woontenten der Rechtvaardigen? Gelukkig zij, die met u wonen Heer! Gelukkig, die gij uitverkoren en gesteld hebt in uw erfdeel; zij zullen u loven en beminnen door alle eeuwen heen! Mijne ziel kwijnt van verlangen om in te gaan in uwe tabernakelen, het verblijf aller deugden! Verleen mij, o goede Jesus, de genade in uw huis te wonen alle de dagen

mijn
mij u
mij
liefde

ge
we
ze
in
da
on
in
g
e
«
/
z
v

mijns levens. — Maria, mijne Moeder, bid voor mij uwen welbeminden Jesus, en gewaardig u voor mij te verkrijgen de genade van eeuwig in zijne liefde te rusten. Amen.

Hoofdstuk X.

Middelen om de goddelijke liefde te verkrijgen
en te beoefenen.

EERSTE AFDEELING.

Eerste middel : Het Gebed.

De mensch kan op den weg der goddelijke liefde geen voet verzetten, zonder daartoe geholpen te worden door de genade. — Wij kunnen wel uit ons zelven den weg des verderfs optreden, en ons zelven in alle misdaden neêrstorten : wij hellen van natuur daartoe over, en daartoe is 't genoeg de neiging onzer driften te volgen. Maar, wie is uit zich zelven in staat, eene enkele daad te verrichten, eene enkele gedachte op te vatten, welke hem dienstig is ten eeuwigen leven? « Zonder mij, » zegt Christus, « kunt gij niets doen : » *Sine me nihil potestis facere* (1). « Wij zijn van ons zelven niet bekwaam, » zegt de Apostel, « iets te bedenken als uit ons zelven, maar onze bekwaamheid is uit God (2). » Gelijk

(1) Joan. XV. 5.

(2) II. Cor. III 5.

het nu een punt des geloofs is dat wij op den weg der goddelijke liefde geen stap doen kunnen, zonder daarin door de genade te worden geholpen; zoo moeten wij ook voorzeker houden, dat God, volgens den gewonen regel, deze genade niet verleent, dan aan diegenen die er hem om vragen. « Wij gelooven, » zegt de H. Augustinus, « dat niemand hulp verdient dan die bidt : » *Nullum credimus nisi orantem auxilium promereri* (1). « Vraagt, » zegt Jesus Christus, « en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden (2). » « Derhalve, » merkt de H. Teresia op, « die niet vraagt, verkrijgt niet; die niet zoekt, vindt niet; en die niet klopt, zal nooit de deur zien opengaan. »

Maar, indien het gebed noodzakelijk is om de goddelijke genaden te verwerven, het is evenzeer krachtdadig om er ons al de schatten van te verzekeren. De Zaligmaker heeft het ons beloofd, in deze woorden door den H. Markus vermeld: « Daarom zeg ik u : alles wat gij biddende mocht vragen, gelooft dat gij het verkrijgen zult, en het zal u geworden (3). » Wij lezen ook bij den H. Joannes : « Voorwaar, voorwaar zeg ik u : indien gij den Vader om iets in mijnen naam zult bidden, hij zal het u geven (4). » — « Het gebed is slechts ééne zaak », zegt Theodoretus, « doch dient om alle goederen

(1) S. Aug. Lib. III. de Eccles. dogm. Cap. LVII.

(2) Matth. VII. 7.

(3) Marc. XI. 24.

(4) Joan. XVI. 24.

te verkrijgen ». — « Het klimt op tot den troon van God », zegt de H. Augustinus, « en doet over ons neêrkomen den regen der goddelijke barmhartigheid. » — Eene ziel van gebed is tot alles bekwaam, en kan met den Apostel zeggen : « Ik kan alles in hem, die mij versterkt (1). »

Hoe groot ook onze ellenden zijn, hoe vreeselijk de aanvallen onzer driften, indien wij vaststaan in de beoefening des gebeds, zullen wij over alle hinderpalen zegevieren, en onfeilbaar vooruitgaan op den weg der goddelijke liefde. « De ziel die in het gebed volhardt, » zeide de H. Teresia, « ofschoon zij ook vele zonden heeft bedreven en aan talloos vallen is blootgesteld ; hoezeer de duivel haar ook op duizenderlei wijzen aanvalt en met bekoringen kwelt, — zij kan verzekerd zijn, dat de Heer haar vroeg of laat uit alle gevaren redden, en in de haven der zaligheid brengen zal. » — Maria van Egypte beleed aan den H. Abt Zozymus, dat zij na hare bekeering, gedurende zeventien jaren, aanhoudende verschrikkelijke bekoringen geleden had ; maar dat zij, in het gebed zich aan God aanbevelende, er nooit onder bezweken was, en integendeel, zich elken dag in de goddelijke liefde meer bevestigd had.

Doch wee den Christen, die den geest des gebeds niet heeft ! Steeds zal hij meer en meer in zijne godsvrucht verflauwen, en ongemerkt zich in den afgrond der zonden storten. De H. Teresia

(1) Philipp. IV. 15.

verhaalt van haar zelve, dat zij, na eenigen tijd het gebed nagelaten te hebben, welhaast in velerlei kleine gebreken begon te vallen, die elken dag meer macht op haar hart kregen, zoodat zij ze er niet uitroeien kon. De heilige zegt zelfs, dat God haar openbaarde, dat zij als zij in dezen staat voortgegaan was, ontwijfelbaar in haren eeuwigten ondergang gesleept zou geworden zijn. Het gebed is het zalige fornuis, waar het vuur der goddelijke liefde ontstoken en onderhouden wordt; de ziel die zich daarop niet toelegt, komt tot een staat van laauheid, welke het den duivel gemakkelijk maakt, haar door zijne list te overwinnen en in het kwaad te storten. — Ziedaar de reden, welke dien vijand der menschen aanzet, al zijne krachten in te spannen, om ons van het gebed af te trekken: hij weet dat het een onoverwinnelijk wapen tegen zijne schichten is, en legt alles in 't werk, om het uit onze handen te rukken.

Om in de goddelijke liefde voortgang te maken, is het vooral van belang, zich aan het inwendige gebed, — de overweging — toe te wijden, omdat in deze oefening, meer dan in elke andere, de ziel door het licht des hemels verlicht, en het heilige vuur, zegt de Profeet-Koning, in ons hart ontstoken wordt. *In meditatione mea exardescit ignis* (1).

Gerson schrijft, « dat het, buiten een mirakel, onmogelijk is christelijk te leven, zonder de eeuwige waarheden te overdenken ». Ook zeide de H. Ber-

(1) Psalm. XXXVIII. 4.

nardus : « Wie niet mediteert (*overdenkt*), haat zich zelve niet, omdat hij ten opzichte van zich zelve geheel onwetend is ». — Het inwendige gebed regelt de neigingen der ziel, en richt onze handelingen naar God. Zonder hetzelfde, hechten onze genegenheden zich aan de aarde, en deze onze genegenheden medetreckende, komt weldra alles in verval.

De vier uitersten van den mensch, — de Dood, het Oordeel, de Hel, de Hemelsche glorie, zijn eene nuttige stof tot overweging; voor den ijverigen christen is er echter niets verkieslijker dan de overweging van het lijden en den dood des Zaligmaars. De H. Franciscus van Sales noemt Calvariï den berg der minnaars. Allen die Jesus liefhebben, vinden hun genoeg en op dien berg, waar zij geene andere lucht inademen, dan die dergoddelijke liefde.

Ook de verzuchtingen, de inwendige afzonderingen, helpen veel om den geest des gebeds levendig en opgewekt te houden, en om de ziel voortdurend op God te vestigen. « Door deze is het, » zegt de H. Franciscus van Sales, « dat het werk onzer volmaking aanvangt, toeneemt en zich staande houdt. — De verzuchtingen zijn zekere verheffingen van den geest tot God, en hoe heviger zij zijn, hoe beter. De afzonderingen zijn eenige innerlijke blikken, welke de ziel op haren Welbeminderde werpt (1), en hoe eenvoudiger zij zijn, hoe

(1) Men trekt geest en zinnen van alles af, en vestigt al zijne aandacht op Jesus, met wien men eenige oogeblikken, als in *afzondering*, verkeert. Vert.

voordeeliger. Men kan niet gelooven, hoeveel kracht deze oefeningen hebben, om ons bij onzen plicht te houden, in de bekoringen aan te moedigen, na den val spoedig op te beuren, en ons nauw met God te vereenigen. Zij kunnen bovendien ten allen tijde, op alle plaatsen, met het grootste gemak geschieden, en moesten ons daarom zoo gemeenzaam zijn als het ademen. » — Men verhaalt van den H. Ignatius dat hij, zoo menigmaal als hij de klok hoorde slaan, zijne ziel tot God verhief. Zoo dikwijls de H. Vincentius van Paula de klok hoorde, ontdekte hij het hoofd, en stierde een of andere verzuchting naar den Hemel. De H. Thomas van Aquine nam dikwerf zijn toevlucht tot dit soort van gebed, wanneer hij aan tafel zat, studeerde, zijne cel in- of uitging, en besteedde daaraan de korte tusschenpozingen, die hem van zijne verschillende oefeningen overbleven.

Cassianus verhaalt van de Egyptische monniken, dat zij zich dikwijls, vol ootmoed en vertrouwen, van dit schietgebed bedienden : « God, zie neêr op mijne hulp; Heere, haast u om mij te helpen! » — De H. Catharina van Siëna bemerkende, dat men haar 't gebed ontzegde en tot eene menigte huiselijke bezigheden gebruikte, maakte een celletje diep in haar hart, waar zij zich, zelfs onder hare grootste bezigheden, voortdurend opgesloten hield; dáár zag zij God, en ging zij gemeenzaam met hem om. Op die wijze kwam zij tot eene gestadige vereeniging met de goddelijke Majesteit, en was gewoon te zeggen, dat ons hart eigenlijk het

rijk Gods is, de plaats waar hij zijn troon vestigt. O, welk een grooten voortgang doen de zielen in de liefde van God, die deze kleine cel weten te bouwen, en zich dáárdikwijls weten af te zonderen, om God te aanbidden en zich met hem in liefdevolle aandoeningen te onderhouden. « Diegenen onder u, » zeide de H. Teresia aan hare religieusen, « die zich in dit ziele-paradijsje weten op te sluiten, alwaar degene woont die hemel en aarde geschapen heeft, kunnen verzekerd zijn, dat zij een uitmuntenden weg bewandelen, en niet zullen missen weldra van het water uit de hemelsche fontein te drinken, omdat zij binnen weinig tijds een grooten weg zullen hebben afgelegd. »

Gelukkig de zielen, waaraan God zijnen Heiligen Geest mededeelt, en die hij vast aanzich verbonden houdt door de zoete banden zijner liefde! « En gezegend zij God, die mijn gebed niet afwees en zijne barmhartigheid niet van mij weggenomen heeft : » *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam et misericordiam suam a me (1)!*

TWEEDE AFDEELING.

Tweede middel : De Versterving.

« Indien iemand mijn volgeling wil wezen, » zeide Jesus-Christus, « hij verloochene zich zelven, neme zijn kruis op, en volg mij (1). » — « Het

(1) Psalm. LXV. 20.

Rijk der Hemelen lijdt geweld, en geweldigen rooven het (2). » Door deze en andere dergelijke woorden leert ons de goddelijke Meester twee groote waarheden : *ten eerste*, dat wie hem volgen wil, in ernst moet trachten zich te versterven, door de zinnelijkheid te verzwakken, en alle ongeregelde genegenheden af te breken. *Ten tweede*, dat, als wij getrouw zijn, gelijk het betaamt, in 't beoefenen der christelijke versterving, wij grooten voortgang in de goddelijke liefde maken zullen.

« Naarmate gij u zelven geweld aandoet, zult gij in volmaaktheid vorderen, » zegt de schrijver der Navolging van Christus. — « Men kan tot geen groote belooningen komen, » schrijft de H. Gregorius de Groote, « dan door groote werken. Waarom de groote verkondiger van Christus, de H. Paulus, zegt : Niemand zal gekroond worden, dan die wettig zal hebben gestreden. Indien u de vergelding behaagt, laat u dan niet afschrikken door de moeilijkheid van den strijd. » — « De eerste stap, welken hij doen moet, die Jesus Christus wil volgen, » voegt de H. Vincentius van Paulo hierbij, » is : te verzaken aan zich zelven, dat is, aan zijne zinnen, aan zijne driften, aan zijnen wil, aan zijn eigen oordeel en aan al de bewegingen zijner natuur, alles ten offer brengende aan God. En men moet zich nooit door deze oefeningen laten vermoeien ; want, wanneer iemand die loslaat, al

(1) *Matth.* XVI. 24.

(2) *Ib.* XI. 12.

hadde hij, om zoo te zeggen, éénen voet in den hemel, hij zou in gevaar verkeeren van verloren te gaan op den oogenblik dat hij er den anderen zou willen inzetten. » — Als de H. Franciscus de Borgia van iemand hoorde zeggen, dat hij een heilige was, antwoordde hij gewoonelijk : « Dat zal hij zijn, indien hij verstorven is ; » en hij zelf kwam tot een zoo verheven graad van heiligheid niet, dan omdat hij zich zoodanig in de verstervingen oefende, dat de dag, waarop hij niet eenige bijzondere verstervingen gedaan had, hem vol bitterheid scheen. Aan een heiligen grijsaard, die hem vroeg, waarom er van zoovele personen, die naar de volmaaktheid streefden, er een zoo klein getal toe kwam, antwoordde de Heilige : « Dit komt, omdat het werk der volmaaktheid volstrekt vereischt, dat men aan zijne natuurlijke neigingen sterve, en weinige personen het zoover brengen. »

De versterving moet zich zoowel tot het lichaam als tot de ziel uitstrekken. — Sommigen misprijzen de uiterlijke verstervingen, onder voorwendsel dat de ware heiligheid in het hart bestaat ; doch zij bedriegen zich zeer, en, bij gebrek dat zij hun vleesch niet versterven, zullen zij nooit die vrijheid van geest bekomen, welke tot de ware heiligheid noodzakelijk is. « Hij die de uitwendige verstervingen weinig telt, » zegt nog de H. Vincentius van Paulo, « om reden hij de inwendige voor volmaakter houdt, toont dat hij noch in- noch uitwendig verstorven is. » Ook zien wij, dat onder zóóvele heilige belijders er niet één is, die de uitwendige verstervingen

niet hooggeschat, bemind en beoefend heeft. Het kan niet anders, vermits zij allen, die van den Geest Gods vervuld zijn, moeten bemiinnen hetgeen strekt om den opstand van het bedorven vleesch te verzwakken. « Het vleesch begeert tegen den geest, » zegt de H. Paulus, « en de geest tegen het vleesch. Zij nu, die aan Christus toebehooren, hebben hun vleesch met zijne ondeugden en begeerlijkheden gekruisigd (1). » — Indien Christus in u is, dan is wel het lichaam dood om de zonde, maar de geest leeft om de rechtvaardigmaking... Wij zijn schuldenaren, niet van het vleesch, om naar het vleesch te leven. Want zoo gij naar het vleesch leeft, zult gij sterven; maar indien gij door den geest de werken des vleesch es doodt, zult gij leven (2). » — « Laat ons, als bij dage, betamelijk wandelen; niet in brasserijen en dronkenschap, niet in ontucht en onkuischheid, niet in twist en nijd; maar doet den Heere Jesus Christus aan, en verzorgt het vleesch niet tot begeerlijkheden (3). »

De uitwendige versterving moet voornamelijk beoefend worden op onze zintuigen. — « Geloof mij, » zegt de H. Franciscus van Sales, « de versterving van het gezicht, van het gehoor, en de spraak zijn meer waard, dan het dragen van ketenen en harer boetekleëren. » Wij lezen van den H. Vincentius van Paulo, dat hij, op reis zijnde, gewoonlijk zijne oogen op een kruisbeeld gevestigd hield.

(1) Ad Galat. v. 17. 24.

(2) Rom. VIII. 10. 12. 13.

(3) Ibid: XIII. 13. 14.

Als hij in de stad ging, of het paleis der koningen binnentrad, nam hij altoos eene groote zedigheid in acht, en hield zich geheel in zich zelven gekeerd. Nimmer zag men hem eene bloem plukken, of aan aangename reukwerken ruiken; daarentegen genoot hij een groot genoeg in de hospitalen te verwijlen, en in de huizen van arme zieken. Nimmer gebruikte hij zijne tong, dan om God te loven en den naaste te stichten; zijne ooren waren alleen geopend om gesprekken, die ten goede strekten, te aanhooren, en het ijdele nieuws der wereld, mishaagde hem, in stede het hem aangenaam was. Een jong mensch, eenigszins ongebonden in zijne woorden, vroeg hem eens verlot om een haren boetekleed te mogen dragen: « Ziehier, mijnen zoon, » antwoordde hem de Heilige, terwijl hij den vinger op zijn mond legde, « dit is het boetekleed dat u het beste past: neem op alles acht wat deze deur uitgaat. »

Ten einde de uitwendige versterving vruchtbaar zij, is het noodig dezelve met de *inwendige* versterving te laten gepaard gaan, welke bestaat in het bedwingen zijner driften.

« Beklagen moet men de onwetendheid van sommige personen, » zegt de H. Joannes van 't Kruis, « die zich zelven met onbezonnen boetplegingen en vele andere kwalijk geregelde oefeningen overladen, welke zij uit eigen wil ondernemen, terwijl zij zich zelven verbeelden daardoor heiligen te zullen worden. Zoo zij de helft van het werk deden om hunne neigingen te versterven, zij zouden meer voordeel doen in eene maand, dan zij nu in een jaar met al

hun' andere oefeningen doen. » — « Zielen, die groote vorderingen in de volmaaktheid maken willen, » zeide ook de H. Vincentius van Paulo, « moeten bijzondere zorg aanwenden, zich niet door hare driften te laten medeslepen, welke met de eene hand afbreken, wat zij opbouwen met de andere. » Om echter met voordeel in dezen strijd te strijden, moet men zijne driften weêrstand bieden, wanneer zij nog zwak zijn; eenmaal ingeworteld, is er schier geen redmiddel meer.

Onder al de driften moet men vooral over zijn hoofddrift waken, — op die drift namelijk, welke op eene bijzondere wijs in ons heerscht, die ons in gevaar brengt, en het meest doet vallen; en aangezien het eigen oordeel in den mensch den boventoon voert, zoo moet van deze zijde het werk der geestelijke versterving begonnen worden. — Wanneer iemand den H. Philippus Neriùs vroeg wat hij doen moest om tot de heiligheid te geraken, antwoordde de heilige, de hand aan zijn voorhoofd brengende : « Geef mij deze vier vingers, en ik maak een heilige van u. » Hierdoor aanduidend, dat geheel de heiligheid afhangt van zijn eigen wil en eigen oordeel te verloochenen.

Eindelijk, om met vrucht zich in de versterving te oefenen, is het zeer nuttig op deze twee belangrijke grondregels van den H. Franciscus van Sales te letten : « 1° De goede uitslag, » zegt die Heilige, « hangt niet zoozeer af van het zich versterven, dan wel van het zich weten te versterven, dit wil zeggen, van het verkiezen der beste verstervingen, welke

diege
den r
gene
lijk
toch
gem
toe
voel
kwa
leef
Het
om
ver
Z
ges
ster
zijn
zijn
van
reg
ver
op
vo

w
en
zo
a
d
d
d

diegene zijn, waarvan onze natuurlijke neigingen den meesten afkeer hebben. Eenige personen zijn genegen te vasten, zich te kastijden; en hoe moeilijk deze oefeningen van boetvaardigheid ook zijn, toch omhelzen zij die met vuur en brengen ze gemakkelijk ten uitvoer, omdat hunne neiging daartoe overheelt. Maar overigens zullen zij zóó teergevoelig zijn in 't punt van eer, dat de kleinste kwaadsprekendheid, het minste verzuim van beleefdheid, instaat is hen den vrede te doen verliezen. Het is van dien kant, dat zij zich moeten toelekken om de versterving aan te grijpen, indien zij waarlijk verlangen in deugd vooruit te gaan. »

Ziethier 2º, wat wij op eene andere plaats in de geschriften van denzelfven Heilige lezen : « De verstervingen, welke ons van den kant van God of, door zijne toelating, van den kant der menschen komen, zijn altijd kostbaarder dan die, welke het gevolg van onzen eigen wil zijn, omdat, in den gewonen regel, hoe minder onze eigen verkiezing in onze verrichtingen plaats vindt, hoe meer deugdelijkheid, oprechtheid, godsvrucht, genieting van God, en voordeel voor onze ziel zij aanbrengen. »

Duld niet, mijn Jesus, dat ik een zinnelijk en wereldsch leven leide in de voldoeningen der aarde en beroofd van uwe liefde. Ik verlang de valsche zoetheiden dezer wereld niet; ik heb er zelfs een afschrik van, en zou wenschen geheel ervan ontdaan te leven. Hetgeen ik verlang, wat ik u ootmoedig vraag, o mijn God, is de genade u boven alle dingen te beminnen, en dat groote gewicht van

eeuwige glorie te bekomen, welke gij voor uwe minnaren hebt weggelegd. Bevredig dit verlangen, o Heer! Maak dat ik een waar kind van liefde, en zoo onder de heilige gelederen der Engelen en Heiligen opgenomen worde, om ten eeuwigen dage uwen lof te zingen! Stort ten dien einde uwen geest over mij uit; — dien geest tegenstrijdig met vleesch en bloed; — dien geest van gebed en versterving, waarmede gij vervult de zielen, die u dierbaar zijn. Geef op mijn gebrek aan verdiensten geen acht, let slechts op uwe goedheid. — Ik beveel mij aan u, teeder geliefde Moeder Maria! en ik bid u voor mij van uwen goddelijken Zoon de genade te verkrijgen, dat ik mij geheel aan zijne liefde wijde. Amen.

DERDE AFDEELING.

Derde middel : De heilige Communie.

Niets bezit zoo veel kracht als de heilige Communie, om in ons het vuur der goddelijke liefde te ontsteken. — Zij is in waarheid die geheimzinnige wijnkelder, waar de ziel van liefde wordt dronken gemaakt (1). Hoe zou 't mogelijk zijn, dat Jesus, die het vuur zijner liefde op aarde is komen brengen om de harten der menschen te ontsteken, niet een hart ontvlamme, waarin hij zich gewaardigt te komen wonen? Hoe zou 't kunnen, dat eene ziel, met Jesus

(1) Cant. II. 4.

Christus, de liefde zelve, vereenigd, niet geheel wegsmelt van liefde? Altijd hebben de Heiligen de heilige altaren beschouwd als zoovele vuurovens, van waar Jesus Christus zijne welbeminde zielen ontvlamt en doorblaakt. De H. Catharina van Siéna beschouwde het Heilig Sacrament des Altaars als een fornuis van liefde, en verwonderde zich dat, te midden van zulk een brand, niet al de harten der geloovigen verteerd en in stof veranderd werden.

Hoe groot is dan de dwaling dier Christenen, die zich onthouden dikwerf te communiceeren, om reden zij weinig liefde voor God gevoelen. « Zij doen, » zegt Gerson, « even als degenen die weigeren bij 't vuur te komen, om reden zij koud zijn. Mits wij het verlangen hebben God te beminnen, laat ons dan naderen om hem in zijn goddelijk Sacrament te ontvangen; hij zal onze koude verwarmen en ons van zijne liefde doorgloeien. »

« Wanneer gij moet communiceeren », zei de Heer eens aan de H. Teresia, « verlang dan al de liefde te bezitten, welke ooit het meest ontvlamde hart voor mij gehad heeft, en ik zal dit verlangen aannemen alsof gij dezelfde liefde hadt ».

Tusschen het aardsche voedsel en het Brood des hemels bestaat dit verschil, dat het vleesch, 't welk wij eten, in onze zelfstandigheid overgaat, terwijl dit Hemelsch voedsel, door de bovennatuurlijke warmte der liefde, welke het in onze harten ontleent, ons deelachtig aan de « goddelijke » zelfstandigheid maakt, en op zekere manier vergoddelijkt. Dit gevoel is van den H. Augustinus, die

den goddelijken Verlosser deze woorden in den mond legt: « Ik ben het voedsel der grooten. Groei op en gij zult mij eten; gij zult niet Mij in u veranderen, zooals met het gewone vleesch plaats heeft, maar gij zult veranderd worden in mij (1). »

Hebt gij ooit acht gegeven wat het vuur doet, wanneer het een stuk hout in zijne macht krijgt? Eerst verwarmt, vervolgens ontvlamt het hetzelfde, en, na alle tegenstrijdige hoedanigheden, van vocht en hardheid, er uit verwijderd te hebben, keert het hetzelfde in zijne eigene zelfstandigheid om, en het wordt zelf vuur. « Zoo, » zegt de H. Dionysius de Ariopagiet, « verwarmt Jesus Christus in het H. Altaar-Sacrament onze harten door het aangename vuur zijner liefde; na vervolgens langzamerhand de tegenstrijdige hoedanigheden, van kleine zonden en aardsche genegenheden, verwijderd te hebben, ontvlamt hij ze steeds meer en meer door zijne liefde; verandert ze in zich zelven en maakt ze geheel goddelijk (1). »

De H. Vincentius Ferrerius zegt in zijne geschriften, dat de ziel meer voordeel doet met eene Communie, wel gedaan, dan met eene geheele week te vasten te water en te brood. En wanneer het gebeurt, dat eenige zielen tot dit Sacrament naderen, zonder geestelijken voortgang te maken, komt dit gebrek geheel van haren kant. Het gemis aan vruchten is niet aan het voedsel te wijten, dat al de noodige kracht bezit om haar te heiligen, maar ontspruit uit de ge-

(1) Confes. lib. VII, C. X.

stellenis dergenen die het ontvangen : *Defectus non est in cibo, sed est in sumente*. De H. Thomas zegt, dat de sacramenten werken naar evenredigheid onzer gestellenis. Indien de communie dus weinige of geene vruchten in ons voortbrengt, dan ligt de fout hiervan alléén in ons, omdat wij de noodige gestellenis niet medebrengen om dezelve in ons vruchtbaar te doen zijn.

De heiligheid bestaat vóór alles in ons van zonde te onthouden, en daartoe komen wij door waardiglijk tot de H. Communie te naderen, gelijk het Concilie van Trente ons verzekert. Na gezegd te hebben, dat dit Sacrament is het geestelijke voedsel onzer zielen, dat haar voedt en sterkt om te leven door het leven van Christus, voegt dezelfde Kerkvergadering er bij, dat het ook een tegengif is, waardoor wij van dagelijksche gebreken verlost, en voor doodzonden behoed worden. *Antidotum quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præservemur* (1). — Laat ons hieruit beseffen, hoe beweeneenswaardig de verblindheid zooveler christenen is, die bijna niet, of nooit zelfs, aan deze geestelijke spijs denken, terwijl zij onophoudelijk met het aardsche voedsel bezig zijn, om het ellendige en brooze leven huns lichaams te bewaren. Die ongelukkigen! Eens zullen zij hunne dwaling erkennen, en God geve dat dit niet dan geschiede, wanneer er geen tijd meer zijn zal om ze te herstellen !

Dan, het H. Altaar-Sacrament heeft niet alleen de kracht om het geestelijke leven in ons te bewa-

(1) Sess. XIII. C. II.

ren, maar ook om hetzelfde te vermeerderen. — Ge-
 lijk de vermoeidheid en bezigheden, zoo uitwen-
 dige als inwendige, de levensgeesten in ons lichaam
 uitputten en verminderen ; zijne natuurlijke warmte
 doen verkoelen, en het vele zijner deelen zelfs door
 uitwaseming doen verliezen, zoodanig, dat het leven
 langzamerhand in hetzelfde zou ophouden, indien
 het zijne krachten niet door 't voedsel herstelde :
 — zoo voelt ook onze ziel, onder de vele inspan-
 ningen, welke haar telken dage als 't ware verslin-
 den, den gloed der liefde in zich afnemen, de ge-
 voelens van godsvrucht verminderen ; ongemerkt
 wordt de geest verstrooid, en wij zouden in groote
 zonden vervallen, indien wij deze verliezen door
 geene andere middelen herstelden. God zij dank, dat
 hij ons deze hemelsche spijs gegeven heeft, die
 den verstrooiden geest in zich zelve doet weder-
 keeren, de verflauwde gevoelens weder op doet le-
 ven, den ijver der liefde weêr aanmoedigt, en het
 leven der ziel krachtiger en sterker dan ooit maakt,
 om de loopbaan der volmaaktheid te voleindigen.
 Hoe groot is dus niet de goedheid onzes teeder be-
 minden Meesters, dat hij ons een zoo heilzaam
 voedsel bereid heeft !

Eindelijk bestaat het geestelijke leven onzer zie-
 len in de heiligmakende genade, waardoor wij deel
 nemen aan de goddelijke natuur, en in de bovenna-
 tuurlijke orde beginnen te leven van God. — Volgens
 de leer des geloofs, wordt deze genade door de Sa-
 cramenten des Doopsels en der Biecht medege-
 deeld aan degenen, die er beroofd van zijn ; voorts in

degenen, die ze reeds bezitten wordt zij vermeerderd door de andere Sacramenten. Die vermeerdering van genade heeft evenwel in niet één van deze sacramenten zoo zeer plaats, als in de heilige Communie; omdat Jesus Christus in persoon daar komt, om ons dezelve mede te deelen. Het betaamt, dat hij ons dan zijne genade in grooteren overvloed schenkt, gelijk een vorst zijne aalmoezen overvloediger laat vloeien, wanneer hij met eigen hand die uitdeelt, dan als hij de zorg daarvan aan zijn staatsdienaren overlaat. Daarom schreef de H. Thomas, dat « het Doopsel noodzakelijk is om in ons het geestelijke leven te beginnen, en het Heilig Sacrament des Altaars noodzakelijk om het te voltrekken. » *Perceptio Baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualem vitam, perceptio vero Eucharistiae est necessaria ad consummandam ipsam* (1).

Ik dank u, o Jesus dat gij mij van een zoo krachtdadig middel voorzien hebt, om mij met U te vereenigen, en steeds meer toe te nemen in uwe liefde. Welke teederheid! welke goedheid! Een God zich geven aan een ellendig schepsel... Een God... Ach! mijn Verlosser! ik bemin u boven al, ik bemin u meer dan mij zelven, dan mijn leven! Ter betuiging dezer liefde, offer ik u, zonder voorbehoud, mijne zintuigen, de vermogens mijner ziel, mijne gedachten, mijne verlangens, mijne genegenheden, mijne handelingen, mijn leven, geheel mij zelven op. Ik verklaar vóór het aanschijn van hemel en aarde, dat ik niet meer leven wil dan voor u, niet meer

(1) 3 part. q. 14 art. 12 in corp.

handelen, spreken, ademen wil dan ter liefde van u. Ik zou wenschen, dat mijn hart u alléén toebehoorde, en het de vurige vervoeringen onderging, waardoor het hart uwer liefdevolle Moeder Maria verteerd werd, wanneer zij ons, als haren Zoon aan haren moederlijken boezem drukte. Amen.

VIERDE AFDEELING.

Vierde middel : De Belijdenis der Evangelische Raden.

De middelen, welke wij tot hiertoe overwogen hebben, zijn in den gewonen regel, tot het verwerken en beoefenen der goddelijke liefde noodzakelijk; maar er is nog een ander middel, dat, ofschoon men 't niet noodzakelijk noemen kan, echter zeer krachtdadig is, te weten : *de belijdenis der Evangelische raden* (raadgevingen) — van vrijwillige armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid.

Die belijdenis der Evangelische raden, aldus genoemd, wijl Christus die in zijn Evangelie aanbevolen, *aangeraden* heeft, is het, welke het religieuse leven daargestelt. Dezelve is allen christenen niet gemeen; zij is het eigendommelijke diergenen alleen, die werkelijk aan de rijkdommen, vermaken, tot zelfs aan hun eigen wil verzaken, ten einde vrijer te zijn om aan God en den evennaaste al zijne liefde te schenken.

De reden, waarom de belijdenis dezer raden de liefde helpt verkrijgen en in beoefening brengen, is

hierin gelegen, dat zij uit den geest, uit het hart en leven van den Christen de hinderpalen verwijderd, welke hem beletten zich geheel en gansch aan Gods liefde te wijden. Deze hinderpalen komen, gelijk de H. Thomas leert, uit drie bronnen voort; welke zijn : de rijkdommen, 2° de staat des huwelijks, 3° de vrije beschikking over de daden van den wil.

Dat de *rijkdommen* eene hindernis voor de volmaakte liefde Gods is, is eene waarheid op verscheidene plaatsen van het Evangelie aangeduid. — Een deugdzame jongeling bood zich aan Jesus aan en zeide : « Goede meester! wat goeds zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? » En Jesus antwoordde hem :... « Indien gij tot het *leven* wilt ingaan, *onderhoud de geboden*... » — De jongeling zegt tot hem, dat hij die heeft onderhouden van zijne jeugd af, en vraagt : « wat ontbreekt mij nu nog? » Jesus zegt tot hem : « Indien gij *volmaakt* wilt zijn, ga heen, verkoop wat gij hebt, en geef het den armen... en kom, volg mij! » terwijl hij hem in ruiling hiervoor een schat in den hemel belooft. Doch toen de jongeling dit woord gehoord had, ging hij bedroefd heen, omdat hij gevoelde, dat hem dit offer te zwaar viel; hij leerde thans zich zelven kennen en hoezeer gehecht hij aan zijne aardsche goederen was. Jesus zag hem met een medelijdend oog na, en vervolgens zich tot zijne leerlingen wendende, sprak hij deze vreese-lijke woorden : « Voorwaar zeg ik u, dat een rijke moeilijk het Rijk der Hemelen zal ingaan. En wederom zeg ik u : het is gemakkelijker, dat een

kemel door het oog eener naald dóórga, dan dat een rijke inga in het Rijk der Hemelen (1). » De leerlingen, dit hoorende, waren zeer verwonderd en zeiden : « Wie dan zal zalig kunnen worden ? » Doch Jesus zag hen aan, en zeide tot hen : « Bij menschen is dit onmogelijk ; maar bij God is alles mogelijk. » (MATTH. XIX. 17—26.)

De *eerste* hinderpaal, dien de rijkdommen de volmaakte liefde in den weg stellen, is de onrust welke zij over 't algemeen veroorzaken. — « De rijkdommen zijn doornen, » zegt de H. Gregorius, « die 't gemoed van den mensch door vrees, zorgen en angsten steken, kwellen en pijnigen (2). » Deze woorden zijn gegrond op de leer van den Zaligmaker. Zijnen leerlingen sprekende over het gedeelte van 't zaad, dat tusschen de doornen gevallen was, zeide hij tot hen : « Het zaad dat voorts onder de doornen valt, duidt degenen aan, die het woord Gods hooren ; doch de zorgen dezer wereld en het bedrog van den rijkdom verstikken het woord, en het wordt onvruchtbaar (3). » — Inderdaad, welke zorgen besteden de menschen aan de rijkdommen niet ? Aan welke onrust geven zij zich niet over, om ze bijeen te verzamelen, te vermeerderen en te bewaren ? O, hoe hoogst treurig is het te zien, hoe

(1) Dit spreekwoordelijk gezegde werd bij de Joden gebezigd om eene hoogst moeilijke zaak aan te duiden, en wordt in dien zin hier door den Zaligmaker voorgedragen. Vert.

(2) Moral. lib. III. C. XXVII.

(3) Matth. XIII. 22.

vele Christenen, ten wille van deze, dagen en nachten zonder rust en vrede doorbrengen! De H. Apostel Paulus raadt dengenen die koopen, te zijn, als bezaten zij niet; en die deze wereld gebruiken, als gebruikten zij haar niet, tot beweegreden aanhangelende, dat de gedaante dezer wereld vergaat (1).

Het is waar, dat niet alle menschen in dezelfde onrust om hunne goederen leven; doch wáár zal men een' rijke vinden, die er geheel vrij van is? — « Die rijk willen worden, » zegt nog de Apostel, « vallen in bekoring, in de strikken des duivels, en in vele nuttelooze en schadelijke verlangens, welke den mensch in zijn ondergang en verderf storten (2). » Daarom zegt de Heilige Geest in het boek Ecclesiasticus: « Gelukkig de man die zonder vlek is bevonden, en het goud niet nagejaagd, noch zijne hoop op geld en schatten gesteld heeft! Wie is deze? en wij zullen hem loven, want groote dingen heeft hij in zijn leven gedaan (3). »

De *tweede* hinderpaal, dien de rijkdommen medebrengen, komt hieruit voort dat zij gemeenlijk zich meester van het hart desgenen maken die ze bezit, aangezien het zeer moeilijk is, bemerkt de H. Hieronymus, goederen te bezitten, en het hart er geheel van onthecht te bewaren. Zeker, op zich zelve genomen, hebben de rijkdommen niets verachtingswaardigs; men moet ze integendeel als geschenken

(1) I. Cor. VII. 30. 31.

(2) I. Tim. VI. 9.

(3) Eccli. XXXI. 8. 9.

van Gods milddadigheid beschouwen, en — had de mensch in de Rechtvaardigheid, waarin hij geschapen was, blijven volharden, zij zouden hem ten prikkel voor zijne liefde en erkentelijkheid gediend hebben. Maar hij is door de zonde bedorven, zijne neigingen zijn ongeregeld, zijne driften wederspannig, en, dien ten gevolge, zijn de goederen dezer wereld, in plaats van tot God te leiden, in een bedriegelijk lokaas veranderd, dat hem verhindert zich aan God te geven, en dat hem van God verwijdert.

Een *derde* hinderpaal, dien de rijkdommen de volmaakte liefde gewoonlijk in den weg zetten, is de hoovaardij. — Zij maken den mensch niet deugdzaam, en geven hem op zich zelven genomen, geene verdiensten, en desnietteenstaande bezitten zij eene groote kracht om hem opgeblazen te maken. De rijke kan zich van zekeren glans omgeven, welke lichtelijk een damp van hoogmoed voortbrengt, waartegen de heiligen zelven moeite hebben zich te beveiligen. Ook hier wederom worden wij door de ondervinding geleerd; immers, zeer zeldzaam ontmoet men Christenen, die, in overvloed levende, volgens de uitdrukking van den Psalmist, « op de menigte hunner rijkdommen niet roemen (1). » Hoe velen, die, verblind door den valschen glans waarvan zij omgeven zijn, zich inbeelden eene andere soort van menschen, en bijna vrij van de algemeene ellenden der menschelijke natuur te zijn! Het gevolg dier meening is eene prikkelbare gevoeligheid

(1) Psalm XLVIII. 7.

voor hun' persoon en familie, waaraan zij gelooven dat alle achting en alle voorrechten verschuldigd zijn, zonder zich ooit tevreden te toonen met die, welke zij reeds ontvangen hebben. In ambten, waardigheden, plaatsen, maken zij altoos aanspraak op den voorrang te moeten wezen; in één woord, zij dragen de dwaze overtuiging in zich om, dat het hun toekomt te regeeren en iedereen onder zich te hebben.

De hinderpalen, welke *de huwelijke staat* de volmaaktheid der liefde Gods verwekt, — en die, volgens den H. Thomas, tot de echtelijke genegenheid, de zorgen voor huisgezin en tijdelijke goederen (1) te zamen gebracht kunnen worden, — zijn grooter nog dan die van den kant der rijkdommen komen. — Had de mensch de oorspronkelijke Rechtvaardigheid bewaard, dan zou ook de staat des huwelijks, welverre van de goddelijke liefde te hinderen, gediend hebben om tot dezelve op te wekken; omdat de mensch, recht en welgeregeld in zich zelve, dat is, de rede onderdanig aan God, en de driften onderdanig aan de rede zijnde, de plichten van dien staat geen beletsel gesteld zouden hebben aan de vrije uitoefening van de edelste werkingen der ziel. In zijne echtgenooten zou hij slechts de gelijkenis van het goddelijke beeld, en in zich zelve slechts de goddelijke goedheid aanschouwd hebben, die hem ten levensbeginsel tot voortplanting van zijn geslacht heeft gesteld. Dan, die staat van Recht-

(1) 2. 2. 9. 196. art. 4. in Corp.

vaardigheid bestaat niet meer, en hoewel er in de christelijke huwelijken nog veel goeds bestaat, — zooals de geboorte van kinderen, de wederkeerige hulp en steun, en het sacrament, — toch neemt dit niet weg, dat zij aan vele gebreken en tallooze ellenden onderworpen zijn. Bovendien, « die eene vrouw heeft, » zegt de H. apostel Paulus, « heeft de zorg voor de zaken dezer wereld, en de zorg om haar te behagen : hij is verdeeld. »

Wie ooit, onder gehuwde personen, bezat meer deugd dan de heilige de Chantal? En echter, zoolang zij in den staat des huwelijks leefde, ontmoette zij er schier onoverkomelijke beletselen om zich geheel aan God te geven. Als haar man afwezig was, voelde zij zich vrijer in hare genegenheden, en proefde in hare gebeden een veel smakelijker voedsel. Was hij wedergekeerd, dan ontwaarde zij altoos eene verkoeling dier zuivere en eenvoudige liefde voor God, welke lag op den bodem harer ziel. Zij zelve beleed die afwisselende veranderingen aan een persoon die hare vertrouwelijkheid genoot. « Ik voel mij sterk tot innige vereeniging met God aangetrokken, » zeide zij, « en ik weet dat hij mij geheel verlangt; doch zie, weldra wendt zich mijn geest, met mijne gedachten en genegenheden, weêr naar mijn echtgenoot heên, en mijn hart is weder verdeeld. » Wanneer de dood haar vervolgens van dien zoo dierbaren echtgenoot gescheiden had, sprak de Heilige tot God : « Nu gij mij mijn man hebt ont-nomen, om alléén de bruidegom mijner ziele te wezen, nu kan ik, van dien band thans bevrijd, u

alleenlijk beminnen, met de zekerheid van u nooit te verliezen. En mij met u in deze liefde, zonder eenig beletsel, vereenigende, zal ik waarlijk gelukkig zijn! Daar het kleinste deeltje mijner liefde u zoo dierbaar is, o Heer, en gij daarop zoo naijverig zijt, zal mijn hart geheel het uwe wezen, en mijn geluk zal volkomen zijn, omdat deze echt voort zal duren in eeuwigheid. »

De *vrije beschikking*, eindelijk, *over de daden van den eigen wil* stelt de volmaakte liefde Gods ook twee groote hinderpalen in den weg. — De *eerste* is die onrustige bezorgdheid, waarin gewoonlijk diegenen verkeereren, welke zich zelven bestieren, omtrent het welslagen hunner gemaakte besluiten; en de *tweede*, het gevaar van zich ten aanzien van het goede of kwade hunner werken te misleiden. Immers, zeer licht kan ons eigen oordeel ons bedriegen, door het goede kwaad, het kwade goed te noemen, wanneer wij-zelfen de eenige leiders van ons gedrag zijn.

Na alzoo de hinderpalen onderzocht te hebben, welke uit de rijkdommen, den huwelijken staat, en de vrije beschikking over de handelingen van den eigen wil voortspruiten, ten gevolge waarvan de christen groote moeielijkheden ondervindt om tot de volmaakte liefde van God te komen, zoo laat ons nu de kracht beschouwen, welke de Evangelische raden bezitten, om die hinderpalen te doen verdwijnen.

Laten wij in de eerste plaats van de werkelijke, vrijwillige *armoede* spreken, waardoor de christen

voor immer aan den eigendom verzaakt, of althans aan de vrije beschikking over alle tijdelijke goederen. — Wie ziet niet, dat deze armoede de rechtstreeksche strekking heeft, om alle beletselen, uit het bezit van rijkdommen voortspruitende, uit den geest en het hart te verwijderen? Daarom stelt de goddelijke Zaligmaker zich niet tevreden met de menschen uit te noodigen, om alles ten liefde van hem te verzaken, maar moedigt hen daartoe ook aan door de belofte eener ruime belooning in dit en het andere leven. Wanneer de H. Petrus hem vroeg, welk het deel dergenen zijn zou, die alles verlaten hadden om hem te volgen, antwoordde hij: « Voorwaar zeg ik u, dat gij, die mij gevolgd zijt, bij de wedergeboorte (*na de algemeene verrijzenis*), wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon zijner majesteit, dat ook gij zult zitten op twaalf tronen, oordeelende de twaalf stammen van Israël. En al wie huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om mijnen naam zal verlaten hebben, hij zal honderdvoudig ontvangen, en het eeuwige leven bezitten (1). » De eerste christenen hadden deze woorden van Jesus Christus wel begrepen; wij lezen toch in de Handelingen der Apostelen, door den H. Lucas beschreven, dat zij hunne landen verkochten en er den prijs van aan de Apostelen brachten, zoodat zij niets in eigendom bezaten; maar alles was naar ieders behoeften verdeeld. (2)

(1) Math. XIX. 37. — 29.

(2) Hand. der Ap. II. 44. 45. IV. 34. 35.

Gelijk de wezenlijke armoede de hinderpalen, welke het bezit der tijdelijke goederen medebrengt, van den christen verwijderd, zoo verwijderd de *volmaakte zuiverheid*, waarin de tweede Evangelische raad bestaat, de verhinderingen, welke de staat des huwelijks medebrengt. — De mensch die, uit verlangen om aan God te behagen, in den ongehuwden staat leeft, onthoudt zich gemakkelijk van alle zinnelijke genieting, en is los van aardse zorgen. Dien ten gevolge is zijn geest vrij en vaardig, om zich tot de edelste werkingen te verheffen, namelijk tot de beschouwing der waarheid en de liefde van het hoogste goed. In de bemerkings, welke de H. Thomas op dit onderwerp maakt, teekent hij aan, dat de zuiverheid geschikt is om in de ziel het beschouwende leven aan te kweeken, omdat de zuivere mensch zich gemakkelijk boven de aardse dingen verheft, en geheel zijn geest op God en goddelijke dingen zet. « Die geene vrouw heeft, » zegt de H. Paulus aan de Korinthiërs, « is bezorgd over 't geen den Heer betreft, hoe hij God zal behagen... En de maagd denkt om 't geen den Heer betreft, om heilig te zijn naar lichaam en geest (1). » Ook de Verlosser, wanneer Hij van den maagdelijken staat gewaagt, verheft denzelfden als een schat der hoogste waarde, door deze woorden welke wij in het Evangelie lezen : » Eenigen onthouden zich van het huwelijk om het Rijk der hemelen ; maar niet allen vatten dit woord, maar zij

(1) I. Cor. VII. 33. 34.

aan wie het gegeven is. Die het vatten kan, vatte het. » *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. — Qui potest capere, capiat* (1). Als wilde Hij zeggen: « voor immer verzaken aan het vleesch, uit inzicht van het Rijk der hemelen, — dat is: uit een godsdienstig oogmerk, — is iets zoo verhevens, dat de menschen, ter oorzaak hunner bedorvenheid, de waarde daar niet van vatten, indien hun van boven niet een bijzonder licht medegedeeld wordt.

Bovendien heeft Jesus-Christus den maagdelijken staat op eene bijzondere wijze verheven door zijne geboorte zelve, daar hij wilde dat zijne Moeder eene Maagd zou wezen; ook koos hij een maagdelijken voorlooper, en de H. Hieronymus verzekert, dat ook de Apostelen ongehuwd, of die onder hen mischien waren gehuwd, althans na hun roep tot het apostelambt, van hunne vrouwen gescheiden waren. — Evenzeer spreekt de H. Paulus van den maagdelijken staat als van een onwaardeerbaren schat, onvergelykelyk hoog boven den huwelijken staat verheven. « Aan de ongehuwden nu en aan de weduwen zeg ik, » zoo schrijft hij in zijn eersten brief aan de Korintheers: het is hun goed indien zij zóó blijven, gelijk ik zelf. » — « Zijt gij aan geene vrouw verbonden, zoek geene vrouw. » — « Hij die zijne maagd [uithuwelijkt, doet wel; en hij die haar niet uithuwelijkt, doet nog beter (1). »

Het is volgens deze leer, dat het Concilie van

(1) I Cor, VII. 8. 27. 38.

Trente de volgende leerstellige verklaring uitgesproken heeft : « Indien iemand zegt, dat het niet beter en zaliger is in den maagdelijken of ongehuwden staat te blijven, dan zich in het huwelijk te begeven, die zij gevloekt (1). »

Overwegen wij, in de derde plaats, welke kracht de *volmaakte gehoorzaamheid* bezit, om van den christen de belemmeringen te verwijderen, die de vrije beschikking over zich zelven aan de volmaakte liefde van God in den weg stelt.

Wat doet hij die den raad der volmaakte gehoorzaamheid omhelst? Hij verzaakt aan zijn eigen wil, en stelt dien in handen van een overste, om in alles door hem geleid te worden. Van dezen oogenblik af aan doet hij afstand van zijne rechten op zijn eigene handelingen, en doet, om zoo te spreken, zijnen wil in dien van zijn' overste overgaan, zich dezen als regel van zijn gedrag stellend, — in alles wat niet klaarblijkelijk zonde is. Hij, die zich zelven regeert, moet nauwkeurig acht geven op 't geen hij onderneemt, uit vrees van niet door de eigenliefde misleid te worden; maar de religieus die onder de gehoorzaamheid leeft, heeft niet noodig veel na te denken om zich te verzekeren dat hij wel doet; voor hem is het voldoende te weten, of 't geen hij doet met den wil zijns oversten overeenkomt, waarin hij met recht den wil van God erkent. « Die u hoort, hoort mij, » zeide Jesus-Christus aan zijne Apostelen, en in hen aan hunne opvolgers. Nu, dit gezag, dat de Kerk heeft om de ge-

(1) *Sesje. XXXIV. C. X.*

loovigen te bestieren, oefent zij door hare bedienaren uit, en in het bijzonder door middel der oversten van geestelijke orden, welke, door Haar goedgekeurd zijnde, degenen bestieren, die hun onderworpen zijn, tot meerdere heiliging hunner zielen.

Eene andere overweging, welke de waarde der Evangelische raden nog hooger doet stijgen, is, dat de religieus door deze aan God een volmaakt offer van alle zaken, en ook van zijn eigen zelve doet. — « De goederen, die de mensch in zijne macht heeft, » zegt de H. Thomas, « worden tot drie klassen gebracht : de goederen der fortuin, welke zijn de rijkdommen ; — de goederen des lichaams, welke zijn de vermaken ; — en de goederen van den geest, welke zijn de daden van den wil. Zij nu, die, gedreven door het verlangen om zich steeds nauwer met God te vereenigen, de Evangelische raden omhelzen, brengen hem deze drie soorten van goederen geheel ten offer : de uitwendige, door de gelofte van armoede ; — de lichamelijke, door de gelofte van zuiverheid ; — en eindelijk de geestelijke, door de gelofte van gehoorzaamheid (1).

't Is hierom, dat de HH. Hieronymus en Cyprianus niet aarzelen een zoo groot offer met het Doopsel te vergelijken, dewijl het, zoo al niet gelijk dit sacrament de zondeschuld uitwischet, in zich toch een heldemoed besluit, voldoende om den mensch de vergiffenis te verdienen van alle straf voor de be-

(1) 2. 2. 9. 185. art. 6. 7.

drevene zonden verschuldigd. — De H. Bernardus gaat nog verder, daar hij de kloostergeloften zelfs bij 't martelaarschap vergelijkt, en er bijvoegt, dat, zoo het offer van den kloosterling, die zich door de belijdenis der Evangelische raden aan God toewijdt, schijnbaar al niet zoo wreed als dat van den Christen is, wien men de ledematen met ijzeren haken verscheurde, met het zwaard afhieuw, of op raderen en andere martelingstuigen verbrijzeld, het nogtans moeilijker is wat de duurzaamheid betreft. Wat kan men meer nog zeggen? De Kerk zelve beschouwt het als het aangenaamste offer, dat de mensch aan God doen kan; want, had iemand zich door belofte verplicht, om als pelgrim naar Rome en het Heilige land te gaan; geheel zijn leven lang in gasthuizen dienst te doen; te water en te brood te vasten; de nachten in het gebed door te brengen, of tot andere dergelijke buitengewone werken van deugd, — dat alles is volgens haar oordeel minder, dan de beoefening der Evangelische raden, en deze bijzondere beloften worden door het afleggen der kloostergeloften vernietigd, of om beter te zeggen, zij worden in deze laatsten veranderd, als zijnde ontwijfelbaar beter en volmaakter.

De gevolgtrekkingen uit hetgeen wij omtrent de krachtadigheid der Evangelische raden, met betrekking tot het verkrijgen en beoefenen der goddelijke liefde, gezien hebben, betreft tweederlei soort van personen: — degenen, die deze raden reeds hebben omhelsd, en hen die nog vrij zijn.

Zij die deze belijden, moeten den Heervoor hunnen roep, als voor de uitstekendste weldaad, bedanken en alles in het werk stellen, om met groote getrouwheid er aan te beantwoorden, zich dit woord des heiligen Gregorius herinnerende, « dat hoe grooter de gaven van God zijn, hoe vreeselijker ook de rekening wezen zal die wij er Hem van zullen moeten geven. » Dit moet echter met veel kalmte van geest en een groot vertrouwen op de goddelijke goedheid geschieden, die niet kan nalaten, op eene bijzondere wijze, die zielen te begunstigen, welke alles hebben verlaten om zich geheel aan zijne dienst toe te wijden. De religieus moet van zijn' kant trachten, dat deze drie middelen, — van daadwerkelijke armoede, van zuiverheid en gehoorzaamheid, — dienen om in hem de goddelijke liefde te doen toenemen, wijl dit derzelver eenig doel is, en zij hieruit, volgens de uitlegging van den H. Thomas, al hun waarde trekken (1). In betrekking tot dit onderwerp, zei ook de Abt Mozes tot zijne onderhoorige kloosterlingen : « Geven wij wel acht, mijne broeders, dat het vasten, het waken, de lichamelijke werken, de lezing en alle andere werken van godsvrucht of versterving, niet anders door ons beschouwd en bemind moeten worden dan als zoovele middelen om te komen tot de volmaakte liefde. »

De eenvoudige geloovige die nog vrij is, moet overtuigd wezen, dat aan God zich door geloften

(1) 2. 2. 9. 184. art. 5. in corp.

verbinden, klaarblijkelijk eene goede en uitmun-
tende zaak is, en er dus geene lange beraadslagin-
gen noch veelvuldige raadplegingen noodig zijn,
om den religieuzen staat te aanvaarden.

Ten aanzien der intrede in den kloosterlijken
staat, leert de H. Thomas, dat men drie zaken be-
schouwen kan : 1° de intrede op zich zelve en in
haar bestanddeel ; en onder dit opzicht bestaat er
geen twijfel, dat dit niet een goed, beter dan
het tegenovergestelde is ; die anders dacht zou
Christus beledigen, van wien de uitnoodiging en
raadgeving uitgaat, tot alle menschen gericht, om
de vrijwillige armoede, de zuiverheid en gehoor-
zaamheid te omhelzen.

Men kan 2° de intrede in den kloosterlijken staat
beschouwen in betrekking tot de krachten des-
genen, die deze manier van leven wenscht te on-
dernemen ; en onder dit gezichtspunt zelfs is die de
beste partij, omdat de christenen, die den religieu-
zen staat omhelzen, zich niet op hunne eigene
krachten verlaten, maar op de genade Gods, die
de zwakken sterk, de kleinmoedigen grootmoedig
maakt, volgens dit woord van Isaias : « Zij die
hopen op den Heer, zullen van kracht veranderen ; »
dit wil zeggen : zij zullen hunne eigene krachten
afleggen, welke slechts zwakheid zijn, en zullen
aannemen eene bovennatuurlijke sterkte. « Zij zul-
len met vederen bekleed worden als arenden : zul-
len loopen zonder zich te vermoeien ; voortgaan
en niet bezwijken (1). » Indien zich echter eenige

(1) Isai. XI. 51.

bijzondere moeielijkheid voordeed, zooals lichamelijke zwakheid, schulden, groote behoefte der ouders enz, dan zou men ernstig behooren na te denken en raad te nemen bij geleerde, voorzichtige en vrome menschen. Maar toch ook dan nog moet men vaardig te werk gaan, en een al te langwijlig beraadslagen vermijden, volgens de waarschuwing van den H. Hieronymus aan Paulinus, dien hij schreef : « Neem, mijn zoon, neem zonder dralen den roep van God aan, die u de grootste weldaad aanbiedt der wereld. Waarom blijft gij met uw scheepje aan land, als God u roept ? Verkwist niet den tijd met de knopen van het scheepstouw los te maken ; hak het door en vertrek ! »

Eindelijk, 3° kan men de hoedanigheid van de orde, die men omhelzen wil beschouwen, en men behoort eene zoodanige te kiezen, waar de naleving der regelen en zelfverloochening, tegelijk met de beoefening van gegronde deugden, bloeien.

Ten laatste, moet de christen, die den noodigen moed, om een staat van zoo groote volmaaktheid te beleven, niet in zich ontwaart, of die hiertoe door verbintenissen, in een anderen staat reeds aangenomen, belet is, overwegen dat hij toch ook tot de volmaaktheid der liefde Gods, wien hij door het Doopsel is toegewijd, geroepen en verplicht is uit al zijne krachten te werken om daartoe in dien graad te komen, welke met zijn staat en stand overeenkomt. Dat hij zich dus wachte, zooals de Engel der school, de H. Thomas van Aquine (1)

(1) 2. 2. q. 186. art. 2. in corp.

aanbeveelt, datgene te verachten wat tot de uitoefening der Evangelische raden behoort, en meer nog, er diegenen van terug te houden, die wellicht het voornemen hebben dezelve te aanvaarden, gelijk de wereldlingen plegen te doen uit eene voorzichtigheid des vleeschcs, welke rechtstreeks in strijd met die van Jesus Christus is. De ware Christen moet integendeel eene heilige afgunst den genen toedragen, die God verkoren heeft om hem op eene bijzondere wijze te dienen; erkennende, dat hun deel het beste is, moet hij hen ook uit al zijn vermogen helpen, om hun goed voornemen ten uitvoer te brengen, en voor zich zelve een zoo gelukkig lot, een zoo edelen moed, en zoo hoog begrip van de waarheid wenschen.

« Het is waar », zeide de H. Franciscus van Sales, « dat niet alle christenen verplicht zijn de Evangelische raden te omhelzen en in beoefening te brengen; zij zijn echter verplicht dezelve te beminnen, omdat zij voortreffelijk zijn. » Laat ons daarom alle raden, welke God den menschen gegeven heeft, teederlijk liefhebben. De Engel des goeden raads met al de waarschuwingen die hij ons overbrengt, met al de opwekkingen, welke hij tot ons richt, zij ten allen tijde gezegend. Salomon zegt, dat de ziel getroost wordt door de raadgevingen van den vriend, en die vriend is de Zaligmaker, en zijne raadgevingen zijn zoeter dan honig! Verheugen wij ons, o Theotimus, als wij zien dat eenige edelmoedige harten deze raadgevingen omhelzen, welke wij den moed niet hebben te volgen,

welke wij niet kunnen in oefening brengen. Bidden wij voor hen, zegenen wij hen, begunstigen wij hen, wijl de liefde ons niet slechts verplicht datgene te beminnen wat goed is voor ons, maar ook hetgeen goed is voor den evenmensch. Wij zullen een bewijs geven, dat wij deze raadgevingen liefhebben, als wij degenen die ze omhelzen zullen eeren; want, gelijk de christen die een geloofsartikel, op gezag van God die 't veropenbaard heeft, gelooft, en de christen die een gebod uit waarachtige liefde tot God volbrengt, steeds bereid zijn om de anderen te gelooven, te belijden en te volbrengen, wanneer de gelegenheid zich daartoe aanbiedt; zoo kan ook hij, die een Evangelischen raad bemint en beoefent, wijl Christus dien gegeven heeft, niet nalaten bereid te zijn, ze allen te beminnen en te beoefenen, aangezien zij allen voortkomen uit dezelfde bron, welke de Eeuwige Wijsheid des Vaders is (1). »

Welke verplichtingen heb ik niet jegens u, o goedheidvolle Jesus, omdat gij mij uit de wereld getrokken en onder het getal dergenen opgenomen hebt, die gij op eene bijzondere wijze aan uwe heilige dienst toegewijd hebt. Wat zal ik u wedergeven voor eene zoo verhevene gunst? Hoe zal ik waardiglijk aan de genade beantwoorden kunnen, welke gij mij hebt bewezen door mij van zoo vele gevaren, waar de wereld vol van is, te bevrijden en mij te plaatsen in uw huis, in den schoot eener

(1) Verhandeling over de liefde Gods. Boek II. hoofdstuk. IX.

orde, waar het vuur van godsvrucht gloeit, waar overvloeien de middelen van heiligmaking. Heere, zend mij alle straffen, die 't u believen zal, over, maar laat niet toe, dat ik ooit de liefde en achting dier zalige roeping verlieze, welke ik met uwen bijstand omhelsd heb. Verlicht mijnen geest, ontvlam mijn hart, opdat ik, getrouw uwe raadgevingen volgend, in de liefde moge leven, en eindelijk u voor altijd moge bezitten. Beschik over mij volgens uw welbehagen, doch weiger mij de genade niet van altijd de uwe te zijn. « Behandel mij zooals 't u goeddunkt », zal ik met uwen dienaar den H. Ignatius zeggen, « doe met mij wat gij wilt, want ik weet dat gij mij liefhebt ».

Mijne zoetste Moeder Maria ! keer uwe barmhartige oogen naar mij heên, gewaardig u mij onder uwe bescherming te nemen en mij de genade te verkrijgen om een heilige te worden. Amen.

LOF EN EER

AAN

God en aan Maria en aan de Heilige Apostelen Petrus en Paulus en aan alle Engelen en Heiligen. Amen.

Ec

Tu

De

Vi

Vi

Ec

Tu

De

TAFEL.

HOOFDSTUK I.

GESCHIEDKUNDIGE SCHETS DER GODDELIJKE LIEFDE.

<i>Eerste Afdeeling.</i> — Staat der goddelijke liefde van Adam af tot aan Jesus Christus.	5
<i>Tweede Afdeeling.</i> — De goddelijke liefde is het wezen van het Nieuw Verbond	11
<i>Derde Afdeeling.</i> — Staat der goddelijke liefde, van Jesus Christus af tot op dezen tijd	17
<i>Vierde Afdeeling.</i> — Staat der goddelijke liefde in den hemel	26
<i>Vijfde Afdeeling.</i> — Bijzondere gevolgtrekking uit het in de vorige afdeeling verhandelde	33

HOOFDSTUK II.

EVANGELIE-GEBOD DER GODDELIJKE LIEFDE.

<i>Eerste Afdeeling.</i> — Eerste gedeelte van het Evangelie-gebod in deze woorden vervat : <i>Gij zult den Heer uwen God liefhebben uit geheel uw hart</i>	44
<i>Tweede Afdeeling.</i> — De twee laatste gedeelten van het Evangelie-gebod, vervat in deze woorden : <i>Gij zult den Heer uwen God liefhebben met geheel uwe ziel en met geheel uw verstand</i>	57
<i>Derde Afdeeling.</i> — Hoe noodzakelijk het krachtens 't gebod des Evangelies is om alles ondergeschikt te doen zijn aan de goddelijke liefde	62

<i>Vierde Afdeeling.</i> — Over eenige genegenheden welke, krachtens het Evangelie-gebod, ondergeschikt moeten zijn aan de goddelijke liefde . . .	68
<i>Vijfde Afdeeling.</i> — Gevoelens van eenige Heiligen wegens het gebod der goddelijke liefde . . .	81
<i>Zesde Afdeeling.</i> Al de Christenen kunnen de liefdeswet gemakkelijk nakomen.	85

HOOFDSTUK III.

OVER DE UITMUNTENDHEID DER GODDELIJKE LIEFDE.

<i>Eerste Afdeeling.</i> — De achting welke de Heiligen betoonden voor de goddelijke liefde, bewijst derzelve uitmuntendheid	91
<i>Tweede Afdeeling.</i> — De achting welke God zelf heeft voor de goddelijke liefde bewijst hare uitmuntendheid	97
<i>Derde Afdeeling.</i> — Hoe de liefde Gods onzen wil heiligt, en hem bekwaam maakt om verdiensten voor den hemel te verzamelen	101
<i>Vierde Afdeeling.</i> — De goddelijke liefde maakt ons deelachtig aan de vriendschap Gods	105
<i>Vijfde Afdeeling.</i> — De liefde Gods is een oneindig goed	110
<i>Zesde Afdeeling.</i> — De liefde Gods is het eenigste goed dat ons nooit zal ontbreken	114
<i>Zevende Afdeeling.</i> — De liefde Gods is een goed dat ons volmaakt	121
<i>Achtste Afdeeling.</i> — De goddelijke liefde is een goed dat gelukkig maakt	125

HOOFDSTUK IV.

HET ZOETE DER LIEFDE GODS.

<i>Eerste Afdeeling.</i> — Over den inwendigen vrede, welken zij die God beminnen genieten	131

- Tweede Afdeeling.* — Eenige bijzondere bemerkingen, welke het zoete der goddelijke liefde doen kennen 138
- Derde Afdeeling.* — Alle Christenen zouden het zoete en aangename der goddelijke liefde kunnen genieten 141
- Vierde Afdeeling.* — De goddelijke liefde maakt licht wat zwaar is, en verzoet wat bitter is . . . 146

HOOFDSTUK V.

GOD VERDIENT BEMIND TE WORDEN OM ZICH ZELVEN.

- Eerste Afdeeling.* — Hoe beminnelijk God is om zijne Oneindige Volmaakheden. 151
- Tweede Afdeeling.* — De beschouwing van Gods volmaakheden in het bijzonder, doet zijne oneindige beminnelijkheid nog beter kennen . . . 156
- Derde Afdeeling.* — Beminnelijkheid van Jesus Christus 165
- Vierde Afdeeling.* — Over de wijze waarop eene minnelijke ziel aan de liefde Gods beantwoorden moet 175
- Vijfde Afdeeling.* — Vervolg van hetzelfde onderwerp 185

HOOFDSTUK VI.

GOD VERDIENT VAN ONS BEMIND TE WORDEN OM AL HET GOEDE
WAARMEDE HIJ ONS OVERLAADT.

- Eerste Afdeeling.* — God verdient van ons bemint te worden als onze Schepper. 190
- Tweede Afdeeling.* — God verdient door ons bemind te worden als onze Behouder 195

<i>Derde Afdeeling.</i> — Hoe zeer God verdient van ons bemind te worden als onze Verlosser.	198
<i>Vierde Afdeeling.</i> — Over de liefde welke Jesus Christus ons betoond heeft in zijn lijden en zijn dood	208
<i>Vijfde Afdeeling.</i> — Over de liefde, welke God ons betoond heeft in onze wedergeboorte tot het leven der genade door het Doopsel	214
<i>Zesde Afdeeling.</i> — Liefde Gods in de instelling van het Sacrament van Boetvaardigheid	219
<i>Zevende Afdeeling.</i> — Liefde van Jesus Christus in de instelling van het Allerheiligste Sacrament des Altaars	221
<i>Achtste Afdeeling.</i> — Liefde van God in de instelling der Allerheiligste Offerande der Mis	229
<i>Negende Afdeeling.</i> — Liefde welke Jesus Christus ons betoond heeft door ons kinderen zijner Kerk te maken.	233

HOOFDSTUK VII.

VERLANGEN NAAR DE GODDELIJKE LIEFDE.

<i>Eerste Afdeeling.</i> — Het verlangen naar de goddelijke liefde is eene hoedanigheid iederen Christen eigen	242
<i>Tweede Afdeeling.</i> — Hoedanigheden van het verlangen naar de goddelijke liefde	245
<i>Derde Afdeeling.</i> — Het verlangen naar de liefde Gods moet voortbrengen het verlangen naar den bloei van Christus' Kerk. — Hoedanigheden van dit verlangen	252

HOOFDSTUK VIII.

Teeken der goddelijke liefde	267

HOOFDSTUK IX.

Trappen der goddelijke liefde 276

HOOFDSTUK X.

MIDDELEN OM DE GODDELIJKE LIEFDE TE VERKRIJGEN
EN TE BEOEFENEN.

Eerste Afdeeling. — Eerste middel : Het Gebed . 282

Tweede Afdeeling. — Tweede middel : De Verster-
ving 289

Derde Afdeeling. — Derde middel : De heilige
Communie 296

Vierde Afdeeling. — Vierde middel : De belijdenis.
der Evangelische Raden 302

